

Täysistunto

Keskiviikko 12.12.2018 klo 14.02—21.40

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 21.40.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.02—15.51 ja 19.30—21.40), toinen varapuhemies Tuula Haatainen (15.51—17.31) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.31—19.30).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 12/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 5.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

9 §

Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Teen vasemmistoliiton vastalauseen 1 mukaisen muutosesityksen.

Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Li Andersson on Silvia Modigin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Mietintö ”jaa”, Li Anderssonin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 11; poissa 21 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

36 a §

Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen muutosehdotuksen.

Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Savion esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Sami Savio on Ritva Elomaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Sami Savion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 16; poissa 18 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

2. lakiehdotus

13 §

Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Teen vasemmistoliiton vastalauseen 1 mukaisen muutosesityksen.

Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Li Andersson on Silvia Modigin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Li Anderssonin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 168, ei 11; poissa 20 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

28 a §

Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen muutosehdotuksen.

Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Savion esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Sami Savio on Ritva Elomaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Mietintö ”jaa”, Sami Savion ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 16; poissa 19 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 152/2018 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lakialoite LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp

Toimenpidealoite TPA 34/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2018 vp

Pöytäkirjan liite Muutosehdotus 12.12.2018 Liite 3A

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 19/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 10.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

11 luvun 7 §

Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Teen vihreiden muutosesityksen, joka on vastalauseessa 3.

Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Outi Alanko-Kahiluoto on Hanna Halmeenpään kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 3 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 28; poissa 17 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

5 luvun 8 §

Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen 2 mukaisen pykälämuutosesityksen 8 §:ään.

Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Arja Juvonen on Juho Eerolan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Arja Juvosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 32; poissa 16 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

2. lakiehdotus

8 §

Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Esitän, että 8 § hyväksytään sosiaalidemokratian vastalauseen 1 mukaisesti.

Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen esitystä.

Aino-Kaisa Pekonen vas: Puhemies! Teen vasemmistoliiton vastalauseen 4 mukaisen muutosehdotuksen 8 §:ään.

Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Pekosen esitystä.

Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Teen vihreiden esittämän muutosesityksen, joka on vastalauseessa 3.

Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ehdotan, että pykälä muutetaan vastalauseen 5 mukaisesti.

Anders Adlercreutz r: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Teen eduskuntaryhmämme mukaisen muutosehdotuksen, joka koskee 8 §:ää.

Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Anneli Kiljunen on Kristiina Salosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena. Outi Alanko-Kahiluoto on Hanna Halmeenpään kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 3 mukaisena. Aino-Kaisa Pekonen on Silvia Modigin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 4 mukaisena. Veronica Rehn-Kivi on Anders Adlercreutzin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 5 mukaisena. Peter Östman on Sari Essayahin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään edustajille jaetun muutosehdotuksen mukaisena. (Pöytäkirjan liite 3A)

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin äänestetään Outi Alanko-Kahiluodon ehdotuksesta Aino-Kaisa Pekosen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta Peter Östmanin ehdotusta vastaan. Tässä äänestyksessä voittaneesta äänestetään Anneli Kiljusen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta Veronica Rehn-Kiven ehdotusta vastaan. Lopuksi äänestetään voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Aino-Kaisa Pekosen ehdotus "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 170, ei 13, tyhjiä 1; poissa 15 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Aino-Kaisan Pekosen ehdotuksen.

2) Peter Östmanin ehdotus "jaa", Aino-Kaisa Pekosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 24; poissa 15 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Peter Östmanin ehdotuksen.

3) Anneli Kiljusen ehdotus "jaa", Peter Östmanin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 29; poissa 15 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Anneli Kiljusen ehdotuksen.

4) Veronica Rehn-Kiven ehdotus "jaa", Anneli Kiljusen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 61; poissa 15 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Veronica Rehn-Kiven ehdotuksen.

5) Mietintö "jaa", Veronica Rehn-Kiven ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 86; poissa 15 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

3. lakiehdotus

35 §

Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Esitän, että 35 § hyväksytään sosiaalidemokratian vastalauseen 1 mukaisesti.

Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Anneli Kiljunen on Kristiina Salosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 87; poissa 16 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

5. lakiehdotus

51 §

Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Esitän, että 51 § hyväksytään sosiaalidemokratien vastalauseen 1 mukaisesti.

Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Teen vihreiden muutosesityksen mukaisen esityksen.

Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Anneli Kiljunen on Kristiina Salosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena. Outi Alanko-Kahiluoto on Krista Mikkosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 3 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin äänestetään Outi Alanko-Kahiluodon ehdotuksesta Anneli Kiljusen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Anneli Kiljusen ehdotus "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 24; poissa 16 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Anneli Kiljusen ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 73; poissa 16 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 206/2018 vp sisältyvien 1.—7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2018 vp

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 20/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 10.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

1 §

Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Esitän, että 1 § hyväksytään sosiaalidemokratian vastalauseen 1 mukaisesti.

Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Teen esityksen, että 1 § hyväksytään vasemmistoliiton vastalauseen 4 mukaisesti.

Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Anneli Kiljunen on Kristiina Salosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena. Aino-Kaisa Pekonen on Silvia Modigin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 4 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin äänestetään Anneli Kiljusen ehdotuksesta Aino-Kaisa Pekosen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Aino-Kaisa Pekosen ehdotus "jaa", Anneli Kiljusen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 76; poissa 15 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Aino-Kaisa Pekosen ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Aino-Kaisa Pekosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 83; poissa 17 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

2. lakiehdotus

2 §

Aino-Kaisa Pekonen vas: Puhemies! Esitän, että 2 § saa vasemmistoliiton vastalauseen 4 mukaisen muodon.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Aino-Kaisa Pekonen on Silvia Modigin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 4 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Aino-Kaisa Pekosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 78; poissa 16 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 160/2018 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 24/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 10.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

2 §

Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Esitän, että pykälä saa sosiaalidemokraattien, perussuomalaisten, vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseen mukaisen muodon.

Pia Viitanen sd: Puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Timo Harakka on Pia Viitanen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 77; poissa 17 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

3 §

Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Esitän, että pykälä saa sosiaalidemokraattien, perussuomalaisten, vasemmistoliiton ja vihreiden yhteisen vastalauseen mukaisen muodon.

Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Timo Harakka on Pia Viitasen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 77; poissa 17 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

4 §

Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Esitän, että pykälä saa sosiaalidemokraattien, perussuomalaisten, vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseen mukaisen muodon.

Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Puhemies Paula Risikko: Timo Harakka on Pia Viitasen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Timo Harakan ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 77; poissa 17 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 218/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2018 vp
Lakialoite LA 27/2017 vp, 48/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Arja Juvonen Mats Löfströmin kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 122/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 27/2017 vp, 48/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 87; poissa 17 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 87; poissa 16 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2018 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Silvia Modig Riitta Myllerin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 102/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Silvia Modigin lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 64; poissa 17 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Silvia Modigin lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 66; poissa 16 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Silvia Modigin lausumaehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 64; poissa 16 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

8. Ajankohtaiskeskustelu EU:n tulevasta kehityksestä

Keskustelualoite KA 18/2018 vp

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Keskustelu

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 8. asiana on ajankohtaiskeskustelu EU:n tulevasta kehityksestä. Pääministeri Juha Sipilän 5 minuutin puheenvuoron jälkeen myönnän suuren valiokunnan puheenjohtajalle Arto Satoselle ja kunkin eduskuntaryhmän edustajalle 3 minuutin puheenvuoron. Tämän jälkeen myönnän vastauspuheenvuoroja harkitsemassani järjestyksessä. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa korkeintaan 2 tuntia.

Keskustelu

14.23 Pääministeri Juha Sipilä: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Olemme viimeisen kahden vuoden aikana saaneet Euroopassa populismin lyhyen oppimäärän, kuinka vaikeisiin ja monimutkaisiin asioihin etsitään vastauksia asioita yksinkertaistamalla. Isossa-Britanniassa näin toimittiin, ja lopputulos on kaikkien nähtävillä. Nyt meidän tulisi oppia tapahtuneesta.

Euroopan unioni ei ole täydellinen, siinä riittää paljon kehitettävää. Mutta EU:n hyödyt ovat niin valtavat, että unionin ongelmien korjaamisen eteen kannattaa nähdä vaivaa. Hanskoja ei kannata heittää tiskiin, kuten brittien exit-puolen näkyvimmit hahmot tekivät. EU:n haasteisiin on löydettävä konkreettisia vastauksia, [Vasemmalta: Oikein!] ja niitä on kyettävä käsittelemään niin, että kansalaiset voivat kokea vaikuttavansa. Brexitin osalta ratkaisun avaimet ovat Britannialla. Sopimus on neuvoteltu ja siinä pysytään, mutta toki annamme kaiken tuen Britannian päätöksen tekemiseen. Kaikki toivomme, että Britannia löytää myös sisäisen konsensuksen, jonka avulla hallittu ero toteutuu.

Huomenna alkavan Eurooppa-neuvoston asialista on painava. Tulemme keskustelemaan rahoituskehyksistä, Emusta, muuttoliikkeestä, sisämarkkinoista, brexitistä ja ulkosuhteista. Nämä ovat keskeiset asiat, jotka ylipäättään tällä hetkellä Euroopassa puhututtavat. Nämä kaikki linkittyvät vahvasti myös kasvun ja turvallisuuden teemoihin, joita olemme pitäneet esillä. Kasvu ja turvallisuus ovat keskeiset aihealueet, kun olemme vaikuttaneet keväällä päätettävän neuvoston viisivuotisstrategiaan sekä kesällä koittavaan puheenjohtajakauteen. Erityisesti suomalainen kädenjälki tulee näkymään kasvun osalta ilmasto- ja ympäristökysymyksissä, vapaan kaupan puolustamisessa ja sisämarkkinoiden kehittämisessä.

Turvallisuuden osalta haluan nostaa esille EU:n puolustusyhteistyön sekä hybridivaikuttamisen torjunnan. Olemme olleet kummankin osalta yhteisen kehittämisen edelläkävijöitä — tästä konkreettisena esimerkkinä Helsinkiin perustettu hybridikeskus. Ympäristöasioissa olemme etsineet niin ikään konkretiaa, esimerkkeinä metsittämisohjelma Afrikkaan ja avaus hiilipörssistä, jonne päästöjen aiheuttajat maksavat ja josta ilmakehästä hiilidioksidia poistavien ratkaisujen tarjoajille maksetaan korvausta.

Myös marraskuun lopulla Yhdysvaltojen vierailullani ympäristö ja vapaakauppa olivat vahvasti esillä. Valitettavan selväksi näissäkin tapaamisissa kävi, että Yhdysvalloista Eurooppa ei saa kumppania ilmastonmuutoksen hillintään. Vapaakaupan suhteen maan johdon ajatukset ovat jakaantuneempia. Viestini oli ja koko EU:n viestin Yhdysvaltojen suuntaan on oltava, että vapaakauppaa on puolustettava eikä tullien lisääminen ole kumpakaan osapuolta hyödyttävä tie.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on, että Suomi on vahva puheenjohtaja, joka näkyy ja jonka ääni kuuluu. Meillä on oltava herkkyyttä kuulla jokaista sekä edistää yhtenäisyyttä ja siten yhteisten päätösten syntymistä. Olennaista Suomelle on myös suojella unionin perusoikeuksia ja -arvoja, ihmisarvon kunnioittamista, vapautta, kansanvaltaa, tasa-arvoa, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksien kunnioittamista vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan lukien. Suomen on oltava puheenjohtajamaa, joka ei pelkää puolustaa näitä arvoja unionin sisällä tai ulkosuhteissa.

Tapaan kaikki EU-kollegani kahdenvälisesti vielä ennen ensi huhtikuun vaaleja. Perjantain EU-kokouksen ja maanantain Afrikka-kokouksen välissä käyn Maltalla, Kyproksella, Tšekissä ja Slovakiassa. Haluan varmistaa, että kautemme tavoitteet ovat jokaisen jäsenvaltion tiedossa. Vaikka kommunikaatio kollegoiden kanssa on jo nykyään hyvin tiivistä ja aktiivista, lisääktiivisuus tuo pohjaa sille, että puheenjohtajakauden aikana voidaan saavuttaa konkreettisia tuloksia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä lämmin kiitos parlamentaariselle ryhmälle EU-puheenjohtajuusohjelman erinomaisesta valmistelusta.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

14.28 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ei voisi olla ajankohtaisempaan aikaan: erittäin tärkeä huippukokous on edessä, ja myöskin Suomen puheenjohtajakausi on jo lähellä.

Puheenjohtajakausi on ainutlaatuinen paikka vaikuttaa, koska silloin aloittaa uusi komissio, uuden komission työohjelma ja Suomi voi omassa puheenjohtajaohjelmassaan nostaa meille ja Euroopalle tärkeitä asioita esille. Euroopan unioni on taloudellinen suurvalta, mutta sen poliittista vaikutusvaltaa pitää vahvistaa. Pienelle maalle, kuten Suomelle, keskeistä on sääntöperusteisen ja kansainvälisiin instituutioihin perustuvan järjestelmän toimivuus. Me emme halua maailmaa, jossa suurvaltajohtajat tekevät diilejä meidän ylitsemme. Jos Eurooppa on yhtenäinen, niin se on vahva myös globaalisti. EU27:n yhtenäisyys brexitissä on ollut kiitettävää.

On monia sellaisia asioita, jotka on pakko ratkaista eurooppalaisella tasolla. Euroopan unionista ei tarvitse tehdä liittovaltiota, mutta monet asiat vaativat sitä, että niihin löydetään yhteisiä ratkaisuja. Näitä ovat esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillintä, terrorismin torjunta, sisäisen turvallisuuden vahvistaminen, maahanmuutto, Afrikan kehityksen edistäminen, hybridiuhkiin varautuminen, kauppapolitiikka ja esimerkiksi digijättien saaminen verotuksen piiriin. Yksikään maa ei voi tehdä näitä yksinään.

Suomen puheenjohtajakaudella tulee nostaa sellaisia asioita esille, jotka ovat tärkeitä Suomelle, mutta tärkeitä myös koko Euroopalle. Yksi tällainen asia on kiertotalous, jossa voidaan teknologiaa kehittämällä ja sääntelyn avulla saavuttaa paljon. Suomi voi myös viedä kiertotalouden osaamista Eurooppaan.

Meille on tärkeää myös pohjoinen ulottuvuus ja arktisen alueen hyödyntäminen. Siellä on tietysti tärkeitä ympäristöasioita, kuten mustan hiilen torjunta, mutta siellä on myös paljon elinkeinomahdollisuuksia raide-, tie- ja tietoliikenneyhteyksien kautta. Puolustusyhteistyön vahvistaminen Euroopan unionissa on erittäin tärkeää Suomelle, ja on hyvä, että se on nyt etenemässä vahvasti. On myös tärkeää edistää koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä eurooppalaisella tasolla, ja Suomi on tässä koulutuksen suurvaltana erinomainen

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

mallimaa viemässä asioita eteenpäin. Tärkeää on myös se, että ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja tasa-arvo ovat tärkeässä roolissa.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies: brexit on osoittanut sen, että Euroopan unioni kykenee selviytymään, jos joku maa lähtee, mutta se maa, joka lähtee, ei kykene selviytymään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!]

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi mennään ryhmäpuheenvuoroihin. — Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Anttila, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

14.31 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Brexitin jälkeen käynnistyy työ Euroopan unionin uudistamiseksi. Yhteinen tahtotila EU:n tulevaisuudesta kirjattiin julistukseen maaliskuussa 2017: keskitytään olennaiseen, talouden, työllisyyden ja turvallisuuden vahvistamiseen. Yhtenäinen ja toimintakykyinen unioni, jolla on selkeä tiekartta tulevaisuuteen, pystyy parhaiten vastaamaan kansalaisten huoliin ja odotuksiin. EU:n päätöksenteon perustana on oltava kansalaisnäkökulma ja päätösten tekeminen läheisyysperiaatetta noudattaen. Me tarvitsemme vähemmän byrokratiaa mutta enemmän konkreettisia päätöksiä, joilla luodaan kasvua ja työllisyyttä, vahvistetaan eurooppalaista turvallisuutta ja sosiaalista eheyttä sekä unionin roolia vastuullisena globaalina toimijana.

Pakolaisuus on maailmanlaajuinen ongelma, ja sen ratkaiseminen on mahdollista vain kansainvälisellä monenkeskisellä yhteistyöllä. Pakolais- ja maahanmuuttokysymyksessä samoin kuin terrorismin torjunnassa tarvitaan unionin yhteisiä ratkaisuja. Schengen-järjestelmä ei toimi eikä myöskään tasapuolinen taakanjako unionin sisällä. Euroopan unionin yhteisen muuttoliikepolitiikan on perustuttava kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan. Siinä yhdistyvät pakolaisuuden juurisyyihin vaikuttaminen ja EU:n ulko- ja sisärajojen asianmukainen valvonta.

Suomelle unionin jäsenyys on ollut arvovalinta ja valinta turvallisuuden puolesta. Suomi on toiminut aktiivisesti unionin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vahvistamiseksi. Pääministeri Sipilälle suuret kiitokset hyvin hoidetusta Euroopan unionin politiikasta. Yhteistyösuhteet EU-kollegoihin ovat kunnossa. Pieni maa pärjää unionissa juuri näin: verkostoitumalla, aktiivisuudella ja aloitteellisuudella.

Arvoisa puhemies! Unionin toiminnan ydintä ovat toimivat sisämarkkinat. Euroopan talouden ja työllisyyden perustana on vakaa talous- ja rahapolitiikka. Keskusta katsookin, että talous- ja rahaliittoa on uudistettava perustuen jäsenmaiden omaan vastuuseen taloudenpidostaan ja finanssipolitiikan yhteisten sääntöjen noudattamiseen. EU:n monivuotiset rahoituskehykset on asetettava tasolle, jolla unioni kykenee selviämään asetetuista tavoitteista. Panostukset tutkimukseen, muuttoliikkeen hallintaan, rajavalvontaan ja puolustukseen ovat perusteltuja. Neuvotteluissa on turvattava Suomen kokonaisuus ja maamme nettomaksuaseman kannalta tärkeiden politiikka-alojen rahoitus. Komission esittämät leikkaukset maatalouden ja maaseudun kehittämiseen on torjuttava, sillä ne vaarantaisivat pohjoisen maatalouden kannattavuutta, vaikeuttaisivat ympäristönsuojelun laatua ja ilmastonmuutoksen torjuntaa sekä heikentäisivät edellytyksiä tuottaa terveellistä ja turvallista ruokaa eurooppalaisille.

Suomelle tärkeää on turvata myös Pohjois- ja Itä-Suomen asema koheesiorahoituksessa huomioiden alueiden heikompi bkt-taso, harva asutus ja pitkät etäisyydet. Yhtä lailla meidän on huomioitava muut kansalliset erityispiirteet, kuten pohjoisen ulottuvuuden politiikka, arktisuus ja Itämeri-yhteistyön rahoitus. Suomella on EU-puheenjohtajajana erin-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

omaiset edellytykset vaikuttaa unionin yhteiseen politiikkaan meidän omien vahvuuksiemme pohjalta. — Kiitoksia.

14.35 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Suomesta tulee Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajamaa ensi vuoden heinäkuussa. Kautemme sijoittuu tärkeään vaiheeseen juuri Euroopan parlamentin vaalien jälkeen ja toisaalta myös melko turbulenttiin vaiheeseen, jos katsotaan yksittäisiä jäsenmaita: Italiassa kahdesta populistipuolueesta koottu hallitus on uhmannut Euroopan komissiota lupaamalla kansalle kantokykyyn nähden ylisuuria taloudellisia etuja ja tekemällä budjetin, joka ei vastaa yhdessä sovittuja sääntöjä. Ranskassa polttoaineiden hinnankorotuksista liikkeelle lähteneet keltaliivien mielenosoitukset ovat paisuneet koko maata ravisuttavaksi väkivaltaiseksi liikkeeksi. Saksassa pitkäaikainen valta vaihtuu, kun liittokansleri Merkel tulee siirtämään vallan seuraajalleen. Ja puhumattaakaan, mitä tapahtuu Britanniassa, kun pääministeri May lopulta — mahdollisesti tammi-kuun lopulla — tuo EU:n kanssa neuvotellun sopimuksen parlamentin äänestettäväksi. Listaani voisi vielä lisätä ainakin Puolan ja Unkarin, joissa oikeusvaltion ja vallan kolmijaon perusteita on rikottu.

Arvoisa puhemies! Vaikka Euroopan maiden vakautta koetellaan — ja ehkä nimenomaan juuri siksi — Suomen tulee tulevana puheenjohtajamaana ja jo sitä ennenkin painottaa sitä yhteistä arvoperustaa, jonka turvaamiseksi Euroopan unioni on luotu. Tähän kuuluvat ihmis- ja perusoikeudet sekä sitoutuminen vapaan ja demokraattisen oikeusvaltion ihanteisiin. Tällä viikolla YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus on täyttänyt 70 vuotta. Vain muutamaa vuotta tuota julistusta aikaisemmin rauha Euroopassa näytti kaukaiselta haaveelta toisen maailmansodan jyllätessä.

Euroopan unioni onkin Suomelle tärkeä nimenomaan kokonaisturvallisuutemme näkökulmasta. EU:sta pois hakeutuva Britannia on ollut Euroopan unionin suurin puolustusmahti, joten jos ja kun brexit toteutuu, jää unioniin toki ydinasevaltio Ranska, jolla on muun muassa vahva puolustusteollisuus. Yksi merkittävä avaus tänä vuonna on ollut Ranskan presidentin tekemä aloite puolustusyhteistyön lisäämiseksi Euroopassa. On puhuttu jopa eurooppalaisen armeijan perustamisesta, mutta käytännössä ehdotettu tiiviimpi yhteistyö tulee todennäköisesti tarkoittamaan kansallisvaltioiden puolustus- ja sotilasvoimien yhteisiä harjoituksia, yhteisiä materiaalihankintoja sekä yhteistä teollisuuspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Yksi asia eri maissa tapahtuvan liikehdinnän taustalla on tyytymättömyys maahanmuuttopolitiikkaan. Esimerkiksi Italiaan on tullut viimeisen neljän vuoden aikana puoli miljoonaa maahantulijaa, ja monet italialaiset ovat kokeneet, että muu Eurooppa on jättänyt Italian yksin selviytymään tilanteesta. Maahanmuuton kysymys on ratkaistava, sillä asia ei poistu päiväjärjestyksestä. Päinvastoin, tulijoita on tulevina vuosina enemmän, kun ilmastonmuutoksen seurauksena monissa, erityisesti Saharan eteläpuolisen Afrikan maissa elinolosuhteet heikkenevät oleellisesti.

Arvoisa puhemies! Kolmantena ja viimeisenä asiana nostan esiin koulutuksen. Eri maiden yhteenkuuluvuutta vahvistaa se, että kansalaiset pääsevät osaksi unionin hyödyistä. Hyvä on esimerkiksi EU:n opetusministerien tukema komission ehdotus, jonka mukaan Erasmus-rahoitus kaksinkertaistetaan ensi kaudelle. Erinomainen on myös linjaus lisätä liikkuvuusmahdollisuuksia sekä se, että myös muut kuin korkeakouluopiskelijat pääsevät jatkossa osaksi Erasmus-vaihtoa.

Euroopan pitää yhtenäisenä se, että keskitymme niihin asioihin, jotka meitä yhdistävät, emmekä niihin, jotka meidät erottavat.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

14.39 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhumme EU:n tulevaisuudesta, on ymmärrettävä, missä ajassa elämme.

Puhemies! Ystäväni kahdeksanvuotias tytär harrastaa pianonsoittoa. Yksi päivä kuulin oven läpi, kun hän harjoitteli olohuoneessa — [Puhuja hyräilee] — ja kyllä se oli Beethovenin Euroopan hymni. Kun sen kuulee pienen lapsen soittamana, ei voi olla ajattelematta, miten hauras, miten haavoittuva Euroopan idea on. Emme voi pitää eurooppalaista yhteistyötä itsestään selvänä.

Sen vuoksi, rouva puhemies, kolme näkökulmaa päivän keskusteluun:

Ensinnäkin on Suomen kaltaisen pienen maan etu puolustaa monenkeskistä kansainvälistä sääntöperäistä yhteistyötä — juuri sitä, mitä EU edustaa. [Eva Biaudet: Kyllä!] Kuitenkin EU:n arvot, ne, jotka on kirjattu EU:n perussopimukseen — demokratia, ihmisoi-keudet ja oikeusvaltio — ovat uhattuina. Maanantaina YK:n ihmisoikeussopimus täytti 70 vuotta, ja samana päivänä EU:n perusoikeusvirasto julkaisi selvityksen, jonka mukaan lähes 40 prosenttia Euroopan juutalaisista on suunnitellut muuttoa muualle kasvaneen anti-semitistisen vihan vuoksi. Tässä maanosassa tämä on kerta kaikkiaan sietämätöntä. Me emme luovuta yhteisöä nationalistien ja populistien hajotettavaksi. Me puolustamme vahvaa ja toimintakykyistä unionia. [Eva Biaudet: Erittäin hyvin sanottu!]

Puhemies! Toiseksi me sitoudumme eurooppalaiseen yhteistyöhön, mutta se ei tarkoita sitä, että haluaisimme säilöä unionin nykyisellään. Liian kauan unionia on kehitetty poliittisen oikeiston ja vain markkinoiden ehdoilla. Tähän on saatava muutos: Ihminen on nostettava yli markkinoiden. Sisämarkkinat tarvitsevat rinnalleen vahvan sosiaalisen ulottuvuuden. Talouspolitiikan ohjaus ja yhteisvaluutta euro on pistettävä palvelemaan tavallisen ihmisen asiaa. Työllisyyden parantamisen, köyhyyden ja eriarvoisuuden ehkäisy, hyvinvoinnin lisäämisen, terveyserojen kaventamisen, koulutuksen, tutkimuksen ja osaamisen, veronkierron torjunnan on oltava tavoitteinamme. [Eva Biaudet: Kyllä!] Vain siten voimme kääntää ihmisten tyytymättömyyden kohti luottamusta. Tarvitaan lisää sekä kansallista vastuuta että yhteistä vastuunkantoa.

Arvoisa puhemies! Kolmanneksi haluamme tähdentää, miten herkillä hetkellä Suomi astuu EU:n puheenjohtajaksi. Kansainvälinen tilanne edellyttää EU:lta johtajuutta. Ilmastomuutos edellyttää EU:lta kunnianhimoisia toimia sekä kykyä koota muita maailman maita mukaan. Suomen on korostettava ympäristönsuojelua ja arktista yhteistyötä, kumppanuutta Afrikan kanssa ja aktiivista kehityspolitiikkaa, avointa ja oikeudenmukaista kauppaa. Tiivistyvän puolustusyhteistyön ohella on korostettava EU:n pehmeää voimaa, sen kykyä edistää diplomatiaa, rauhaa ja vakautta.

EU:n arvo on paljon suurempi kuin Suomen nettomaksuosuus tai saanto rahoituskehyksistä. EU on meille turvallisuusyhteisö. Se on meille arvoyhteisö. Puhemies, se on Suomelle paikka maailmassa, jossa voimme vaikuttaa. Ilman sitä olisimme muiden vaikutusvallassa.

14.42 Simon Elo sin: Arvoisa rouva puhemies! Sininen tulevaisuus on EU-kriittinen puolue, joka kannattaa kansainvälisyyttä ja kaupankäyntiä, mutta emme hyväksy liittovaltiokehitystä. Olemme EU:ssa Suomen palovaroitin: hälytämme aina, kun näyttää siltä, että unionia kehitetään liittovaltion suuntaan.

Sinisille, ja uskon, että suurimmalle osalle suomalaisista, on tärkeintä kaksi T:tä: talous ja turvallisuus. EU-jäsenyydellä on oikeutus silloin, kun se vahvistaa suomalaisten hyvinvointia ja pystyy turvaamaan kansalaisia terrorismilta, hallitsemattomalta maahanmuutol-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

ta, ilmastonmuutokselta ja hybridivaikuttamiselta. EU on valitettavasti epäonnistunut turvallisuuden takaamisessa, ja se on keskeinen syy, miksi Britannia päätti kansanäänestyksessä erota EU:sta.

Arvoisa puhemies! Mikään pakkopaita EU-jäsenyys ei saa olla, vaan vapaiden kansojen liitto. Sinisille on tärkeää, että EU-asioissa kansanvalta toteutuu. Suomen EU-puheenjohdajauskauden tärkeimpänä teemana tulisi olla demokratian ja kansanvaltaisuuden edistäminen EU:ssa. Nyt on kunnioitettava niiden yli 17 miljoonan britin kansanäänestyksessä ilmaisemaa tahtoa, piti siitä tai ei. Tosin kyselytutkimuksen mukaan enemmistö Britannian kansalaisista toivoo tällä hetkellä uutta kansanäänestystä erosopimusluonnoksen ja EU:ssa pysymisen välillä. Todennäköisempää on kuitenkin uudet vaalit, joissa haetaan uutta neuvottelumandaattia.

Britanniaa huolestuttavampi on Italian tilanne. Italian valtionvelka on valtava, ja pelkona on, että Italia ajautuu maksukyvyttömyyteen. Italia on liian suuri jäsenmaa muiden pelastettavaksi. Italialaiset tietävät sen ja pitävät sitä vipuvartenaan. Suomen ei pidä pelästyä irti leikattua hevosen päätä sängyssä. Uhkailua ei saa hyväksyä. Italialla ei ole meille tarjousta, mistä me emme voisi kieltäytyä.

Euroalueelle tulee luoda mekanismi, jonka avulla euromaa voitaisiin hallitusti erottaa tai se voisi erota eurosta. EU-komissio vaikuttaa nyt olevan hampaaton euroalueen sääntöjä rikkovien maiden kanssa, joten tällainen todellinen uhka euroalueen sääntöjä rikkovien varalle täytyy pystyä luomaan.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen maanviljelijän ei pidä olla entistä enemmän vastuussa ranskalaisen maanviljelijän päätöksistä. Suomalaisen valkokaulyöläisen ei pidä olla entistä enemmän vastuussa italialaisen valkokaulyöläisen päätöksistä. Vain suomalaisten hyvinvointia mahdollisimman hyvin palveleva EU voi saada suomalaisten tuen.

14.46 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Brexit on hallinnut julkista keskustelua viimeisen kahden vuoden ajan. Brittejä on usein syytetty siitä, että he yrittävät noukkia rusinoita pullasta eli pitää kiinni integraation eduista mutta vapautua sen haitoista. Juuri tällaiseen ajatukseen yhteistyön pitäisikin perustua. EU:n pitäisi olla yhteistyöelin, jonka avulla Euroopan kansat voivat ratkaista ja ehkäistä yhteisiä kansalaisiaan koskevia ongelmia.

EU:ta mainostettiin vähän kuin luvattuna maana erämaassa vaeltavalle: yhteisönä, jonka piti lisätä vapauttamme ja tuoda vauraus joka kotiin. Maidon ja hunajan vaakakupin toisella puolella keikkuu kuitenkin kansanvallan rajan koetukset. EU:sta on tullut suuruudenhullu liittovaltioprojekti, jonka keskeinen tavoite on paisuttaa omaa valtaansa jäsenmaidensa kustannuksella.

Yhteisvaluutta oli poliittinen utopia. Se on rampauttanut monen jäsenmaan talouden, ja se synnytti kymmenen vuotta sitten Kreikassa kriisin, jonka hintaa myös suomalaiset veronmaksajat maksavat vielä pitkään. Työvoiman vapaa liikkuvuus on aiheuttanut väestökriisin monissa Itä-Euroopan maissa ja luonut halpatyömarkkinat Länsi-Eurooppaan, myös Suomeen. Schengen-alue ja sisärajojen poistaminen mahdollistivat koko Eurooppaa ravistelleen siirtolaiskriisin.

Perussuomalaisten kanta on, että sellaista integraatiota, josta on vahinkoa Suomelle, pitää purkaa. Ongelmia ei pidä yrittää ratkaista integraatiota lisäämällä. Ratkaisu eurokriisiin ei ole se, että Bryssel kaappaa jäsenmaiden kansalaisilta mahdollisuuden hallita omia verovarjojaan, [Oikealta: Mistä aloitetaan?] vaan tarvittaessa euron alasajo. Ratkaisu siirto-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

laiskriisiin ei ole turvapaikkamenettelyn keskittäminen Brysseliin, vaan sisärajavalvonnan palauttaminen. Suomen ei pidä hyväksyä sitä, että EU ei kykene ratkaisemaan yhteisiä ongelmia ja samaan aikaan estää jäsenmaitaan ratkaisemasta niitä kansallisesti.

Perussuomalaisten EU-poliittinen linja on, että Suomen edun ja itsemääräämisoikeuden tulee näkyä kaikkia päätöksiä tehtäessä. Jos siinä ei onnistuta, on mietittävä muita ratkaisuja.

14.48 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! Länsimainen demokratia on kriisissä. Vielä pari vuosikymmentä sitten tällainen ajatus tuntui mahdottomalta. Liberaali demokratiahan oli juuri voittanut kylmän sodan, muuri murtui Euroopassa, vapauden aalto eteni Suomeen asti. Silti on käynyt niin, että ne voimat, joita länsimainen demokratia, teknologian kehitys ja markkinatalous ovat vapauttaneet, on käännetty vapautta vastaan.

Tiukka talouskurin politiikka on vienyt luottamusta päättäjien kyvystä pitää kansalaisia yhdessä veneessä, kun monissa maissa eriarvoisuus ja työttömyys ovat lisääntyneet. Ilmastomuutos etenee, kun päästöjen aiheuttaminen on yhä liian kannattavaa niiden rajoittamiseen nähden. Globalisaatio ja digitalisaatio ovat lisänneet varallisuuden kasautumista entistä harvempien suuryritysten ja myös yksilöiden haltuun. Samalla diktatuurit ja hajottavat voimat myös maidemme sisällä ovat ottaneet teknologian apuvälineekseen disinformaation levittämisessä ja kybersodan käymisessä.

Hyvät ystävät, tämä suunta on muutettavissa. Mitään ei ole menetetty. Meidän on vain ymmärrettävä haasteen suuruus ja sen velvoittavuus demokratian puolustamisessa. On luotava yhdessä toivoa kestävästä tulevaisuudesta ja yhteiskunnasta, jossa jokaiselle ihmiselle ja hänen unelmilleen on tilaa. On nostettava kestävä kehitys, työllisyys ja ihmisten välinen oikeudenmukaisuus kaiken päätöksenteon keskiöön. Tässä tarvitaan Euroopan unionia ja yhteistyötä maidemme kesken enemmän kuin koskaan. Yksinään pieni maa ei pärjää, avointa talouttamme me puolustamme yhdessä.

Viime sunnuntaina ranskalaisen ekonomistin Thomas Pikettyn johtama 50 tutkijan ryhmä esitti ajatuksiaan Euroopan suunnan korjaamiseksi. Siihen kannattaa tutustua. He aivan oikein näkivät Euroopan yhteiset ratkaisut ihmisten työllisyyden ja tasa-arvon vahvistamisessa keskeiseksi tavaksi torjua äärioikeiston ja populismin nousua. He esittivät EU-maiden yhteisiä veroratkaisuja, joilla puututaan epäterveeseen verokilpailuun ja veronkiertoon, joilla saadaan globaalit jättyritykset ja digityritykset verotuksen piiriin ja joilla torjutaan ilmastomuutosta. Neljännes näiden verojen tuotoista laitettaisiin tutkimukseen ja tuotekehitykseen, siis uuteen panostamiseen, ja puolet palautettaisiin jäsenmaille. Jotain tällaista meidän Suomenkin pitäisi ennakkoluulottomammin harkita, kun mietimme EU:n kehittämistä. Yhteisten verojen ja varojen avulla vakautetaan euroalueen toimintakykyä sekä siirretään EU:n huomiota talouskurista työllisyyden ja ihmisten hyvinvoinnin parantamiseen. EU:n on oltava ihmisten yhteisö ihmisten puolella.

Aikamme isoja haasteita, kuten ilmastomuutosta, ei myöskään kukaan ratko yksin. Me vihreät haluamme rakentaa Eurooppaa, joka puolustaa tinkimättömästi ilmastoa ja ihmisyhtä varmistamalla, että oikeusvaltio suojelee kaikkia ja että markkinat muutetaan ratkomaan ympäristökysymyksiä. Suurempi osuus EU:n budjetista pitääkin ohjata ilmastonsuojeluun ja uuteen teknologiaan samalla, kun nostamme päästövähennystavoitteitamme.

Arvoisa puhemies! Brexit on siis [Puhemies koputtaa] murhenäytelmä, jossa ei ole voittajia. Surkuttelun sijaan katse on käännettävä tulevaisuuteen ja panostettava siihen, että yhdessä pärjäämme. Meidän on oltava osa ratkaisua, ei osa ongelmaa.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

14.52 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Ranskassa niin sanotut keltaliivit ovat osoittaneet mieltään jo neljän viikon ajan. Kysymys ei ole vain dieselin hinnannoususta, vaan se oli viimeinen pisara, joka lopulta sai kupin nurin. Monet ranskalaisten kritiikin kohteista ja tavallisten ihmisten ongelmista ovat yleiseurooppalaisia ja lähes sellaisinaan nähtävissä myös suomalaisessa yhteiskunnassa. Ranskassa kritiikki vain purkautuu keskimääräistä rajummin. Onneksi meillä eivät autot pala mielenosoituksissa.

Arvoisa rouva puhemies! Aave kummittelee Euroopassa — tyytymättömyyden aave. Jokaisessa Euroopan maassa pitää pystyä nykyistä paremmin vastaamaan ihmisten tyytymättömyyteen, osattomuuden tunteeseen ja huoleen tulevaisuudesta. Varallisuus keskittyy harvoille. Entistä useampi kamppailee toimeentulo-ongelmien kanssa. Meidän pitää tehdä politiikkaa kaikille, ei harvoille. Myös EU:lle pitää asettaa kysymys: onko EU:n toiminta omiaan lisäämään kansalaisten luottamusta päätöksentekoon ja tulevaisuudenuskoa? Vastaus taitaa valitettavasti olla kielteinen.

Arvoisa rouva puhemies! EU:n seuraavien vuosien toimintaa määrittävät pitkälle rahoituskehykset eli EU:n budjetti. Suomessa keskustelu EU:n budjetista on ollut jopa absurdia. Eurooppaministerin hellimä ajatus, jonka mukaan mahdollisen brexitin jälkeenkin Suomen EU:sta saama rahoitus ei saa vähentyä, Suomen maksuosuus ei saa kasvaa ja lisäksi rahoitusta pitää vielä suunnata uusille alueille, on suorastaan paradoksaalinen. [Mika Niikon välihuuto] Kansallinen nettosumma-ajattelu on huono lähestymistapa. Hedelmällisempi lähestymistapa EU:n budjettiin olisi käydä ensin huolella läpi ne tehtävät ja vastuut, jotka halutaan yhteisbudjetin kautta hoitaa, ja asettaa tämän jälkeen rahoitustaso tehtäviä vastaavaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Suomessa puhutaan paljon EU:n liittovaltiokehityksestä määrittelemättä oikeastaan sisältöä sille, mitä on liittovaltiokehitys. Mutta se kai lienee selvää, että jos jokin on liittovaltiokehitystä, niin EU:n militarisointi. Ja sitä eduskunnassa tuntuu vastustavan vain vasemmistoliitto. Perussuomalaiset, siniset ja keskusta ovat tässä asiassa kovin innokkaita federalisteja. [Välihuutoja]

Euroopan hiili- ja teräsyhteisö perustettiin turvaamaan rauhaa kytkemällä maat taloudellisesti yhteen. EU on ollut rauhanprojekti, joka on palkittu myös Nobelin rauhanpalkinnolla. Nyt niin sanotusta rauhanrahastosta halutaan rahoittaa EU:n sotilaallisia operaatioita, kolmansien maiden asevoimien kapasiteetin vahvistamista, kolmansien maiden tai muiden kansainvälisten toimijoiden rauhanturvaoperaatioita sekä muita ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimia, joilla on sotilaallinen tai puolustuksellinen ulottuvuus.

Arvoisa rouva puhemies! Jos Neuvostoliitolla oli aikoinaan rauhan aseet, halutaan nyt EU:lle rauhanrahasto. Orwell olisi ylpeä tästä uskielestä.

14.56 Eva Biaudet r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Me eurooppalaiset olemme tärkeän valinnan edessä ensi toukokuussa. Tuolloin järjestettävissä EU-vaaleissa valitsemme, haluammeko liberaalin vision Euroopasta, joka perustuu vapaudelle, hyvinvoinnille ja uusille mahdollisuuksille, vai peräännyimmekö takaisin kohti nykyistä nationalistisempaa ja autoritäärisempää hallintoa.

Antiliberaalit ja vanhoilliset voimat lamaannuttavat nykyään politiikan eri puolilla Eurooppaa ja aiheuttavat näin vakavan haasteen Euroopan unionille. Uhkana on siis, että autoritääriset, nationalistiset ja populistiset liikkeet horjuttavat sitä avoimuutta, moniarvoisuutta ja suvaitsevuutta, mikä on ollut ominaista ainakin sille Euroopalle, jonka me rkp:läiset tunnistamme omaksemme.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

EU:n perusoikeusviraston FRA:n johtaja Michael O’Flaherty korosti äskettäisellä Suomen-vierailullaan sosiaalisen pilarin merkitystä, jotta populismin ja nationalismien näennäisratkaisuja voidaan vastustaa. On mahdoton hyväksyä, että miljoonat lapset EU:ssa elävät köyhyysrajan alapuolella tai että romanit monissa EU-maissa on jätetty käytännössä sosiaaliturvan ulkopuolelle. EU ei voi suhtautua näihin epäkohtiin välinpitämättömästi.

Ärade talman! Vi ser också på global nivå hur protektionismen stärker sitt grepp och hotar Europas liberala grundvärderingar. Svenska folkpartiet vill lyfta fram de goda resultat som det europeiska samarbetet har bidragit med. Till exempel Erasmus-programmet har gett ett omistligt kunnande för väldigt många unga européer och öppnat nya perspektiv i deras liv.

Vi måste alltså fortsätta reformera det europeiska samarbetet. Våra ekonomier måste bli mer konkurrenskraftiga, och våra demokratiska institutioner måste bättre kunna svara på medborgarnas krav. Vi måste få till stånd en mer långsiktig migrationspolitik som bygger på ett gemensamt ansvar, och vi måste hitta kollektiva lösningar som effektivt motverkar klimatförändringen. Finland har en viktig roll i att hitta hållbara innovationer som motverkar klimatförändringen, också för att vi har ett stort know-how inom cirkulär ekonomi, teknologi och på energiområdet.

Arvoisa puhemies! Investoimalla koulutukseen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon, infrastruktuuria kehittämällä sekä luomalla digitaaliselle Euroopalle hyvät säännöt parannetaan kaikkien eurooppalaisten elämää. Yhdymme täysin pääministeri Juha Sipilän toteamaan, että EU:n menestys voi perustua ainoastaan vahvaan oikeusvaltioperiaatteeseen. Oikeusvaltioperiaatteiden noudattaminen edellyttää hyvää ja näistä periaatteista tinkimätöntä johtajuutta. Odotamme Suomelta kunnianhimoista johtajuutta yhteisten [Puhemies koputtaa] vastausten löytämiseksi, kun meistä puolen vuoden kuluttua tulee EU:n puheenjohtajamaa. — Kiitoksia.

14.59 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuonna Euroopan unionille valitaan uutta suuntaa. Asialistalla on muun muassa EU-vaalit, komission muodostaminen, rahoituskehysneuvottelut ja todennäköisesti Ison-Britannian EU-eron loppuun saattaminen. Suomen EU-puheenjohtajuuskausi on meille suomalaisille haasteitten lisäksi myös mahdollisuus nostaa itselle tärkeitä asioita esille, kuten kierto- ja biotaloutta, turvallisuutta, arktista ja pohjoista ulottuvuutta, monenkeskistä sääntöpohjaista yhteistyötä sekä myöskin koulutusosaamistamme.

EU:n kohtaamat vaikeudet sisä- ja ulkopoliitikassa sekä muutokset kansalaismielipiteissä haastavat jäsenmaita ja unionissa tehtävää yhteistyötä panostamaan entistä enemmän niin toimiin talouden, työllisyyden ja turvallisuuden vahvistamiseksi kuin myöskin kansalaisten kuulemiseen ruohonjuuritasolla. Eurooppalaisen yhteistyön tulisi tuoda ennen kaikkea lisäarvoa kansalliseen politiikkaan haasteissa, joihin jäsenmaan ponnistelut eivät yksin riitä, kuten turvallisuudessa, rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa sekä ilmastonmuutoksen ja ympäristönsuojelun haasteissa. Sen sijaan liittovaltiokehitystä tai lisää turhaa byrokratiaa me emme tarvitse.

Arvoisa rouva puhemies! Myöskin talous- ja rahaliitto Emu on merkittävien muutosten alla. Kannamme huolta Emun uusista kehittämishankkeista ja pyrkimyksistä lisätä jäsenmaitten yhteisvastuuta. Emme ole huolissamme yksin, vaan Suomi on mukana samassa ryhmittymässä muiden hyvin taloutensa hoitaneitten maitten kanssa. Emun keskeisimmät

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

ongelmat liittyvät markkinakurin puutteeseen, jäsenmaitten ylivelkaantumiseen sekä valtioiden ja pankkien väliseen niin sanottuun kohtalonyhteyteen. Me kristillisdemokraatit olemme alleviivanneet jäsenmaitten vastuuta omasta taloudestaan. Emun vahvistamisen tulisi ennen kaikkea lähteä siitä, että jäsenmaat toteuttavat itse rakenteelliset uudistukset. Samasta syystä emme myöskään kannata omaa euroalueen budjettilinjaa. Jotta rahaliitolla on edellytykset toimia kestävästi, jäsenmaiden on noudatettava vakaus- ja kasvusopimusta ja alennettava hyvinä vuosina kansallisesti velkojen suhdetta kansantuotteeseen, jotta kriisivuosina on käytettävissä kansallisesti kerättyä liikkumavaraa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitsematon maahanmuutto on kysymys, joka repii tällä hetkellä niin jäsenmaita kuin myöskin eurooppalaista yhteistyötä. Suomen tulee korostaa kunkin jäsenmaan ensisijaista vastuuta maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmien toimintakyvystä myös lisääntyneiden maahanmuuttopaineiden alla, koska Dublin- ja Schengensäännöksiä ei kriisin aikana noudatettu. Tehokas EU-ulkorajojen valvonta on keskeisin väline varmistaa vapaan liikkuvuuden alue, joten rajaturvallisuuden kehittäminen ja varmistaminen kriisitilanteissa on keskeistä.

Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit korostavat maahanmuuttokeskustelussa jokaisen ihmisen ihmisarvoa ja torjuvat rasismia ja myöskin antisemitismia.

15.02 Paavo Väyrynen tl: Arvoisa puhemies! On halpa ja harhaanjohtava väite sanoa, että Euroopan nykyiset ongelmat johtuvat populismista. Me elämme aikakauden muutoksen keskellä: Kylmän sodan kauden jälkeen käynnistyi globalisaation ja ylikansallisen yhdentymisen aika. Se on nyt tullut tiensä päähän.

Se, että hallitsematon globalisaatio ja ylikansallinen yhdentyminen ovat johtaneet umpikujaan, ei ole mikään yllätys. Silloin, kun tässä salissa käsiteltiin kysymystä Suomen liittymisestä Euroopan unioniin, tästä varoitettiin, ja silloin kaukaa viisaat esittivät, että me olisimme jättäytyneet Euroopan talousalueeseen ja ryhtyneet kehittämään Pohjolan yhteisöä. Jos Suomi olisi tämän valinnan tehnyt, Ruotsi olisi seurannut mukana, ja tällä tavalla Eurooppa olisi järkevällä tavalla eriytynyt. [Timo Harakan välihuuto] Myöskin euroa muodostettaessa ja euroon liittäessä varoitettiin siitä, että se johtaa taloudellisiin onnettomuuksiin ja se johtaa väistämättä kohti ylikansallista kehitystä euroalueella ja koko Euroopan unionissa.

Myös globalisaation ongelmat olivat esillä. Kun olin mennyt Euroopan parlamentin jäseneksi, käänsin suomeksi James Goldsmithin kirjan nimeltä Ansa. Siinä varoitettiin hallitsemattoman globalisaation seurauksista. Hän hyvin tarkkaan kykeni ennustamaan, minäkalaisia ongelmia tästä aiheutuu. Tällä hetkellä sekä ylikansallinen yhdentyminen Euroopan puitteissa että globalisaatio ovat todella ajautuneet umpikujaan. On syntynyt valtavia ongelmia: Työpaikat ovat siirtyneet vanhoista teollisuusmaista halvan työvoiman maihin. On syntynyt suurta työttömyyttä, suuria muuttoliikkeitä, valtavia tulo- ja varallisuuseroja, ja ihmisillä on se ikävä tunne, ettei voi enää vaikuttaa asioihin, kun liian paljon valtaa on siirretty markkinavoimille ja ylikansalliseen päätöksentekoon.

Tämä tyytymättömyys on syvällä, ja se on pysyvä ilmiö, ja siihen on vastattava muuttamalla Euroopan ja maailman kehityksen suuntaa. On ryhdyttävä rakentamaan kansakuntien Eurooppaa ja kansakuntien maailmaa. On palautettava päätösvaltaa kansallisvaltioille ja rakennettava yhteistyö enemmän hallitustenvälisen yhteistyön kuin ylikansallisen päätöksenteon varaan. [Riitta Myllerin välihuuto] Tämä on se muutos, joka nyt on välttämättä

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

nähtävä. Mitä pidemmälle haikaillaan paluuta siihen kehitykseen, jota viime vuosina on eletty, sitä enemmän menetetään mahdollisuuksia hallita tätä kehitystä järkevällä tavalla.

Puhemies Paula Risikko: Tässä vaiheessa myönnän puheenvuorot ministereille Sipilä ja Terho, ja sen jälkeen mennään debattiin, jota voi jo tässä vaiheessa varailla sieltä. — Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

15.06 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Kiitoksia rakentavista puheenvuoroista. Suomen puheenjohtajakausi ja koko ensi vuosi on monin tavoin EU:ssa supervuosi. Meillä on omat vaalit alla ja sitten Eurooppa-parlamentin vaalit, parlamentin komission järjestäytyminen. Meillä on monivuotinen budjettikehys esillä, Euroopan unionin viisivuotisen strategian toimeenpano, UK:n uuden suhteen määrittelyn neuvottelu, Emun seuraava vaihe, valmistautuminen EU:n 2030-päästövähennystavoitteiden kiristämiseen. Edustaja Baudet'n mainitsema oikeusvaltiokysymykset sekä ilmastonmuutoksikysymykseen valmistautuminen varmasti pysyvät agendalla. Suomi on tuonut tähän keskusteluun mukaan hiilipörssi-idean, jossa myöskin sitten hiilinielut olisivat osa keskustelua ja selkeämpi osa ratkaisua, ja tähän kaipaamme myöskin markkinavoimia mukaan.

Emussa huolellinen valmistautuminen on tuottanut tulosta. Ollaan menty oikeaan suuntaan. Meillä on ajattelutapaero edelleenkin pohjoisen ja etelän välillä, mutta uskon, että pystymme löytämään kompromissin, missä pankkiunionissa päästään eteenpäin, riskien madaltamisessa päästään eteenpäin, mutta kyllä tämä Italian ja Ranskan tilanne osoittaa, kuinka järkevä linjaus on ollut mennä näissä asioissa hyvin varovasti eteenpäin.

Muuttoliikkeessä kokonaisvaltainen lähestymistapa on ainoa toimiva. Itävalta on esittänyt tämmöistä joustavaa solidaarisuutta, jossa voisi poimia erilaisesta keinovalikoimasta sen maalle sopivimman, esimerkiksi olla taloudellisesti auttamassa Afrikan maita.

Monenkeskinen sääntömääräinen kansainvälinen järjestelmä on tällä hetkellä monin tavoin uhattuna, ja on Suomelle, pienelle maalle, äärimmäisen tärkeää se, että EU pysyy näiden puolustajana — vapaakauppa, ilmastonmuutoksen torjunta, tarvitsemme myöskin aivan uudenlaisen, aidon kumppanuuden ja yhteistyön Afrikan maiden kanssa.

15.08 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Aloitan näistä itselleni, ministerisalkkuuni kuuluvista teemoista eli brexitistä ja rahoituskehyksestä.

Brexit on kieltämättä sekavassa vaiheessa, josta on vaikea ennustaa tulevaisuutta, edes lähitulevaisuutta, mitä polkua tässä lopulta sekä Britannia että EU tulevat asian suhteen etenemään. Ehkä on parempi vain kerrata ne periaatteet, mitkä on syytä pitää mielessä, oli tilanne sitten mikä tahansa.

Ensinnäkin tietenkin kunnioitamme Ison-Britannian kansan päätöstä jättää unioni, ja heillä on oikeus jättää unioni jopa ilman sopimusta, jos se sitten Ison-Britannian päätös, mutta se ei ole toivottavaa mielestäni kummankaan osapuolen kannalta eikä varsinkaan Suomen kansallisen edun kannalta. Olisi erittäin toivottavaa, että vielä löytäisimme keinon tehdä sopimusteitse hallittu brexit, jossa kauppasuhteet, kaikki suhteet, puolustus-, kulttuuri-, kaikki, säilyisivät mahdollisimman läheisinä tämän meidän hyvän ja rakkaan yhteistyökumppanimaamme kanssa.

Rahoituskehysten suhteen — sitä tässä kommentoitiinkin jonkin verran, katson vasemmalle hieman — kertaan nämä periaatteet, mitkä ovat varsin järkevät Suomen toimintata-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

vassa. Ensinnäkin kokonaistason täytyy pysyä mahdollisimman lähellä nykyistä. Me emme halua kasvattaa tulonsiirtounionia, vaan me haluamme kohdennusten kautta, mikä on täysin realistinen tie, muuttaa budjetin luonnetta siten, että se entistä vahvemmin EU:ssa tukee tiedettä, osaamista, tukee kaupan ja yrittäjyyden edistämistä ja turvallisuutta. Nämä teemat ovat EU:n tulevaisuudessa erittäin keskeisiä myös kansalaisten hyväksynnän kannalta.

Kommentoin lyhyesti vielä perussuomalaisten epäselvää kommenttia siitä, että rajatar- kastukset pitäisi saattaa takaisin. Tämähän siis tarkoittaisi esimerkiksi suomalaisille mil- joonille ihmisille, jotka ylittävät rajan vuosittain, lisää vaivaa rajanylityksiin. Haluatteko täsmentää tätä avausta, vai tarkoittiko tämä todella kategorisesti, että kaikki miljoonat tu- ristit ja työmatkan tekijät, suomalaiset, jotka lähtevät muihin EU-maihin, joutuisivat aina tarkastuksiin?

Puhemies Paula Risikko: Myönnän nyt vastauspuheenvuoroja. Lähdetään äskeisistä ryh- mäpuheenvuorojen käyttäjistä, mutta ensiksi kuitenkin vastauspuheenvuoron saa suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen.

15.11 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut erit- täin hyvää keskustelua ennen kaikkea siitä, mitä asioita Suomen tulee nostaa omalla pu- heenjohtajakaudellaan pöydälle. Oli todellakin tärkeää, että kaikki puolueet kykenivät yh- dessä sen valmistelun tekemään. Kiitokset tässä vaiheessa vielä pääministerille, joka oli keskeisesti vaikuttamassa siihen, että kun meidän omat eduskuntavaalimme ovat tulossa ennen puheenjohtajakauden alkua, niin kaikki puolueet, myös oppositiipuolueet, olivat mukana näitä asioita tekemässä.

Keskeinen asia on myös tämä rahoituskehys, ja nyt on hyvä, että meillä on siitä olemas- sa jo myös suuren valiokunnan kanta, johon myöskin pääoppositiipuolue sosiaalidemo- kraatit yhtyi ja jossa keskeinen viesti on nimenomaan se, että maaseudun kehittämisen ra- hoitus on meille liian vähäinen, mutta samaan aikaan meidän pitää saada myöskin uusiin prioriteetteihin rahoitusta ja kokonaistaso pitää pitää kohtuullisella tasolla. Tätä viestiä on tärkeä viedä eteenpäin.

15.12 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin yh- dyn suuren valiokunnan puheenjohtajan tavoin kiitoksiin siitä, että me saimme suuressa valiokunnassa yhteistyöllä aikaiseksi nämä Suomen puheenjohtajakauden tavoitteet, pe- rusteet ja painopisteet. Lähtökohtanahan on, että kansalaiset otetaan keskiöön, otetaan il- mastopolitiikka haltuun ja rakennetaan vahvempaa Eurooppaa ja turvallisempaa maail- maa.

Erittäin tärkeää meidän on puheenjohtajakautenamme korostaa yhteistä arvoperustaa. Sitä on nyt järkytetty, ja sen takia se on yksi kohta, jossa pitää jatkossa löytää yhteinen sä- vel, ja siihen liittyvät myöskin yhteiset maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan tavoitteet. Pitää löytää keinot, joilla yhdessä voidaan asioita ratkaista. Ei voi olla niin kuin tällä het- kellä osittain on, että osa kieltäytyy kokonaan esimerkiksi yhdessä sovituista taakanjako- päätöksistä.

Suomen puheenjohtajakauteen osuu tosiaan komission valinta, ja myöskin rahoituske- hys todennäköisesti jää sinne, ja silloin lähtökohtana pitää olla, että rakennetaan sellaista Eurooppaa, jossa kaikki jäsenmaat kokevat olevansa yhtä arvokkaita ja tärkeitä. Se ei ole

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

yksin [Puhemies koputtaa] suurten jäsenmaiden Eurooppa, mutta suurilla jäsenmailla on se rooli, että ne ovat olleet vetureita aikaisemmin. [Puhemies koputtaa] Nyt tarvitaan... — Oliko tämä minuutin mittainen? [Puhemies: Kyllä!] — Anteeksi sitten.

15.13 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että populistipuolueet ovat nousseet merkittäviin asemiin monissa maissa, johtuu keskeisesti maahanmuuttopolitiikan epäonnistumisesta. Näin on tapahtunut muun muassa Italiassa, Ruotsissa. Loppujen lopuksi brexitissäkin on kysymys hyvin pitkälti siitä. Tässä mielessä pääministerin esittämä Itävallan joustava malli on hyvin kiinnostava, koska tähän mennessähän Euroopan unionissa on eri yhteyksissä ollut keskustelua esimerkiksi yksittäisten maahantulopisteiden sijoittamisesta eri maihin, mutta ongelma on ollut se, että ei ole löytynyt halukkaita maita, joihin niitä olisi voitu sijoittaa.

Toinen kysymys on se, että turvapaikanhakijoita tietyistä maista on ollut hyvin vaikea palauttaa, koska maat eivät ole ottaneet heitä vastaan. Meillä Suomessa kysymys on lähinnä irakilaisista. Meillä on useita tuhansia irakilaisia, joita ei ole pystytty palauttamaan sen takia, että maa ei ota heitä vastaan. Kysyisinkin nyt pääministeriltä: onko yhteisistä sopimuksista nimenomaan näiden palautussopimusten osalta [Puhemies koputtaa] keskusteltu EU-maiden piirissä?

15.15 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt, kun seuraamme tätä brexitin tuskien taivalta, ei voi olla ajattelematta, mitäköhän se merkitsisi tällaiselle Suomen kaltaiselle pienelle maalle, kun se näyttää isollekin maalle tuottavan tuon kaltaisia, lähes ylitysepääsemättömältä vaikuttavia vaikeuksia. Mitäköhän se merkitsisi?

Haluaisin kuitenkin kysyä myös perussuomalaisilta: Kun kuuntelin teidän ryhmäpuheenvuoroanne ja sitä, että sisärajavalvonta pitäisi palauttaa, niin paljonko olette valmiita siitä maksamaan? Paljonko olette valmiita alentamaan bkt:tä, että sisärajat palautettaisiin? [Perussuomalaisten ryhmästä: Paljon!] Valtava lasku myös suomalaiselle elinkeinoelämälle. Mitä se maksaa? Onko teillä siitä mitään käsitystä?

Puhemies! Maamme hallitus ei ole valitettavasti ollut kovin aktiivinen sosiaalisessa ulottuvuudessa, ja se on syy tälle populismille: se, että ihmiset eivät koe EU:n lisäarvoa arjessaan, vaan on lisääntyvää työttömyyttä ja pahoinvointia. Tähän sosiaaliseen ulottuvuuteen tulisi satsata. Arvoisa pääministeri, voisitteko kertoa, mitä Suomi on tehnyt, ja tuletteko te esittämään, [Puhemies koputtaa] että talous- ja sosiaaliministerit kokoontuvat Suomen puheenjohtajakaudella?

15.16 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttoon sinisten ratkaisu on hyvin lyhyt ja yksinkertainen: turvapaikanhakukäsittely EU:n ulkopuolelle. Kysynkin arvoisalta pääministeriltä: kannatatteko tätä esitystä, mitä ymmärtääkseni aika moni muu EU:n jäsenmaa sinänsä kannattaa?

Tässä on puhuttu paljon Euroopan tilanteesta, ja kyllä se on EU-kriittisenkin sanottava, että kyllähän Eurooppa tällä hetkellä on varsin sekaisin: tilanne Ranskassa, tilanne Britanniassa, Italiassa, Saksassa, kaikissa näissä maissa. Mutta kyllä ihmettelen sitä, että jos Suomessa keltaliivit tekevät töitä, niin Ranskassa keltaliivit tuhoavat toisten työtä. Miten voi olla niin, että presidentti Macron suostuu niihin vaatimuksiin täysin, mitä sellaisten tapahtumien jälkeen Ranskassa on vaadittu? Kaiken sen tuhotyön jälkeen mennään televisioon

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

ja sanotaan ”Suostumme”. Kyllä ranskalaisena äänestäjänä ihmettelisin, mikä on sen äänen merkitys, kun kadulla voi toimia näin.

Perussuomalaisille täytyy sanoa, että teidän puheenvuorossanne täällä aikaisemmin ei tullut edustaja Huhtasaaren kannattamaa EU:sta ja eurosta eroamista. Eikö se olekaan teidän linjanne? Vai eikö vain puolueen varapuheenjohtajalla ole riittävästi valtaa vaikuttaa siihen puheeseen, minkä edustaja Niikko täällä piti?

15.17 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä puhuin hyvin selkeästi sisärajavälivonnan palauttamisesta siltä osin kuin on kyse vapaasta siirtolaisten liikkumisesta ympäri Eurooppaa. Me olemme ensi vuoden budjetissakin varautuneet noin 2 000 uuteen turvapaikanhakijaan, jotka tulevat sisärajojen kautta Suomeen. [Välihuutoja vasemmalta] Ja me tiedämme itsekkin, Suomen kansalaiset, että vaikka meillä on vapaa liikkuvuus, niin jos minä lähdän tästä lautalla Tallinnaan tai Tukholmaan, niin minulla pitää olla henkilöpaperit mukana tai minä en pääse sinne laivaan astumaan lainkaan. [Timo Harkka: Vähän eri asia!] Ja siinä mielessä tämä perusasia on, että meidän pitää tietää, keitä tänne on tulossa tai Suomeen pyrkimässä. Me emme tällä hetkellä sitä tiedä.

Sitten toinen kysymys, mikä myös liittyy tähän turvapaikkapolitiikkaan ja Eurooppa-politiikkaan: Tanskan malli on kuitenkin se, että rikoksia tehneet turvapaikanhakijat sijoitetaan mahdollisesti tulevaisuudessa saareen. Voisimmeko mekin ajatella siinä mielessä, että tässä mentäisiin turvallisuus edellä koko EU-perheessä ja meilläkin rikoksia tehneet henkilöt sijoitettaisiin vaikkapa Ahvenanmaalle — siellä on paljon kauniita saaria — tai vaikkapa Suomenlinnaan ja annettaisiin selkeä viesti, [Puhemies koputtaa] että tänne asti ei kannata tulla tekemään rikoksia, että tästä maasta [Puhemies koputtaa] joutuu poistumaan, vaikkei haluaisi?

15.18 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä brexit-prosessi on paljastanut sen, että tyhjänpuhujilla ei ole paljon vaihtoehtoja sitten, kun kansalaiset yhtäkkiä asettuvatkin heidän vaihtoehtonsa tai ehdotuksensa taakse. Sitten paljastuu, että keisarilla ei ole vaatteita. Ja tästä meidän pitää yhdessä ottaa oppia. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Näin on!] On kuitenkin myös selvää, että Euroopalla on ongelmia ja ne pitää ratkoa ja politiikassa on vaihtoehtoja.

Tässä minä yhtyisin nobelistin, presidenttimme Martti Ahtisaaren sanomaan, kun hän on kiertänyt paljon maailman eri konfliktivaltioita ja pohtinut sitä, minkälainen yhteiskunta on hyvä. Ahtisaari hiljattain sanoi, että pohjoismainen hyvinvointivaltio kelpaa edelleen malliksi muulle maailmalle. Meidän pitäisi siitä tehdä nyt vientituote myös koko Euroopassa, koska ihmisten luottamus päättäjiin on heikentynyt osin sen takia, että on vahva kokemus siitä, että eriarvoisuus lisääntyy.

Sitäkin on tutkittu, että Briteissä brexitiä vastaan äänestivät ne, jotka kokivat, että heidän oma elämäntilanteensa osin Britannian oman hallituksen päätösten seurauksena on heikentynyt ja heidän vaikutusmahdollisuutensa omaan arkeensa ovat heikentyneet. Tässä tarvitaan [Puhemies koputtaa] juuri niitä EU:n yhteisiä varoja, jotta työllisyys ja eriarvoisuuden torjuminen nostetaan nyt taas keskiöön.

15.19 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ajatellaan, mihin EU:n resursseja olisi syytä suunnata, niin työllisyyden parantamiseen, syrjäy-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

tymisen ehkäisemiseen, sosiaalipolitiikkaan, veronkierron suitsimiseen, ihmisoikeuslähtöiseen sosiaalipolitiikkaan. Nämä ovat niitä asioita, joihin EU:n pitäisi panostaa.

Agenda 2030 -tavoitteita ja -kriteereitä tulisi painottaa enemmän niin EU:n sisäisessä kuin ulkoisessa rahoituksessa. Rahoituksen vahvistaminen ilmastonmuutoksen torjuntaan, jota nyt komissio esittää, tutkimus- ja kehitystoimintaan ja nuoriin on perusteltua. Esitetyä suuremmatkin panostukset näihin olisivat paikallaan, erityisesti ilmastokysymyksiin. Meillä on hyvin paljon rajat ylittävää toimintaa ja rajat ylittäviä ongelmia. Niitä ei voi ratkaista maiden rajojen sisällä, vaan tarvitaan rajat ylittäviä ratkaisuita. Siinä mielessä minä hivenen ihmettelen hallituksen tiukkaa linjaa EU:n omiin varoihin, joita yritettäisiin kerätä nimenomaan rajat ylittäviä ongelmia varten. Miksi tätä rahoitusta ei käytetä hyväksi vaan sitä vastaan harataan?

15.21 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On vain ajan kysymys, milloin talouden kelkka Euroopassa kääntyy ja olemme taas ajautumassa seuraavaan mahdolliseen taloustaantumaa. Euromaista erityisesti Italian poliittinen ilmapiiri ja talouden tila ovat huolestuttavia ja Ranskan viime käänteet kertovat siitä, että toinen suuri talous taitaa seurata perässä.

Samanaikaisesti sekä Emussa että myöskin EU-budjetissa ollaan kuitenkin tekemässä askelia, jotka ovat lisäämässä yhteisvastuuta. Rahoituskehysneuvotteluissa halutaan yhteisillä rahoilla olla tekemässä sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka kuuluisivat kyllä jäsenmaille itselleen. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomelle tärkeät keskeiset tavoitteet, jotka liittyvät maatalouden rahoitukseen ja myöskin maaseudun kehittämiseen, ja niihin liittyvät varat ovat uhattuina. Olisinkin halunnut kuulla pääministeriltä, millä tavalla hallitus turvaa Suomelle keskeisten tavoitteitten saavuttamisen näissä rahoituskehysneuvotteluissa ja meille tärkeitten maatalouden ja aluekehitysrakojen säilymisen.

15.22 Paavo Väyrynen tl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kävi juuri niin kuin saattoi ennakkoon pelätäkin, että pääasiassa keskustellaan hyvin päivänkohtaisista, aivan lähiajan asioista ja pidemmän aikavälin Euroopan unionin ja Euroopan ja maailman tulevaisuudennäkymät jäävät sivuun.

Pääministeri on tehnyt aloitteen, että tulevaisuusvaliokunnassa voitaisiin tehdä useamman vaalikauden mittaista tarkastelua Suomen ja varmasti myös Euroopan ja maailman tulevaisuudesta. Meillä on tarkoitus varata keväällä, kevätkaudella, useampi kokous tähän työhön. Toivon, että siltä pohjalta eduskunnassa saataisiin aikaan tuollainen pidemmälle tulevaisuuteen suuntaava tarkastelu, ja siitä saattaisi myös olla aineksia Suomen EU-puheenjohtajakaudelle, jotta se ei olisi vain vanhoissa raiteissa ajamista vaan avattaisiin keskustelua uusista kehityslinjoista.

15.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtenäinen ja vahva Euroopan unioni on pienen jäsenvaltion etu. Yhtenäinen, vahva EU on Suomen etu. Ihmisten Eurooppa on suomalaisten etu.

Britanniassa käynnissä oleva hallituskriisi, poliittinen kriisi on osoittanut, että populistit pettää aina. Arvoisa puhemies, populistit pettää aina. Nurkan takana odottaa taloudellinen kriisi. Populistit lupasivat 350 miljoonaa punttaa viikossa säästöä. Nyt tämä brexit-kriisi maksaa maalle 500 miljoonaa punttaa viikossa. Britanniaa uhkaa satojen miljardien pääomapako. Vientirytykset suunnittelevat muuttoa. Jos ne jäävät tullin taakse, tulee massa-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

pako. Vaihtoehtona on joko tämä sopimus, jossa Britannia jää äänivallattomaksi jäseneksi ja edelleen maksaa, tai sitten taantumaan ajava sopimukseton ero. Britannia on kuihtumassa talouden ja kaupan karpässarjaan.

Arvoisa puhemies! Jos iso maa ei pärjää yksin, miten kukaan täällä voisi kuvitella, että niin pieni maa kuin Suomi voisi pärjätä yksin? [Mika Niikko: Miten se Norja pärjää?] Tässä on viestiä myös Suomen populistille.

15.24 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa kysyttiin, kuinka paljon perussuomalaiset ovat valmiita maksamaan rajaturvallisuudesta. Vastaus on, että paljon. Meille suomalaisten turvallisuus tulee aina ensin. Me haluamme välttää terrorismin ja naisiin kohdistuvan väkivaltaisuuden.

Ennen Eurooppa edusti rajaturvallisuutta, sananvapautta ja itsenäisiä kansallisvaltioita. Nykymuotoinen EU edustaa rajatonta kaaosta, terrorismia ja sananvapauden kaventumista.

Me emme kannata myöskään tulonsiirtounionia, missä on nettosaajia ja nettomaksajia. Muistakaa, että sillä, kenellä on rahat, on myös valta. EU määrittelee, miten me käytämme kaiken sen rahan, minkä saamme takaisin.

Nyt haluaisin kysyä ministeri Terholta: Vuonna 2017 te sanoitte, että haluatte [Puhemies koputtaa] järjestää EU:sta kansanäänestyksen. Koska tämä aiotaan toteuttaa?

15.25 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme Euroopasta, niin joskus sanomme, että ”siellä” Euroopassa, ja meidän pitäisi tietysti muistaa, että se on ”täällä” Euroopassa, jossa me olemme. Me olemme osa tätä Eurooppaa.

Jo ennen Suomen puheenjohtajuuskautta tulee ratkaistavaksi brexit-kysymys, ja jos mennään tällaiseen kovaan, sopimuksettomaan brexitiin, se on tragedia Britannialle. Se on myöskin tragedia meille ja meidän taloudellemme. Isolle-Britannialle se on myöskin turvallisuuskysymys liittyen Pohjois-Irlantiin ja Skotlannin tulevaisuuteen ja niin poispäin. Meidän täytyy kyllä auttaa Britannia ulos tästä jollakin tavalla. On myöskin mahdollista muuttaa mieltään, mielestäni se on tärkeää. Britannia-keskustelu on nyt liian umpeutunut, ja palataan liikaa vanhaan kansanäänestykseen.

Minusta on tärkeää, että omalla puheenjohtajakaudellamme otamme esille Afrikan, otamme esille kehityksen siellä, otamme esille ilmastonmuutoksen ratkaisut. Enkä lainkaan kannata edustaja Värysen paluuta kansallisvaltioajatteluun niissä asioissa, joissa tarvitsemme laajaa kansainvälistä yhteistyötä.

15.26 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hyvin kuvattiin edustajien Tuppurainen ja Lindtman puheenvuoroissa sitä, mitä on tapahtumassa brexitin jälkeen ja miten sitä pitäisi suhteuttaa suomalaiseen todellisuuteen.

Arvoisa puhemies! Uudet globalisaation tasoiset haasteet — ilmastonmuutos, digitalous ja alustatalous — haastavat koko globaalia taloutta ja globaalia elämänmenoa, ja näitä pitää kyetä hallitsemaan yhteisesti ja ottamaan yhteisesti hallintaan. Usein taloudellinen ohjaus on tehokas väline tällaisen hallinnan toteuttamiseen. Esimerkiksi digitaalivero, transaktiovero nopeille kauppoille, päästöverot ja niin edelleen ovat semmoisia keinoja, joita voitaisiin käyttää yhteisesti. Brexit tulee vähentämään Euroopan unionin jäsenmaksutuloja merkittävästi. Nyt tässä tilanteessa voisi olla järkevää miettiä EU:n omien varojen keräämistä semmoisilla elementeillä, jotka eivät vaikuta jäsenmaksujen osuuteen, [Puhemies

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

koputtaa] eivät lisää yhteisvastuuta eivätkä lisää tulonsiirtoja. Oletteko valmis miettimään omien varojen keruuta näillä elementeillä?

15.27 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keltaliivien mellakat Ranskassa ovat kyllä tuorein esimerkki Euroopan päättäjien suurimmasta epäonnistumisesta. Se on se, että ei olla pystytty antamaan kaikille kansalaisille näkymiä paremmasta tulevaisuudesta. Siihen on syytä suhtautua vakavasti niin täällä Suomessa kuin monissa muissa maissa, missä kansalaisilla on kokemus siitä, että esimerkiksi talouskuri on asetettu kansalaisten hyvinvoinnin edelle.

Toinen keskeinen ongelma ovat ne ratkaisemattomat demokratiaongelmat ja demokraatiavaje, jotka liittyvät rahaliiton rakenteisiin ja myöskin näihin talouskurisääntöihin. Emmanuel Macronin ilmoittamien, pienituloisten asemaa parantavien ehdotusten jälkeen Ranskan budjettialijäämän ennakoidaan nyt kasvavan 3,4 prosenttiin, ja italialaiset kansalaiset seuraavat varmasti nyt silmä tarkkana, tullaanko Ranskaa kovistelevaan yhtä pahasti kuin Italian hallitusta kovisteltiin budjettiesityksestä, jossa alun perin alijäämän ennakoitiin olevan 2,4 prosenttia eli jopa prosenttiyksikön pienempi.

15.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun äänestystulos Britannian EU-erosta alkoi seuraavana aamuna valjeta, britit aloittivat hurjan googlaamisen: mikä on EU? Kansa ei siis tiennyt, mistä he äänestivät. Näin käy, kun valtaan pyrkivät poliitikot lupaavat liioja ja maalaavat varomattomasti liian isolla pensselillä.

Edustaja Väyrynen, te olette kohta ollut 50 vuotta politiikan ytimessä Suomessa ja EU:ssa — kunnioitettava ura. Te luettelitte listan EU:n ongelmista. Rohkenen kysyä: miksi te ette ole pystynyt vaikuttamaan EU:n kehitykseen kohta sen 50 vuoden ajan, kun te olette toiminut täällä Suomessa ja EU:ssa? [Laura Huhtasaari: Koska Suomi on yksi prosentti EU:sta!]

Suomen kristillisdemokraatit esittävät ratkaisuehdotuksia sen sijaan, että keskittyisimme pelkkään kritiikkiin. Meillä on visio EU:n kehittämiseksi, ja meillä on kanta ajankohteisessa EU-keskustelussa oleviin asioihin, ja meidän puheenjohtajaamme kuunnellaan näissä asioissa.

15.30 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo pääministeri Sipilän hahmottelema Suomen linja tuntuu aika järkevältä. Toimimme vähemmän mutta paremman EU-sääntelyn puolesta ja korostamme läheisyysperiaatetta. Kyllähän suurissa talouden ja turvallisuuden kysymyksissä, samoin kuin kestävässä kehityksessä ja bio- ja kiertotalouden edistämisessä, yhteinen päätöksenteko tuo lisäarvoa. Sen sijaan pientä nipelissäntelyä, joka vaikeuttaa yritysten tai kansalaisten arkea ja puuttuu kansallisiin ominaispiirteisiin — emme me sellaista tarvitse.

Arvoisa puhemies! Suomen EU-puheenjohtajuus ensi vuoden toisella puoliskolla on merkittävä vaikuttamisen paikka, ja varmaan unioni on silloin saranavaiheessa. Meillä on täällä hyvä yhteinen linja — kansalaiset keskiöön, ilmastopolitiikka haltuun, vahvempi Eurooppa maailmassa — ja se huomioi myös pohjoiset olosuhteemme. Se on perusta vahvalle EU-vaikuttamiselle. Tämä EU-puheenjohtajuus on kansallinen, yhteinen tehtävä, mutta, arvoisa puhemies, toivottavaa kyllä on, että tulevan EU-puheenjohtajakauden aikana maallamme on pääministeri, jolla on tuore ja hyvä tuntuma näihin kysymyksiin.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

15.31 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitsemme unionin, joka takaa turvallisuuden ja antaa toivoa tulevaisuuteen. Euroopan turvallinen tulevaisuus edellyttää vastauksia rajat ylittäviin haasteisiin, joihin yksikään yksittäinen jäsenmaa ei kykene vastaamaan. Siksi ilmastonmuutosta torjuvat verot ja finanssialan verotus on syytä toteuttaa EU-tasolla. Jos myös pääsisimme yhdistettyyn ja yhteiseen yritysveroon, joka tekisi aggressiivisen verosuunnittelun tarpeettomaksi, silloin saisimme EU:n omista varoista myös aidon suhdannevakauttajan. Pienemmän jäsenmaksun ansiosta vaikeuksiin joutunut maa voi toipua, mutta ilman erillisiä tulonsiirtoja. Jokaisella on siis oma vastuu, mutta ketään ei jätetä yksin.

Aivan kuten puheenjohtaja Rinne tuossa äsken sanoi, tätä yhteishenkeä Suomen EU-puheenjohtajuuden on edistettävä. Meidän tehtävämme on lisätä keskinäistä luottamusta, lisätä jokaisen turvallisuutta ja lisätä uskoa yhteiseen tulevaisuuteen.

Pääministeri Sipilä, allekirjoitatteko nämä hankkeet?

15.32 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minuutissa ei voi kovin paljoa sanoa, mutta sanon seuraavaa:

Mitä yhteistä on Saksalla, Ranskalla, Italialla, Isolla-Britannialla, Ruotsilla ja jopa Yhdysvalloilla? Uusi nationalismi, uusi populismi, uusi äärioikeistolaisuus. Jopa Suomessa on marssittu hakaristilippujen takana. Mikä tässä on käyttövoimana? Montakin käyttövoimaa. Eräs keskeinen käyttövoima on kuitenkin hallitsematon maahanmuutto. Katsokaa mitä valtiota tahansa: viimeaikaiset vaalit. Tämä on ollut se, jolla äärioikeisto on noussut valtaan. Tämä tarkoittaa sitä, että kun Suomella on nyt EU-puheenjohtajuus ja se on paa-lupaikalla, Suomen täytyy keksiä keinoja siihen, millä tavalla maahanmuuttoa ruvetaan hallitsemaan, millä tavalla saadaan parempi yhteisvastuu ja millä tavalla todella satsataan Euroopasta Afrikkaan ja lähtömaihin, niin että sinne syntyy elämisen edellytyksiä.

Viimeisenä seikkana: Täällä on turha väitellä [Puhemies koputtaa] siitä, onko EU meille tärkeä. Se on ratkaisevan tärkeä. Mehän olisimme ihan ulkokehällä [Puhemies: Aika!] kansakuntana ilman Euroopan unionia.

15.33 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kokeneen valtiomiehen, Salolaisen, kanssa samaa mieltä siitä, että maahanmuuton hallintaan pitää pystyä EU-puheenjohtajuuskauden aikana vaikuttamaan.

Äsken edustaja Huhtasaari vastasi meille täyden rajavalvonnan käyttöönotosta, että siihen he olisivat valmiita laittamaan paljon. Vielä jäi epäselväksi, kuinka paljon on paljon, koska ilmeisesti heillä ei varjobudjetissakaan asiaan mitään rahaa ole laitettu. Vaikka voisin kuvitella, että paljon on aika paljon, niin silti siellä ei mitään lukuja ole.

Huhtasaari ei millään tavalla kommentoinut sitä, että he haluavat erota EU:sta ja eurosta. Sen te olette tässä salissa aikaisemmin sanonut, ja voin teille jo kertoa seuraaviin vaaleihin sopivan sloganin, jonka voitte ottaa vapaasti käyttöön: ”Ukrainan tie on Suomen tie.” Se on teille hyvä vaalislogan.

Sinisillä eurovaaleihin ja muihin eurooppapoliittisiin kysymyksiin liittyvä slogan on ”Itsenäisyyden asia on yhteinen”. Totuus on se, että me emme voi joutua sellaiseen asemaan kuin Ukraina, Venäjän naapuri, joka ei ole Natossa eikä EU:ssa. Meidän täytyy ymmärtää se, että itsenäisyyttämme puolustaaksemme ja taloudellista turvallisuutta ylläpitääksemme me tarvitsemme myös yhteistyökumppaneita.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

15.34 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta EU:lla on neljä isoa pilaria: se on arvoyhteisö, se on taloudellinen yhteisö, se on turvallisuusyhteisö, ja sen pitäisi olla vielä vahvemmin sosiaalinen yhteisö. Arvoyhteisö ja sosiaalinen yhteisö estävät populismia Euroopassa. Tässä mielessä sosiaalista pilaria — kysymys on toimeentulosta, työstä ja sen merkityksellisyydestä — tulee korostaa voimakkaasti.

Tarttuisin pääministerin puheeseen Emun tulevaisuudesta, seuraavasta vaiheesta. Miten me Suomessa valmistaudumme uuteen aikaan viennistä riippuvaisena, herkkänä taloutena? Me tarvitsemme uudenlaisia talouden suhdannepuskureita, osaamisen puskureita. Meillä on työttömyysturvajärjestelmään, eläkejärjestelmään rakennettu Emun perustamisen yhteydessä tällaisia joustopuskureita, mutta me tarvitsemme niitä lisää, ja tässä mielessä tämä hallituksen Emu-analyysi on minusta jäänyt vähän vajaaksi. Minä toivoisin, että tätä mietittäisiin Suomessa, miten Suomi ottaa vastaan herkkänä vientimaana näitä talouden erilaisia vaihteluita.

15.36 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä virallista EU-liturgiaa on joskus suorastaan jopa hieman koomista kuunnella. Pääministeri sanoi, että EU:n hyödyt ovat valtavat, mutta ne olivat niin valtavat, ettei niistä ollut esittää yhtään konkreettista esimerkkiä. Ehkä ne ovatkin sellaiset keisarin vaatteet, joita me emme vain näe täällä. [Simon Elo: Paljonko on paljon?]

Se voisi olla etumme, jos EU olisi edelleen se kauppaliitto, joka se alun perin oli. Kaikki muu integraatio on pahasta, ja siitä tulisi palata kohti itsenäisten kansallisvaltioiden Eurooppaa.

Viime aikoina on nähty paljon vapaan maahanmuuton ja avoimien rajojen haittavaikutuksia. Päättäjät ovat niiltä vaikutuksilta turvassa, kärsijän rooli jää tavalliselle kansalle. Meidän, minun ja teidän kaikkien tässä salissa, tehtävämme on puolustaa Suomen kansan etua. Nyt näyttää siltä, että Euroopan suuret maat eivät pysty huolehtimaan edes omista asioistaan. Jos näihin luotamme, laitamme panokset väärälle hevoselle.

Pidetään tiukasti kiinni päätösvallastamme sekä rahapussistamme. Suomen tulee pysyä vahvana itsenäisenä kansallisvaltiona. Meidän tulee torjua päättävästi EU-liittovaltio ja vaurautua euroalueen hajoamiseen.

15.37 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolme asiaa, jos ehdin: ilmasto, digitalisaatio ja muuttoliike.

Ensinnäkin ilmastotavoitteiden tarkistaminen tulee varmasti Euroopan unionissakin eteen ennen pitkää, ja meidän täytyy huolehtia siitä, että myöskin Pariisin sopimuksen tavoitteiden tiukentaminen tarvittaessa etenee meidän puheenjohtajakaudellamme. Kysyisin tästä pääministeriltä: miten olette suunnitellut pitävänne teemaa esillä pj-kaudellamme?

Toinen asia liittyy digitalisaatioon ja siihen, että Euroopan unionissa on tehty hyviä avauksia EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden luomiseksi ja kansainvälisten alustajättien suitsimiseksi niiltä osin, että myös Euroopan unionissa toimivat alustayritykset pärjäisivät. Toivon, että Suomen pj-kaudella edistetään myös tätä kulmaa, sillä se mahdollistaa meille monta työllisyysasia.

Viimeisenä korostaisin, että jos muuttoliikkeen hallinnassa joku tarjoaa halpoja ja helpoja ratkaisuja, hän on todennäköisesti väärässä. Muuttoliike ei ratkea leireillä Libyaan tai rajat sulkemalla. Kyseessä on monimutkainen globaali kysymys, ja siinä tarvitaan ihmis-oikeusperustaista, Euroopan laajuista yhteisvastuuta.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

15.38 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU oli turvallisuuspoliittinen ja kauppapoliittinen valinta. Vapaakaupan puolustaminen ja sisämarkkinoiden kehitys olivat niitä elementtejä, joista Suomi on hyötynyt ja rakentanut omaa taloudellista kivijalkaansa. Euroopan yhteisön laajentumisen myötä kuitenkin sisäinen hajanaisuus on lisääntynyt. Sosiaalinen pilari on keino tämän yhdenvertaisuuden palauttamiseksi. Kansalaisten yhdenvertaisuus on keskeinen tavoite, mutta miten se toteutuu ilman ylikansallisia tulonsiirtoja? Miten hyvin hajanainen Euroopan yhteisö pystyy sitten rakentamaan yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille, oikeudenmukaiset työolot ja sosiaalisen suojelun ja osallisuuden? Tässä Euroopan valtiot joutuvat etsimään yhteistyötä, yhdenlaisia, samankaltaisia lähestymistapoja lastenhoidon, ikääntyneiden toimeentulon, terveydenhuollon ja peruspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi yhtäläisesti eurooppalaisille.

15.39 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan yhteisen vastuun tarpeellisuudesta — yhteisen vastuun tarpeellisuudesta hyvinvoinnin edistämiseksi, työllisyyden parantamiseksi, ilmastonmuutoksen torjumiseksi, maahanmuuton hillitsemiseksi, turvallisuuden edistämiseksi. Koko ajan puhutaan, että meidän pitää yhteisvastuullisesti hoitaa näitä. Samaan aikaan sana ”yhteisvastuu” tuntuu olevan monelle kirosana tässäkin keskustelussa. Yhteisvastuun kautta voimme sitä yhteistä vastuuta kantaa näiden asioiden parantamiseksi.

Täällä on useammassa puheenvuorossa viitattu omien varojen mekanismiin. Niitä voitaisiin kerätä erilaisilla yleiseurooppalaisilla, unionin tasoisilla veroratkaisuilla. Sillä tavalla voisimme löytää kapasiteettia hoitaa myöskin näitä aitoja yhteisvastuun kysymyksiä taloudellisten resurssien puitteissa. Suomi voisi puheenjohtajakaudellaan olla aloitteellinen tällä alueella ja tehdä ehdotuksia yhteisvastuun ja yhteisen vastuun kantamiseksi tehokkaammin näillä mekanismeilla. Aikooko pääministeri huolehtia, [Puhemies koputtaa] että näitä asioita otetaan esille?

15.40 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos hallitukselle ja kiitos kaikille siitä, että tämä keskustelu on pääosin rakentavaa. Euroopan tilanne on sen verran vakava, että meidänkin pitää suhtautua siihen erittäin suurella vakavuudella.

Minä itse haluaisin nostaa esille sen, kuten moni kollegakin, kun puhutaan Euroopasta ja Euroopan tulevaisuudesta, että tämän sosiaalisen ulottuvuuden — etenkin nuorisotyöttömyys ja siihen liittyvät ongelmat, ne aidot ongelmat, mitkä sitten aiheuttavat näitä isoja ongelmia — pitää ja tulee olla Suomenkin agendalla. Mutta vielä laajemmin, kun katsoo Euroopan tulevaisuutta, pelkään sitä, että koko Eurooppa Suomi mukaan lukien vajoaa pikkuhiljaa alihankintataloudeksi. Peli on niin kovaa tällä hetkellä Kiinan, Yhdysvaltojen puristuksessa, ja kun alustatalous, tekoäly ylipäätyään muokkaavat maailmaa, niin mitä meille jää? Meillä on viimeinen aika, koko maanosalla, herätä siihen todellisuuteen. Nyt ne rahat uhkaavat mennä Kiinaan, Yhdysvaltoihin. Tämä on meidän yhteinen haasteemme.

15.41 Veera Ruoho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähemmän mutta parempaa EU:ta. Maahanmuuttopolitiikka haltuun. Ilmastopolitiikka haltuun. Edustaja Mäkelä peräsi konkreettisia hyötyjä kansainvälisestä yhteistyöstä. Rajat ylittävän rikollisuuden torjunta, terrorismi, kyberrikollisuus — eikö siinä ole riittävästi perusteita jo, minkä takia me emme yksin pärjää? Te perussuomalaiset täällä julistitte olevanne kansallisen tur-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

vallisuuden asianajajia, mutta kyllä te esitte täällä erittäin oudon näytelmän silloin, kun piti päättää tiedustelulainsäädännön kiireellisestä menettelystä. Oliko se niin, että vasta viimeisenä päivänä suostuitte tulemaan siihen mukaan, viimeisellä hetkellä? [Välihuutoja] Kyllä se minua kummastutti. Mikä huoletti?

15.43 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin, kun Euroopan unioni perustettiin, perustajat ottivat yhteisen vastuun Euroopan kehittämisestä. Nyt myös meidän on otettava vastuu tämän hetken yhteisestä Euroopasta. Pahin esimerkki siitä, että tätä vastuuta ei ole otettu, on brexit tällä hetkellä. On helppo syyttää muita omista virheistään, ja tämä on iso ongelma tällä hetkellä Euroopassa ja myös yksi populismin alusta.

Mutta, hyvä edustajat, täällä on puhuttu, että Euroopan unioni olisi pelkkä markkina-alue, pelkkä vapaakauppa-alue. Silloin me emme voisi tehdä mitään niitä asioita, joita on pidetty täällä tärkeinä: ei yhteistä ilmastopolitiikkaa, ei yhteistä turvapaikkapolitiikkaa, ei yhteistä politiikkaa paremman työllisyyden ja paremman osallisuuden puolesta. Me tarvitsemme vahvan politiikan, jotta voimme tehdä [Puhemies koputtaa] yhteistyötä sen eteen, että markkinat eivät ole ne, jotka hallitsevat Eurooppaa, vaan ihmiset.

15.44 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että nykyään Suomen poliittisessa keskustelussa välillä tuntuu ihan siltä, että kuuluu jonkinlaiseen vähemmistöön, kun kannattaa Suomen itsenäisyyttä, kun kannattaa suomalaista kansallisvaltiota. [Välihuutoja] Federalistit, Eurooppaa ihannoivat päättäjät, uhkaavat Euroopan kansoja. Federalistit uhkaavat kansallisvaltioita. Federalistit luovat vain uudenlaista Neuvostoliittoa EU:sta. He luovat uudenlaista natsi-Saksaa. [Eduskunnasta: Ohhoh!] EU:n globalismi on vain uudenlaista fasismia, fasismia uudessa muodossa. [Välihuutoja] Vihapuhepoliisi toimii, ja väestö vaihdetaan. Suomen kansa ei äänestänyt tällaisen nykyisenlaisen EU-fasismien puolesta liittyessään EU:hun.

15.45 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki me tiedämme, että Suomi on ulkomaankaupasta ja viennistä riippuva maa, ja on syytä muistaa myös se, että meidän pääkauppakumppanit ovat Euroopasta lähes kaikki. Elikkä me tarvitsemme vapaakauppaa, vapaata liikkuvuutta ja sitä, että markkinat toimivat ja rauha Euroopassa säilyy. On syytä muistaa, että Euroopan unioni on myös rauhanyhteisö ja turvallisuusyhteisö. Emme pysty kansainvälistä rikollisuutta yksinään torjumaan, ja nyt, kun saamme esimerkiksi nuo paljon puhutut tiedustelulait valmiiksi, meidän turvallisuusmahdollisuudet hoitaa omat asiamme paremmin yhdessä eurooppalaisten kanssa paranevat olennaisesti.

Mutta on syytä muistaa myös se totuus, että kun katsoo eurooppalaista talouspolitiikkaa, mitä EU:ssa ja euroalueella toteutetaan, niin kyllähän se on realismia, että Saksan siellä määrää, ja pitkän päälle ei voi olla niin jatkuvasti, että Saksan kansantalous tuottaa valtavaa ylijäämää ja kaikki muut jäsenmaat siinä ympärillä tuottavat alijäämää ja enemmän tai vähemmän voivat huonosti. Tämä on realiteetti, joka on myös syytä muistaa. Elikkä kyllä hieman peräänkuulutan myös yhteisymmärrystä tuolta Saksan puolelta, että saataisiin talouspolitiikka sellaiseksi, että se suosisi myös muita kuin suuria maita.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

15.46 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terveisiä Puolasta. Kävin siellä viime viikonloppuna ja katselin silmänkantamattomiin viljavia peltoja. Sinne tehdään jättikanaloita eli investoidaan.

Kun täällä sisäisestä turvallisuudesta puhutaan, niin ainakin itselleni melkein ekana tulee mieleen kotimainen elintarviketuotanto ja kotimaisen maatalouden kannattavuuden turvaaminen. Me tiedämme, että monissa niissä maissa, missä on vähän erilaiset olosuhteet kasvukaudelle, myös tuotantokustannukset ovat hyvin matalat. Valitettavasti pääministeri joutui nyt tilapäisesti poistumaan täältä, mutta olisin kysynyt häneltä, millä tavalla Suomi aikoo parantaa sitä komission esitystä, jossa maaseudun kehittämisen varoja meinaataan leikata 15 prosenttia. Suoria tukia kylläkin vain 2 prosenttia, mutta nämä maaseudun kehittämisen tuet ovat Suomelle tärkeitä, koska niiden kautta, tavallaan luonnonvarojen kautta, me saamme jäsenmaksuista kaksi kolmasosaa takaisin, eli se on myös meidän nettomaksumme [Puhemies koputtaa] kannalta tärkeä asia. Valitettavasti pääministeri ei ole nyt vastaamassa.

15.47 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on usean kollegan taholta esitetty analyysiä siitä, mitenkä hallitsematon maahanmuutto olisi tämän hetken eurooppalaisen turbulenssin syy. Tämä analyysi menee pieleen.

Ensinnäkään meillä ei ole koskaan ollut mitään hallittua maahanmuuttoa. Berliinin muuri pääsi aika lähelle, mutta sekin vuoti pahan kerran.

Toiseksi, meillä on esimerkkejä maasta, jossa maahanmuutto on ollut erittäin korkealla ja minkään näköistä maahanmuuttokriittistä liikehdintää ei ole syntynyt, esimerkiksi Espanja.

Kolmanneksi, maahanmuuton vastustus saa eniten kannatusta sellaisilta alueilta, joissa siirtolaisuutta on kaikkein vähiten maiden sisällä, mikä on äärimmäisen kiinnostava ilmiö.

On ilmeistä, että huomattavasti enemmän tätä ilmiötä selittää nopea yhteiskunnallinen muutos, keskiluokan kaventuminen, pitkä laskusuhdanne ja eriarvoisuuden kasvu, jotka vain yhdessä näyttäytyvät sellaisena vierautena, tuntemattomuutena ja epävarmuutena, jotka sitten saavat maahanmuuton kasvot.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi myönnän vastauspuheenvuorot edustajille Rinne, Niinistö ja Satonen. Sen jälkeen ministeri Terholla on vastausvuoro.

15.48 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu eurooppalaisista yhteisistä arvoista. Ihmisoikeudet, ihmisarvon kunnioittaminen, ihmisen arvo ihmisenä, oikeusvaltio ja demokratia ovat niitä keskeisiä arvopohjaan liittyviä asioita, joita eurooppalaisuudessa tunnistetaan, joiden varaan Euroopan unioni on rakentunut. On käsittämätöntä, että täällä käytetään Euroopan unionista arvoyhteisönä sen kaltaisia ilmauksia kuin edustaja Tavio käytti.

Arvoisa puhemies! Haluan jatkaa hieman sitä alkuperäistä puheenvuoroa, joka liittyi näihin yhteisiin varoihin. Haluaisin nyt, kun pääministeri juuri tulee paikalle, todeta teille, pääministeri, sen, että eikö olisi tärkeää, että nyt brexitin oloissa, joissa jäsenmaksutulot vähenevät, löydettäisiin uusia väyliä Euroopan unionin yhteisten asioiden rahoittamiseen, esimerkiksi koulutukseen, tutkimukseen, tieteen tekemiseen. Meiltä häviää brexitin myötä merkittäviä yliopistoja rajan taakse, ja voisi olla tärkeää löytää MIT:n tai Havardin kalta-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

sia keskittymiä, joissa voitaisiin tehdä [Puhemies koputtaa] tutkimusta ja tiedettä niissä asioissa, jotka vaativat maailmassa ratkaisua, esimerkiksi ilmastonmuutoksessa.

15.49 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on niin, että kun tutkii tosiaan sitä ihmisten epäluottamusta politiikkaan tai Euroopan unioniin, yleensä syynä on se, että nämä ihmiset kokevat, että heidän oma elämäntilanteensa on heikentynyt tai tulevaisuuden näkymät ovat heikentyneet. Ja aivan niin kuin edustaja Kontula sanoo, huoli maahanmuutosta on yleisempää niiden ihmisten keskuudessa, jotka eivät elä maahanmuuttajien kanssa arjessa. Eli tämä kertoo, että kysymys on myös ennakkoluuloista, joita täälläkin salissa lietsotaan.

Sen sijaan, että lietsotaan ongelmia, pitäisi ratkaista niitä yhdessä. Silloin tullaan siihen, että Eurooppa on päässyt tähän, Suomi on päässyt tähän sillä, että me olemme liberaalia edistystä, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia puolustava yhteisö, jossa kelpaa tehdä työtä, yrittää ja asua kaikenlaisten ihmisten. Pitää muistaa, että meillä on hyvin moninainen kulttuuri-tausta myös tässä maassa. Meillä on esimerkiksi lukuisia erilaisia uskonnollisia vähemmistöjä Suomessa, ja meidän pitää muistaa se myös silloin, kun me puhumme oman maamme kehittämisestä.

Pääministerille: toivoisin nyt, että voisitte vastata hieman konkreettisemmin siihen, miten Suomi ajaa ilmastopolitiikassa päästövähennystavoitteiden kiristämistä teidän hallituskaudellanne ja kohti puheenjohtajuuskautta.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Satonen ja sen jälkeen ministeri Terho.

15.51 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin ehkä sekin on syytä mainita, että tällä hetkellä Euroopan unionin kannatus Euroopan unionin jäsenmaissa on korkeampi kuin koskaan. [Tytti Tuppurainen: Kyllä!] Ja se kertoo siitä, että ihmiset haluavat vakautta, ja se vakaus kuitenkin on Euroopassa. Eivät he halua sellaista hallintoa kuin on Yhdysvalloissa, eivät he halua sellaista hallintoa, joka on Venäjällä, eivät he halua myöskään brexitiä, koska nyt on käynyt ilmi, että ne, jotka eniten brexitiä kannattivat Pohjois-Englannin teollisuusalueella, juuri ne henkilöt, ne ihmiset, tulevat kaikkein eniten häviämään, kun sieltä teollisuutta ja työpaikkoja tulee siirtymään, jos brexit toteutuu.

Ja jos vielä ajatellaan niin, että kun me olemme täällä pieni maa, niin me tarvitsemme ehdottomasti kansainvälistä yhteistyötä. Se on meille tärkeää joka näkökulmasta, myös turvallisuuden kannalta. Sanoisinkin niin, että mitä vahvempi Euroopan unioni, sitä vahvempi on Suomen itsenäisyys.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Terho, 2 minuuttia.

15.52 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Puhemies! Muutamia vastauksia. Ensinnäkin perussuomalaiset eivät ottaneet nyt yksityiskohtaisemmin kantaa siihen, että kun suomalaiset tekivät viime vuonna 8,8 miljoonaa rajanylitystä — tein pikaisen tarkistuksen — ja te haluatte rajatarkastukset takaisin, niin miten ne voisivat koskea vain muita ihmisiä kuin suomalaisia? Silloinhan 8,8 miljoonaa suomalaista joutuu teidän ehdotuksenne takia vuosittain kärsimään tarpeetonta tai nykyistä suurempaa epäkätevyvyyttä. Vastatkaa siis tähän: miten te aiotte tämän järjestää, että se koskisi — niin kuin Niikko,

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

joka on nyt poistunut, totesi — [Laura Huhtasaaren välihuuto] vain esimerkiksi turvapai-
kanhakijoita? Siis silmämääräisestikö, vai mikä tämä teidän suunnitelmanne on? Kannat-
taa joskus harkita näitä ehdotuksia yksityiskohtaisemmin ennen kuin esittää niitä julkises-
ti. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Siitä, miten edustaja Tavio kuvaili EU:ta: Minä olen siis kuullut tällaisia provokaatioita.
Tämä oli hyvin ponneton, mutta se oli hyvin tarkkaan kopioitu niistä provokaatioista, mitä
Euroopan parlamentissa äärioikeisto esittää päivittäin. Eli lainasitte sujuvasti äärioikeistoa
arvostellessanne fasismia. Mutta haluan kysyä: kun kerran käsityksenne EU:sta on näin yk-
siselitteisen huono, niin kai te nyt sentään haluatte erota siitä? Sanokaa nyt suoraan. [Ville
Tavio: Milloin te järjestätte kansanäänestyksen?]

No, sitten näihin asiapitoisempiin kommentteihin. Edustaja Niinistö otti aiemmassa pu-
heenvuorossaan esiin mielestäni itse asiassa aikakautemme suurimman kysymyksen: mi-
ten yhdistää tällainen perinteinen hyvinvointivaltiomalli globalisaatioon? Siis miten täs-
sä avoimen talouden tilassa voitaisiin ylläpitää sitä Suomessakin 80-luvulta tuttua, vakaata
hyvinvointivaltiota? Ja jos löydätte jonkun, joka tähän kysymykseen löytää vastauksen, on
hän punainen, vihreä tai sininen, niin matkustan vaikka maailman ääriin kuulemaan sen
vastauksen, koska silloin me olemme ratkaisseet aikakautemme suurimman ongelman.

Skinnari — hänkin on poistunut — otti myös esille, että miten pärjäämme tässä globa-
lisaation puristuksessa Euroopassa. Siinä nimenomaan tämä sisämarkkinaprojekti on jär-
kevä. Monet eurooppalaiset keksinnöt, innovaatiot voisivat aloittaa 500 miljoonan sisä-
markkinoilta ja sen jälkeen olisivat paljon paremmassa asemassa valloittamaan koko maa-
ilman. — Kiitos.

15.54 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä
keskustelusta. Nimittäin maailma nyt vain on siinä asennossa, että me olemme siirtyneet
maanosien väliseen yhteistoimintaan, ja siinä Euroopan unioni on se meidän yhteisö, jo-
hon me kuulumme.

Suomi on EU:n puheenjohtajamaa heinäkuun alusta alkaen. EU:n puheenjohtajamaalla
on mahdollisuudet vaikuttaa ja edistää omiakin asioitaan, mutta ennen kaikkea EU:n pu-
heenjohtajamaan tehtäväksi tulee nyt Euroopan unionin parlamentin vaalien jälkeinen jär-
jestäytyminen. Toivon todella jatkossa, että me täällä Suomessa kykenisimme tässä parla-
mentissa mahdollisimman monessa asiassa yhdistämään voimamme EU-politiikassa, kos-
ka pientä maata kuunnellaan paljon paremmin silloin, jos siellä ministeri voi sanoa, että
parlamentti on tätä mieltä, parlamentti on minun esitykseni takana. Ja jotta tähän päästäi-
siin, niin toivon, että me hakisimme yhteistä hyvää ja jättäisimme vähemmälle pelkän po-
litikoinnin.

15.55 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahva EU on vahva
myös ulkosuhteissa. Joulukuun huippukokouksessa, joka pidetään huomenna ja ylihuo-
mennä, ovat myöskin ulkosuhteet käsittelylistalla, ja siellä saattaa tulla keskustelua Venä-
jän toimista Asovanmerellä.

Puheenjohtajamaa Itävalta on nostanut esiin muun muassa sen, että kun Venäjä on rik-
konut Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja suvereniteettia, niin on mahdollista kes-
kustella myöskin sanktioiden koventamisesta.

Kysyisin nyt pääministeriltä: onko tästä vielä ollut ennakkotietoja, tuleeko tämä keskus-
teluun, ja onko mahdollisesti Suomen kanta tähän selvillä?

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

15.56 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin pohjana ovat ihmisoikeudet. Vietettiin juuri YK:n yleisen ihmisoikeusjulistuksen 70-vuotispäivää. Siksi tämä keskustelu sopii aivan hyvin tähän yhteyteen.

Kuten pääministeri ensimmäisessä puheenvuorossaan hyvin kuvasi, olemme tilanteessa, jossa Euroopan unionin arvoista keskusteleminen on tavattoman tärkeää. Ja siihen yhteyteen liittyy kyllä populismin ongelma, mistä myös pääministeri lähti ensimmäisessä puheenvuorossaan liikkeelle.

Minä uskon, että tämä osittain hallitsematon, osittain ongelmalliseksi koettu maahanmuuttotilanne, jonkinlainen pakolaisvyöry Eurooppaan, on osa sitä syytä, jonka takia populismi on saanut itselleen vähän vauhtia. Mutta olen kyllä samaa mieltä edustaja Kontulan ja näitten muitten kanssa, että syvempi syy löytyy sieltä eriarvoisuudesta, joka koskettaa ihmisiä, jotka ovat pitkään olleet työttöminä, joilla ei ole tulevaisuudennäkymiä ollenkaan sen työn saamattomuuden vuoksi tai joiden taloudellinen tilanne on hyvin heikko. Esimerkiksi entisen Itä-Saksan alueellahan äärioikeistolaisella populistisella liikkeellä on huomattavasti vahvempi kannatus juuri siitä syystä, että he ovat pettyneet siihen, [Puhemies koputtaa] että se hyvä, mitä tämä talousalue on tuottanut, ei ole tullut heidän osaksensa. Tähän meidän täytyy paneutua, [Puhemies koputtaa] sosiaalisen Euroopan kehittämiseen.

15.57 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Britannian päätös erota EU:sta oli tietysti Britannian oma, mutta kyllähän EU:llakin on peiliin katsomisen paikka. Komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker ennen kansanäänestystä Britanniassa puhui varsin ylimieliseen sävyyn siitä, minkälainen merkitys Britannialla on tai minkälainen arvo on sillä keskustelulla, mitä Britanniassa kansanäänestystä ennen käytiin.

Yhtä lailla Yhdysvaltain presidentti Barack Obama teki kyllä, varsinkin jälkikäteen katsoen, hyvin virheellisen käynnin Britanniaan, jossa hän antoi tavallaan Yhdysvaltain ohjeet siitä, miten Britannian tulisi toimia. Jos yhtään tuntee brittien kansanluonnetta, niin ymmärtää, että ainakaan amerikkalaisilta ei tällaista haluta kuulla.

Samaan hengenvetoon täytyy sanoa, että vaikka olen EU-kriittinen, niin olisin kyllä hyvin varovainen kutsumaan EU:ta fasistiseksi, varsinkin sellaiselta puolueelta, joka aikoo äärioikeiston kanssa samaan europarlamenttiryhmään liittyä. Kun tässä otettiin Puola esille, niin siellähän me näemme ne kauheimmat jäljet, mitä fasismilla Euroopassakin on ollut. Tämä hallitus on juuri tehnyt hienon päätöksen tukea Helsingin juutalaista seurakuntaa, ja seuraavana päivänä liehui hakaristilippu Helsingissä. Tämä on tämä ajankuva. [Puhemies koputtaa] Ei pidä puhua kevyesti tällaisista asioista.

15.58 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on kyllä surulista, että ministerit eivät vastaa kysymyksiin, kun heille niitä suoraan esitetään. 16.5.2017 eurooppaministeri Sampo Terho Helsingin Sanomissa: ”EU-jäsenyydestä on järjestettävä kansanäänestys ’joka tapauksessa jossain vaiheessa’”. Sampo Terhon mukaan myös Euroopassa on paljon pieniä maita, jotka pärjäävät ilman EU-jäsenyyttä.” Tämä on aivan totta. Norja, Sveitsi ja Islanti eivät taatusti tule liittymään nykymuotoiseen EU:hun, koska ovat nähneet tulokset. EU on epäonnistunut niin monessa kohtaa. Lisäksi nämä määräänemistöpäätökset, mitä jatkuvasti lisätään, tarkoittavat jatkossa sitä, että pieniltä mailta, kuten Suomi, ei enää kysytä mitään.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Mitä tulee rajavalvontaan, niin se on ihan normaalia valtionhoitoa. Kyllä hallituksen pitäisi tietää, miten muut valtiot, turvalliset valtiot, hoitavat oman rajavalvontansa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Terho, 1 minuutti.

16.00 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En edustaja Huhtasaaren kaltaiselle henkilölle haluaisi missään nimessä aiheuttaa enää enempää surua, joten pyysin tämän vastauspuheenvuoron saman tien.

Kansanäänestyksiin liittyen: Me tietysti kunnioitamme Britanniaa, mutta emme ota sitä ikään kuin esimerkkinä. Se on heidän ratkaisunsa, heidän yksilöllinen tekonsa. Jos tarkoitatte kysyä sitä, miten on tulevaisuudessa, hyvin tiedätte, että hallitusohjelmassa, jonka tekin olette hyväksyneet, ei ole minkäänlaista kansanäänestystä EU:sta.

Jos kysytte, mitä nimenomaan siniset ajattelevat, niin jos EU:ssa muutetaan perussopimuksia, niin tuolloin tulisi järjestää kansanäänestys, ja se on erittäin tärkeää nimenomaan liittovaltiokehityksen kansanvaltaisen hyväksymisen kannalta. Näin ei aiemmin ole ollut, ja tämä sinisten mielestä on oikea linja, jos tarkoittatte kysyä sinisten linjaa. Hallituksen linjan teidän luulisi tuntevan, koska olette sen itse hyväksyneet.

16.00 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Anttila aikaisemmin kuvasi oikein hyvin, miten nykyään neuvotellaan blokkeina ja maanosina ja miten Euroopan unioni on meille tärkeä globaalissa neuvotteluprosessissa. Olemme puhuneet täällä paljon Afrikan suunnasta, ja itse uskon, että EU voisi olla paljon aktiivisempi toimija Afrikan kehityksessä ja myöskin Afrikan unioni voisi olla EU:lle hyvä partneri syvemmällä tavalla kuin nykyään.

Mutta ehkä kaksi muuta ilmansuuntaa on hyvä ottaa tässä keskustelussa esiin. Olin viime viikonloppuna käymässä Ukrainassa, ja näin siellä enemmän EU-lippuja kuin olen nähnyt monessa EU-maassa. Odotukset siellä ovat hyvin suuret taloudellisen yhteistyön osalta, mutta vähän siellä rivien välissä tuli myöskin se, että tämän kriisin poliittisen ratkaisun osalta toivotaan myöskin EU:lta enemmän panostusta.

Olen aikaisemmin käynyt Länsi-Balkanin alueella. Kun ajattelee vaikkapa Serbiaa, Kosovoa, Länsi-Balkanin rauhanomaista kehitystä, Euroopan unionilla on siellä erittäin suuri merkitys. EU rauhan unionina toimii myös meidän lähiympäristössämme.

16.01 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko tämä brexit-prosessi osoittaa hyvin, että ne ongelmat, joihin haettiin ratkaisua — näköalattomuus, eriarvoisuuden kasvu, työttömyys, hyvinvoinnin kaventuminen, epävarmuus omasta työpäikasta ja toimeentulo — eivät ratkea unionista eroamalla. Ne ratkeavat ainoastaan tekemällä toisenlaista politiikkaa niin kansallisesti kuin EU:n tasolla, ja tästä syystä lähes kaikki ryhmät tässä salissa ovat käsitelleet, minkälaista politiikkaa pitää tehdä: mitä tehdä työttömyydelle, mitä tehdä talouskurisäntöjen osalta, miten torjua veroparatiisitaloutta ja ilmastomuutosta. Vain yhden ryhmittymän ainoa poliittinen sisällöllinen vaatimus vaikuttaa olevan rajojen kiinni laittaminen väärän värisiltä ihmisiltä.

16.02 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vähän ihmettelen niitä puheenvuoroja ja niitä sävyjä, mitä täällä salissa on käytetty. Aikanaan Euroopan teräs- ja hiiliyhteisö ja myöhemmin Euroopan yhteisö perustettiin nimenomaan rauhanpro-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

jektina ja, voi sanoa, holokaustin tuhkien päälle. Silloin Eurooppa vannoi, että koskaan ei enää meidän maaperällämme tällaista saisi tapahtua. Tuntuu, että nämä opit aika nopeasti — voisi sanoa, että yhdessä ihmisiässä — tuntuvat unohtuvan, ja samanlaiset tendenssit ja tuulet puhaltavat Euroopassa tälläkin hetkellä.

Sitten taas Euroopan unionissa erilaiset kehityssuunnat ja erilaiset politiikat ja erilaiset intohimot, toisilla hyvinkin federalistiset ja liittovaltiosuuntaiset, ovat viemässä joittenkin mielestä unionia siihen suuntaan, mihin pitäisi viedä. Kristillisdemokraatit taas näkevät, että me tarvitsemme itsenäisten jäsenvaltioiden yhteistyötä ja EU on se kehikko, minkä sisällä sitä voidaan tehdä. On ihan oikein, että poliittiset kehityssuunnat ja linjaukset kiistelevät keskenään sen sisällä. [Puhemies koputtaa] Sehän on juuri se politiikan sisältö, että me haluamme kukin omannäköistämme Euroopan unionia olla viemässä eteenpäin.

16.03 Paavo Väyrynen tl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vastata edustaja Haavistolle hänen noin tunti sitten esittämänsä puheenvuoroon. Minä tietysti kannatan kansainvälistä yhteistyötä, mutta yritin sanoa, että pidän parempana hallitustenvälistä päätöksentekoa kuin ylikansallista päätöksentekoa — molempia varmasti tarvitaan, mutta pääpaino hallitustenvälisessä päätöksenteossa.

Edustaja Östmanille toteaisin, että olen ylpeä siitä linjasta, joka minulla on ollut suhtautumisessa globalisaatioon ja ylikansalliseen yhdentymiseen. Nyt kun nämä kehitykset ovat joutuneet umpikujaan, aletaan vähitellen myöntää, että se Väyrynen oli oikeassa vastustaessaan Suomen liittymistä Euroopan unioniin, kannatti mieluummin Eta-jäsenyyttä ja Pohjolan yhteisöä, vastusti euroon liittymistä, on vastustanut tätä hallitsematonta globalisaatiota. Uskon, että tässä uudessa tilanteessa tähtiliike minun johdollani nousee sellaiseen asemaan, että me pystymme vaikuttamaan enemmän myös päätöksentekoon. Tähän mennessä valitettavasti olen jäänyt vähemmistöön.

16.05 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan globalisaation hallitsemisesta tai siitä, miten Euroopan unionin sisällä markkinat ovat hyvä renki, niin silloin on kyse nimenomaan niistä poliittisista välineistä, joita meillä on markkinoiden ja globalisaation hallintaan. Tässä tarvitaan nimenomaan monenkeskistä yhteistyötä. Euroopan unioni on Euroopan alueella se taho, joka tekee niitä poliittisia päätöksiä, joilla markkinoita hallitaan. Me tiedämme varmasti oikein hyvin sen, että markkinat kyllä toimivat ja markkinat toimivat omalakisesti, ja siihen tarvitaan yhteisiä päätöksiä, joilla sitten aikaansaadaan se, että ympäristö ei tuhoudu, pidetään huolta ihmisistä ja luodaan sellaista yhteiskuntaa, joka ottaa ihmisen huomioon. Markkinat eivät sitä tee.

16.06 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näihin puheisiin siitä, mitä brexit aiheuttaa tai tulee aiheuttamaan, sanoisin, että tässä salissa on monta, jotka luulevat olevansa siinä asiantuntijoita, mutta todellisuudessa ei ole yhtään, eli kyllä me sen näemme tulevaisuudessa, kuinka siinä käy.

Kun aiemmin otettiin puheeksi rajat ylittävän rikollisuuden torjunta EU:n ansiona, niin väittäisin toisin. Strasbourgin ampujalla oli uutistietojen mukaan rikostaustaa kolmessa eri maassa, Oulun raikaustapauksen epäilty saatiin kiinni vasta Saksassa, ja Suomeen on tullut satoja uusia seurattavia suojelupoliisille. Minusta se kuulostaa suorastaan rikollisten vapaalta liikkuvuudelta. [Laura Huhtasaari: Niinpä!]

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Hallitsemattoman ja hallitun maahanmuuton ero Euroopassa voidaan nähdä vertaamalla itäisen ja läntisen Euroopan joulukatuja. Lännessä ovat joulukadulla konepistoolein varustautuneet poliisit panssariautoissa, kadulla betoniporsaat, ja naiset ovat peloissaan. Itä-Euroopassa juhlietaan joulua kuten ennenkin kristityssä Euroopassa. En tiedä teistä muista, mutta omasta mielestäni tämä Itä-Euroopan malli olisi huomattavan paljon toivottavampi. [Laura Huhtasaari: Maahanmuuton suhteen!]

16.07 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen seurannut suuressa valiokunnassa Suomen EU-politiikkaa, hallituksen EU-politiikkaa, ja minusta on syytä olla tyytyväinen, että se on ollut aktiivista ja vaikuttavaa, me olemme hakeneet yhteistyökuvioita samanmielisten maiden kanssa ja edelleen haemme ja pyrimme vaikuttamaan muun muassa taloudellisiin asioihin.

Eurooppalaisessa keskustelussa se eurooppalainen lisäarvo tahtoo unohtua. Kun me teemme eurooppalaista yhteistyötä ja kun käytämme yhteistä rahaakin, niin aina pitäisi katsoa, kuinka vaikuttavaa se toiminta on eurooppalaisen lisäarvon kannalta. Eli sellaisia asioita, mitä voidaan tehdä jäsenmaissa, ei kannata välttämättä yhteisellä tasolla tehdä.

Arvoisa puhemies! Usein, kun EU:ta syytetään, kyse on jäsenmaiden roolista. Taloudesakin Euroopan keskuspankki on joutunut tekemään paljon sitä, mitä jäsenmaiden olisi pitänyt tehdä oman taloutensa saamiseksi kuntoon: tehdä näitä rakenteellisia uudistuksia monessa mielessä ja edistää osallistavaa kasvua. Tämän näen ongelmana. [Puhemies koputtaa] Jäsenmaiden pitäisi myöskin kuokkia omaa sarkaansa.

16.08 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On välttämätöntä puuttua siihen, mitä tässä keskustelussa nähtiin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten kansanedustaja Tavio ylitti äsken nähdyssä keskustelussa kaikki keskustelun sopivuuden ja myöskin totuuden rajat, kun hän vertasi EU:n kehitystä natsi-Saksaan ja käytti termiä ”fasismi” EU:n kehityksen yhteydessä.

Siis natsi-Saksassa on kyse miljoonien ihmisten kansanmurhasta ja toisessa maailmansodassa kymmenien miljoonien ihmisten kuolemasta, ja koko EU on perustettu alun alkaen sen takia, että ei enää koskaan.

Arvoisa puhemies! Nyt ylitettiin sellainen raja, jota tässä salissa ei ole aiemmin nähty. Jään odottamaan perussuomalaisten johdon toimenpiteitä ja kommenttia, hyväksyvätkö he tämän vertauksen.

16.09 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mennyt me emme voi muuttaa, mutta tästä eteenpäin kun elämme, niin voimme vaikuttaa asioihin. Nyt ovat edessä muun muassa rahoituskehysneuvottelut, ja ne ovat äärimmäisen huolestuttavat Suomen maatalouden ja koko elintarvikeketjun osalta. Suomen maataloutta on ajettu tämän 25 vuoden aikana rajusti alas paljolti EU:n toimesta, ja tilanne viljelijäväestön keskuudessa on niin veitsenterällä, että suunnitelmat, mitkä nyt sisältyvät komission leikkausesityksiin, ovat kohtuuttomia ja kohtalokkaita Suomelle ja koko maataloudelle.

Toinen iso asia on Euroopan keskuspankin ja euron tilanne. Viimeiset kuusi vuotta Euroopan keskuspankki on pitänyt euroa pystyssä keinotekoisesti valtavilla roskalainastoilla lähinnä Italiasta, osin Kreikasta ja niin edelleen — ja suomalaistenkin laskuun. Tämä on nyt loppumassa, koska on pakko lopettaa, ei tällaista voi jatkaa. Se merkitsee sitä, että korot nousevat ja vaikeudet kasautuvat [Puhemies koputtaa] ensi vuonna todella suuriksi.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

16.10 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen seurannut tätä keskustelua työhuoneessani, ja tämä on kyllä hyvin monipolvinen keskustelu, mutta sen verran haluan sanoa myös, että Suomi on alueellisesti osa Eurooppaa, halusi tai ei. Suomen ei tule pyrkiä eristäytymään muusta maailmasta vaan aktiiviseen vuorovaikutukseen muun maailman kanssa. Maailma ei ole enää sellainen, että maat täällä voivat — tai voivat tietysti, mutta maiden ei tulisi olla sellaisia, että ne jäävät ikään kuin omaan saarekkeeseensa muun vuorovaikutuksen ulkopuolelle.

Pidän tärkeänä sitä, että meillä on vahva EU-kriittisyys, vahva itsenäinen näkemys siitä, mitä me valtiona olemme ja haluamme. Mutta omia etujamme me emme voi edistää sillä, että me eristäydymme kaikesta, ja tästä keskustelusta ja tästä suunnasta haluan kyllä sanoutua irti. [Puhemies koputtaa] Olen EU-kriittinen mutta rakentava sellainen.

16.12 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen tie on ollut aina kohti länttä, ja aikoinaan Urho Kaleva Kekkonenkin teki valtavasti töitä, että meidän puolueettomuutemme olisi tunnustettu, ja hänen selvä suuntansa oli siihen, että me tarvitsemme välttämättä länsiyhteyttä. Se on aivan oikea tie ollut, mutta sillä samalla tiellä on pitänyt muistaa se, että Suomen tie on ollut aina rauhan rakentaminen ja yhteistyökumppanien hakeminen. Urho Kekkonenhan sanoi aikoinaan, että pidetään ystävät lähellä ja vihamiehet mahdollisimman kaukana. Eurooppa on meille hyvin luontainen yhteistyökumppani ollut aina, ja länsimainen vapaus ja demokratia, mihin Suomikin kuuluu ja joita olemme myös usein puolustaneet ase-in, tarkoittavat sitä, että meidän on sitten autettava ihmisiä niin, että tämä avoin yhteiskunta säilyisi tässä maailmassa ja Euroopassa mahdollisimman hyvin. YK:ssa teemme arvokasta työtä myös tämän päämäärän toteuttamiseksi, mutta meidän on syytä muistaa aina se, että kun pidämme oman kansakuntamme ja taloutemme kunnossa ja käymme ulkomaankauppaa ja teemme yhteistyötä muiden kansakuntien kanssa, niin tämä päämäärä saattaa toteutua, mutta jos eristäydymme, niin se on se vihoviimeinen tie.

16.13 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindtmanin tavoin irtisanoudun jyrkästi perussuomalaisten kansanedustaja Tavion natsi-Saksa-vertauksesta, ja aivan yhtä epäonnistunut on se vertaus, joka täällä usein aiemmin on kuultu, missä EU:ta verrataan Neuvostoliittoon. EU ei ole kansojen vankila vaan vapaiden maiden vapaata yhteistyötä.

Puhemies! Lukuun ottamatta näitä puheita keskustelu tänään tässä salissa on ollut varsin yksituumaista, ja iloitsen siitä. Iloitsen myös siitä, että kun me ryhdyimme yhdessä valmistautumaan Suomen tulevaan, heinäkuussa alkavaan puheenjohtajakautteen, me saavutimme yksituumaisuuden siinäkin asiassa. Se on kyllä ihan valtava voimavara, olipa tuleva hallitus mikä tahansa.

Kun uusi puheenjohtajakausi Suomelle koittaa, se tulee erittäin vaikeaan ajankohtaan. Ei ole varmuutta siitä, milloin uusi komissio aloittaa toimintansa, ja puheenjohtajamaalta odotetaan nyt ehkä enemmän ja suurempaa johtajuutta kuin sellaisella puheenjohtajakaudella, joka olisi tullut muussa tilanteessa. [Puhemies koputtaa] Tätä kansallista yksimielisyyttä on syytä vaalia.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt pääministeri Sipilän vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

16.14 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Me kävimme suunnilleen puolitoista vuotta sitten keskustelun EU:n tulevaisuudesta, ja silloin kävimme sitä Rooman julistuksen pohjalta. Siellä on kaksi pääpilaria: kasvu ja työpaikat sekä turvallisuus. Kasvu ja työpaikat jakautuvat kahteen pilariin: ”vauras EU” ja ”sosiaalinen EU”. Tähän on viitattu täällä muutaman kerran. ”Vauras EU” -alueella kyllä vahvat sisämarkkinat ovat semmoinen alue, josta Suomi on äärettömästi hyötynyt EU-jäsenyytensä aikana.

Sitten tämä sosiaalinen ulottuvuus: Itse katson, että tästä koheesiopolitiikasta ja vahvoista sisämarkkinoista ovat hyötäneet viimeksi tulleet maat kaikkein eniten, ja pikkujalaa myöskin nämä erot jäsenmaiden välillä tasoittuvat. Mitä se sosiaalinen ulottuvuus sitten tämän lisäksi voisi olla? Sosiaalinen suojele, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita, reilut työmarkkinat — tämäntyppisiä kysymyksiä. Mutta sen sijaan sitä en ole kannattanut, että sosiaalinen pilari etenisi yhteiseen sosiaaliturvaan, jossa jakaisimme yhteisvastuuta tämän koheesiopolitiikan lisäksi vielä tällä sektorilla.

Sitten turvallisuussektori: Täällä on viitattu moneen kertaan sääntöihin perustuvaan kansainväliseen järjestelmään ja sen puolustamiseen, monenväliseen kauppajärjestelmään, kansainvälisiin ilmastotoimiin. Edustaja Niinistö kysyi puheenjohtajakauden ilmastotoimista, ja niistä tulee tammikuun alussa E-kirje eduskunnalle, ja tähän kysymykseen voi siihen asti vaikuttaa ja tietenkin sitten valiokuntakäsittelyssä.

Sitten täällä on noussut tämä MFF elikkä meidän budjettikysymys ja siihen liittyen myöskin omat varat eli verotus. Lähtökohta on ollut se Suomella koko ajan, että verotus on kansallisissa käsissä ja emme halua viedä sitä EU-tasolle. Mutta olemme suhtautuneet positiivisesti, sanotaan avoimesti, esimerkiksi haittaveroihin ja muoviveroon, ja digivero on sellainen, joka pitää yhteisin toimin saada kuriin. Nämä isot jätit eivät maksa käytännössä veroa mihinkään. EU-tasoinen ratkaisu tuntuu vähän liian köykäiseltä, liian pieneltä alueelta, ja siihen pitäisi löytää globaali ratkaisu ensisijaisesti, mutta voi olla, että siihenkin on löytymässä sitten ratkaisu, joka esimerkiksi kohdentuisi nettimainontaan ja netti-ilmoitteluun.

Vielä muutama sana tuosta monivuotisesta budjettikehyksestä: Ensinnäkin edustaja Arhinmäki nosti esille, että pitää katsoa kokonaisuutta ja tehtäviä ja budjetille realistinen taso. Tämä on ollut juuri se lähtökohta. Taso on liian korkea. Maaseudun kehittämiseen tarvitaan 20 miljardia lisää. Se on siinä meidän esityksessämme mukana. Miten se on mahdollista? Se on mahdollista sillä tavalla, että hillitään budjetin kasvattamista muilla sektoreilla lukuun ottamatta tutkimusta ja kehittämistä, joiden kasvattamista olemme tukeneet komission ehdotuksen mukaisesti. Me olemme tukeneet kaikkia niitä uusia alueita, mitä siellä on, ja olemme hyvin yksityiskohtaisesti käyneet komission kanssa tämän Suomen ehdotuksen läpi, mutta kyllä tässäkin käy todennäköisesti niin, että tämän käsittely siirtyy sinne Suomen puheenjohtajuuskaudelle. Emme pääse tällä viikolla varmastikaan tässä eteenpäin sillä tavalla, että nykyinen parlamentti käsittelee monivuotisen rahoituskehysten, vaan se siirtyy sitten Suomen puheenjohtajakaudelle.

Kiitoksia rakentavasta keskustelusta, ja vielä kerran lämmin kiitos parlamentaarisesta työstä tämän puheenjohtajuuskauden ohjelman valmistelussa. Siitä tulee nyt hyvä, kun se on porukalla tehty.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meillä on vielä hiukan aikaa jäljellä ja muutama, jotka eivät ole saaneet pitää puheenvuoroa.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

16.18 **Veera Ruoho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ville Niinistö puhui aiemmin informaatiovaikuttamisesta, valheellisen ja virheellisen tiedon levittämisen uhasta, populismin raaka-aineesta. Edustajat Lindtman ja Tuppurainen jo irtisautuivat, uskoakseni myös meidän muidenkin puolesta, edustaja Tavion tyrmistytävästä puheenvuorosta. Itse kiinnitin huomiota siihen, kun sanottiin, että täällä on vain vähemmistö isänmaallisia, jotka ajavat isänmaan etua. [Laura Huhtasaaren välihuuto] Mihin matematiikkaan tämä perustuu? Minä olen siinä käsityksessä, että täällä istuu 200 kansanedustajaa, joista jokainen tekee sydämellään työtä tämän isänmaan ja kansalaisten hyväksi. [Välihuutoja perussuomalaisten ja sinisten ryhmistä]

16.19 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikanaan, kun Suomen kansa äänesti EU:hun liittymisestä, turvallisuuskysymykset nousivat hyvin keskeiseen rooliin ainakin omassa maakunnassani, kun keskustelin ihmisten kanssa. Ne ovat ajankohtaisia toki tänäkin päivänä.

Koheesiopolitiikalla on ollut iso merkitys tuolla syrjäisimmillä alueilla, ja toivottavasti se jatkuu samankaltaisena. Pääministeri nosti verotuksen: on äärettömän tärkeää, että jokainen jäsenmaa itse päättää verotuksestaan. Se on ihan keskeinen asia. Tässäkin salissa on ollut hieman erilaisia linjauksia siinä. Kun aikanaan Kreikan tukipakettia käsiteltiin, vastustus oli kovaa. Tarkastusvaliokunta on käsitellyt tätä asiaa, ja nyt näyttää siltä, että siitäkin sitten loppujen lopuksi selvittää.

Mutta tähän Euroopan unioniin ja sen kannatukseen: Aika paljon ihmiset kiinnittävät huomiota siihen, onko meillä samanlaiset etuudet kuin muissakin jäsenmaissa. Nostan yhden asian, joka on pieni asia, mutta kuitenkin monille suomalaisille tärkeä: petopolitiikka. Kun siirrymme tuosta rajan yli Viroon, siellä on ihan erilaiset järjestelmät kuin Suomessa, ja tässä pitäisi päästä minusta samanlaiseen järjestelmään petopolitiikan osalta koko Euroopan unionin alueella.

16.21 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerille ilmastonmuutoksesta: Katowicessa Puola sanoi heti, että ei aio vähentää päästöjä. Saksa lisää kivihiilen käyttöä. Sitä vastoin hallitus on esittänyt, että irrottautuu EU:n rintamasta polttoaineen sekoitevelvoitteissa ja kaksinkertaistaa Suomen velvoitteet, mikä nostaa polttoaineen hintaa pumpulla. Ja se tarkoittaa myös sitä, että maaseutu alkaa tyhjentymään entisestään. Aikooko nyt pääministeri puuttua tähän sillä tavalla, että maaseudulla asumisen kustannukset eivät nouse kohtuuttomiin? Muun muassa tämä sekoitevelvoite tulee nostamaan polttoaineitten hintoja, myös lämmityksen hintaa.

16.22 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin, jotta rajaa. Täällä keskustelussa on vihjailtu, että meidän tahtomme pitää Suomi turvallise-
na liittyisi jollain tavalla siihen, että me haluaisimme pistää rajat kiinni erivärisiltä, kuten vasemmistoliiton puheenjohtaja vihjasi. Tämä on törkeää. On normaalia valtionhoitoa, että kun olemme kiinnostuneita suomalaisten turvallisuudesta, niin maahan saapumiseen tarvitaan lupa. Tarvitaan lupa, ja laillisen prosessin kautta voi saapua maahan. Tämän pitäisi olla itsestään selvää, mutta kun tehdään halpamaista politiikkaa ja ilkeämielisesti leimataan muita puolueita, niin tämä on tulos. Komissio on esittänyt tulevan rahoituskehityksen 2021—2027 kokonaistasoksi 1 161 miljardia euroa. Haluaisin kysyä pääministeriltä: Nou-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

seeko Suomen nettomaksuosuus? Mitä meidän maataloudelle tapahtuu? Entä koheesiorahoille?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Haluaako pääministeri vastata? Pääministeri Sipilä, 1 minuutti.

16.23 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ehdotus on tasapainoinen ehdotus, jossa turvaamme maatalouden lähtökohdan, ja myöskin budjetin kokonaistaso asettuu suhteessa suurin piirtein nykyiselle tasolle. Me pystymme myöskin tukemaan näitä uusia toimia ja uusia alueita, mihin EU:ta ehdottomasti tarvitaan.

Mutta haluaisin, arvoisa puhemies, myöskin omalta osaltani puuttua perussuomalaisten natsipuheisiin, EU:n vertaamiseen natsi-Saksaan. Se oli erittäin halventava puheenvuoro. Se halventaa myöskin niitä uhreja, joita natsi-Saksan aikana syntyi, ja toivon, arvoisa puhemies, että perussuomalaiset irtisanoutuvat näistä puheista toivottavasti vielä tämän keskustelun aikana. [Oikealta: Kiitos! — Vasemmalta: Hyvä!]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Onko muita puheenvuoroja? Listalla ei näy puheenvuoropyyntöjä.

16.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää pääministeriä tästä puheenvuorosta ja kohdistan edelleen katseeni perussuomalaisten suuntaan, että vielä olisi mahdollisuus tosiaan irtisanoutua tästä puheenvuorosta, mikä tänään kuultiin, minkä lisäksi omalta osaltani haluan myöskin todeta, että on kyllä ristiriitaista yhtäältä syyttää kaikkia muita kansan valitsemia edustajia tässä salissa epäisänmaallisuudesta [Oikealta: Juuri näin!] ja seuraavassa puheenvuorossa sanoa, että on halpamaista leimata muita. [Laura Huhtasaari: Juurihan leimasit!] Kyllä pientä johdonmukaisuutta ja arvokkuutta toivoisi näihin salikeskusteluihin myös perussuomalaisilta.

16.25 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myöskin omalta osaltani haluan kiittää pääministeri Sipilää siitä, että hän hyvin selkeästi ilmaisi hallituksen puolelta kannan näihin fasismiin, natsismiin liittyviin puheenvuoroihin. Jos ajattelee Euroopan unionin historiaa, kuten täällä on viitattu, minkä pohjalle Euroopan unioni on perustettu, toisen maailmansodan karmeiden kokemusten pohjalle ja siihen, että nämä eivät koskaan toistuisi, ja myöskin kaikelle sille muistolle, joka fasismin uhreista Euroopassa oli, heidän arvokkaalle muistolleen, niin minusta on hyvin sopimatonta, että tässä keskustelussa palataan näihin termeihin, fasismiin ja natsismiin, aivan epäasiallisessa yhteydessä. Se halventaa tätä osaa Euroopan historiasta ja näiden henkilöiden muistoa.

16.25 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan osaltani kiittää tästä keskustelusta kaikkia, jotka ovat siihen osallistuneet, ja olen todella hyvilläni myöskin siitä paperista, jonka yhteistyössä kaikki puolueet ovat saaneet aikaan. Näillä eväillä on hyvä valmistautua Suomen puheenjohtajakauteen.

Olen myöskin samaa mieltä kuin useimmat täällä salissa jo mielipiteensä ilmaisseet. Haluan irtisanoutua ehdottomasti edustaja Tavion natsi-Saksaan liittyvistä puheenvuoroista ja toivon todellakin, että myöskin perussuomalaisten puoluejohto tekee saman. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei tee!]

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 272/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.27 Sisäministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan myös omalta osaltani tämänkin lähetekeskustelun ja myös seuraavan hallituksen esityksen lähetekeskustelun osalta vedota eduskuntaan, että käydään sivistynyt, tasapainoinen keskustelu, vaikka on kysymys vaikeista asioista. Ei esitetä eikä valtavirtaisteta loukkaavia vertauksia eikä myöskään sellaisia kohtuuttomia yleistyksiä, jotka saattavat jonkun ihmisryhmän loukkaavaan asemaan, niin kuin tässä keskustelussa helposti tapahtuu, vaan hoidetaan vaikeita asioita parhaamme mukaan Suomen ja kansakunnan hyväksi.

Tässä hallituksen esityksessä kansalaisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että Suomen kansalaisuuden voisi menettää, jos syyllistyy sellaiseen maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen, josta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta vankeutta. Tällaisia rikoksia voisivat olla terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset, jotka on suunnattu Suomen elintärkeitä etuja vastaan, esimerkiksi terroristisessa tarkoituksessa tehty törkeä pahoinpitely, tappo tai murha tai myös terroristiryhmän johtaminen, koulutus, värväys tai rahoittaminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Edellytyksenä kansalaisuuden menettämiselle, joka on luonnollisesti korkean kynnyksen takana, olisi myös se, että henkilö on tuomittu vähintään viiden vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen tästä kyseisestä teosta. Päätös kansalaisuuden menettämisestä voitaisiin tehdä Suomessa annetun lainvoimaisen rikostuomion perusteella ja sen jälkeen.

Myös syntyperäinen Suomen kansalainen voisi näin ollen menettää kansalaisuutensa. Kuitenkin niin syntyperäinen kuin muilla tavoin Suomen kansalaisuuden saanut voisi menettää kansalaisuuden ainoastaan, jos henkilöllä on myös jonkin toisen valtion kansalaisuus ja riittävästi tosiasiallisia siteitä tähän toiseen kansalaisuusvaltioon. Perustuslain ja Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaan keneltäkään ei voida ottaa kansalaisuutta pois, jos henkilöstä tulisi tämän myötä kansalaisuudeton.

Arvoisa puhemies! Hallituksen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman mukaan tiedetyt terroriteot kriminalisoidaan ja tämän jälkeen säädetään mahdollisuudesta mitätöidä Suomen kansalaisuus terrorismitoimiin osallistuneilta kaksoiskansalaisuuden omaavilta

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

henkilöiltä. Esityksen tavoite on varmasti laajasti jaettu: tavoitellaan vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen. Henkilö, joka olisi syyllistynyt Suomen elintärkeitä etuja vakavasti vaarantavaan rikokseen, voisi siis näin saada myös kansalaisuuden menettämisen kautta merkittävän, vakavan seurauksen, ja hänet saatettaisiin sen jälkeen karkottaa Suomesta, ja näin ollen estettäisiin rikoksen uusiutuminen hänen kohdallaan.

Esitys ei lisäisi merkittävästi viranomaisten työtä. Rikoksesta tuomion antaneen tuomioistuimen olisi automaattisesti ilmoitettava ratkaisustaan Maahanmuuttovirastolle, jos tuomitulla on Suomen ja muun valtion kansalaisuus ja nämä rikosta koskevat edellytykset täyttyvät. Päätöksen kansalaisuuden menettämisestä tekisi Maahanmuuttovirasto, ja päätöksestä voisi valittaa normaaliin tapaan hallinto-oikeuteen.

16.30 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi määrittelee nyt tarkat perusteet Suomen kansalaisuuden menettämiseksi. Kansalaisuuden menettämiseen liittyy paljon symboliikkaa mutta myös käytäntöjä, joihin on nyt tulossa tarkennuksia. Kansalaisuutta ei menetetä kevyin perustein, vaan siihen liittyy aina vakavia tekoja ja vahvoja perusteluja.

Viimeaikaisten julkisuudessa esillä olleiden, ulkomaalaistaustaisten tekemien vakavien rikosten vuoksi on hyvä tuoda tietoisuuteen, ettei Suomi katso läpi sormien valtion tai kansalaisten turvallisuutta vaarantavia tekoja. Toisaalta maamme lainsäädännön humanisuutta osoittaa se, että pyritään huolehtimaan vakaviin rikkomuksiin syyllistyneen tulevaisuudesta siten, ettei häntä jätetä täysin tyhjän päälle. Suomen kansalaisuuden voi menettää vain henkilö, jolla on myös jonkun muun kansalaisuusvaltion kansalaisuus.

Käsittelyssämme olevan ehdotuksen mukaan kansalaisuuden voisi menettää, jos henkilö syyllistyy sellaiseen maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen, josta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta vankeutta. Tällaisia rikoksia ovat Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen, sotaan yllyttäminen, maanpetos, törkeä maanpetos, vakoilu, törkeä vakoilu, valtiopetos ja törkeä valtiopetos. Kansalaisuuden voisi niin ikään menettää terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen kemiallisen aseiden kiellon rikkomisen, biologisen aseiden kiellon rikkomisen, tahallisen törkeän ympäristön turmelemisen, törkeän pahoinpitelyn, törkeän ihmiskaupan, panttivangin ottamisen, törkeän tuhoamisen, törkeän terveyden vaarantamisen, ydinräjähdysrikoksen, kaappauksen, surman, tapon ja murhan perusteella. Edellytyksenä olisi aina lisäksi se, että rikos olisi kohdistunut Suomen elintärkeitä etuja vastaan.

Myös seuraavat terrorismirikokset voisivat olla perusteena kansalaisuuden menettämiselle: sellainen terroristiryhmän johtaminen, josta on säädetty rikoslain 34 a luvun 3 §:n 1 momentissa, terroristiryhmän toiminnan edistäminen, koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, värväys terrorismirikoksen tekemiseen ja terrorismin rahoittaminen. Myös näiden rikosten perusteella kansalaisuuden voisi menettää vain, jos teko olisi kohdistunut nimenomaan Suomen elintärkeitä etuja vastaan.

Myös sellainen henkilö, joka on saanut syntyessään Suomen kansalaisuuden, voisi ehdotuksen mukaan menettää sen, jos hänellä olisi niin paljon siteitä muuhun kansalaisuusvaltioon, ettei kansalaisuuden menettäminen merkitsisi kohtuutonta puuttumista hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä. Menettämispäätös tehtäisiin aina kyseisen henkilön tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun pohjalta. Tarkastelussa otettaisiin huomioon se, mitä siteitä hänellä on eri kansalaisuusvaltioihinsa, mukaan lukien niissä käytettävien kielten taito,

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

asuinpaikat ja oleskeluhistoria, perheenjäsenet ja sukulaiset, koulunkäynti ja opiskelu sekä työskentely ja muu taloudellinen toiminta.

Vaikka pidän hallituksen lakiesitystä pääsääntöisesti oikeansisältöisenä, tässä kohdassa olisin kannattanut jyrkempää linjaa. Edellä luetellut kansalaisuuden menettämistä estävät seikat ovat niin kattavat, että ne tekevät kansalaisuuden menettämisen käytännössä mahdolltomaksi nykyisen lakiesityksen muodossa. Inhimillisyyks on aina tärkeä asia, mutta henkilöihin, jotka ovat syyllistyneet törkeisiin rikoksiin henkilöitä tai valtiota kohtaan, ei pitäisi suhtautua loputtoman ymmärtävästi.

Suvaitsevaista ja iän perusteella paljon anteeksiantavaa näkemystä edustaa hallituksen ehdotuksen näkemys, ettei kansalaisuutta voisi menettää sellaisen rikoksen perusteella, joka olisi tehty alle 18-vuotiaana. Myös tätä jäin miettimään: onko suhtautuminen tällä ikärajalla liian liberaali ja olisiko ikäraja voinut olla 15 vuotta, joka on yleinen rikosoikeudellinen ikäraja. Sen sijaan pidän oikeana kansalaisuusyleissopimuksen mukaisesti, etteivät lapset voisi menettää Suomen kansalaisuutta siksi, että heidän vanhempansa menettäisivät kansalaisuuden rikokseen syyllistymisen vuoksi.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaiset ihmettelevät, miksei kansalaisuutta voisi poistaa välittömästi jo sillä perusteella, että henkilöä epäillään tietystä vakavasta rikoksesta. Vastauksena tähän voi sanoa, että kynnyks puuttua oman kansalaisen oikeusasemaan kansalaisuuden poistamisella on korkea. Kansalaisuuden menettäminen tiettyihin edellä mainittuihin vakaviin rikoksiin syyllistymisen perusteella edellyttäisi sitä, että syyllisyys olisi lailisesti todeksi näytetty ja rikostuomio olisi lainvoimainen. Pelkän epäilyn tai syytteen nostamisen perusteella kansalaisuutta ei voi menettää.

Hallituksen esitys kansalaisuuslain muuttamiseksi siihen sisältyvine lakeineen täsmentää tarpeellisella tavalla perusteet kansalaisuuden menettämiseksi. Nähtäväksi jää, pitääkö ehdotuksen sisältämää liikaa suvaitsevaisuutta suitsia kuitenkin tulevaisu jatkokäsittelyissä.

16.36 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitos ministerille siitä, että olette täällä tätä esittelemässä ja myös vastaamassa kysymyksiin.

Kyllä tämä lakiesitys on varmasti tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen tilanteessa, jossa olemme. Meillä on esimerkkejä monista maista: esimerkiksi Tanskassa, Ranskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Belgiassa, Alankomaissa ja tulevaisuudessa myös Norjassa kansalaisuuden menettäminen on näissä vakavissa rikoksissa, valtion elintärkeitä etuja vastaan kohdistuneissa rikoksissa, mahdollista, vaikkakin sitten on useita Euroopan unionin maita, joissa tätä mahdollisuutta ei ole.

Viime päivinä suomalaisia ovat järkyttäneet monet ulkomaalaistaustaisten henkilöiden tekemät rikokset, esimerkiksi alaikäisiin kohdistuvat seksuaalirikokset, polttomurhayritys, bussihäiriköinnit, ja ne varmasti muokkaavat myös keskusteluilmapiiriä näihin kysymyksiin liittyen. Nyt pyytäisin, että ministeri selventäisi sitä, että kun tässä on kahdeksan vuoden enimmäisrangaistuksen raja ja kuitenkin nämä koskevat nimenomaan valtion etuja vastaan tehtyjä rikoksia ja terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia, niin ymmärtääkseni kansainväliset velvoitteet, esimerkiksi kansalaisuusyleissopimus ja UNHCR:n tekemät linjaukset, sulkevat pois mahdollisuuden näissä muissa vakavissa rikoksissa kansalaisuuden poistamiseen. Tämä on asia, joka varmasti kansalaiskeskustelussa nousee esiin, että miksei esimerkiksi törkeään alaikäisen raiskaukseen syyllistyneeltä voida kansalai-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

suutta ottaa pois. Mutta pyydän, että ministeri vastaisi nyt selkeästi, johtuuko tämä nimenomaan kansainvälisistä sopimuksista.

16.38 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Periaatteena kansalaisuuden menettäminen vakavasta rikoksesta on oikein. Hallituksen esitys on kuitenkin muotoiltu niin, että käytännössä se tulisi näillä lakimuutoksilla olemaan erittäin vaikeaa tai lähes mahdotonta.

Ensinnäkin uusi laki koskisi vain ja ainoastaan kaksoiskansalaisia, siis vain kaksoiskansalaisia. Toiseksi kansalaisuuden menettämisen ehdot ovat niin tiukat, että lienevätkö nuo ehdot täyttyneet tähänastisessa suomalaisessa rauhanajan rikoshistoriassa. Kansalaisuuden voisi menettää vain, jos henkilö on syylistynyt sellaiseen maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen, josta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta vankeutta. Lisäksi edellytyksenä on aina se, että rikos olisi kohdistunut Suomen elintärkeitä etuja vastaan.

Lakeja laadittaessa tulisi pyrkiä aina mahdollisimman selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön, jossa harkinnan ja tulkinnan mahdollisuus on minimoitu. Tässä tapauksessa laki tulisi kirjoittaa niin, että kansalaisuuden menettäminen tapahtuisi automaattisesti silloin, kun riittävät edellytykset täyttyvät. Nyt kun kansalaisuuden menettämisen harkinta ollaan antamassa Maahanmuuttovirastolle, olen hyvin epäileväinen sen suhteen, tuleeko kansalaisuuden menetyksiä tapahtumaan ollenkaan. Liekö tämä hallituksen esityksen tarkoituskin, mutta itse olen kriittinen turhaa lainsäädäntötyötä kohtaan.

Ensisijainen lainsäädäntötoimi, jota perussuomalaisetkin ovat peräänkuuluttaneet, tulisi olla tiukempi seula kansalaisuuden myöntämisessä. Olemme esittäneet muun muassa 10 vuoden vaadittua asumisaikaa, nuhteettomuutta ja todellista kielitaitoa. Kun kansalaisuuden myöntämisen kriteerit ovat tiukat, emme joudu niin usein tilanteeseen, jossa kansalaisuuden menettäminen tulisi kyseeseen. Suomen kansalaisuus ei ole mikään itsestäänselvyys vaan etuoikeus.

16.41 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Lailla esitetään säädettäväksi mahdollisuus kansalaisuuden menettämiseen tietyissä tilanteissa, ja sisäministeri meille jo avasikin näitä perusteita.

Tässä kohtaa on hyvä todeta ääneen se, että ymmärtääkseni Suomen kansainvälisten velvoitteiden valossa esimerkiksi seksuaalirikosten perusteella kansalaisuuden menettämistä ei voisi edes esittää, ja nyt puhumme vakavista kansallista turvallisuutta uhkaavista rikoksista ja terroristisista rikoksista.

Tätä uudistusta perustellaankin terrorismin torjunnalla, ja varmasti olemme kaikki sitä mieltä, että meidän on käännettävä kaikki kivet kohtuuden rajoissa vapaata yhteiskuntaa kunnioittaen niin, että saamme terrorismia torjuttua ja ennalta ehkäistä. Mutta esityksessä ei ehkä kuitenkaan perustella kovin tarkasti sitä, minkälaisia vaikutuksia tällä lailla olisi terrorismin tosiasiallisiin mahdollisuuksiin. Oletan kuitenkin, että sisäministeriöllä on ollut jokin ajatus tässä taustalla, kun tämä laiksi asti on haluttu tehdä, ja toivon, että hallintovaliokunnan käsittelyssä pääsemme sitten pohtimaan asiaa hieman syvällisemmin ja saamme myös sellaista tietoa, joka toivottavasti perustelee tämän lain merkitystä. Eli olen kiinnostunut siitä, voidaanko tällä lailla tosiasiasa ehkäistä terrorismia vai onko kyse enemmänkin kosmeettisesta laista, jolla halutaan lähettää tietty viesti. Olen ymmärtänyt, että tällaisia rikoksia, joita tässä mainitaan, ei onneksi juurikaan tapahdu, ja sitä kautta tietenkin lain vaikutus voi olla lähinnä viestinnällinen. Tämä olisi hyvä selvittää.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Toinen asia, joka on herättänyt keskustelua lainvalmistelun yhteydessä, on kysymys siitä, asettuvatko kaksoiskansalaiset tämän lain myötä eri asemaan muiden kanssa. Eli Suomessa on perinteisesti ollut vaikeaa saada Suomen kansalaisuus, mutta sen menettäminen ei ole aikaisemmin ollut tällä tavalla mahdollista, ja nyt kun puhutaan rikoksista rankaisemisesta, niin on syytä selvittää, että oikeusjärjestelmän näkökulmasta laki kohtelee kaikkia Suomen kansalaisia kuitenkin yhdenvertaisesti riippumatta siitä, ovatko he kaksoiskansalaisia vai eivät. Tämä on mielestäni jotain sellaista, joka on oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti syytä selvittää, vaikka se saattaa monen arkijärjen kannalta hieman kummalliselta kuulostaakin.

Myös kiinnittäisin huomiota siihen, että kaksoisrangaistuksen mahdollisuutta pitää tässä tarkastella, sillä sellainen ei ole oikeuskäytännössämme tyypillistä, että jostain rikoksesta tulee kaksoisrangaistus, vaan puhutaan rangaistuksesta per rikos. Tässä todetaan, että kansalaisuuden menettäminen ei olisi erillinen rangaistus vaan se on rikostuomioon liittyvä hallinnollinen prosessi ja tavallaan seuraus rikoksesta, eli ei kaksoisrangaistus.

Mutta toivoisin ministeriltä, että avaisitte vielä hieman tätä ongelmatiikkaa, koska siitä palautteita tulee.

16.44 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Suurin osa suomalaisista syntyy suomalaisiksi. Kun saa eteensä tällaisen esityksen, jossa tätä asemaa halutaan järkyttää, oli syy sitten mikä tahansa, niin se saa lukemaan esitystä entistä huolellisemmin ja tarkemmin ehkä juuri oikeusvaltioperiaatteen kannalta, joka täällä mainittiin ja joka on aivan keskeinen asia. Onkin erittäin hyvä, että perustuslakivaliokunta tulee tätä asiaa toivotavasti huolella käsittelemään.

Suomen kansalaisuuden menettäminen on erittäin vakava ja iso asia varmasti jokaiselle, joka sen kohteeksi joutuu, oli syy sitten mikä tahansa, ja tuleekin olla erittäin korkea kynnyks siihen, että tällainen oikeus joltakin henkilöltä viedään.

Kun luin tätä esitystä, niin jäin miettimään sitä, onko tosiaan niin, että haluamme antaa maahanmuuttoviranomaiselle tässä asiassa tällaisen vallan, että hän voi tehdä tästä päätöksen. Jotenkin olisin taipuvainen itse ajattelemaan, että tässä olisi hyvä olla normaali oikeusprosessi, jossa on syyttäminen, oikeuden istuminen ja sitten tuomio. Nyt tässä viranomaisen tekee ratkaisun, ja siitä voi sitten valittaa. Pidän tätä kyllä liian kevyenä tähän asiaan, vaikka ymmärränkin aivan täysin asian vakavuuden ja sen, mitä tässä on haettu.

Kyllä tässä monia kysymyksiä jäi näiden perusoikeuksien kannalta, kun tätä esitystä lukee, että onkohan tätä ihan loppuun saakka kuitenkin mietitty. Tässä on iso tehtävä kyllä perustuslakivaliokunnalla.

16.45 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus on arvokas asia. Sitä ei tule myöntää heppoisin perustein, ja se tulee voida perua vakavin perustein. Näin keskustelimme tuossa hiljattain entisen poliisikollegani kanssa ulkomaalaispoliisista. Haluan nostaa esille sen, että kun aikanaan tein noita maastakarkottamisesityksiä, joissa ei siis kansalaisuutta tietenkään peruttu mutta oleskelulupia kylläkin, niin kyllä rikoksiin syyllistyneille ulkomaalaisille oli paljon kovempi rangaistus pelkästään jo se, että ollaan siinä karkotustutkinnassa, saatikka sitten, että se karkotuspäätös tulee.

Kansalaisuuden peruminen on vakava asia, kuten täällä edustaja Laukkanenkin sanoi, ja varmasti vaikuttaa yksilön elämään merkittävästi, mutta yhtä lailla sitten pitää miettiä sitä rikosta, mihin hän on syyllistynyt, ja sitä, mitä vaikutuksia sillä on kenties ollut jonkun toi-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

sen tai toisten ihmisten elämään. Minä nyt haluaisinkin vielä tarkennusta sisäministeri Mykkäseltä, jolla oli aivan erinomainen esitys taas tuossa aikaisemmin, rikoksista elintärkeitä etuja vastaan. Nyt peilaisin vähän tapahtumia, mitä tuolla Oulussakin on vielä tutkinassa ja näin poispäin: jos meillä on tällainen ilmiö, missä nyt selkeästi näkyy, että semmoisia naisvastaisia ja tasa-arvon vastaisia asenteita leviää Suomeen ja sitä kautta syyllistytään — kyllä näin naisihmisenä sanon — törkeään rikokseen, niin voidaanko katsoa, kun puhutaan rikoksista elintärkeitä etuja vastaan, että niihin etuihin kuuluu meidän naisten ja miesten tasa-arvo?

16.48 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Täytyy tosiaan kiittää hallitusta tästä oikeasuuntaisesta esityksestä, vaikkakaan kovin pitkälle sinne oikeaan suuntaan ei sitten loppujen lopuksi tässä vielä päästäkään, mutta oikea suunta kuitenkin.

Suomen passi on oikeastaan yksi maailman arvokkaimmista passeista, jos sitä katsotaan sillä mittarilla, kuinka moneen maahan sillä pääsee ilman viisumia: ilmeisesti useampaan maahan kuin minkään muun maan passilla, jos minulla on oikeat tiedot, mutta ainakin kärkijoukossa ollaan. Toisaalta Suomen kansalaisuuden kuitenkin saa jopa helpommin kuin monen muun maan. Esimerkiksi vaikkapa Irakin kansalaisuuden saaminen on paljon vaikeampaa kuin Suomen kansalaisuuden saaminen. Eli nyt samalla kun helpotetaan sitä, että Suomen kansalaisuuden menettää, niin vastavuoroisesti voisi sitten kansalaisuuden saamista samassa yhteydessä vaikeuttaa.

Tämän keskustelun aikana on tullut esille monia epäkohtia, joita tässä esityksessä on, vaikka oikeaan suuntaan mennäänkin. Olen kirjoitellut niitä ylös, ja jos meidän valiokuntamme tästä jonkunäköistä lausuntoa pääsee antamaan, niin otetaan ne siellä sitten tarkempaan syyniin.

16.49 Reijo Hongisto sin: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelypuheenvuorosta. Tämähän osoittaa hallituksen halua torjua terroristisia rikoksia ja yleensäkin terrorismiajatusta.

Tuossa ministerin esittelypuheenvuoroa kuunnellessa tuli mieleeni — hain salin ulkopuolelta lakiesitystä ja en löytänyt, kaikki nämä lakiesitykset olivat loppuneet, minä en pystynyt sitä esitystä lukemaan, olen pelkän arvailun varassa — että täytyykö tämä teko siinä tapauksessa, että Suomessa asuva kaksoiskansalainen lähtee Suomesta vaikka jonnekin tiettyyn maahan ja taistelee siellä, sanotaanko, terrorismijoukoissa tai, puhutaan nimillä, Isilin joukoissa taistelee. Sen jälkeen kun on siellä omat tekonsa tehnyt ja palaa takaisin Suomeen, niin kuinka on, jos tällainen teko tulee Suomen viranomaisten tietoon ja asia tutkitaan ja tarvittaessa siitä tuomitaankin, niin antaako tämä laki oikeuden poistaa henkilöltä Suomen kansalaisuus? Minä itse ajattelen sillä tavalla, että tällaiset vapaaehtoisesti sotimaan lähteneet eivät kyllä minun oikeustajuni mukaan ansaitse Suomen kansalaisuutta, mutta on mielenkiintoista nähdä, onko se tässä lakiesityksessä ja kuinka siihen on suhtauduttu.

Tuossa edustaja Ronkainen hyvän puheenvuoron piti ja pohti omassa puheenvuorossaan sitten tätä, että lakiesitys koskee vain kaksoiskansalaisia. Edustaja Ronkaisen puheenvuoroa kuunnellessa jäin sitten miettimään sitä, että jos on kaksoiskansalaisuus, niin silloin mielestäni on mahdollista, että poistetaan Suomen kansalaisuus. Silloin jää tämä toinen kansalaisuus, ja silloin henkilö voidaan poistaa siihen maahan, jonka kansalaisuus on.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Mutta jos henkilöllä on vain ja ainoastaan Suomen kansalaisuus, niin kuinka menetellään siinä tapauksessa?

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja Eerola tuossa totesi, että lakiesitys tulee todennäköisesti aikanaan hallintovaliokuntaan. Uskon ja luotan siihen, että esitystä siellä valiokunnassa sitten työestetään ja saadaan tämä lakiesitys varsin hyvään muotoon. — Kiitoksia.

16.51 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on ollut hyvää keskustelua, ja uskon, että ministeri vielä selventää ja vastailee kysymyksiin.

Erityisesti olen itse kiinnostunut siitä, miltä osin nämä rajoitukset, joita tähän lainsäädäntöön on tehty, liittyvät suoraan kansalaisuutta koskeviin, Suomea sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin ja miltä osin tässä on sitten muusta, ikään kuin poliittisesta harkinnasta, kysymys. Ymmärtääkseni näiden kansainvälisten sopimustenkaan mukaan ketään ei voida jättää kansalaisuudettomaksi, eli silloin henkilöltä, jolla on vain Suomen kansalaisuus, ei voida sitä ottaa pois, koska hänelle ei sitten jäisi mitään kansalaisuutta.

Olen kyllä aika vakuuttunut siitä, että kun tässä on kahdeksan vuoden raja eli tämä koskee niitä rikoksia, joista on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta vankeutta, ja sitten jos tulee näitä muita kuin terrorismi- tai valtion etuihin kohdistuvia rikoksia, joista on mahdollisuus tuomita yli kahdeksan vuoden vankeusrangaistukseen, niin tämä tulee varmasti herättämään kansalaisten keskuudessa keskustelua, että miksi nyt tässä tapauksessa ei voida kansalaisuutta poistaa. Ministeri varmaan vastaa, tuleeko tämäkin suoraan kansainvälisistä sopimuksista.

16.53 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esityshän juontaa juurensa siitä ajasta, kun keskusteltiin suomalaisten osallistumisesta Isilin joukkoihin. Suomestahan lähti silloin eniten henkilöitä Euroopassa suhteessa väkilukuun taistelemaan Syyriaan ja muualle maailmaan, ja silloin ainakin tästä tarpeesta keskusteltiin tässä salissa.

Nytten tämä hallituksen esitys on toki askel oikeaan suuntaan, mutta nämä ovat mielestäni kyllä hyvin varovaiset askelet. Voisi käyttää oikeastaan termiä hyvin vesitetty versio siitä, mihin asti olisi pitänyt mennä ja millaista tarvetta ainakin kansa odottaa. Tämähän juontaa juurensa mahdollisuudesta Euroopan unionissa säätää tämänkaltaista lainsäädäntöä, ratifioida tänne, ja kovin moni maa ei tätä askelta ottanut. Mutta huomasin hallituksen esityksestä, että Tanskassa on hyvinkin tiukka linja tämänkin suhteen ja siellä ollaan yritetty mennä jopa pidemmälle kuin on ollut mahdollista.

Tällainen kahdeksan vuoden minimituomioraja on mielestäni käsittämättömän korkea, koska tämähän ei esimerkiksi sisällytä terroristiryhmän johtamisrikkoksia muuten kuin siltä toiselta osalta, koska siellä toisessa osassa, terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset, enimmäisrangaistus on kuusi vuotta ja 2 §:n 1 momentissa on 12 vuotta, eli se koskisi vain sitä osaa. Sinänsä jopa terrorismirikoksesta ei saisi tällaista uhkaa päälle, että voisi menettää kansalaisuutensa, mikä mielestäni erittäin huono asia.

Mitä tulee sitten täällä esitettyihin keskusteluihin, kun edustaja Ruoho ja Laukkanen arvioivat sitä, että Suomen kansalaisuutta ei tulisi menettää kevyin perustein, ja olitte huolissanne siitä, että tämä voi johtaa jopa siihen, niin mielestäni Suomen kansalaisuuden ei pitäisi olla mikään itsestäänselvyys henkilöille, joilla on myös toisen maan kansalaisuus ja jotka täällä osallistuvat rikokseen. Itse olisin valmis kannattamaan sellaista lainsäädäntöä, jossa huomattavasti kevyemmin perustein toinen kansalaisuus elikkä Suomen kansalai-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

suus otettaisiin pois ulkomaalaisilta, jotka syyllistyvät törkeisiin rikoksiin Suomessa. [Veera Ruoho: Väärin tulkittu!]

Tämä Oulun tapaus, Oulun raiskausepidemia ja lasten hyväksikäyttöepidemia, osoitti sen, että eivät täällä edes turvapaikanhakijat, jotka odottavat käsittelyä tai ovat saaneet päätöksen, joudu maasta pois, ellei esimerkiksi sitten Irak, jos vaikka olisi irakilainen rikoksentekijä, suostu ottamaan heitä vastaan. Meillä on Suomessa jo ennestäänkin näitä tuomittuja, jotka nauttivat vapaana laittomasti maassa jopa Suomen antamaa terveydenhuoltoa ja sosiaaliturvaa, vaikka heidän kuului olla poistettu tästä maasta. Siinä mielessä odottaisin kyllä, arvoisa ministeri, joka teette erittäin hyvää työtä, paljon tiukempaa lainsäädäntöesitystä tänne taloon, niin että kaikki rikoksiin syyllistyneet ulkomaalaiset, jotka omaavat kaksoiskansalaisuuden, joutuisivat tuomiolle [Puhemies koputtaa] pienemmistäkin rikoksista, jos se suinkin on mahdollista. Jos se vaatii perustuslain muutosta ja muuttamista, niin silloin tällaisia esityksiä olisi hyvä käynnistää tämän hallituskauden aikana, [Puhemies: Aika!] jotta me saamme ensi hallituskauden aikana, varmasti yksimielisesti, tehtyä semmoista lainsäädäntöä, [Puhemies koputtaa] joka suojelee meidän lapsiamme ja naisiamme törkeiltä seksuaalirikoksilta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja vastauspuheenvuoro, ministeri Mykkänen, 3 minuuttia.

16.57 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin asiallisista ja hyvistä kysymyksistä ja huomioista tähän vakavaan asiaan. Ensinnäkin täällä useampi edustaja, ainakin edustajat Räsänen, Ruoho ja Niikko, ovat kiinnittäneet huomiota juuri tähän rikoksen määritelmään, ikään kuin onko siinä ainoastaan terrorismiin liittyvät vai voiko siinä olla muitakin selvästi törkeästi Suomen yhteiskuntaa ja yhteiskunnan perusarvoja vastaan hyökkäviä rikoksia, kuten nyt nämä vakavat seksuaalirikokset. Tässäkin asiassa edustaja Räsänen kokeneena on oikeilla jäljillä siltä osin, että haaste on se, että itse asiassa tässä kohtaa ei EU:n takia vaan enemmänkin Euroopan neuvoston piirissä sovittujen sopimusten takia kansalaisuutta säädellään kansalaisuusyleissopimuksessa tavalla, joka viittaa suoraan siihen, että kansallisen turvallisuuden, valtion elintärkeitä etuja vaarantava vakava rikos tietyin edellytyksin voi tämän mahdollistaa, mutta tähän määritelmään on vaikeampi saada sitten esimerkiksi törkeää lapsiraiskausta määriteltyä.

Mutta henkilökohtaisesti lähdän siitä, että suomalaisen oikeustajun näkökulmasta meidän kansallista olemassaoloamme määrittävät myös tietyt perusarvot, joihin ehdottomasti lapsen fyysinen koskemattomuus ja tietty sukupuolten välinen toimintatapa kuuluvat. Ja kannustan kyllä hallintovaliokuntaa ja myös perustuslakivaliokuntaa tarkastelemaan jo tämän mietinnön yhteydessä tätä kysymystä, olisiko meillä tietä, jolla voisimme myös esimerkiksi törkeän lapsiraiskauksen osalta, joka nyt eduskunnassa toisen lakiesityksen myötä on uutena rikosnimikkeenä tulossa, laajentaa tätä kysymystä. Mutta tämä on haasteellinen työ nimenomaan näiden kansainvälisten velvoitteiden takia, ja siinä on tietysti se ymmärrettävä tausta, että kynnys on erittäin korkea ja tässä ei ole kysymys ikään kuin rikoslain jatkamisesta vaan hallintopäätöksestä, jolla estetään tällaisia kansallisen turvallisuuden kannalta strategisesti vaarallisia henkilöitä kansalaisina Suomessa olemasta.

Kansalaisuuslakiin viitattiin myös, olikohan edustaja Ronkainen. Meillä on ensi vuonna joka tapauksessa valmistelussa sisäministeriössä kansalaisuuslain tarkistaminen, ja minun mielestäni tässä pitää ottaa työn alle myös tarkemmat vaatimukset siitä, mitä edel-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

lytetään Suomen kansalaisuuden kohdalla: psykologinen testi, pidempi odotusaika, niin edelleen. Ei ole helppoja keinoja eikä taikatemppuja, mutta tämä on ihan vakavasti otettava, ja tänään annoin siitä ohjeet sisäministeriön johtoryhmässä, että näin myöskin valmistelussa tehdään.

Tiukkuus ehtojen osalta, että täytyy olla sellaiset siteet toiseen maahan ja niin edelleen: nämä myöskin tulevat meidän perustuslain lähtökohdista, että ketään ei jätetä täysin tyhjän päälle, ja väitän, että laki olisi tältä osin kyllä hyvin samanlainen, vaikka nykyinen perussuomalaisen puolue olisi hallituksessa mukana. Mutta silti kannustan tässäkin hallintovaliokuntaa, perustuslakivaliokuntaa tarkastelemaan sitä, onko siellä kohtia, jotka muodostuvat kohtuuttoman vaikeiksi, ja onko niissä tulkinnanvaraa. Perustuslakivaliokunta viime kädessä määrittää tietysti sen Suomen kansainvälisten velvoitteiden ja tämän lain liikkumavaran välisen suhteen. Tässä on minusta itse asiassa tärkeä ennakkotapaus monella tavalla tähän liittyen.

Varmasti tapauksia tulee olemaan harvoin, ja täytyy myös todeta siitä, miksi tässä on Maahanmuuttovirasto, että tähän ei ole siis tuomio, vaan kyse on hallintopäätöksestä, jolla ikään kuin turvataan Suomen olemassaoloa näissä poikkeuksellisissa hyökkäyksissä Suomea vastaan. Ja totta kai siitä päätöksestä voi valittaa sitten tuomioistuimeen, mihin edustaja Laukkanen täällä viittasi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän asiakohtaan varattu puoli tuntia on käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 17.01.

Keskustelua jatkettiin kello 20.28.

Puhemies Paula Risikko: Nyt sitten jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä.

20.28 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys jatkaa hallituksen sarjaa esityksistä, jotka ovat oikeansuuntaisia, joskin ehkä hieman liian suppeita ja varsinkin liian paljon myöhässä. En tiedä, olenko aistimassa tässä jonkinlaista vaalien läheisyyttä, että nämä nyt pulpahtavat pintaan.

Keväällä 23.5. oli lähetekeskustelussa lakialoite, jossa ehdotettiin Suomen kansalaisuuden ehtojen tiukentamista. Sen lakialoitteen lähetekeskustelussa käytin puheenvuoron, ja nämä hallituksen esitykset nyt omalta osaltaan vastaavat kahteen kolmesta esittämästäni näkökohdasta.

Toin esille sen, että Suomen kansalaisuus ei suinkaan ulkomaalaiselle ole perusoikeus tai ihmisoikeus, vaan se on etuoikeus. Suomen kansalaisuuden myöntäminen on voimakas oikeustoimi, joka antaa mahdollisuuden moniin asioihin, ja se on eräs parhaista kansalaisuuksista, minkä maailmassa voi saada. Koin ongelmaksi sen, että sitä kansalaisuutta ei sillä hetkellä voitu peruuttaa mistään syystä, ei edes kaksoiskansalaisten osalta minkään terrorismin tai muunkaan syyn johdosta, koska laissa ei ollut sellaista pykälää, jonka perus-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

teella kansalaisuus voitaisiin peruuttaa. Tämä oli mielestäni suuri ongelma, koska ylipäänsäkin kaksoiskansalaisuuksia sekä Suomen kansalaisuuksia myönnetään mielestäni liian helposti. Me voisimme helposti kiristää kansalaisuuden vaatimuksia kielitaito-, integraatio-, työpaikka- ynnä muiden asioiden suhteen, jos me haluaisimme. Meillä olisi siihen kaikki mahdollisuudet kansainvälisten sopimusten, ihmisoikeuksien ja EU-vaatimusten puitteissa, mutta me silti kansallisesti emme ole halunneet sellaista tiukennusta tehdä — tai edes eduskunnan enemmistö ei ole halunnut, kyllähän perussuomalaiset voisivat ne tiukennukset tehdä vaikka tänä iltana.

Mutta kuitenkin edes toiveeseen siitä, että kaksoiskansalaisilta voitaisiin ottaa Suomen kansalaisuus pois tietyin perustein, vastataan osittain tässä hallituksen esityksessä, ja se on niiltä osin mielestäni kannatettava.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 273/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.01 Sisäministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusvaltiossa myös turvapaikanhakijoiden asioita ja heidän oikeuksiaan täytyy käsitellä lakien ja asetusten mukaisesti ja taata heille hyvä oikeusvarmuus. Tähän oikeusvarmuuteen kuuluu myös tietyin edellytyksin mahdollisuus uusintahakemukseen, jos on ilmeistä, että ensimmäisessä hakemuksen käsittelyvaiheessa on jäänyt olennaisia seikkoja hakijasta riippumattomista syistä käsittelemättä. On kuitenkin myös tosiasia, että uusintahakemuksiin liittyy väärinkäytön mahdollisuuksia. Niitä käytetään myös, sinänsä ymmärrettävästi, tarkoituksessa pitkittää Suomessa elämistä tilanteessa, jossa on lainvoimainen kielteinen päätös tullut oleskelulupaan mutta henkilö ei halua poistua maasta.

Tässä hallitus esittää lakia muutettavaksi siten, että ensimmäinenkään uusintahakemus ei enää automaattisesti keskeytä lainvoimaisen käännyttämispäätöksen täytäntöönpanoa vaan Maahanmuuttovirasto aina selvittäisi hakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset nopeasti, ja mikäli ne eivät täyty, käännyttämisen toimeenpano jatkuisi, vaikka hakemus olisi jätetty, jos on siis todettu, että se on jätetty välittömän maasta poistamisen lykkäystarkoituksessa. Tällaisia tilanteita valitettavasti tulee jatkuvasti, joissa voi olla siis kyse esimerkiksi tilanteesta, jossa palautusvalmistelut on tehty, henkilöä ollaan jopa palauttamassa jo poliisien toimesta ja vieläpä vaikka lentokentällä jätetään uusintahakemus.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Toinen tai myöhempi uusintahakemus, joita myös alkaa olla jo olemassa, ei enää estäisi aiemman käännytyspäätöksen toimeenpanoa silläkään kynnyksellä, mikä ensimmäisen uusintahakemuksen kohdalla on olemassa.

Taustalla luonnollisesti on tarve vähentää uusintahakemusten väärinkäyttöä ja ohjata hakija esittämään uudet perusteet hakemukselleen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa prosessia, siis ensimmäisen hakemuksen puhuttelussa tai sitä koskevan tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä, jos on muutosta hakenut ensimmäiseen päätökseen tuomioistuimessa. Siihenhän aina on hakijalla oikeus. Hakijan myös edellytetään esittävän perusteet sille, miksi jokin uusi seikka esitettiin vasta uusintahakemuksen yhteydessä.

Toinen muutos on se, että jatkossa uusintahakemuksen jättäminen ei enää mahdollista työnteon välitöntä jatkamista. Lainvoimaisen kielteisen päätöksen yhteydessähän työnteko-oikeus katkeaa, ja turvapaikkahakemuksen jättänyt henkilö on tähän asti käytännössä uusintahakemuksella voinut uusia työnteko-oikeuden saman tien. Tämä on luonnollisesti kimurantein kohta, ainakin henkilökohtaisesti, tässä kohtaa, koska totta kai toivomme, että Suomessa oleskelevat ovat aktiivisia ja tekevät töitä, mutta käytännössä tästä on syntynyt menettely, jossa muodostuu kiinnostus jättää uusintahakemus, vaikka perusteita ei olisi-kaan, sen takia että voi jatkaa elämäänsä ja siihen liittyvää sinänsä laillista työntekoaan Suomessa, vaikka oikeasti perusteita kansainväliselle suojelulle ja uusintahakemukselle ei olisi.

Tarve uudelle sääntelylle on hallituksen mielestä selvä. Viime vuosina on nähty uusintahakemusten määrän selkeä kasvu, joka ei selity normaalilla vuoden 2015 hakemusten määrän jatkumolla. Esimerkiksi tänä vuonna 47 prosenttia turvapaikkahakemuksista on uusintahakemuksia. Ilman uusia perusteita tehtyjen uusintahakemusten käsittely ruuhkauttaa jo nyt turvapaikkahakumenettelyä ja lisää hakemusten aiheuttamia kustannuksia. Ne myös lisäävät epäluottamusta järjestelmän toimivuutta kohtaan, koska perusteltujen hakemusten pino kasvaa ja viivytystarkoituksessa tehtyjen hakemusten kierre syö hyväksyntää koko turvapaikkajärjestelmältä. Näin ollen uusintahakemusten väärinkäyttömahdollisuus kääntyy asiallisia turvapaikanhakijoita vastaan.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislakia ehdotetaan samalla muutettavaksi myös siten, että kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön matkustusasiakirja, siis yleensä passi, voitaisiin ottaa viranomaisen haltuun, kunnes hänelle on myönnetty oleskelulupa tai hän poistuu maasta. Tämän tavoitteena on varmistaa menettelyn sujuvuus siten, että puuttuva passi ei estäisi hakijan tunnistamista tai kielteisen päätöksen saaneen henkilön maasta poistamista, kuten tällä hetkellä hyvin usein on. Hakijan mahdollisuus asiointiin esimerkiksi pankissa tai muissa tilanteissa tullaan turvaamaan tapauskohtaisin käytännön järjestelyin.

Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi myös ilman huoltajaa tulleen alaikäisen perheen-yhdistämisen edellytyksiä siten, että perheenkokoajan alaikäisyyttä koskevaa säännöstä tulkitaan Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaisesti niin, että perheen-yhdistämiseen on mahdollisuus sen mukaan, koska hakemuksen on jättänyt — onko siis silloin ollut alaikäinen, vaikka tämän prosessin käsittelyn aikana olisikin tullut täysikäiseksi.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi samassa yhteydessä myös siten, että työntekijän oleskeluluvan haltijalla työnteko-oleskeluluvan jatkolupaa hakiessaan olisi ilman saatavuusharkintaa mahdollisuus hakeutua myös sellaisen työnantajajan palvelukseen, joka toimii muulla kuin työntekijän oleskeluluvassa mainitulla alalla. Tämä on tällä hetkellä ongelma. Vaikka olisi laillisesti täysin nuhteettomasti Suomessa

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

vuoden työskennellyt ja sitten tulee alan tai työtehtävän vaihto, voi törmätä saatavuusharkintaan ja menettää oleskeluluvan, ja onkin tyhjän päällä. Tässä mielestäni ei ole järkeä, ja on hyvä, että tämä pystytään tässä korjaamaan. Lupamenettelyn väärinkäytön estämiseksi edellytyksenä kuitenkin olisi aina se, että ulkomaalainen on työskennellyt työntekijän oleskeluluvan nojalla vähintään yhden vuoden. Muutoksella siis helpotetaan työntekijän ammatillista liikkuvuutta ja vähennetään työttömyyttä ja paperittomuutta.

17.07 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen muutosesitys ulkomaalaislaiksi pyrkii yleisesti vähentämään uusintahakemusten väärinkäyttömahdollisuuksia ja tuomaan kaiken kaikkiaan lupaprosessiin enemmän läpinäkyvyyttä. Muutosesitys on lähtenyt tarpeesta sujuvoittaa turvapaikkamenettelyä ja saada säästöjä hakemusten ja vastaanoton kustannuksiin.

Lakiehdotus esittää, että uusintahakemuksen tutkittavaksi ottaminen edellyttäisi, että hakemus sisältää tai asiassa on ilmennyt uusia seikkoja tai perusteita, jotka lisäävät merkittävästi sen todennäköisyyttä, että hakijaa tulisi pitää kansainvälistä suojelua saavana henkilönä. Tällä muutoksella vallitseva soveltamiskäytäntö nostettaisiin selkeästi lain tasolle. Niin ikään olisi käytävä ilmi, ettei hakija hänestä itsestään riippumattomista syistä ole voinut esittää uusintahakemuksensa tueksi esittämiään perusteita jo aikaisemman hakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä tilanteissa, joissa hakija on jättänyt ensimmäisen tai myöhemmän uusintahakemuksen. Ensimmäinen uusintahakemus ei estäisi aikaisemman hakemuksen nojalla tehdyn lainvoimaisen käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa, jos uusintahakemuksen tarkoituksena on vain tämän päätöksen välittömän täytäntöönpanon estäminen tai viivyttäminen. Lisäksi toinen uusintahakemus ei enää estäisi aikaisemman käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa riippumatta siitä, missä menettelyssä aikaisempi hakemus on ratkaistu.

Pidän hyvänä esityksen ehdotusta ottaa viranomaisen eli poliisin, rajatarkastusviranomaisen tai Maahanmuuttoviraston haltuun kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön passi tai muu matkustusasiakirja, kunnes hakijalle on myönnetty oleskelulupa tai hän poistuu maasta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tekemät muutosehdotukset vallitsevaan ulkomaalaislakiin ovat monella tapaa kannatettavia. Maahanmuuttovirasto on jo pitkään kärsinyt lupakäsittelysumasta. Tämä on aiheuttanut monenlaista inhimillistä kärsimystä itse hakijoille, jotka ovat joutuneet odottamaan lupapäätöstä pitkään ja elämään epävarmuuden tilassa ehkä pitkäänkin. Toisaalta nykykäytäntö on mahdollistanut jatkuvan virkailijoita ja järjestelmää tolkkuttomasti työllistäneen muutoksenhakumenettelyn, joka itsessään on ruokkinut lupaprosessibyrokratiaa.

Ehdotetut muutokset toisivat toteutuessaan kustannussäästöjä, kun lupamenettely selkeytyisi ja lyhentyisi ja niin ikään prosessissa luvattomiksi turvapaikanhakijoiksi kertaalleen todettujen ylläpitokustannukset vähentyisivät.

17.10 Päivi Räsänen kd: Rouva puhemies! Uusintahakemusten väärinkäytön vähentäminen on kannatettava ja ymmärrettävä tavoite, mutta kiinnitän huomiota siihen, että ihan lausuntokierroksen aikana useat tahot ovat ilmaisseet huolensa tämän lakimuutoksen tiu-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

kempien edellytysten vaikutuksesta hakijoiden oikeusturvaan, erityisesti oikeusavun saamiseen tehdyt viimeaikaiset lainmuutokset huomioon ottaen.

Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Pekka Vihervuori on arvostellut tällä vaalikaudella tehtyjä muutoksia ulkomaalaislakiin, joista hän on sanonut, että ne eivät ole ainakaan parantaneet turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa. Erityinen ongelma, joka on nostettu esiin, on se, että hakija ei välttämättä eri syistä johtuen aina kykene esittämään kaikkia tiedossa olevia perusteita ensimmäisen hakemuksen käsittelyn yhteydessä. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden joukossa on henkilöitä, jotka ovat täällä Suomessa ollessaan kääntyneet kristityiksi islaminuskosta, ja me tiedämme, että avoimesti kristityksi kääntyneen muslimin palauttaminen vaikkapa Afganistaniin johtaa heidät hengenvaaraan eikä tällainen palauttaminen periaatteessa ole mahdollista. Silloin uusintahakemuksen kohdalla voi olla aivan toiset perusteet hakemukselle kuin ensimmäisessä hakemuksessa.

Toivon, että kommentoitte, johtaako tämä näiden henkilöiden kohdalla kohtuuttomuuksiin.

17.12 Reijo Hongisto sin: Arvoisa puhemies! Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden uusintahakemusten määrä on lisääntynyt merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna. Maahanmuuttoviraston tilasto kertoo, että kuluvan vuoden tammi—lokakuun aikana Suomessa on jätetty 3 648 turvapaikkahakemusta, joista lähes puolet on ollut uusintahakemuksia. Tammi—kesäkuun aikana uusintahakemuksiin on tehty 1 448 päätöstä, joista myönteisiä oli 234 ja kielteisiä 463. Tutkimatta jätettiin 664 hakemusta. Käsittely raukesi 82 tapauksessa. Nämä hakemukset ja uusintahakemukset työllistivät viranomaisia valtavasti. Tehdyistä päätöksistä huomaa, että yli puolessa käsitellyistä tapauksista se ensimmäinen päätös ei muuttunut. Näin virkamiehet tekivät turhaa, tarpeetonta ja kallista työtä. [Li Andersson: Kuinka monessa muuttui?]

Jätin uusintahakemuksia koskevan kirjallisen kysymyksen hallitukselle viime elokuun 3. päivä. Kysyin: ”Onko hallitus tietoinen, että kielteisen päätöksen saanut turvapaikanhakija voi uudistaa hakemuksensa useita kertoja, ja mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta tällainen toistuva hakeminen kielletään?” Ministeri Mykkäsen allekirjoittama vastaus oli pitkä ja perusteellinen. Minua ilahduttivat vastauksen viimeiset rivit, joilla todettiin: ”Hallitus haluaa puuttua mahdollisiin väärinkäytöksiin, ja sisäministeriössä onkin 3.7.2018 asetettu hanke, jossa selvitetään ja valmistellaan EU:n turvapaikkadirektiivin mahdollistamat ulkomaalaislain muutokset uusintahakemusten käsittelyyn ja Maahanmuuttoviraston päätösten täytäntöönpanoon. Voimassa olevaan ulkomaalaislakiin ei ole sisällytetty kaikkia direktiivin uusintahakemuksen tutkimista koskevia säädöksiä eikä mahdollisuuksia poiketa oikeudesta jäädä alueelle myöhempien hakemusten yhteydessä. Tavoitteena on, että lainmuutokset hyväksytään vielä tällä hallituskaudella.”

Arvoisa puhemies! Se on selvää tekstiä. Hyvä hallitus on valmistellut lakiesityksen, jonka tarkoituksena on vähentää toistuvia uusintahakemuksia, joiden todellinen tarkoitus on vain hidastaa ja vaikeuttaa henkilön palauttamista lähtömaahansa. Kun tämä laki saadaan voimaan, vähenee uusintahakemusten määrä ja samalla säästyy myös hakemusten käsittelykustannuksia ja vastaanoton kustannuksia ja merkittävää säästöä tulee myös poliisin toimintamenoihin. Maasta poistaminen on kallista puuhaa, varsinkin silloin, kun maasta poistamiseen on jo ryhdytty ja tämä meneillään oleva poistamistoimi joudutaan keskeyttämään sen takia, että poistettava esimerkiksi lentokentällä tekee uusintahakemuksen.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Esityksen mukaan kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön passi voitaisiin ottaa viiranomaisten haltuun, kunnes hakijalle on myönnetty oleskelulupa tai hän poistuu maasta. Mielestäni tämä on erinomainen uudistusesitys, ja tämä turvaa turvapaikkahakumenetelyä eikä estä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneen henkilön maasta poistamista.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on erittäin hyvä ja kannatettava lakiesitys. — Kiitoksia.

17.17 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Mykkäselle varmasti kansan oikeustajua noudattavasta esityksestä. Edustaja Hongistolle myös kiitos, ja kuten mainitsitte, olette aikaisemmin tehnyt aiheeseen liittyen kirjallisen kysymyksenkin.

Esityksellä on erinomainen tavoite: vähentää kansainvälistä suojelua koskevan uusintahakemusmenettelyn väärinkäyttömahdollisuuksia ja ohjata hakijat esittämään kaikki tiedossaan olevat kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen kannalta merkitykselliset seikat. Kyllä kansainvälistä suojelua koskevat perusteet, jos ja kun sellaisia todella on olemassa, ovat olemassa jo ensimmäistä kertaa hakemusta jättäessä — näin varmasti valtaosalla turvapaikanhakijoista. Uusintahakemuksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ehdotetaan säädettäväksi erikseen.

Arvoisa puhemies! Kuten turvapaikkamenettelyä, kaikkea apua aina yritetään myös väärinkäyttää. Tämä on kokemukseni myös maailmalta. Se ei kuitenkaan voi estää meitä auttamasta hädässä olevia ihmisiä, vaan on, kuten tälläkin erinomaisella, erinomaisen sisäministerin esittelemällä muutoksella, estettävä näitä väärinkäytöksiä.

Joudun tästä kohta kiiruhtamaan Espoon kirkkovaltuuston kokoukseen, mutta samalla tuli mieleen, että näillä, ketkä näitä uusintahakemuksia tekevät, yksi syyhän on ollut, että uskonto on sitten se peruste hakea uudelleen turvapaikkaa. Mutta se on kyllä semmoinen, että siitä minulla on kyllä kokemuksia, että ne ihmiset ovat todellakin aidosti — nämä ovat omia kokemuksiani — vaihtaneet uskoa ja sitten voivat omassa kotimaassaan tulla vainoetuiksi sen kristinuskon perusteella. Tällainen huomio.

17.20 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys muutoksista ulkomaalaislakiin on pääosiltaan askel oikeaan suuntaan, ja esityksessä on paljon hyviä elementtejä. Kaukana kuitenkin ollaan vielä hallituksen maahanmuuttopoliittisen toimenpideohjelman toteutuksesta. Erityisesti turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeuden rajaaminen ja sen selventäminen ovat tarpeen. Työperäinen maahanmuutto on täysin eri asia kuin humanitaarinen, eikä niitä pidä sekoittaa keskenään. Perustellusti voi jopa kysyä, onko turvapaikanhakijalla tarve päästä töihin ennen myönnettyä turvapaikkaa. Eikö työpaikat, koulutustoimet ja kielenopetus kannata kohdistaa juuri heihin, jotka tulevat tänne jäämään?

Merkittävin ja kriittinen epäkohta esityksessä on kuitenkin siihen ujutettu työvoiman saatavuusharkinnasta luopuminen. Tämä koskisi työntekijän oleskeluluvan jatkoluvan hakemista, mikä puolestaan on askel kohti ulkomaalaisten muodostamia halpatyömarkkinoita. Hallituksen esityksessä ammatillisen liikkuvuuden nimissä ehdotetaan tarveharkinnasta luopumista oleskeluluvan jatkolupaa myönnettäessä. Hallitus itse arvioi, että lakimuutos lisäisi työvoiman tarjontaa varsinkin siivousalalla, teollisuudessa, rakennus- ja metallialalla mutta myös puutarha- ja maatalousalalla. Kyse on juuri sellaisista matalapalkkaisista ja matalan koulutustason tehtävistä, joissa tulisimme näkemään kilpailun omien kansalaistemme ja koko muun maailman vastaavan alan työntekijöiden kanssa.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Suomessa ei ole työntekijäpulaa. Meillä on yli 170 000 työtöntä sekä piilotyöttömät, vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekevät ja erilaisille kursseille ja työkokeiluihin osallistujat vielä siihen päälle. Työntekijöitä meillä siis piisaa. Kyse onkin siitä, onko meillä sellaisia työpaikkoja, joista maksetaan oikea palkka.

Nykyinen tarveharkinta tulee ehdottomasti säilyttää kaikissa muodoissa. Ruotsi on tästä elävä esimerkki. Siellä tarveharkinnan poisto vuonna 2008 toi ulkomaalaisia työntekijöitä juuri näille matalapalkka-aloille, joilla oli muutenkin työvoiman ylitarjontaa. Suomessa on hyvin samankaltainen järjestelmä kuin mikä Ruotsissakin oli. Tulemme siis näkemään aivan saman ilmiön myös täällä, mikäli tarveharkinnasta tingitään. Ja jos ulkomaalainen tulee Suomeen tekemään töitä halvemmallalla, niin eikö kyse silloin ole juuri halpatyövoimasta ja palkkojen polkemisesta?

17.22 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan positiivisella: Vihreiden näkökulmasta osittainen saatavuusharkinnasta luopuminen on tervetullut ajatus. Huolehditaan yhdessä siitä, että työelämän pelisäännöt säilyvät kuitenkin sellaisina, että ketään ei sorreta tai syrjitä missään muodossa. Olemme myös iloisia siitä, että alaikäisenä yksin saapuneen perheen yhdistämisen helpottaminen EU-tuomioistuimen jo edellyttämällä tavalla toteutuu tässä esityksessä.

Mutta sitten kritiikkiin: Vihreiden mielestä tämä esitys on monin osin suoraan sanottuna varsin vahingollinen. Lukuisat lausunnonantajat ovat huomauttaneet, että esitetyt muutokset aiheuttavat suuren riskin siitä, että Suomi rikkoo palautuskieltoa. Muun muassa Amnesty, UNHCR, Pakolaisapu ja Pakolaisneuvonta ovat näin lausuneet. Olemme myös sitä mieltä, että uusia kiristyksiä ei tulisi tehdä ennen kuin aiempien muutosten yhteisvaikutukset on kunnolla selvitetty. Pidämme tätä esitystä jatkona hallituksen aiemmin toteuttamille kiristyksille turvapaikanhakijan asemaan. Nämä heikennykset usein kumuloituvat, ja niiden yhteisvaikutuksiin pitäisi kiinnittää huomiota. Tästähän on selvitystyötäkin jo tehty ja on myös käynnissä edelleen.

Kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa kyse on kuitenkin perustavanlaatuisista ihmisoikeuksista, aivan viime kädessä ihmisen oikeudesta elämään. Muutoksia tehdessä olisi sikin kiinnitettävä erityistä huomiota perus- ja ihmisoikeuksiin. Tässä esityksessä mielestämme ei ole riittävästi näin tehty eikä myöskään riittävästi arvioitu vaikutuksia haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä käymme sitten asian perusteellisesti läpi.

Alkuvaiheeseen painottaminen tässä esityksessä on kannatettava tavoite, mutta se on mielestämme ristiriidassa hallituksen aiempien lakimuutosten, kuten turvapaikanhakijoiden oikeusavun rajausten ja valitusaikeiden lyhentämisen, kanssa eikä mielestämme itse asiassa toteudu tällä esityksellä. Ja ylipäätään se logiikka, että uusintahakemukset katsotaan pääasiassa tehtäviksi maastapoistamisen viivyttämistä ja estämistä varten, on mielestäni erikoinen, koska siellä on hyvin monta yksilöllistä tarinaa taustalla. Ja toki on selvää, että tätä järjestelmää myös eri tavoin käytetään. Mutta jälleen kerran pääsemme siihen, että oikeusvaltiossa meidän tulisi tarkastella kaikkia yksilöitä yksilöinä eikä ensisijaisesti jonkun viiteryhmän edustajana.

Joukossa on myös lukuisia ihmisiä, joille uusintahakemus on viimeinen mahdollisuus saada kansainvälisen suojelun tarpeensa arvioitua asianmukaisesti. Kiinnittäisin huomiota siihen, että me olemme todellakin suorastaan eksistentiaalisten asioiden äärellä niiden ihmisten osalta, joita nämä koskevat. On selvää, että jotkut käyttävät järjestelmää myös vil-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

pillisiin tarkoitukseen, mutta monet ovat myös aidosti epätoivoisia ja kokevat, että heidän henkensä on vaarassa. Se usein myös aidosti on vaarassa.

17.25 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen ongelma liittyy ennen kaikkea näihin esityksiin uusintahakemusten rajoittamisesta. Myöskin ministerin esittelypuheenvuorossa kävi ilmi, mikä tämä ongelmallinen ajattelu tässä taustalla on. Eli ikään kuin lähdetään siitä, että on ainoastaan uusintahakemusten kautta tapahtuvaa väärinkäytöstä, eikä lainkaan kiinnitetty huomiota siihen, että meillä on ollut vakavia ongelmia turvapaikkaprosessissa Suomessa, mikä on yksi syy siihen, että näitä uusintahakemuksia myöskin on tehty lisää. Sen lisäksi tietenkin, kun turvapaikanhakijoiden määrä kasvaa, niin kasvaa todennäköisesti myöskin uusintahakemusten määrä. Se, mitä on tapahtunut, on siltä osin myöskin nähtävä osana turvapaikanhakijoiden määrän kasvua.

Tänään on julkaistu selvitys, jossa on käyty läpi niitä heikennyksiä, mitä aikaisemmin tällä vaalikaudella on tehty turvapaikanhakijoiden oikeusapujärjestelmään. Tässä selvityksessä suoraan suositetaan hallituksen tekemien päätösten korjaamista. Osoitetaan toteen ne riskit, joista kansalaisyhteiskunta, Asianajajaliitto ja myöskin oppositio ovat varoittaneet, eli ne, mitkä liittyvät muun muassa hakemusaikojen rajoituksiin ja oikeusavun saatavuuteen. Ja yksi epäkohta, mikä tässä on nostettu esille, on myöskin avustaminen turvapaikan hakemisen alkuvaiheessa, eli avustajan läsnäolo muun muassa Maahanmuuttoviraston puutteluissa.

Eli nämä ovat ne epäkohdat ja ongelmat, mitä meillä tällä hetkellä kiireisesti pitäisi Suomessa ratkaista, jotta kaikilla voi olla varmuus siitä, että meidän oikeudelliset prosessimme toimivat niin kuin niiden oikeusvaltiossa pitäisi, eikä lähteä nyt, ennen kuin näitä on korjattu ja katsottu tätä järjestelmää kokonaisuudessaan, vielä tekemään uusia rajoituksia, jotka toteutuessaan heikentävät turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa tilanteessa, jossa esimerkiksi uusintahakemuksia tehdään muun muassa siitä syystä, että on tehty virheitä hakemuksen ensimmäisen käsittelyn yhteydessä tai on tullut uusia sellaisia seikkoja, joihin olisi pitänyt kiinnittää huomiota, mutta näin siitä huolimatta ei ole tehty.

Eli tältä osin pidän huonosti perusteltuna tätä hallituksen esitystä, ja on myöskin valitettavaa, että ministeri ei omassa puheenvuorossaan enemmän kiinnittänyt huomiota niihin ongelmiin, mitä tällä hetkellä tässä oikeusapujärjestelmässä on.

17.28 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan edustaja Andersson tässä kuvasi tämän tilanteen erittäin hyvin ja tarkasti, ja jaan kyllä hänen huolensa. Tämän hallituksen linja on selvästi nyt käynyt ilmi. Se on ollut johdonmukainen siinä, että se on heikentänyt turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa. Tätä ei voi millään tavalla pitää hyväksyttynä ja hyväksyttävänä, ei tässäkään esityksessä.

Kuten täällä on todettu jo edustaja Räsäsenkin toimesta, meidän korkeimman hallinto-oikeuden presidentti on ottanut kantaa ja monet muut oikeusoppineet, erityisesti maahanmuuttoasioihin perehtyneet asianajajat, kuten asianajaja Punto, ovat kirjoittaneet laajasti tämän hallituksen maahanmuuttoon liittyvän oikeusturvan heikentämisestä. Pidän sitä kyllä erittäin huonona asiana, että kun näin monesta suusta ja monelta taholta tulee jatkuvasti selkeitä näkemyksiä, niin silti jatketaan samalla tavalla. Tuodaan uusia esityksiä, jotka eivät ota näitä aikaisemmin esiin tuotuja asioita huomioon.

Suomi rikkoo palautuslainsäädäntöä, kansainvälistä oikeutta ja oikeuskäytäntöä. Olen siitä samaa mieltä. Kyllä toivoisin, että tästä asiasta voitaisiin käydä ihan asiallinen laajem-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

pi keskustelu, koska olen kuitenkin ymmärtänyt, että ministeri Mykkäsellä on hyvin laaja käsitys ja ymmärrys tästä kokonaisuudesta, ja siksi vähän ihmettelenkin, että hänen silmäinsä alla tulee tällainen esitys. Ja toivoisin, että saisin tähän myös vähän lisäselvitystä, miksi tässä nyt lähdetään tähän suuntaan, että henkilö, joka hakee sitten uudestaan uusintakäsittelyä, kuitenkin samaan aikaan halutaan poistaa maasta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Mykkänen, vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.30 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä huomioista ja kysymyksistä. Täällä edustajat Räsänen ja Andersson ovat viitanneet oikeusapukysymykseen. Se on luonnollisesti oikeusministeriön hallinnonalalla. Itse asiassa tänään julkaisivat siitä väliraporttia ja selvittävät muutostarpeita liittyen erityisesti oikeusavun resursointiin myös jatkoa kohden katsottuna. Edustaja Räsänen ja myös muutamat muut kiinnittivät huomiota kristityksi kääntyneiden kysymykseen, ja heidän osaltaan sinänsä siis kristityksi kääntyminen kesken prosessin on lähtökohtaisesti hakijasta riippumattomaksi syyksi tulkittava peruste, joka on siis muuttanut hänen turvallisuustilannettaan lähtömaassaan ja tulee tätä kautta käsiteltäväksi, eli tämä hallituksen esitys ei lähtökohtaisesti muuta hakijan tilannetta. Se ei tietysti ole automaattisesti peruste turvapaikkaan, vaan täytyy arvioida erittäin vaikealla harkinnalla, kuka on ikään kuin milläkin mielellä kääntynyt ja myöskin mikä sitten hänen todellinen asemansa paluumaassa olisi.

Täällä edustaja Ronkainen viittasi siihen, miksi hakijalla sitten yleensäkin on oikeus työhön. Kyllä minusta on erittäin tärkeää, kun täällä turvapaikanhakijoita on, että he mieluummin ovat aktiivisia. He, jotka ovat sinänsä harva joukko turvapaikanhakijoista, jotka pystyvät löytämään laillisen, normaalin työsuhteen, palkkatyön, ovat siihen myös oikeutettuja. Se on meidän kaikkien etu. Jos ihminen on vuoden kiinteistössä, vähän niin kuin varuskunnassa ilman tekemistä, niin se ei ole omiaan helpottamaan heidän oloaan eikä meidän oloamme täällä.

Saatavuusharkinnasta jatkoluissa: Meillä on tällä hetkellä enemmän avoimia työpaikkoja kuin koskaan ennen. Meillä yli kolmasosa toimipaikoista jokaisessa maakunnassa kertoo kärsivänsä siitä, ettei voi kasvaa, koska ei löydä riittävästi tekijöitä, eli työttömät ja työnantajat eivät vain kohtaa. Työtilanteet vaihtuvat, ja jos on jumissa sen yhden työnantajan kanssa, kuten nykyisen saatavuusharkintajärjestelmän kanssa on myös jatkolupien kannalta, niin se jos mikä johtaa hyväksikäyttötilanteisiin ja alipalkkaukseen. Väitän, että sen sijaan se, että on edes mahdollisuus vaihtaa myös työnantajaa, kun on täällä ensin laillisesti vuoden oleskellut, vähentää näitä työvoiman hyväksikäyttöön liittyviä tapauksia, ja luonnollisesti työsuhteen ehtojen ja työnantajan taustan valvonta tehdään myös niissä tapauksissa, missä saatavuusharkintaa ei jatkolupien osalta jatkossa enää tehtäisi. Lisäksi ollaan tehostamassa ulkomaalaisvalvontaa. Ja kiitos myös eduskunnalle kaavailuista siihen, että saataisiin pieni lisämääräraha myöskin tältä osin poliisin ulkomaalaisvalvontaan ensi vuodelle.

Täällä ovat edustajat Laukkanen ja Andersson viitanneet siihen, eikö pitäisi ratkaista kii-reellisesti turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan liittyviä ongelmia ja vasta sitten ehkä kat-soa sitä, kertyykö liikaa uusintahakemuksia. Kyllä minä aidosti sanon, että meidän on kii-reellisesti ratkaistava myös koko turvapaikanhakujärjestelmän legitimitetti suomalaisten näkökulmasta. Moni kokee vääräksi, että lähes 200 miljoonaa euroa tänäkin vuonna kuluu

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

siihen, että vuosia sitten tänne tulleiden hakemuksia käsitellään ja osa heistä käyttää uusintahakemuksia väärin pitkittääkseen ja saadakseen vastaanottorahaa ja vastaanottopalveluita — luonnollisesti vain osa, eivät kaikki.

Mutta kyllä tämä järjestelmä pitää korjata, ja väitän, että tämä nykyinen tilanne kääntyy asiallisia turvapaikanhakijoita vastaan. Heitä tässä myös pyritään suojelemaan. Samalla totta kai, niin kuin ovat täällä edustajat viitanneetkin, olen käynnistänyt sisäisen analyysin, jossa löydettiin kolmisenkymmentä parannuskohdetta. On laadunvalvontatulokkeja palkattu Maahanmuuttovirastoon jo darin ja arabian kielellä, on varmistettu paremmin, että ensimmäisessä puhuttelussa ja sitä valmistavassa kerrotaan, mikä on olennaista, jotta saada se ensimmäinen käsittely tehtyä laadukkaasti ja tulee myös vähemmän tarvetta tuomioistuINVALITUKSIIN tai palauttamisiin. Ja kyllä tuomioistuimet sitten ovat palauttaneet niitä tapauksia, joissa on nähty, että asiat eivät ole olleet kunnossa. Niitä on nyt tänä syksynä isolta osalta käsiteltykin Maahanmuuttovirastossa ja melko huolellisestikin, ettei ole pidetty liikaa kiirettä siinä, ja hyvä niin, koska oikeusturva on myös tärkeä.

Edustaja Laukkanen viittasi vielä siihen, että oikeusoppineet ovat myös lausuneet tästäkin asiasta erilaisia asioita, mutta ei tästä uusintahakemuskierteen katkaisemisesta kyllä kukaan ole tietääkseni pahaa sanaa sanonut. Se on nimenomaan sen laadun varmistamisen jatkamista, sen varmistamista, että pystytään keskittymään niihin uusintahakemuksiin, joissa on aidosti tärkeä peruste, vaikkapa se kristityksi kääntyminen, jotta nämä viivytys-tarkoituksessa tehdyt eivät kasvata pinoja ja vie resursseja ja vie myöskin sitä hyväksyntää suomalaisten taholta tälle ilmiölle.

17.35 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä on kyse myöskin suomalaisen oikeusvaltion legitimitetistä ja oikeusjärjestelmän legitimitetistä monen suomalaisen kansalaisen silmissä. Hallinto-oikeudesta palautettuja hakemuksia on ennätysmäärä tullut tällä hetkellä. Niidenkin määrä on ollut voimakkaassa nousussa johtuen niistä heikennyksistä, mitä oikeusapujärjestelmään on tehty, ja tarkistin, että tämän vuoden alussa myönteisiä päätöksiä uusintahakemusten osalta on tehty 16 prosenttia. Onko se paljon vai vähän — se on kuitenkin 16 prosenttia, siis sellaisia hakijoita, joiden kohdalla on tehty myönteinen päätös vasta uusintahakemusvaiheessa. Kyllä mielestäni nämäkin luvut ovat sellaisia, jotka murentavat meidän oikeusvaltiomme legitimitettä, meidän turvapaikkajärjestelmämme legitimitettä.

Nyt hallitus on tekemässä uusia heikennyksiä oikeusturvaan, ennen kuin nämä vanhat ongelmat on korjattu. Se on keskeisin ongelma tässä esityksessä.

17.36 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen itse aikoinani noin 12 vuotta työskennellyt turvapaikanhakijoiden parissa vastaanottokeskuksessa ja sitten myöhemmin muuten ja omasta kokemuksestani voin kyllä sanoa, että ylivoimaisesti suurin osa näistä uusintahakemuksista ei tuo mitään uutta perustetta oleskeluluvulle Suomeen ja, antakaa anteeksi, myöskin näistä kristityiksi tai vaikka homoiksi kääntyneistä tai eheytyneistä, miten se sanotaan, suurin osa kyllä feikkejä on — tai ainakin itse epäilen heidän vakaumustaan.

Sitten täällä edustajat Parviainen ja Andersson peräänkuuluttivat tätä yhteisvaikutusten arviointia, että mitä näistä hallituksen aiemmista toimenpiteistä on seurannut. Se, mitä on seurannut, on se, että ensimmäistä kertaa tehtyjen hakemusten määrä on romahtanut — ensimmäistä kertaa tehtyjen hakemusten määrä on romahtanut. Nyt tulee vaan näitä uusinta-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

hakemuksia, niitä tulee enemmän kuin aikaisemmin, mutta semmoiset henkilöt, jotka tulevat ensimmäistä kertaa Suomeen hakemaan turvapaikkaa, [Puhemies koputtaa] ovat vähentyneet, ja oikealla tiellä ollaan.

17.37 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomauttaisin myös, että nämä tahot, joita tässä käytettiin asiantuntijoina, ovat enemmänkin asianosaisia, eli kyllähän se on selvää, että asiantuntijaliitto pyrkii turvaamaan jäsentensä hyvät bisnekset turvapaikkakysymyksessä. Sieltä tulee hyvin rahaa yhteiskunnan laskuun.

Huomauttaisin vihreille, että kansainvälinen suojelu ei suinkaan ole subjektiivinen oikeus vaan se perustuu tarveharkintaan, jota tässä Maahanmuuttoviraston ja oikeuden toimesta toimitetaan.

Ja korjaisin myös ministerin puheesta sen, ettei ole mitenkään hyväksyttävää, että turvapaikanhakijat venyttävät tarkoituksella hakemustaan näillä uusintahakemuksilla, niin kuin aiemmassa puheenvuorossanne sanoitte.

Tämä hallituksen esitys on hyvän suuntainen, toki tulee hieman myöhässä ja varsin loivana. Siinä oikealla tavalla tiukennetaan työnteko-oikeuden uusiutumista mutta toisaalta avataan troijalaisen hevosen tavoin mahdollisuus tarveharkinnan lieventämiselle. On kuitenkin hyvä, että tälle pelleilylle ja pilkanteolle suomalaista turvapaikkajärjestelmää kohtaan tehdään edes jotain. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan uusintahakemusprosesseja on käynnistetty jopa viisi kertaa samojen henkilöiden toimesta. Näin ei voi olla. Oikeusvaltiossa asiat käsitellään pääsääntöisesti yhden kerran per henkilö oikeusturvakeinoja noudattaen.

17.38 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan edustaja Eerolaa muistuttaa siitä, että uskonnonvapaus on perusoikeus, joka koskee kaikkia Suomessa asuvia, myös turvapaikanhakijoita, ja pidän kyllä aika loukkaavana heittona sitä, että epäillään henkilöiden uskoa feikiksi. Muistutan siitä, että jos henkilö on avoimesti luopunut islamista, hän on käynyt kristillisellä kasteella, niin tuskinpa siellä mahdollisessa palautusmaassa, vaikkapa Afganistanissa, ne henkilöt, jotka häntä vainoaisivat, epäilisivät feikiksi tällaista uskoa. Oleellistahan tässä on nimenomaan se, että henkilö voi joutua vainotuksi. Sen takia olen itse kyllä huolestunut tämän lakiesityksen kohdalla, että onko se vaara, että näiden henkilöiden oikeusturva heikkenee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, en myönnä enää vastauspuheenvuoroja tässä debattiosassa — me olemme ylittäneet aikaikkunan 10 minuutilla, meillä on yhteiset pelisäännöt, ja niitä pelisääntöjä pitäisi noudattaa — jo nyt tässä oli monta yli. Ministeri saa vain minuutin puheenvuoron paikan päältä. Ei tarvitse vaivautua puhujapönttöön.

17.40 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos. Lyhyesti:

Edustaja Andersson viittasi siihen, että tuomioistuimet palauttavat hakemuksia tai uusintahakemuksista 16 prosenttia menee läpi: sen takiahan ne tuomioistuinkäsittelyt ovat tässä se ensisijainen asia, että siellä hallinto-oikeus katsoo, onko tehty menettelytapavirheitä, ja niitä korjataan. Näitä menettelyvirheitä sinänsä on ollut alle 5 prosenttia palautuksista. Sitten on ollut teknisiä syitä, joiden takia on palautettu vähän useampi. Käsittely on

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

hyvä asia, koska silloin tulee käytyä se läpi, mutta sen täytyy myös päättyä jossain vaiheessa, ja tämä uusintahakemus nykyisessä muodossaan ei pääty koskaan, jos ei hakija itse niin päättä tehdä.

Uusintahauista 16 prosenttia on hyväksytty — uskoisin, että ne 16 prosenttia ovat pääsääntöisesti juuri sellaisia hakemuksia, jotka jatkossakin menevät eteenpäin. Niissä on esitetty joku sellainen peruste, joka on ollut paitsi aidosti hakijasta riippumatta uusi myös vielä turvapaikkaan tai kansalliseen suojeluun oikeuttava. Ei kannata olla siitä kovin huolissaan. Sen sijaan tämä mahdollistaa sen, että asiat tulevat nopeasti käsittelyyn, niille riittää päteviä tulkkeja, käsittelijöitä, kun viivytystarkoituksessa tehty eivät ole tukkimassa. Pääongelma viimeisen kolmen vuoden aikana on ollut se, että kun on tullut kymmenen kertaa enemmän [Puhemies koputtaa] hakijoita yhtäkkiä, niin ei ole ollut missään kokeneita tulkkeja, kokeneita käsittelijöitä. Sen takia meidän pitää pystyä rajoittamaan näitä volyymeja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sen käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 17.41.

Keskustelua jatkettiin kello 20.31.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 10 käsittelyä.

20.31 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan käsittelyssä hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta. Tässä esityksessä on kyllä muutamia myönteisiäkin piirteitä, mutta nostaisin kuitenkin esille tämän muutoksen, jota ehdotetaan työntekijän jatko-oleskeluluvan myöntämisen osalta.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että työntekijän oleskeluluvan jatkolupaa hakevalla olisi ilman saatavuusharkintaa mahdollisuus hakeutua myös sellaisen työnantajan palvelukseen, joka toimii muulla kuin edellisessä työntekijän oleskeluluvassa mainitulla alalla. Edellytyksenä olisi, että ulkomaalainen on työskennellyt työntekijän oleskeluluvan nojalla vähintään yhden vuoden.

Kiinnitin tähän asiaan huomiota siksi, että katson kyllä, että saatavuusharkinnan yleinen säilyttäminen on erittäin tärkeä asia työmarkkinoiden toiminnan kannalta siten, että myös suomalaisille työntekijöille tulee riittävä töitä. Sitten vasta, jos jollakin alalla työvoimaa on aidosti on, voidaan harkita, annetaanko ulkomaalaiselle työnhakijalle ja työntekijälle oleskelulupa.

Mielestäni tämä esitys saattaa johtaa siihen, että joissakin tapauksissa tätä menettelytapaa tullaan kiertämään, ja suhtaudunkin tähän kohtaan tässä hallituksen esityksessä erittäin kriittisesti. Me perussuomalaiset emme halua, että tätä saatavuusharkintaa tullaan lieventämään.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

20.32 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuen edustaja Savion esille nostamaa huolta kyseisestä työvoiman tarveharkinnan lieventämisestä jo siitäkin syystä, että se on varsin epälooginen suhteessa itse esitykseen noin muuten, koska siellähän on tiukennuksia siihen, että jatkokäsittelyn hakeminen ei automaattisesti toisi jatkoa työlupaan, joten miksi sitä tarveharkintaa nyt millään loogisella perusteella tässä yhteydessä kevennettäisiin ylipäänsäkään.

Mielestäni tämä ideologinen ajatus siitä, että sotketaan turvapaikkaprosessi ja työperäinen maahanmuutto, on jo sinänsä väärä ja vahingollinen, koska ne ovat kaksi aivan eri asiaa. Turvapaikkaprosessissa arvioidaan, onko henkilöllä tarvetta kansainväliseen suojeluun. Jos hänellä on tarve kansainväliseen suojeluun, on ymmärrettävää, että hänelle annetaan myös oikeus tehdä työtä maassa, jossa hän saa kansainvälistä suojelua. Mutta toisaalta, jos hän ei sitä suojelua saa, hänen on poistuttava maasta eikä silloin ole myöskään mitään perustetta sille, että hänellä tulisi olla työpaikka maassa. Nämä luvat pitäisi käsitellä ja sen jälkeen ratkaista, voiko henkilö jäädä maahan, ja hänen tulisi poistua, ellei hän voi jäädä maahan.

On yleisesti ottaen huonoa, että maahanmuutosta puhutaan yhtenä yhtenäisenä ilmiönä, jota se suinkaan ei ole, ja mielestäni näiden käsitteiden — työperäisen maahanmuuton ja turvapaikkaprosessin — sotkeminen lainsäädännössä johtaa vahingollisella tavalla tällaisen keskustelun yleistymiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 188/2018 vp

Lakialoite LA 52/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 24/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.41 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa. Laissa säädettäisiin henkilön asumista ja työskentelyä koskevista edellytyksistä, ja sitä sovellettaisiin muun muassa tilanteisiin, joissa sosiaaliturvaetuuden maksamisesta päätettäessä joudutaan Suomesta ulkomaille liikkuneen henkilön osalta ratkaisemaan, pidetäänkö henkilöä työntekijänä tai asuuko hän Suomessa.

Hallituksen esityksen nojalla lähetyk- ja kehitysyhteistyöntekijöiden Suomessa asuviin henkilöihin rinnastamisen enimmäisaika rajattaisiin viiteen vuoteen. Lainsäädäntömuu-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

toksen myötä lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijät joutuisivat tulemaan kotimaahan viiden vuoden jälkeen vähintään puolen vuoden ajaksi, jotta oikeus Suomen sosiaaliturvaan säilyisi. Muutos vaikeuttaa tarpeettomasti lähetys- ja kehitysyhteistyön tekijöiden asemaa ja elämän järjestämistä kehitysmaissa. Aikarajan asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista lähetys- ja kehitysyhteistyön tavoitteiden toteutumisen kannalta, sillä se heikentää pitkäjänteistä ja jatkuvuutta edellyttävää lähetys- ja kehitysyhteistyötä. Ulkomaankomen-
nukset kestävät yleensä pitkään, koska työtehtävät vaativat hyvää paikallisen kielen ja kulttuurin tuntemista. Oletettavaa myös on, että määräajan asettaminen lisäisi määräaikaisia työsuhteita ja häiritäisi rekrytointia lähetys- ja kehitysyhteistyötä tekevissä yhteisöissä.

Arvoisa puhemies! Teen muutosehdotuksen. Esittämässäni pykälämuutoksessa esitetään, että lähetys- ja kehitysyhteistyötä tekevät henkilöt rinnastetaan Suomessa asuviin henkilöihin ajallisesti rajoittamattoman ajan riippuen työskentelyjakson pituudesta eikä enimmäisaikaa rajata hallituksen esityksessä esitetyn mukaisesti viiteen vuoteen. Esitetty muutos kohdistuu hallituksen esityksen 1. lakiehdotukseen ja tarkemmin ottaen sen 3 luvun 12 §:ään. Esitän, että kyseinen pykälä hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

”Suomessa asuvan henkilön asemassa pidetään edelleen asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa enintään viiden vuoden ajan ulkomailla oleskelevaa henkilöä, joka on:

- 1) suomalaisen työnantajan Suomesta ulkomaille lähettämä lähetetty työntekijä,
- 2) suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottama työntekijä,
- 3) päätoiminen tutkija tai apurahansaaja.”

17.44 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Östmanin esitystä, joka on jaettu pöydille ja jossa todetaan myös se, että tässä pykälässä säädettyä viiden vuoden aikarajaa ei sovelleta lähetettyyn työntekijään, joka on Suomessa rekisteröidyn lähetysjärjestön, seurakunnan tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan ulkomaille lähettämä työntekijä, joka on kyseisen työnantajan lähettämä ja tämän palveluksessa lähetystyön ajan. Samoin tätä viiden vuoden aikarajaa ei sovellettaisi ulkomailla työskentelevään kehitysyhteistyöntekijään. Perustelen sitä sillä, että tämä hallituksen esittämä muutos todellakin vaikeuttaisi tarpeettomasti lähetys- ja kehitysyhteistyötä tekevien asemaa.

17.45 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan myös edustaja Östmanin tekemiä esityksiä ja totean, että laitoin toiveeni siihen, että valiokunnassa tämä asia olisi ymmärretty sillä tavalla, että näiden lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijöiden sosiaaliturvaa ei olisi heikennetty, niin kuin tässä nyt tehdään tällä määräajan lyhentämisellä. Tämä on kertakaikkisen ristiriitainen esitys, kun tässä parannetaan niiden ihmisten sosiaaliturvaa, jotka ulkomailta muuttavat tänne, ja heikennetään niiden sosiaaliturvaa, jotka ovat Suomen kansalaisia ja saavat palkkansa täältä ja joilla on täällä työntekijä ja jotka lähtevät arvokkaaseen lähetys- tai kehitysyhteistyöhön. Sitten heidän sosiaaliturvaansa heikennetään. Ihmettelen, että tällainen esitys ylipäättäänsä on tuotu tänne.

Mutta tämä on tietyllä tavalla linjassa tämän hallituksen ikävien tavoitteiden kanssa liittyen maahanmuuttoon ja sen oikeusturvan heikkenemiseen ja samalla myös kehitysyhteistyön jatkuvan heikentämisen kanssa. Se on koko tämän kolme ja puoli -vuotiskauden aikana tapahtunut, ja se on erittäin surullinen osa suomalaista historiaa. Tämän hallituskauden aikana Suomi todellakin heikentää kehitysyhteistyössä olevien asemaa niin rahallisesti kuin sosiaaliturvan osalta. Tällaista ei pidä sallia, ja toivon, että kun uusi hallitus tulee, se

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

korjaa nämä valtavat vääryydet, jotka täällä on nyt saatu aikaiseksi, ja Suomi voisi jälleen saada kiinni siitä hyvästä maineesta, joka sillä kehitysyhteistyön tekijänä on.

Toivon, että tämä esitys, joka tässä nyt on, huolella luetaan ja ymmärretään, että vielä voidaan pelastaa tämä yksi osa ainakin tästä asiasta, että näiden kehitysyhteistyössä olevien henkilöiden ei tarvitse lähteä tämmöiseen jojoelämään, jossa on pakko palata kotiin. Lapset ovat ehkä syntyneet siellä ulkomailla, ovat siellä koulussa ja joutuvat tulemaan takaisin tänne kouluun, jossa eivät ehkä kieltä ymmärrä ollenkaan. On täysin käsittämätöntä, että me tällaiseen suuntaan lähdemme.

17.48 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen kehotti meitä lukemaan tarkasti tätä esitystä, ja huomasin, että jäi esityksen loppuosa lukematta ääneen, joten pyydän tässä vielä, että saan täydentää esitykseni:

Eli 2—5 momentit olisivat edelleen kuten hallituksen esityksessä 188/2018, mutta sitten: ”Tässä pykälässä säädettyä viiden vuoden aikarajaa ei sovelleta lähetettyyn työntekijään, joka on Suomessa rekisteröidyn lähetysjärjestön, seurakunnan tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan ulkomaille lähettämä työntekijä, joka on kyseisen työnantajan lähettämä ja tämän palveluksessa lähetystyön ajan. Viiden vuoden aikarajaa ei myöskään sovelleta ulkomailla työskentelevään kehitysyhteistyöntekijään. Tässä momentissa säädetty työntekijät ovat Suomessa asuvan henkilön asemassa asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa rajoittamattoman ajan riippuen työskentelyjakson pituudesta.”

17.49 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Minusta tämä edustaja Östmanin esitys on ihan perusteltu. Kun me samanaikaisesti olemme nyt kuitenkin miettineet, miten me ulkosuomalaisten asemaa parantaisimme, ja esimerkiksi olemme mahdollistaneet nyt äänestys-oikeuden ulkosuomalaisille, niin näen, että kyllä me näille suomalaisille, jotka ovat esimerkiksi kehitysyhteistyössä ja pitkän ajan asuvat Suomesta poissa eivätkä välttämättä tule täällä välillä käymään... En näe tarvetta, miksi meidän täytyisi nyt jättää heidät ulkopuolelle ja pakottaa niin, että heidän tulee ehkä teennäisestikin sitten palata tänne hetkeksi asumaan, kunnes he sitten palaavat takaisin ulkomaille erilaisiin kehitysyhteistyöhankkeisiin tai lähetystehtäviinkin, kuten tässä sanotaan. Kun mietitään, että tässähän ei ole kyse valtaavan suuresta ihmisjoukosta, niin tämä tuntuu jotenkin myös siitä näkökulmasta aika turhalla, että me lähdemme erottelemaan tällä tavalla.

Me tiedämme, että monet suomalaiset, jotka ovat kehitysyhteistyöhankkeissa maailmalla, saattavat olla siellä todellakin monia vuosia peräkkäin ja saattavat siirtyä myös hankkeesta toiseen aika luontaisesti, kun heillä on osaamista siitä alueesta ja niistä tarpeista, ja sillä tavalla se on luontevaa, että viihdytään pitkiä aikoja samoilla alueilla ja siirrytään työstä toiseen tulematta välillä käymään täällä Suomessa, ja toisaalta myös ehkä on aika hankalakin järjestää arkea niin, että tulisi hetkeksi tänne vain sen takia, että asumisperusteinen sosiaaliturva säilyisi ja että tavallaan tämän lain kirjaimen täyttäisi. Siinä mielessä en näe perusteltuna sitä, että nämä ryhmät nyt tästä suljettaisiin pois, ja pidän ihan perusteltuna tätä edustaja Östmanin esitystä.

17.51 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Varmuuden vuoksi, jotta pääsemme äänestämään tästä edustaja Östmanin esityksestä, erinomaisesta esityksestä, ilmoitan, että kannatan sitä todellakin siinä muodossa täydellisesti kuin se on tänne pöydille jaettu ja myös edustaja Östmanin äsken lukemana.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

17.52 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Vielä haluan tuoda sen julki, että hieman ihmettelen, jopa ehkä vähän paheksunkin, sitä, että valiokunta ei ole kuullut tässä asiassa yhtään kansalaisjärjestöä — ei Kirkon Ulkomaanapua, ei Fidaa, ei monia muita järjestöjä, vaan täysin, ainoastaan toimihenkilö- ja työjärjestöjä mutta ei yhtään kansalaisjärjestöä. Vaikka tämä koskee heitä mitä suurimmassa määrin, ei ole valiokuntaan heitä pyydetty.

17.53 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Muun muassa edustaja Östman toi aiemmissa puheenvuoroissaan esille sen, että tämän lakiesityksen myötä syntyisi ongelmia muun muassa kehitysyhteistyöntekijöiden asemaan, ja nämä esitetyt näkemykset ovat monilta osin hyvin aiheellisia huomioita.

Perussuomalaiset haluavat lisäksi tuoda esille, että tätä lakiesitystä perustellaan muun muassa sillä, että Suomessa tarvitaan maahanmuuttajia vastaamaan tietyillä aloilla esiintyvään työvoimapulaan ja että maassa jo nyt olevien maahanmuuttajien potentiaali tulisi tunnistaa ja hyödyntää nykyistä tehokkaammin. On totta, että maahanmuuttajien työllisyysaste on selvästi kantaväestöä matalampi, ja siltä osin näitä ongelmia on kyllä hyvä tunnistaa ja niihin tulee puuttua, mutta mielestäni nämä esitetyt keinot eivät ole tältä osin lainkaan perusteltuja. Lisäksi tulee huomioida, että muutoksesta arvioidut taloudelliset vaikutukset on mielestämme arvioitu selvästi alakanttiin, noin 2 miljoonaksi euroksi, ja katsomme, että koska nyt tarkoitetut sosiaaliturvan takaavat oikeudet ovat viime kädessä riippuvaisia yhteiskunnan taloudellisista voimavaroista, niin olisi ehdottomasti pitänyt tehdä paljon selkeämpi ja perustellumpi esitys.

Tulemme palaamaan tähän aiheeseen vielä lakiesityksen toisessa käsittelyssä, jossa tulemme esittämään lakiehdotusten hylkäämistä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoi- mien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 3 ja 7 §:n sekä eräiden kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoittei- den soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 246/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 25/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 7 luvun 2 §:n ja työttömyysturvalain 2 a luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 227/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 10/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 10/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.55 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen siis valiokunnan puheenjohtajana valiokunnan mietinnön mutta valiokunnan jäsenenä olen allekirjoittanut vastalauseen tästä esityksestä.

Tässä on siis kyse hallituksen esityksestä niin sanotusta irtisanomislaista, jossa työsopimuslain henkilöön perustuvia irtisanomisperusteita muutetaan, ja sen lisäksi työttömyysturvalaista, jossa niin sanottuja omavastuupäiviä tai korvauksettomia päiviä muutetaan. Tämän hallituksen esityksen lähtökohta on se, että pienissä yrityksissä otettaisiin paremmin huomioon yrityksen koko silloin, kun tehdään kokonaisharkintaa henkilöperusteisesta irtisanomisesta.

Valiokunta toteaa, että pääministeri Juha Sipilän hallitus on sitoutunut toteuttamaan erityisesti pk-yritysten työllistämishalukkuutta lisääviä uudistuksia, jotta tähän maahan syntyisi työpaikkoja. Tässä tarkoituksessa meillä on ollut jo useita työläinsäädäntöön kohdistuvia toimenpiteitä, kuten koeaikaa on pidennetty, on lyhennetty työntekijän takaisinottovelvollisuutta irtisanomistilanteen jälkeen ja on mahdollistettu määräaikaisen työsopimuksen tekeminen pitkäaikaistyöttömille.

Hallituksen perusteluissa, tämän lain perusteluissa, irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutusta ei olemassa olevan tutkimustiedon perusteella voida luotettavasti arvioida. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan työsuhdeturvan taso vaikuttaa sekä irtisanomisiin että rekrytointeihin, ja tämän vuoksi nettovaikutus työllisyyteen on teoreettisesti epäselvä. Luotettavimpien empiiristen tutkimusten mukaan vaikutus on mahdollisesti positiivinen mutta todennäköisesti pieni. Sen sijaan yrityskentältä saadun palautteen perusteella henkilökohtainen irtisanomisperuste on keskeinen tekijä siinä, uskaltaako yritys palkata uusia työntekijöitä.

Irtisanomisen helpottamisen myötä irtisanomiset ja työllistäminen yrityksessä, molemmat, todennäköisesti kasvavat ja työntekijöiden vaihtuvuus kasvaa. Vaikka tämä kokonaisvaikutus työllisyyteen jäisi pieneksi, niin on saatu näyttöä siitä, että matalampi työsuhdeturvan taso lisää työvoiman liikkuvuutta ja sitä kautta yritysten työn tuottavuutta. Kun ihmiset vaihtuvat vilkkaammin, niin ilmeisesti palkansaajat päätyvät todennäköisemmin lopulta sellaiseen työtehtävään, jossa tuon työntekijän taidot ja osaaminen ovat tehokkaassa käytössä. Valiokunnan mietinnössä todetaan, että tuottavuuskasvu on omiaan ajan mittaan myös nostamaan palkkoja. On myös jonkinlaista tutkimusnäyttöä siitä, että tämä uudistus saattaisi edistää tasa-arvoa, koska työsuhteiden suurempi vaihtuvuus nostaa vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien ryhmien työllistymisen todennäköisyyttä.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Me tiedämme, että valtaosa työtilaisuuksista syntyy pienissä yrityksissä ja niiden halu luoda uusia työpaikkoja on koko kansantalouden näkökulmasta tärkeää. Pienissä yrityksissä taas virherekrytoinneista aiheutuvat kustannukset ovat suhteellisesti ottaen suurempia kuin isoissa yrityksissä. Valiokunta pitää hallituksen tavoitetta ottaa työnantajan työntekijöiden lukumäärä uutena tekijänä huomioon irtisanomisen asiallisten ja painavien syiden kokonaisharkinnassa tarkoituksenmukaisena, ja valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin.

Kokonaisarvioinnissa irtisanomisperusteen riittävyttä tulee arvioida kaikkien tapauksessa ilmenevien seikkojen perusteella. Lainkohdassa ei täsmennetä, minkälaiset seikat ovat merkityksellisiä. Työsopimuslakia koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että tämä tarkoittaa sitä, että irtisanomisperusteen riittävyttä olisi arvioitava kaikkien tapauksessa ilmenevien seikkojen kokonaisharkinnalla. Yksilöperusteisessa irtisanomisen arvioinnissa vaikuttavia seikkoja ovat esimerkiksi työntekijän rikkeen laatu, sen vakavuus, työntekijän asema, hänen suhtautumisensa omaan tekoonsa tai käyttäytymiseensä, työn luonne, työn teettämiseen liittyvät erityispiirteet ja työnantajan asema. Tässä harkinnassa on myös ratkaistava kysymys siitä, onko työsuhteen päättäminen kohtuullinen seuraus työntekijän moitittavasta menettelystä tai työntekoaedellytysten heikkenemisestä. Samalla arvioidaan sitä, onko työnantajalla edellytyksiä ratkaista tilanne jollakin muulla tavoin, kuten muun työn tarjoamisella tai sitten työolosuhteita muuttamalla.

Hallituksen esityksessä ehdotetulla muutoksella lisätään tämän työsopimuslain 7 luvun 2 §:n toiseen virkkeeseen erillinen maininta, jossa sanotaan, että tässä kokonaisarvioinnissa on otettava työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden lukumäärä huomioon. Valiokunta toteaa, että ehdotettu muutos ei muuta nykyisen säännöksen mukaisia työsuhteen irtisanomisperusteita eli asiallisen ja painavan syyn vaatimusta eikä sitä, mitä voidaan pitää työntekijästä johtuvana tai hänen henkilöönsä liittyvänä asiallisena ja painavana irtisanomisperusteena. Irtisanomisperusteet eivät siis muutu. Ehdotettu lisäys kohdistuu vain asiallisen ja painavan perusteen kokonaisarviointiin. Tässä lähtökohta on siis se, että se kohdistuisi pieniin yrityksiin.

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa siihen, että työnantajan palveluksessa oleva henkilömäärä voitaisiin ottaa huomioon kokonaisharkinnassa jo nykyisten säännösten sanamuotojen puitteissa. Valiokunta yhtyy tähän näkemykseen mutta katsoo, että tällä ehdotetulla muutoksella halutaan korostaa lukumäärän merkitystä.

Oikeusvarmuutta valiokunta pohti paljon. Perustuslakivaliokuntakin otti siihen kantaa ja totesi, että silloin kun rajoitetaan perusoikeuksia — siis perustuslain 18 § toteaa, että on oltava perusteet sille, jos henkilö erotetaan työstänsä — niin sääntelyn on oltava ennustettavaa ja on täytettävä myös täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Tässä valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen ja sanoo, että tämä jää epäselväksi.

Esityksen perusteluissa todetaan, että tämä ehdotettu sääntely voi aiheuttaa ensi vaiheessa oikeudellista epävarmuutta mutta se, miten laajalle ja kuinka suuriin yrityksiin muutoksella tulee olemaan vaikutusta, riippuu viime kädessä vasta tulevasta oikeuskäytännöstä. Perustuslakivaliokunta huomautti omassa lausunnossaan, että muutoksen merkityksen jättäminen merkittävilta osin myöhemmän oikeuskäytännön varaan vähentää työntekijän henkilöön liittyvien irtisanomisperusteiden ennakoitavuutta. Perustuslakivaliokunta ei pitänyt asianmukaisena sitä, että irtisanomista koskeva sääntely jää olennaisesti vain perusteluissa esitettyjen käsitysten ja vasta myöhemmän, ehkä vuosien jälkeen täsmentyvän oi-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

keuskäytännön varaan. Valiokunta totesi, että tämä mahdollinen oikeudellinen epävarmuus koskee kuitenkin vain siirtymävaihetta ja tätä kokonaisharkintaa.

Perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan perusteluista esitettyjä pienen työnantajan työyhteisön toimivuuteen, taloudellisiin menetyksiin ja luottamuspulaan liittyviä näkemyksiä sinänsä merkityksellisinä, kun arvioidaan irtisanomisperusteen asiallisuutta ja painavuutta, mutta sen mielestä säännöstä olisi kuitenkin ollut tarpeen täsmentää nimenomaisella viittauksella työnantajan edellytyksiin kantaa työntekijän moitittavan menettelyn seuraamukset. Tällainen sääntely olisi ollut perustuslakivaliokunnan mielestä myös paremmin sovitettavissa yhteen esityksen perusteluiden kanssa, mutta työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoi, että perustuslakivaliokunnan esittämän täsmennyksen lisääminen säädöksen saattaisi johtaa siihen, että irtisanomiskynnys tiukentuisi suurissa yrityksissä, ja se ei ole ollut tämän lakimuutoksen tarkoitus.

Valiokunta teki pieniä tarkennuksia perusteluosuuteen ja muutoksiin liittyen nimenomaan siihen, miten tämä vähäinen lukumäärä ja pienten yritysten rooli pitäisi ottaa huomioon. Valiokunta toteaa, että tässä kokonaisharkinnassa, johon tämä muutos siis keskittyy, kiinnitetään huomiota irtisanomisperusteen arvioimisen kannalta merkityksellisiin seikkoihin, ja kysymys on siis sellaisista, joiden voidaan katsoa olevan asiallisesti yhteydessä työsuhteen jatkamisedellytyksiin. Tämän vuoksi työnantajan henkilöstömäärä voi käytännössä tulla irtisanomisperustetta arvioitaessa merkitykselliseksi vain silloin, kun irtisanomisen taustalla on työntekijän moitittavasta menettelystä tai työnteoedellytyksen muuttumisesta johtuvia, työnantajan pienestä koosta johtuen suhteellisesti tuntuja vaikutuksia. Näin ollen silloin, jos yritys on suurempi, voidaan suhteellisesti katsoa, että saman käyttäytymisen vaikutukset ovat suuremmalle yritykselle pienemmät.

Valiokunta korosti omassa mietinnössään sitä, että henkilöön liittyvän sääntelyn [Puhemies koputtaa] peruslähdekohdat pysyvät uudistuksessa ennallaan ja ehdotettu muutos on maltillinen. Valiokunta piti tärkeänä sitä, että julkisuudessa ja erityisesti pienyrityksille kohdistetussa tiedottamisessa pitää antaa asianmukainen kuva käsiteltävänä olevan lain merkityksestä ja tulkinnasta niin, että se ei johda väärinkäsitysten vuoksi liian kevein perustein [Puhemies koputtaa] ja harkitsemattomasti tehtyihin irtisanomisiin.

Tähän lakiesitykseen on jätetty vastalauseita.

18.05 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Lain säätämisen raskaat pyörät pistetään pyörimään tilanteessa, jossa on havaittu jokin ongelma ja se halutaan ratkaista. Tässä nimenomaisessa laissa ne ongelmat, joihin halutaan puuttua, on lueteltu esityksen tavoitteet -osiossa. Siellä on mainittu kaksi seikkaa: työllisyyden lisääminen ja pienten yritysten rohkaiseminen palkkaamiseen irtisanomisen oikeusvarmuutta parantamalla. Samaisen lakiesityksen vaikutukset-osiossa todetaan kuitenkin, että tämä laki todennäköisesti ei lisää työllisyyttä ja sen oikeusvarmuuskin huononee vuosiksi, joskin se sitten ehkä 4–5 vuoden kuluttua paranee.

Kun me tiedämme lakien elinkaaren, kuinka kauan ne vaikuttavat, niin on hyvin kyseenalaista, ehtiikö tämä laki koskaan maksaa kansantaloudelle takaisin niitä lainsäätämisprosessin yhteydessä käydyn yhteiskunnallisen keskustelun synnyttämiä taloudellisia menetyksiä ja lain säätämiseen liittyviä resurssipanostuksia, joita tähän lakiin on laitettu. Erityisen outo valinta tämä laki on sen takia, että toimiviakin keinoja näiden nimenomaisten ongelmien ratkaisemiseen olisi — esimerkiksi pienille yrityksille suunnattu juridisen neuvonnan järjestelmä, joka olisi voinut parantaa oikeusvarmuutta tässä ja nyt ilman monien

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

vuosien oikeuskäytännön vakiintumisen odottelua. Tältä pohjalta minä en näe mahdolliseksi tulkita tätä lakia mitenkään muuten kuin puhtaana kasvojen säilyttämislakina ja poikkeuksellisen kalliina sellaisena.

Arvoisa puhemies! Vastikään on tullut vastaus kansanedustaja, kollega Myllykosken kirjalliseen kysymykseen, joka käsitteli sitä, onko tämän lakiesityksen tarkoituksena myös muuttaa niitä perusteita, joilla määrittyvät henkilöperusteisesti irtisanotun työntekijän korvaukset niissä tilanteissa, joissa perusteita irtisanomiseen ei ole. Valiokuntakuulemisessa kysyin tätä asiaa ja sain useammaltakin eri asiantuntijalta sellaisen vastauksen, että tässä suhteessa ei muutu mitään. Olin ilmeisesti väärässä tai asiantuntijamme olivat, nimittäin tässä Myllykosken saamassa vastauksessa todetaan, että vaikka uudistus ei merkitse erityistä muutosta näiden korvausten suuruuden määrittymiseen, sillä voi olla heijastusvaikutuksia perusteettomista työsuhteen päättämisistä tuomittavien korvausten suuruuteen.

Eli käytännössä tämä laki johtaa siihen, että tilanteissa, joissa henkilö on henkilöperusteisesti irtisanottu ja irtisanominen todetaan perusteettomaksi, hänen oikeusturvansa riippuu entistä vahvemmin yrityksestä ja yrityksen taloudellisesta tilanteesta johtuvista syistä. Kun nyt kysymys ei ole mistään liikennesakosta vaan aika keskeisestä oikeudesta saada korvaus perusteettomasta irtisanomisesta, niin minä pidän tätä kyllä aika ongelmallisena asiana ja olen pahoillani, että tämä ei tullut tätä vahvemmin valiokunnan käsittelyssä esiin.

18.10 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tätä lakiesitystä voi kuvata sanoilla ”sekava” ja ”epäselvä”. Lakiesityksessä ehdotetut irtisanomissuojan keventämisen työllisyysvaikutukset ovat kyseenalaiset. Esityksen peruslähtökohta on asetettuihin tavoitteisiin nähden väärä. Tämä käy ilmi hallituksen itsensäkin tilaamista vaikuttamisarvoista. Asiantuntijalausuntojen mukaan irtisanomisen helpottamisella ei ole merkittävää vaikutusta yritysten haluun tai kykyyn palkata uusia henkilöitä. Lain seuraukset jäävät myös epäselviksi. Jo nykyisin pohjalta oikeuden ratkaisuihin yrityksen koolla on ollut merkitystä arvioitaessa irtisanomisen laillisuutta kokonaisuutena. Pienet yritykset hyötyisivät tätä lakia enemmän juridisesta neuvonnasta työelämän pelisääntöjen ja normien tulkinnassa. Se loisi huomattavasti paremman pohjan pienille yrityksille pärjätä rekrytointien epäonnistuessa.

Lain ongelma on myös se, että lain perustelut ja pykälät eivät ole riittävästi synkronissa. Pykälien ja perustelujen välillä on myös selkeää ristiriitaa. Asiantuntijakuulemisissa nousi voimakkaasti esiin kritiikki lain kirjausten huonosta tasosta, mikä ilmenee esimerkiksi käsitteiden epämääräisyyksinä, jotka lisäävät entisestään lain tulkintavaikeuksia. Riskinä onkin, että laki työllistää lähinnä juristeja. Epäselvä lakiesitys tuo epävarmuutta työmarkkinoille pitkäksi aikaa, kun lain soveltamista lähdetään hakemaan oikeusistuinten päätösten kautta. Tilanteen selkeyttäminen oikeusistuinten päätösten myötä voi viedä jopa neljästä viiteen vuotta. Tämä epävarmuus on pientenkin yritysten näkökulmasta todella ongelmallista.

Epäkohta on myös se, että lain vaikutusten arviointi on puutteellista. Vaikutusarviointit on tehty pääosin edellisiin lakiversioihin, ja esimerkiksi sukupuolivaikutusten arviointi on jäänyt lähes kokonaan tekemättä.

Huolestuttavaa on myös se, että perustuslakivaliokunnan lausunto on ohitettu. Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiesityksessä ehdotetun muutoksen vaikutus irtisanomisperusteiden tulkintaan jää lakitekstissä epäselväksi. On ongelmallista, jos irtisanomisperusteen olemassaolo varmistuu vasta tuomioistuimen ratkaistua asian ja viime kädessä riippuu tu-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

levasta oikeuskäytännöstä, miten laajalle ja kuinka suuriin yrityksiin muutoksella tulee olemaan vaikutusta — näin siis perustuslakivaliokunta. Ja näitä perustuslakivaliokunnan ajatuksia ei työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa huomioitu sillä tavalla kuin olisi ollut syytä huomioida.

Huolimatta siitä, että perustuslakivaliokunnan mielestä lakiehdotukset voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, valiokunta päättää perustelunsa kritiikkiin, jossa todetaan, että irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutusta ei voida olemassa olevan tutkimustiedon perusteella luotettavasti arvioida. Käytettävissä olevien selvitysten valossa on hyvin epävarmaa, että lakiehdotuksella olisi merkittävää työllisyyden edistämistä. Tämän vuoksi ehdotettua sääntelyä ei voi valtiosääntöoikeudellisesti perustella kytkemällä se perustuslain julkiselle vallalle asetettuun velvollisuuteen edistää työllisyyttä. Nämä olivat siis perustuslakivaliokunnan lausunnosta poimittuja teemoja.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana lakiesitykseen liittyvästä työttömyysturvan karenssiajasta. Kannatamme laissa esitettyä karenssiajan lyhennystä, mutta on hyvä huomioida, että lyhennyksen arvioidaan lisäävän julkisen talouden kokonaismenoja 11 miljoonalla eurolla ja valtion menojen osalta 6,8 miljoonalla eurolla, mikä johtuu irtisanomisen jälkeisen työttömyysturvan karenssin laskemisesta 90 päivästä 60 päivään. Lain toivotuille työllisyysvaikutuksille ei sitä vastoin ole uskallettu arvioida positiivisia vaikutuksia lainkaan.

Työttömyysturvan karensseihin liittyy kuitenkin useita ongelmia. Monimutkainen ja osin harkinnanvaraisuuteen perustuva sanktiojärjestelmä lisää toimeentulotukiasiakkuuksia, vaikeuttaa ennakointia ja vähentää luottamusta viranomaisiin. Vaikka karenssijärjestelmän tavoitteena on ohjata ihmisiä työllistymään, monelle vaikutus on kuitenkin päinvastainen. Koko karenssipolitiikka ja työttömyysturvan saantiehdot pitäisi perata kokonaisuutena ja katsoa, mistä karensseja oikein tulee ja millä perusteilla sekä miten niitä toimeenpannaan. Meillä on eri puolilla Suomea nimittäin isoja eroja siinä, miten lakia ja ohjeistuksia tulkitaan. Jossakin saa opiskella jotakin mutta toisaalla ei. Jossakin joku vapaaehtois-toiminta tulkitaan sellaiseksi, että henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä, mutta toisaalla taas tulkitaan, että on työmarkkinoiden käytössä. Näin ei tietenkään saisi olla.

Mutta tämän lakiesityksen ongelmana on erityisesti se, että irtisanottujen ja itsensä irtisanovien karenssiajat eriytyvät nyt kokonaan toisistaan, ja se ei ole järkevää. Ja siksi ehdotamme, että irtisanottujen ja itsensä irtisanovien karenssiaika lyhennetään 60 vuorokauden, siis kaikilla.

Arvoisa puhemies! Yhteenvetona totean, että tulemme esittämään edellä mainitun toiseen lakiesitykseen liittyvän karenssiaikaa koskevan pykälän muuttamisen lisäksi ensimmäisen lakiesityksen kokonaan hylkäämistä edellä kerrotuilla perusteilla. Näin huonolaatuista lainsäädäntöä ei pitäisi lainkaan tehdä. — Ja äsken esittelemäni vastalause on SDP:n, vasemmistoliiton, vihreiden ja RKP:n yhteinen.

18.16 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Tämä on yksi sarjassa pieniä mutta hyviä uudistuksia, joita tämä hallitus tekee ja joilla on myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja työmarkkinoiden toimintaan. Sen tutkimuksen valossa, jota meillä on, me voimme arvioida, että tämä jonkin verran voi kohentaa työllisyyttä. Se, että ne vaikutukset ovat epävarmoja, ei tietysti tarkoita, että niitä ei ole. Niin kuin tutkijat sanovat, ”absence of evidence” ei ole ”evidence of absence”, niin kuin olen koettanut edustaja Kontulalle moneen kertaan valiokunnassa selittää. Kyllä hänen pitäisi se tutkijataustallaan ymmärtää.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Edustaja Kontula kysyi sitä, mikä on se ongelma, johon halutaan puuttua. No, minä keron yhden suuren ongelman tässä: se on Suomen poikkeuksellisen korkea työttömyys. Meidän on tehtävä sille jotakin. Me emme voi näitä hyvinvointimenoja rahoittaa, elleimme saa meidän työmarkkinoita toimimaan yhtä hyvin kuin muissa Pohjoismaissa. Ja me teemme sen takia tällaisia uudistuksia. Nyt minun kokemukseni tältä hallituskaudelta on, että poliittinen oppositio, vasemmisto, on vastustanut niistä aivan jokaista. Eli aika kivinen tie näyttää olevan poliittisesti tämä Suomen työllisyyden parantaminen, mutta en minä tiedä mitään muuta tietä, jos me haluamme työllisyysastetta nostaa ja suomalaiset hyvinvointimenot rahoittaa.

Meillä on myös monenlaista talousteoreettista näyttöä siitä, miten irtisanomissuojaa vaikuttaa tuottavuuteen ja miten se vaikuttaa heikkojen työmarkkinaryhmien asemaan. Jos irtisanomissuojaa heikennetään, niin liikkuvuus yltyy työpaikkojen välillä, ja silloin myös sellaisella ihmisellä, jota pitkäaikaistyöttömyys uhkaa, on hieman suurempi todennäköisyys päästä töihin. Minusta on ollut jotenkin niin äärettömän masentavaa, että vasemmisto, joka kuitenkin periaatteessa puhuu tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden puolesta, ei ole halunnut tälle näkökohdalle antaa minkäänlaista arvoa. Nämä ovat kaikki tietysti epävarmoja. Nämä tällaiset uudistukset ovat luonteeltaan sellaisia, että meillä ei voi olla niistä kovin varmaa tietoa, koska missään yhteiskunnissa ja kansantalouksissa ei voida tehdä kontrolloituja kokeita tällaisilla asioilla. Nämä ovat aina harvinaisia muutoksia, joiden arviointi on epävarmaa, koska saman lainsäädännön pitää koskea kaikkia. Eli me emme tällaisessa tapauksessa voi edes penätä sitä, että meillä olisi varmoja vaikutusarvioita, mutta se tieto, jota meillä on, kertoo, että tämä kuitenkin todennäköisesti vaikuttaa hyvään suuntaan.

Ja kun täällä nyt on hurskaasti kerrottu, mikä olisi kuulemma ollut parempi yrityksille, niin kysykääpä yrityksiltä itseltään. Kai nyt Suomen Yrittäjienkin kannalla — järjestö siis aivan yhtenä miehenä ja naisena kannattaa tätä uudistusta, se on ollut heille yksi kaikkein merkittävimmistä asioista tänä hallituskautena — jotain informaatioarvoa pitäisi olla.

Arvoisa puhemies! Myös muutama huomio tämän lain säätämisprosessista. Tämähän lähti liikkeelle osittain sen takia, että haluttiin parantaa pienten yritysten työllistämismahdollisuuksia ja oli käynyt ilmi, että vakiintuneet suomalaiset kolmikantajärjestöt eivät olleet lainkaan halukkaita vähentämään ja pienentämään niitä pieniä ja järjestäytymättömiä yrityksiä syrjiviä käytäntöjä, joita meidän sopimuslainsäädännössä on. No, sitten me koetimme tehdä jotain muuta ja valitsimme tällaisen pienen, maltillisen uudistuksen, joka kuitenkin voisi toimia oikeaan suuntaan. No, tästä tuli sitten jonkinlainen symbolinen punainen vaate sille osalle poliittista kenttää, joka haluaisi elää jonkinlaisessa kummallisessa kylmän sodan proletariaatin diktatuurissa tai missä lie, jossa EK ja SAK kabineteissaan saavat päättää työlainsäädännön ja hallituksella ja eduskunnalla ei muka olisi edes oikeutta ajaa läpi uudistuksia. Käynnistyi tällainen ulkoparlamentaarinen vihakampanja, jossa mikään valhe ei näyttänyt olevan kielletty, ja sen verran minä työväenliikkeen toiminnastakin tiedän, että ei minua nyt niin hirveästi yllättäisi, että tästä kampanjasta olisi tässäkin talossa jotain tiedetty. Mutta tämä tuntuu tällaisen kaltaiseni liberaalin reformoijan näkökulmasta katkeralta siksi, että kun nämä järjestöt painostavat tällaisen esityksen alkuperäistä heikommaksi ja epäselvemmäksi, niin sitten me kuulemme valiokunnassa ja tässä salissa, miten se on liian heikko ja epäselvä. Voitte olla varmoja, työväenpuolueet, että se olisi ollut kirkkaampi ja vahvempi, jos tämä ulkoparlamentaarinen painostus ei siinä olisi ollut mukana.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Mutta tässä on myös koomisia piirteitä: Järjestöjen lakkokampanjan vaatimus oli, että tämä pitäisi saada kolmikantaiseen valmisteluun. No, sinnehän se sitten tuli, ja muutaman kerran sitä siellä käsiteltiin. Olen verrannut sitä alkuperäistä versiota ja sitten tämän kolmikantaisen valmistelun jälkeistä versiota. Se ei ole muuttunut mitenkään. Eli tässä oli kysymys vanhan kolmikantaisen vallan jonkinlaisesta symbolisesta protestista, että meidän täytyy saada olla mukana. Minulle se tuo mieleen 5-vuotiaan lapsen, jonka vanhemmat haluavat, että hän laittaa kumisaappaat jalkaansa, ja hän sanoo, että minä itse sanon, että laitan kumisaappaat jalkaani, ja sitten hän laittaa kumisaappaat jalkaansa. Minä näen tämän jonkinlaisena järjestöjen ylivallan hitaana kuolemana — ja hyvä niin.

Se tosiasia, joka minun mielestäni tässä salissa pitäisi kuitenkin vahvasti tiedostaa, on se, että meillä on Keski- ja Pohjois-Euroopan korkein työttömyys ja me emme ikinä tule selviämään seuraavalla vuosikymmenellä meidän julkistaloudestamme eikä tätä työväenliikkeen luomaa hyvinvointijärjestelmää kyetä rahoittamaan, ellemmme alenna ratkaisevasti meidän työttömyysastettamme. Ja tällaiset uudistukset ovat niitä askelia, joilla me tähän suuntaan pääsemme. — Kiitos.

18.24 Kaj Turunen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Vartiainen piti hyvin analyttisen seitsemän minuutin puheen, enkä aio toistaa näitä asioita. Mutta aivan niin kuin Vartiainen sanoi, kysymys on itse asiassa aika pienestä uudistuksesta, pienestä muutoksesta, jolla minun käsitykseni mukaan toivotaan oikeuskäytännön muuttamista. Siis tässä esityksessä ehdotetaan, että jatkossa irtisanomissyytä koskevassa kokonaisharkinnassa on otettava uutena vaikuttavana tekijänä huomioon työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden lukumäärä osana kokonaisharkintaa. Siis tavoitteena on varmistaa, että pienten työnantajien erityiset olosuhteet otetaan riittävällä tavalla huomioon henkilöön perustuvaa irtisanomis-perustetta arvioitaessa. Esityksen tavoitteena on irtisanomisen helpottamisella madaltaa nimenomaan pienten työnantajien työllistämiskynnystä.

Muutos ei muuta nykyisen säännöksen mukaisia työsuhteen irtisanomisperusteita, niin kuin täällä on aiemmin jo todettu, eli asiallisen ja painavan syn vaatimusta, eikä sitä, mitä voidaan pitää työntekijästä johtuvana tai hänen henkilöönsä liittyvänä asiallisena ja painavana irtisanomisperusteena. Ehdotettu lisäys kohdistuu vain asiallisen ja painavan perusteen kokonaisarvioinnissa vaikuttavien seikkojen listaukseen, jossa uutena vaikuttavana tekijänä huomioidaan siis työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden lukumäärä. Nykyisessä laissa tämä tekstimuoto menee näin: ”työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan”. Niin kuin perustuslakivaliokunta totesi, tämä sanamuotohan mahdollistaa jo tämän huomioimisen, mutta on vain niin, että se ei näytä toteutuvan kuitenkaan meidän oikeuskäytännössä. Siksi ehdotetulla muutoksella työntekijöiden lukumäärän merkitystä kokonaisharkinnassa halutaan erikseen korostaa.

Täälläkin on nyt sanottu, että ”esitys tuo epävarmuutta työmarkkinoille pitkäksi aikaa, kun lain soveltamista lähdetään hakemaan oikeusistuinten päätösten kautta”. Se on kyllä totta, mutta se on tarpeellistakin. Oikeuskäytäntö on kehittynyt nimittäin siihen suuntaan, että osa yrityksistä kokee irtisanomiskynnyksen olevan liian korkea.

Aiemmin, kun tästä asiasta keskusteltiin, minä kerroin silloin esimerkin mainitsematta yrityksen nimeä, ja tässä välissä vierailin yrityksessä, ja he sanoivat, että turhaan salaan heidän nimensä, voin sen kertoa myöskin eduskunnassa. Kysymys on SV-Element Oy:stä Sulkavalta. Heillä oli tällainen keissi, jossa jatkuvaa aamuvuoroa tehnyt työntekijä haluttiin tekemään väliaikaisesti joka toinen viikko iltavuoroa tehtaan kiireiden vuoksi.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Työsopimuksessa oli töistä sovittu kaikki elementtitehtaan työt. Työntekijä ei tähän kuitenkaan suostunut ja jäi sairauslomalle. Loman jälkeen työntekijä irtisanoi itsensä, siis itse irtisanoi itsensä, ja työllistyi toisaalla heti.

Vuosi lähtönsä jälkeen työntekijä haastoi Rakennusliiton avustuksella entisen työnantajansa, siis SV-Element Oy:n, oikeuteen vaatien korvauksia. Käräjäoikeus tuomitsi SV-Elementin maksamaan työntekijälle korvauksena 10 kuukauden palkan, tällaisessa tilanteessa, jossa työntekijä on vielä itse irtisanonut itsensä. Hovioikeuteen valitettiin, hovioikeus ei antanut valituslupaa, korkein oikeus hylkäsi valituslupahakemuksen, ja näin käräjäoikeuden päätös jäi voimaan. Tämä on aika käsittämätöntä, että meillä on kuitenkin tällainen oikeuskäytäntö näissä irtisanomisasioissa, tässä tapauksessa vielä niin, että työsopimusta ei työnantajan puolesta purettu eikä myöskään irtisanottu.

Arvoisa puhemies! Jos tällä esityksellä saadaan muutettua nykyistä oikeuskäytäntöä edes hiukan paremmin pienen työnantajan olosuhteet kokonaisuutena huomioon ottavaksi, niin hyvä niin.

18.28 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että tarvitaan lisää työpaikkoja, ja me tiedämme, että pienet yritykset ovat niitä, mihin niitä mahdollisesti syntyy, ja toki meidän täytyy tehdä työtä sen eteen, että yritysten kynnys palkata työntekijöitä olisi mahdollisimman alhainen. Mutta tuntuu, että tämä laki ei ehkä siihen kuitenkaan ole se paras vastaus, niin kuin tässä on tullut esille. Tämä ei nyt sitten kuitenkaan juurikaan muuta nykytilannetta, se saattaa jopa saada sen nykyistä sekavammaksi, ja pienten yritysten kannalta se pelko työllistää perustuu tänäkin päivänä ehkä enempi niihin huoliin, jotka eivät ole niinkään todellisia, ja siihen mielikuvaan, että työllistäminen on vaikeaa tai työnantajana toimiminen on hankalaa, ja sen takia olisi tärkeää, että pienet yritykset saisivat tähän nykyistä enemmän apua, tukea ja neuvontaa.

Jos mietitään tämän lain kohdalta, minkälainen iso soppa ja kohu tästä tuli, niin tähän on mielestäni ehkä turhankin paljon yhteisiä voimavaroja ja luottamusta laitettu peliin niin, että tässä tilanteessa työmarkkinan ja hallituksen välinen luottamussuhde on kärsinyt kyllä ihan käsittämättömän suuren kolauksen ja varmaan aivan suotta ja turhaan. Itse asiassa ihmetyttääkin, että hallitus on halunnut tehdä tästä laista oikeastaan aika lailla arvovaltakysymyksen, kun tiedetään kuitenkin, että selvitysten mukaan tämän vaikutus työllisyyteen ei todennäköisesti ole kovinkaan kummoinen. Vihreät ovat siitä ihan tyytyväisiä, että hallitus otti askeleita taaksepäin ja muutti alkuperäistä esitystään yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa, ja on hyvä, että sopu nyt sitten vihdoinkin löytyi eikä Suomeen luotu kahden kerron työmarkkinoita. Mutta kuten sanoin, edelleen tämä esitys on ongelmallinen ja vasta lain tulkitsemisen kautta tullaan lopulta näkemään, mitä esimerkiksi tämä lakitekstissä mainittu työntekijöiden lukumäärä todellisuudessa tarkoittaa.

Me näemme, että työllisyyspolitiikkaan kaivataan enemmän tukea ja kannustavuutta, ja me vihreät haluaisimme uudistaa työmarkkinoita lisäämällä koulutusta, helpottamalla ensimmäisen ja toisen työntekijän työllistämistä ja kasvattamalla palkkatuen määrää. Palkkatuki on aika hyvä keino siinä, jos on epävarmuutta palkata työntekijä ja epävarmuutta siitä, miten hän työpaikassa pärjää, koska se tulee kyllä sinä aikana hyvin selväksi. Se, että koeaikaa on nyt jo kuuteen kuukauteen kasvatettu, on oikeastaan myös keino, joka tähän lainsäädäntöön nähden tuo paljon helpotusta. [Puhemies koputtaa] Sitten tietysti on selvää, että sosiaaliturvaa pitäisi uudistaa kohti perustuloa, joka luo turvaa kaikissa tilanteissa ja [Puhemies koputtaa] tekee työn vastaanottamisesta aina kannattavaa.

18.31 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Tässä laissa varmaan suurin erimielisyys hallituksen linjan ja sosiaalidemokraattien välillä on se, millä keinoilla työllisyyttä pyritään parantamaan, mitkä ovat ne keinot, joita valitaan. Jos me ajattelemme irtisanomisturvaa, niin uusin OECD:n tutkimus — joihin nyt yleensä olemme tässä talossa tottuneet luottamaan — osoittaa, että meidän yhdistelmä henkilöperusteisesta ja kollektiivisesta irtisanomissuojasta on sekä EU:n että OECD-maiden keskitasoa heikompia ja että henkilöperusteinen irtisanomissuoja on keskitasoa ja kollektiivinen alhaisempi eli näiden yhdistelmänkin on alhaisempi. Silloin itse asiassa hallitus on valinnut sellaisen tien, jossa se haluaa olla selkeästi irtisanomissuojalta heikompia maa kuin meidän verrokkimaat keskimäärin, ja siinä mielessä olemme eri mieltä siitä, pitääkö meidän valita tällaisia keinoja vai pitäisikö meidän panostaa osaamiseen ja siihen, että meidän työemme on keskeisesti tuottavampaa kuin tällä hetkellä ja me teemme asioita fiksummin ja osaavammin.

No, mitä tulee sitten perustuslakivaliokunnan lausuntoon, niin minusta se oli selkeä esitys siitä, että tätä lakia ei itse asiassa tarvitsisi säätää, koska perustuslakivaliokunta totesi — ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, koko valiokuntana siis, yhtyi tähän näkemykseen — että jo nykylaki mahdollistaa sen, että pieni yrityskoko otetaan huomioon silloin, kun tehdään kokonaisharkintaa, ja oikeuskäytännöstä me tiedämme, että näin myös tehdään. Eli itse asiassa tämä laki on enemmän poliittinen manifesti kuin tarpeeseen tuleva laki, ja koska tämä on poliittinen manifesti eikä niinkään tarpeeseen tuleva laki — vaikka se asia, jota tällä pyritään ratkaisemaan, on tarpeellinen ratkaistavaksi — on iso riski, että tästä syntyy viesti, joka johtaa monta pientä yritystä entistä ikävämpään tilanteeseen: ajatellaan, että ne irtisanomisen perusteetkin ovat helpottuneet, vaikka tämä laki ei niihin puutu, ja niillä perusteilla tehdään irtisanomisia, mistä sitten tulee niitä ikäviä takapakkeja, kun oikeus toteaa, että kokonaisharkinta ei mene sen yli, mitä perusteissa on ajateltu.

Perustuslakivaliokunta totesi myös sen, että itse asiassa tässä laissa pyritään perusteluilla säätämään ja pykälään ei ole puututtu. No, tietenkin se on minun mielestäni henkilökohtaisesti hyvä, että niihin pykäliin ei ole näitä kriteereitä tuotu, mitä tässä tarkoituksena on, ja kannatan sitä, mutta ei ole hyvää lainsäädäntöä, että meillä perusteet ja pykälät eivät kulje samaan suuntaan, koska siitä tulee se epävarmuus ja siitä tulee se oikeudellinen epävarmuus, joka tässä tulee nyt sitten jatkumaan muutaman vuoden ennen kuin korkeammat oikeusasteet sitten ratkaisevat sen, miten tulkitaan tätä tavoitetta, mikä tälle laille on asetettu.

No työllisyysvaikutuksista: Ne ovat kiistatta epäselvät. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle] Itse henkilökohtaisesti uskon siihen, että jos ihmiset kiertävät työstä työhön, sitä kautta on varmasti mahdollista, että tuottavuus nousee, kun työntekijä on itselleen paremmin sopivassa työpaikassa. Mutta samaan aikaan me tiedämme sen, että jos ihmiset ovat lyhyissä työsuhteissa, meillä koulutetaan vähemmän sellaista henkilöstöä, ja jos meillä koulutetaan vähemmän henkilöstöä, niin sen tuottavuusvaikutus taas on negatiivinen, eli me emme edes tiedä, syntyykö tästä positiivista tuottavuusvaikutusta vai ei.

Edustaja Vartiainen oli sitä mieltä, että tämä mahdollistaa tasavertaisemman mahdollisuuden myös vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien pääsyyllä työhön, niin kuin valiokunnan enemmistö mietintöönkin kirjoitti. Itse en ole siitä niin varma. Vaikka työtehtäviä irtisanomisten lisääntymisen kautta avautuisi enemmän, on hyvin todennäköistä, että irtisanotuksi tulevat sellaiset työntekijät, joiden on vaikeampi työllistyä. Jos sinut on henkilökohtaisin syin irtisanottu, sen jälkeen on huomattavasti vaikeampi työllistyä. Sen tietää jokainen. Näiden ihmisten riski ajautua pitkään ja vaikeaan työttömyyteen kasvaa, ja voi olla, että toisenlaisissa olosuhteissa he olisivat pystyneet sinnittelemään kyseisen työnanta-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

jansa voittojen hyväksi vielä pidempäänkin, mutta tämän lain jälkeen saattaa olla, että linja on toinen.

No, sitten jos me mietimme niitä tavoitteita, mitä meillä on ollut vaikkapa työttömyysturvan suhteen, niin toivon todellakin tuota vastalauseessa esiin nostettua asiaa, että me tarvitsisimme tällaisen kokonaisarvion, jossa katsotaan, milloin sitä työttömyysturvaa saa, millaisin perustein ja mitkä ovat ne karenssit tai omavastuujat, joita siinä on. Yhteinen käsitys esimerkiksi Toimi-hankkeessa on ollut se, että näitä aikarajoja pitäisi yhtenäistää ja sitä käytäntöä pitäisi yhtenäistää silloin, kun sosiaaliturvaa uudistetaan. Vaikka olemme olleet vähän eri mieltä siitä, minkälainen sen sosiaaliturvan sitten loppujen lopuksi pitäisi olla, tämän yhtenäistämisen tarpeen ja selkiyttämisen tarpeen ovat jakaneet kaikki. Nyt käy niin, että yksi raja taas muuttuu kahdeksi. Meillä on aikaisemmin ollut samat omavastuupäivät, jos ihminen itse irtisanoo itsensä tai jos hän tulee irtisanotuksi henkilökohtaisin perustein. Nyt nämä syyt eriytyvät. Eli jos käyttäydyt työpaikalla huonosti ja tulet irtisanotuksi henkilökohtaisin syin, saat vähemmän karenssia kuin silloin, jos sinulla on huono työnantaja, joka vaikkapa sairastuttaa sinut. Sen vuoksi olemme esittäneet sitä, että nämä määrät yhdistettäisiin.

Sitten vielä yksi asia: Edustaja Vartiainen sanoi, että kun ei löydy tutkimuksellista evidenssiä, niin pitäisi ottaa hyvin painokkaasti se, että yrittäjät sanovat, että tällä on työllisyysvaikutuksia. Uskon siihen, että mielikuvien maailmassa mielikuvilla on merkitystä ja ne vaikuttavat todellisuuteen, ja siinä mielessä tajuan tämän vaatimuksen yrittäjien puolelta, mutta samalla logiikalla pitäisi sitten hyväksyä työllisyysvaikutukseksi se, kun työttömät haluavat, että työttömyysturvaa parannetaan, ja sanovat, että se parantaa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä, koska he voivat elää täydempää elämää. Minusta tällaisessa maailmassa, jossa itse edunsaajat ovat päättämässä tai sanomassa siitä, miten joku asia vaikuttaa, ei välttämättä ole kestäviä kriteereitä lainsäädännön vaikutusten arviointiin.

18.38 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Minä olen vuosikausia puhunut näyttöön perustuvasta päätöksenteosta, jossa korostetaan tutkimusnäytön ja laaja-alaisen asiantuntijakuulemisten yhteenvetoja lainsäädännön laadinnassa ja perusteluissa. Tämä lakiesitys on tästä näkökulmasta erittäin huonosti valmisteltu. Tämä ei perustu fak-tatietoon vaan lähinnä arvailuun.

Kokeilukulttuuri on sinällään ihan hyvä ja kannatettava asia, mutta lainsäädäntötyöhön sitä ei pitäisi soveltaa. Nyt tässä on sellainen sävy, että kokeillaan, miten käy. Seuraavat vuodet joudumme sitten odottelemaan oikeusistuinten päätöksiä siitä, mitä tämä lakiesitys käytännössä tarkoittaa. Epävarmuuden lisääntyminen työmarkkinoilla ei ole kenenkään etu, eikä se todellakaan ole hyvä asia.

Minä olenkin samaa mieltä täällä esille tulleiden näkemysten kanssa siitä, että tämän asian väkisin runnominen on enemmän arvovalta- ja ideologinen asia kuin tutkimusnäyt-töön tai faktoihin perustuva asia, ja tämä on minusta erittäin surullista.

18.39 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Vaikka edustaja Vartiainen tapansa mukaan lähtikin aika pian oman puheenvuoronsa jälkeen, vastaan hänelle silti niihin kysy-myksiin ja väitteisiin, jotka hän kohdisti suoraan minulle, siinä toivossa, että ehkä ääneni edustaja Vartiaisen vielä jonkin kaiuttimen kautta tästä talosta tavoittaa.

Edustaja Vartiainen on aivan oikeassa siinä, että todisteiden puute ei itssessään ole todis-te kausaalisuhteen olemattomuudesta. Se ei kuitenkaan tarkoita, että mikä vain käy eikä

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

millään todisteella ole mitään merkitystä ja että kaikki erilaiset tulevaisuuden skenaariot olisivat keskenään samanarvoisia. Se ei myöskään tarkoita, etteikö huolellisesti punnittuja ja tehtyjä arvioita vaikutuksista — silloinkin, kun lopputulos on epävarma tai arviossa liikutetaan niin lähellä nollaa, että aivan varmasti ei voida tietää, mennäänkö plussan vai miinuksen puolella — tulisi ottaa vakavasti ja että näiden pohjalta ei voisi tehdä minkäänlaista poliittista päätöksentekoa. Jos politiikkaa voisi tehdä vain varmojen faktojen pohjalta, me emme tekisi politiikkaa lainkaan, koska politiikka käsittelee aina toteutumattomia tapahtumia.

Vartiainen ei kuitenkaan ole onnistunut osoittamaan sellaista vaikutusten arvioinnin kokonaispunnintaa, jossa pohditaan useita muutoksia yhtä aikaa. Nimittäin kaikilla lakiesityksillä tai ainakin suurella osalla niistä on useita samanaikaisia vaikutuksia silloin, kun me puhumme avoimista yhteiskunnista ja useista samanaikaisista tekijöistä. Tämän pitäisi olla juurikin sitä poliittista punnintaa, sitä työtä, mitä meidän tässä talossa pitäisi tehdä. On olemassa lukuisia seikkoja, joilla me tiedämme varmasti olevan yhteys, jonkinlainen korrelaatio ja kausaliteetti, tähän lakiesitykseen. Kuinka vahva, sitä me emme tiedä, mutta ainakin niin vahva, että nämä asiat on syytä nostaa esiin, ja silloin, kun harkitaan, onko esimerkiksi työllisyyden toivossa tehtävä uudistus tarpeellinen ja aiheellinen, näitä on syytä pohdita.

Me tiedämme esimerkiksi sen, että oikeudenmukaisuuden kokemus järjestelmän kanssa on heikentynyt pienituloisten keskuudessa. Me tiedämme, että kuilu hyvätuloisten ja pienituloisten välillä kasvaa. Me tiedämme myös, että jos työkykyisiä on entistä enemmän tarjolla työmarkkinoilla työnhakijoina, niin kaikkein vaikeimmin työllistyvien tilanne ei parane yhtään, vaikka avoimia työpaikkoja olisi tarjolla. Tämän vuoksi, kun edustaja Vartiainen ihmetteli sitä, miksi vasemmisto ei ole innostunut siitä, mitenkä tämä laki parantaa heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien asemaa, ei olla innostuttu, koska meidän näkemyksemme mukaan se ei sitä paranna. Ei ole niin, että työnantaja ottaa heikommin tehtävään sopivan henkilön, heikommin tehtävän taitavan henkilön, jos samalla hintaa on saatavissa paremmin tehtävän taitavia työntekijöitä.

Edelleen tiedetään, että vahvassa neuvotteluasemassa oleva ydintyövoima on ratkaiseva työehtojen yleisen tason turvaamiseksi, ja tästä syystä irtisanomissuoja ei suojaa vain sitä ydintyövoimaa, joka on sen piirissä, vaan suojaa työehtoja myös yleisellä tasolla. Työehdot eivät määräydy missään vapaassa pudotuksessa, eikä niitä määritellä tässä talossa. Työehdot määräytyvät työn ostajien ja työn myyjien keskinäisissä neuvotteluissa, ja siinä oleellista on, kuinka paljon kummallakin on pelimerkkejä käytössä. Jos toisen osapuolen pelimerkkejä tämän talon toimesta heikennetään, se vaikuttaa tähän neuvotteluasemaan ja sitä kautta yleisiin työehtoihin. Nämä ovat kaikki sellaisia perusfaktoja, joiden takaa löytyy paljon tutkimustietoa ja jotka tulee siinä kokonaispunninnassa huomioida, kun mietitään, onko tämä nimenomainen lakiesitys sellainen, että sen mahdollisten — mahdollisten, ei todistettujen — myönteisten vaikutusten arvo on niin merkittävä, että se kannattaa toteuttaa.

Sitten edustaja Vartiainen ihmetteli sitä, että yrittäjien keskusjärjestön kanta ei tunnu Kontulalle juurikaan painavan. Meillä on nyt edessämme lakiesitys, jossa yrittäjä ei voi tietää, vaikuttaako se hänen yritykseensä mitenkään, ja jos vaikuttaa, niin mitenkä se vaikuttaa. Kuinka yrittäjä silloin voi muodostaa mitään sofistikoitunutta kantaa siihen, onko tämä hyvä vai huono asia? Ei ainakaan hallituksen esityksiä lukemalla.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

18.44 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämän esityksen lähetekeskustelussa aikaan epäilin, että mikä on näiden ehdotettujen pykälien todellinen vaikutus, koska pykälillä se vaikutus täytyy olla, ei lainsäädäntöä perusteluilla tehdä. Ongelmaksi epäilin tätä pykälän epämääräisyyttä yrityksen koon vaikutuksen suhteen ja irtisanomisen perusteluiden vaihteluiden suhteen — eli muuttuko asia toivotulla tavalla, muuttuuko se ylipäänsä, muuttuuko se jopa suurelle yritykselle epäedullisemmaksi? Kuka siis haluaisi lähteä testaamaan näitä? Kuka haluaa omasta yrityksestään ennakkotapauksen? Haluammeko lähteä kokeilemaan tällaista lainsäädännöllä?

Mielestäni valiokunnat eivät löytäneet vahvistusta sille, että laille olisi tarvetta tai sen vaikutus olisi toivotunlainen. Epävarmuus leijailee tämän esityksen päällä. Voi olla kokonaisuudessaan siis paras laittaa tämä hieman rampa lakiesitys romukoppaan ja palata ajan kanssa uusilla keinoilla, joilla pyritäisiin parantamaan pienyritysten työllistämisen edellytyksiä ilman, että se olisi aina tavalla tai toisella pois työntekijöiltä tai loisi epävarmuutta ja epäluottamusta työmarkkinoille. Tätä olen monesti hallitukselta vaatinut aiemminkin ja vaadin nytkin.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 8 ja 16 §:n ja metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 286/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.46 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettua lakia ja metsästyslakia. Vieraslajeihin kuuluvien lintujen ja nisäkkäiden pyydystämiseen ja tappamiseen sovellettaisiin, mitä rauhoittamattomien eläinten pyydystämisestä ja tappamisesta säädetään metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

Metsästyslakia esitetään viimeinkin muutettavaksi siten, että lakia ei enää sovellettaisi muun muassa supikoiraan, joka on Euroopan unionin lainsäädännössä määritelty haitalliseksi vieraslajiksi. Metsästyslakia ei sovellettaisi enää myöskään minkkiin, joka on määritelty kansallisesti merkittäväksi haitalliseksi vieraslajiksi.

Arvoisa puhemies! Tein eduskunnassa 2.2.2016 toimenpidealoitteen Suomeen kuulumattomien vieraspetojen pyynnin tehostamiseksi sekä 27.6.2017 kirjallisen kysymyksen toimenpiteistä supikoiran vähentämiseksi luonnosta. Tein myös kirjallisen kysymyksen 14.3.2018 minkin osalta kysyen, millä tavoin minkki eroaa supikoirasta, koska kumpikin ovat vierasperäisiä lajeja Suomessa, ja onko hallituksella aikomusta poistaa minkki jatkos-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

sa riistaeläinten luettelosta ja rinnastaa se rauhoittamattomaan eläimeen, kuten supikoiraan. Nyt nämä asiat saadaan erinomaisiksi päätöksiksi.

Supikoira ja minkki rinnastuisivat siis rauhoittamattomaan eläimeen, mikä tarkoittaa sitä, että niiden pyydystämiseksi ja tappamiseksi ei tarvitse suorittaa metsästäjän tutkintoa eikä maksaa riistanhoitomaksua. Lisäksi alueen omistajalla tai haltijalla on oikeus pyydystää tai tappaa alueellaan oleva rauhoittamaton eläin. Tämä oikeus hänellä on silloinkin, kun metsästysoikeus alueella on vuokrasopimuksella luovutettu toiselle. Mielestäni hallitus on ymmärtänyt erinomaisesti supikoiran ja minkin haitallisuuden. Tuleva päätös molempien osalta on tämän vuoden todellinen luonnonsuojeluteko, joka parantaa oleellisesti muun muassa vesilintujen elinolosuhteita lintuvesillä sekä kosteikoilla. Minulle riittää hyvin, että minkkejä ja supikoiria on jatkossa vain turkistarhoissa, kuten Suomen tavoitteenakin näyttäisi olevan. Mielestäni erityisesti minkki on parhaimmillaan turkiksena, ja ainakin Suomesta itään päin olevissa maissa tämä on ymmärretty erittäin hyvin.

Arvoisa puhemies! Esityksessä metsästyslaissa säädettyihin riistalajeihin esitetään lisättäväksi kultasakaali. Sääntelyllä varauduttaisiin lajin kannansääntelyyn sen mahdollisesti levitessä Suomeen tulokaslajina erityisesti ilmastonmuutoksen vaikutuksesta. Mielestäni tämä on erinomainen päätös, vaikka sakaalin metsästämiseen onkin vielä pitkä matka. Tein eduskunnassa 24.2.2016 kirjallisen kysymyksen ministerille siitä, miten Suomeen kuulumattoman vieraspedon eli sakaalin leviäminen Suomeen aiotaan estää — näitä kun sillä hetkellä oli jo todettu Virossa. Ministeri Tiilikaisen vastauksessa kerrotaan muun muassa, että sakaali on luontaisesti leviävä, kuten mikä tahansa laji, jolla on siihen potentiaalia. Todennäköisyys sakaalin saapumiselle Suomeen on kohtalaisen suuri, vaikkakin selvä leviämisestä on Pietarin seutu. Se luultavasti selviäisi etelä- ja lounaisrannikon tuntumassa. Vaikiintumiseen ja yksilömäärään vaikuttanevat talvien ankaruus ja lumisuus. Ministerin vastauksen mukaan Suomella ei ole mahdollisuutta estää lajin mahdollista luontaista leviämistä vaan päinvastoin Suomella on velvollisuus turvata sakaalin suotuista suojelun taso.

Mielestäni emme tarvitse Suomeen enää yhtään vierasperäistä lajia tuhoamaan lintuvesiämme ja kulkemaan haaskoilla supikoiran tavoin. Sakaali on Suomeen levittäytyttyään luonnonsuojelualueella rauhoitettu laji, ja sitä koskisivat rauhoitussäännökset. Tällä metsästyslainsäädännön muutoksella, mikä on tänään keskustelussa, voidaan sakaali säätää riistalajiksi, jolloin kantaa voidaan säädellä metsästämällä, ja juuri näin olemme nyt tekemässä. Päätös on myös sakaalin osalta oikea.

18.51 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Metsästyslain kautta voidaan myös säännellä ja hoitaa luonnon monimuotoisuutta, ja nämä vieraslajit, jotka tässäkin hallituksen esityksessä ovat mukana ja määriteltäviä haitallisten vieraslajien listoilta poistettaviksi, ovat juuri meidän monimuotoisuuttamme olleet kaventamassa. Ja kun tiedetään, kuinka tälläkin hetkellä Suomenkin luonnossa on monimuotoisuuden suhteen tilanne se, että se on varsin nopeaa vauhtia heikkenemässä, niin on erinomaista, että näitä toimenpiteitä sitten monelta kannalta mietitään ja toimitaan sitten sen mukaan myös lainsäädännössä.

Tavarat ja ihmiset liikkuvat tässä maailmantilassa hyvin nopeata vauhtia, ja sitä kautta meille tulee uusia kasveja, eläimiä, eliölajeja tänne meidän ulottuvuuksiimme, ja ne eivät tänne Suomen luontoon välttämättä kuulu. Hallituksen esitys on hyvä. Kannansäätely mahdollistuu näiden muutosten myötä pesukarhun, piisamin, rämemajavan, supikoiran ja minkin sekä kultasakaalin osalta. Sitten päästään kannansäätelyssä paljon pidemmälle.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

18.53 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Vieraslajien leviämisen torjuminen on erittäin tärkeä asia. Vieraslajit ovat uhka useille meidän luonnonvaraisille lajeillemme, niiden lajien ekosysteemeille, niiden tulevaisuudelle, koko elinympäristölle. Nyt on kuitenkin ollut niin, että tällä hetkellä vieraslajien torjumista on rajoittanut moni tekijä, kuten listaus riistalajiksi tai se, voiko kyseisen lajin hävittää tai voiko sitä torjua ilman metsästyslainsäädäntöön liittyviä rajoituksia.

Ehdotetulla lakimuutoksella ehdotetaan supikoiran, pesukarhun ja piisamin lisäämistä haitallisten lajien listalle. Lisäksi minkin osalta on tarkoitus lopettaa metsästyslain soveltaminen. Näiden muutosten odotetaan helpottavan vieraslajien pyytämistä, torjumista ja hävittämistä, mikä on erittäin tervetullut muutos Suomen luonnonvaraisten eläinten suojeluun ja vieraslajien torjuntaa helpottamaan.

18.54 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Vieraslajit ovat iso ongelma, ja siitä tulee vain koko ajan suurempi ongelma sen myötä, kun ilmastonmuutos etenee ja olosuhteet täälläkin muuttuvat sellaisiksi, että tänne leviää uusia lajeja. Ja valitettavasti usein ne lajit, jotka menestyvät, ovat semmoisia generalisteja, jotka sitten vievät tilaa alkuperäislajistolta ja varsinkin sellaisilta lajeilta, jotka ovat erikoistuneet joihinkin tiettyihin olosuhteisiin. Tällaiset menestyvät vieraslajit uhkaavat ja usein hävittävätkin sitten alkuperäislajeja merkittävästi, ja yksi uhanalaisuuden syy onkin vieraslajit.

Tässä lakimuutoksessa nyt muutettaisiin vain metsästyslakia ja puhutaan siis linnuista ja nisäkkäistä, mutta on hyvä muistaa, että meillä on valtava joukko myös muuntotyyppejä vieraslajeja. Meillä on paljon kasveja. Kaikki varmasti tietävät jättiputken, jättipalsamin, jotka ovat levinneet hurjaa vauhtia ja ovat todellinen ongelma monin paikoin. Meillä on erilaisia hyönteisiä, vaikka espanjansiruetana, joka on puutarhoissakin tuttu tuholainen. Ja todellakin kaikissa lajiryhmissä on näitä vieraslajeja, jotka tänne tulevat ja muuttavat alkuperäistä luontoamme.

Onkin syytä huolehtia, että me myös varmistamme, että resurssit ovat riittävät vieraslajien torjunnassa. Esimerkiksi jättiputkea ja jättipalsamia käytännössä usein vapaaehtoisuudella ja talkootyöllä torjutaan. Ja meillä on myös aika heikko resursointi siinä, miten me pystymme seuraamaan vieraslajien levittytymistä, ja se olisi hyvin tärkeää taata, jotta pystyisimme riittävän varhaisessa vaiheessa puuttumaan, koska tiedämme, että jos nämä aggressiivisesti levittyvät lajit saavat riittävästi tilaa, niin sen vaikeampi niitä on sitten myöhemmin kitkeä pois. Sen takia esimerkiksi Lukessa pitäisi varmistaa, että resurssit ovat sellaiset, että voidaan seurata, kun vieraslajeja tänne saapuu, on sitten kyse kasveista tai on sitten kyse erilaisista hyönteisistä, joissa on paljon joukossa myös tuhohyönteisiä. Mitä aikaisemmin pystytään ne huomaamaan ja mitä aikaisemmin pystytään se kanta kitkemään, sen parempia tuloksia saadaan.

18.56 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka vieraslajit luonnonvaraisten eläinten ja kasvilajien ja muiden osalta ovat haitallisia. Harmi kyllä, me ihmiset itse olemme siihen aika pitkälti syyllisiä muutamien tässäkin lakiesityksessä mainittujen eläinlajien kohdalla, kuten piisami, minkki ja supikoira, joita on istutettu Suomen luontoon ja joita on karannut turkistarhoilta aiheuttamaan haittaa luonnonvaraisille eliölajeille.

Tämän lakimuutoksen jälkeen alueen tai rakennuksen omistajalla tai haltijalla on oikeus pyydystää tai tappaa alueellaan olevia supikoiria ja piisameita ilman suoritettua metsästä-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

jätutkintoa. Tämä herättää vain sen kysymyksen, että tulee varmaankin varmistua jollakin tavoin siitä, että eläinten metsästys ja lopettaminen tapahtuvat kuitenkin asianmukaisella ja mahdollisimman kivuttomalla ja ammattitaitoisella tavalla. Siitä en ole itse aivan varma, miten siitä varmistutaan, jos ei metsästäjätutkintoa vaadita.

Ja toinen huomionarvoinen seikka, jota varmaan täytyy valiokuntakäsittelyssä hieman selvittää: vuonna 2013 astui voimaan metsästysasetuksen muutos, jonka mukaan heti tappavia rautoja voidaan käyttää maalla hillerin, karpän, minkin, nädän, oravan ja eräitten muittenkin lajien pyydystämiseen. Jos nyt supikoira siirretään rauhoittamattomaksi lajiksi, niin tuleeko meillä näitä isokokoisia pyyntirautoja sitten lähelle asutusta ja mikä on niitten mahdollisesti aiheuttama vaara lemmikkieläimille tai vaikka pienille lapsille?

Tällaisia yksittäisiä huomioita tästä havaitsin, mutta noin kokonaisuutena lakiesityksen tarkoitushan on aivan oikea ja hyvä.

18.58 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Tämä on siinäkin mielessä erinomainen lakialoite, että aikaisemmin, jos järvenrannalla on ollut useita kesämökkejä, ei ole pystynyt siellä kesämökkien keskellä pyydystämään näitä vierasperäisiä lajeja, minkkiä ja supia, mutta tämä mahdollistaa nyt senkin, että kun mökin omistajalla ei ole metsästysoikeutta eikä metsästyskorttia, niin hän voi asettaa loukun omalle tontilleen, ja kun siihen supikoira tai minkki menee, niin hän voi sitten ottaa yhteyttä sellaiseen henkilöön, joka pystyy sen ammattitaitoisesti lopettamaan. Tämä on siinäkin mielessä erinomainen lakialoite.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 287/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläintautilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 288/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain 32 ja 34 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 293/2018 vp

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.00 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhdas luonto ja elinympäristö on rikkaus ja arvo, jonka haluamme kaikki varmasti säilyttää. Kaivoksilla on aina vaikutusta luontoon, mutta vaikutukset pitää rajata. Kaivoslaki lähtee siitä, että kaivostoiminta yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti on kestävä. Kaivostoiminnan kannalta keskeistä on paikallinen hyväksyttävyys. Se saavutetaan, kun kaivosten ympäristölle aiheuttamat ongelmat pysyvät kohtuullisina eli lupaehtojen määrittelemissä rajoissa.

Nyt tehty esitys perustuu eduskunnan yksimieliseen lausumaan EV 31/2017 vastauksena hallituksen esitykseen 10/2017. Muutos oli mukana kaivoslakiin esitetyissä teknisluonteisissa muutoksissa, mutta se jätettiin työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä pois. Eduskunnan vastauksessa kuitenkin edellytettiin muutoksen tuomista erillisenä hallituksen esityksenä myöhemmin, sillä myös tämä muutos katsottiin tarpeelliseksi.

Kumotun kaivoslain mukaan etuoikeuden hakemusta koskevaan alueeseen sai se, joka ensimmäisenä jätti kaivoslain mukaisen hakemuksen, vaikka kuinka vajavainen. Tästä seurasi, että hakemukset olivat usein erittäin vajaita ja niitä täydennettiin pikkuhiljaa, kun etuoikeus oli jo kuitenkin varmistettu. Kaivoslakia uudistettaessa haluttiin tästä menettelytyylistä pois. Niinpä nykyisessä kaivoslaissa on etuoikeuden saamisen edellytyksenä täydellinen hakemus. Hakemuksen tulee siis sisältää kaikki tarvittavat liitteet, jotta hakija saisi etuoikeuden luvan hakemiseen kyseiselle alueelle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mikäli hakemukseen tarvitaan niin sanottu Natura-selvitys tai yva eli ympäristövaikutusten arviointi, on näiden varsin vaativien ja aikaa vievien liitteiden valmistelu aloitettava hyvissä ajoin. Se taas tarkoittaa, että viimeisimpien tutkimustulosten ja havaintojen huomioiminen näissä selvityksissä on haasteellista.

Siispä esitämme, että nämä liitteet poistettaisiin etuoikeuden antavan hakemuksen vaatimuksista eli että nämä hakemuksen osat olisi mahdollista toimittaa täydennyksenä ilman, että etuoikeus vaarantuu. Hakemuksessa tulisi kuitenkin ilmoittaa, koska nämä liitteet toimitetaan, eikä hakemuksen käsittelyä ja kuulemistä voisi aloittaa ennen kuin nämä liitteet on toimitettu. Näin asianosaisilla olisi edelleen jatkossakin aivan sama aineisto käytössään hakemuksen kuulemisvaiheessa.

Muutos antaisi mahdollisuuden valmistella nämä liitteet ajantasaiset tiedot huomioiden, jolloin selvitysten laatu paranisi. Muutos ei vaikuttaisi hakemusvaatimuksiin, eikä lupakäsittely muuttuisi. Asianosaisten tiedonsaanti ei siis muuttuisi, vaan heillä olisi edelleen kaikki aineisto käytettävissään kuulemisvaiheessa.

Sisällöllisesti tämä muutos on esitelty eduskunnassa jo hallituksen esityksessä 10/2017, mutta kun samaan aikaan eduskunnassa oli käsittelyssä laaja yva-lakipaketti, jätettiin tämä muutos pois valiokuntakäsittelyn yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä ja tuo-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

tavaksi myöhemmin omana erillisenä esityksenään. Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen sisälsi siis lausuman, jossa tämän yksilöidyn muutoksen toteuttamista edellytettiin tuotavan eduskuntaan myöhemmin, ja nyt hallitus tekee eduskunnan yksimielisen tahdon mukaisesti.

19.04 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Kaivoslain kokonaisuudistuksen ja vuonna 2011 voimaan tulleen kaivoslain tavoitteenahan oli uudistaa kaivoslainsäädäntö siten, että edellytykset kaivostoiminnalle turvataan yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla ja samalla turvataan yleiset ja yksityiset edut ottamalla huomioon perusoikeusjärjestelmä. Keskeisenä tuolloin pidettiin yleisen edun turvaamista ja lupaharkintaan sisältyvää ennakkollista valvontaa.

Nyt sitten edettäisiin niin, että ehdotettu muutos antaisi luvanhakijalle mahdollisuuden viimeistellä Natura 2000 -arvioinnin ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksen myös vaikkapa malminetsintäluvan raukeamisen tai peruuttamisen jälkeen — näin tämän lakiesityksen perusteluissa lukee — ja antaisi luvanhakijalle mahdollisuuden suorittaa suunnitellut malminetsintätoimet loppuun ennen Natura 2000 -arviointia ja yva-selostuksen toimittamista kaivosviranomaiselle. Näin tämän hallituksen esityksen perusteluissa lukee, ja tämä on hyvin ristiriitaista tämän lakiesityksen pykälämuutoksiin nähden.

Natura 2000 -arvioinnin ja yva-selostuksen suorittaminen nykyistä joustavammalla aikataululla mahdollistaisi lakiesityksen mukaan niiden toteuttamisen entistä laadukkaammin ja mahdollistaisi entistä paremmin näiden tavoiteltujen suojelu- ja muiden intressien yhteensovittamisnäkökohtien huomioimisen. Lakiesityksen vaikutuksista lakiesityksessä todetaan näin: ”Esitetyillä lakimuutoksilla ei olisi vaikutusta viranomaisen lupaharkintaan. Tarkoitus on sujuvoittaa viranomaismenettelyä ja keventää lausunnonantajien ja lupaprosessista vastaavien viranomaisten hallinnollista taakkaa. Esitetyt muutokset keventäisivät myös toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa.”

Arvoisa puhemies! Ehdotetun 34 §:n yksityiskohtaiset perustelut jättävät tosin aivan avoimeksi, miten tämä säännös parantaisi lupakäsittelyä tai jouduttaisi lupa-asiaa. Kun esimerkiksi kaivoslain mukainen toiminta kohdistuisi Natura 2000 -alueelle tai sen välittömään läheisyyteen tai muille luonnonsuojelualueille, merkitsi se kaivoslain nojalla annettavassa lupaharkinnassa pakottavan luonnonsuojelulainsäädännön huomioon ottamista joka tapauksessa.

Taloudellisten vaikutusten osalta lakiesityksessä todetaan, että lupaviranomaisen osalta sujuvoittamisella voidaan nopeuttaa prosesseja ja sitä kautta tehostaa viranomaistoimintaa ja parantaa palvelua ilman lisäresursseja. Tähän ei lakiesityksestä eikä yhdestäkään lausunnosta tosin löydy yhtäkään perustelua.

Arvoisa puhemies! Vaikka osin ymmärrän tarpeen keventää niin sanottua varaus- tai etuoikeusvaihetta, asiaa perustellaan hallituksen esityksessä käytännössä positiivisten ympäristövaikutusten avulla, ikään kuin olisi ympäristölle ja lupaprosessille eduksi tehdä selvitykset myöhemmin, koska silloin voitaisiin myöhäisemmätkin havainnot ja tutkimukset ottaa huomioon. Tätä en ymmärrä. Pitäähän nykyäänkin Natura-arviointia ja ympäristövaikutusten arviointia täydentää haettaessa lupaa, mikäli arviointi on ollut puutteellinen, osoittautunut puutteelliseksi tai on vanhentunut tiedoiltaan lupaharkintaan mennessä.

Kun katsoo voimassa olevan kaivoslain perusteluja vuodelta 2009, niissä nostetaan esiin juuri se syy, miksi on hyvä vaatia kunnon selvityksiä jo etuoikeusvaiheessa. Ne korostavat

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

laadukkaiden hakemusten merkitystä, jolloin keunoilla ja vaillinaisilla hakemuksilla toimivat eivät saisi perusteetonta hyötyä, aivan kuten ministeri Lintiläkin voimassa olevasta laista ja sen taustoista selvitti. Tämä on myös vastuullisten kaivostoimijoiden, malminetsijöiden ja kullanhuuhtojien etu. Nykyisen kaivoslain voimassa olevan 32 §:n perusteluhan on, että se selkeyttää tilannetta ja estää etuoikeuden saamisen puutteellisten hakemusten nojalla.

Arvoisa puhemies! On vaikea keksiä perusteltua syytä sille, miksi tämä nyt halutaan kääntää ympäri. On selvää, että jo pelkkä varaus taikka etuoikeus vaikuttaa tosiasiallisesti jonkin alueen asemaan, kuten Heinävedellä on vastikään nähty, vaikkei se oikeuta vielä toimenpiteisiin. Mikäli alue on varattu malminetsintään, se vaikuttaa väistämättä muun muassa kiinteistöjen arvoon. Itse en pitäisi perusteltuna keventää etusijajärjestyksen vaatimuksia, koska sehän käytännössä parantaisi vastuuttomien, puutteellisten hakemusten nojalla kaivoslupaa tai malminetsintälupaa hakevien yritysten mahdollisuutta saada varattua itselleen etuoikeus alueeseen, eli juuri päinvastoin kuin nykylaissa ja sen perusteluissa on säädetty.

Arvoisa puhemies! Ei tätä voi oikein ohittaa millään silmänkääntötempulla tai sillä, että korostetaan tämän olevan jollain tavalla ympäristölle parempi ratkaisu parempien hakemusten johdosta. Ei sellaisia perusteluja tässä esityksessä ole. Hakemuksia voi ja pitää aina muutenkin parantaa lupavaiheessa. Jos uutta tietoa matkan varrella ilmenee suunnitellusta hankkeesta, hankealueesta tai sen ympäristövaikutuksista, näin tulee tehdä jo nytkin.

Periaatteen tasolla, arvoisa puhemies, tässä lakiesityksessä on olennainen ongelma. Hallituksen esitys on melko keho myös valmistelun avoimuuden kannalta. Tästä esityksestä hän ei ole pyydetty yhtäkään lausuntoa miltään taholta, ja on vedottu siihen, että kun vuonna 2017 eduskunta todellakin jätti laajemmasta kaivoslain pykälä muuttaneesta esityksestä nämä kaksi pykälää muuttamatta, niin siinä käsittelyssä eri tahoilla oli mahdollisuus lausua näistäkin pykälistä. No, katsotaan niitä puolentoista vuoden takaisia lausuntoja, joita pyydettiin aika suppeasti. Vain Pohjois-Suomen aluehallintovirastoa, Suomen Yrittäjiä, Kaivosteollisuutta, Lapin ely-keskusta, työ- ja elinkeinoministeriötä, Turvatekniikan keskusta ja ympäristöministeriötä talousvaliokunta tuolloin kuuli, ja niistä ympäristöministeriö muun muassa jätti juuri [Puhemies koputtaa] pykälistä 32 ja 34 lausumatta. — Jatkan seuraavassa.

19.12 Kaj Turunen kok: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen historiasta aluksi. Sen taustalla on hallituksen esitys 10/2017 eduskunnalle kaivoslain muuttamiseksi, sisälsi muutosesitykset muun muassa lain etuoikeusjärjestystä koskevaan 32 §:ään ja lupahakemusta koskevaan 34 §:ään.

Voimassa olevan kaivoslain 34 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura 2000 -arviointi, yva-selostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ovat osa täydellistä hakemusta, jonka perusteella hakija saa muihin toimijoihin nähden etuoikeuden hakemusalueeseen. Tuolloin 2017 nämä asiakirjat esitettiin poistettavaksi etuoikeuden edellyttämän täydellisen hakemuksen vaatimuksesta. Mahdollisuus toimittaa dokumentit täydennyksenä mahdollistaisi myöhäisenkin vaiheen tutkimustulosten sisällyttämisen aineistoon ja parantaisi selvitysten laatua. Dokumentit tulisi edelleenkin toimittaa ennen hakemuksen kuuluttamista, joten kokonaisuineen olisi jatkossakin lausujen ja mielipiteenantajien käytettävissä.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Hallituksen esityksessä 10/2017 esitetty muutos oli laadittu perustuen sillä hetkellä voimassa olevaan lakiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä vuodelta 1994. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn muuttamista koskeva lainsäädäntö oli tuolloin eduskunnassa käsittelyssä, ja oli odotettavissa, että talousvaliokunnan käsittelyssä olevan kaivoslain säännökset tai kaivoslaissa viitatus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain säännökset muuttuvat edellä mainitussa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevassa lainsäädännössä. Lainsäädännön johdonmukaisuuden vuoksi talousvaliokunnalle tuolloin esitettiin kaivoslain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä hylättäväksi lain 32 ja 34 §:ää koskevat muutokset, ja näin silloin myöskin toimittiin. Talousvaliokunta yksimielisesti kuitenkin huomautti, että kaivoslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen mukainen 32 ja 34 §:n muutos on sen verran tärkeä, että se esitti, että eduskunta edellyttäisi, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti valmistelemaan esitystä, johon sisällytetään teknisistä syistä hylättäväksi esitetty kaivoslain muutos.

Eduskunta hyväksyi kaivoslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen muutettuna 24.5.2017 ja antoi seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti valmistelemaan kaivoslainsäädäntöön muutoksia, joilla siirretään voimassa olevan kaivoslain 34 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaiset lupahakemuksen liitteet 32 §:n säntelyn piiristä siten, että etuoikeus malminetsintälupaan, kullanhuuhdontalupaan tai kaivoslupaan syntyisi ilmankin, että lupahakemus sisältäisi edellä mainittuja liitteitä.” Siis lupahakemus ilman yva-selvitystä ja Natura-selvitystä toisi vain etuoikeuden muihin kaivostojimijoihin nähden. Hakemuksen jättäminen ilman noita selvityksiä ei siis mahdollista mitään sellaista toimintaa, joka on luvanvaraista nykyisin.

Hallituksen esityksessä todetaan: ”Muutoksen tarkoituksena on Natura 2000-arvioinnilla ja yva-menettelyllä tavoiteltujen suojelu- ja muiden intressien yhteensovittamisnäkökohtien huomioiminen entistä paremmin ja laadukkaammin. Muutos loisi nykyistä paremmat edellytykset kyseisten liitteiden laatimiselle ja niiden taustalla olevien tavoitteiden täyttymiselle. Muutoksella ei olisi vaikutusta kaivoslain mukaiseen lupamenettelyyn tai lupaharkintaan. Hakemuksesta tiedottaminen ja asianosaisten kuuleminen toteutuisi edelleen voimassa olevan kaivoslain mukaisesti.” Tämä on näistä hallituksen esityksen perusteluteksteistä, ja tämä on mielestäni erittäin tärkeä osa niitä.

Arvoisa puhemies! Itse asiassa tiivistettynä selkosuomeksi aikaisemmin puhuttu, mikä kiteytyy neljään asiaan: Tällä nyt käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä on käytännön vaikutuksia vain kaivosyhtiöiden keskinäiseen etuoikeusjärjestykseen, näin pitäisi olla. Tällä esityksellä ei pitäisi olla vaikutusta malminetsinnän tai kaivostojiminnan lupakäytäntöihin, eikä tällä esityksellä pitäisi olla vaikutusta kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin, eikä tällä esityksellä pitäisi olla sellaista vaikutusta, että ympäristöasiat otettaisiin jatkossa vähemmän huomioon.

Silloin, kun vuonna 2017 käsiteltiin tätä hallituksen esitys kymppiä, olin talousvaliokunnan puheenjohtajana, ja silloin oli keskusteluissa nimenomaan selvää se, että tämä on tarpeellinen muutos mutta tällä ei saa tehdä minkäänlaisia heikennyksiä kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin tai ympäristöasioiden huomioon ottamiseen. Tämä viesti on vahva myöskin, kun tätä hallituksen esitystä käsitellään eduskunnassa. Eduskuntakäsittelyllä tämä on varmistettava, ettei tähän lakiin jää mitään sellaista porsaanreikää, jolla heikennettäisiin kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia tai heikennettäisiin ympäristöasioiden huomioon ottamista. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

19.18 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää tuossa edellä jo hyvin perusteellisesti ja ansiokkaasti kertasi, mikä tämän esityksen ongelma on, joten ajatelin, että itse puhun ehkä hieman yleisemmin.

Kaivokset ovat puhuttaneet kovasti suomalaisia viime aikoina, eikä ihme, koska kaivosyhtiöt ovat hyvin kiinnostuneita Suomen mineraalivaroista. Meidän kaivoslakimme on aika lepsu siinä mielessä, että on helppo tehdä valtauksia ja päästä tutkimaan alueita ja korvaukset, joita joutuu esimerkiksi valtiolle maksamaan, ovat hyvin vähäiset. Ja usein on kyse myös monikansallisista kaivosyhtiöistä, joiden verotuotot tänne jäävät vähäisiksi. Sen takiaakin suomalaisia on huolettanut se, että tänne tulee yhtiöitä, jotka kaivavat täällä meidän yhteisiä malmivarantoja, ja ne taloudelliset hyödyt, mitä on ajateltu, jäävät pienemmiksi. Ja sitten on ollut vielä näitä tapauksia, joissa ympäristöhaitat jäävät veronmaksajien maksettaviksi, ja sen takia paine kaivoslain muuttamiselle on tällä hetkellä suuri.

Mutta tätä muutosta, mitä tähän nyt meille tuodaan, en näe kyllä siinä mielessä tarpeellisenä, mitä edustaja Halmeenpääkin tässä juuri edellä kertoi, että nyt kun kaivosteollisuudella on muutenkin maineongelma, joka on totta, ja siinä on tietysti syynsä Talvivaarassa ja muussa toiminnassa, jota ei ole tehty vastuullisesti, niin tämä lakimuutoshan heikentää niiden kaivosyhtiöiden tilannetta, jotka toimivat vastuullisesti, koska jos tämän varauksen voi tehdä jo ilman, että tekee ensin selvityksiä, niin voi tulla tilanne, että sellaiset kaivosyhtiöt, joilla ei ole ehkä aikomustakaan avata kaivosta vaan joiden bisnesidea perustuu vain siihen, että ne valtaavat alueita itselleen ja sitten myöhemmin myyvät niitä muille, saavat tässä etuoikeuden sillä, että ne nopeasti pystyvät varaamaan erilaisia alueita, ja ne eivät tee kunnan selvityksiä, koska niillä ei ehkä välttämättä ole voimavarojakaan tähän. Ja tämän tyyppistä bisnestä minä en kyllä haluaisi nähdä Suomeen syntyvän.

Ja sen takia aiemmin, kun tätä kaivoslakia vuonna 2009 säädettiin, tosiaan perusteluna nostettiin se, että korostettiin laadukkaiden hakemusten merkitystä, jolloin kehnot eivät saisi perusteetonta hyötyä. Ja nyt tällä lakimuutoksella — kun ajatellaan, että ei tarvitse tehdä näitä selvityksiä siinä ensivaiheessa, ne voi toimittaa myöhemmin — tämä kääntyy päinvastaiseksi, ja siinä mielessä en pidä tätä lainkaan tarpeellisenä. Ja kuten tässä tuli esiin, ei kyse ole siitä, niin kuin näissä perusteluissa todetaan, että näin saadaan ajantasaisemmat selvitykset, koska nytkin vaaditaan, että ennen lupapäätöstä täytyy huolehtia siitä, että on ajantasainen tieto, [Puhemies koputtaa] ja niitä selvityksiä täytyy totta kai silloin täydentää ja päivittää, jos asiat ovat muuttuneet.

19.21 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Luonto on useinkin ainutkertaista, ja sitä tulee suojella erityisen suurella huolellisuudella. On viljeltävä ja varjeltava. Se on meille annettu tehtävä.

Tätä esitystä kun lukee, tulee tämä varjelun tehtävä erityisen merkittävänä esille. Mitä tulee luonnonsuojeluun, on meidän oltava enemmän varovaisia kuin vapaamielisiä. Ei edes talouden hyötyjen varjolla tule lähteä sellaiselle tielle, joka saattaisi vahingoittaa lopullisesti joitakin luontoarvoja.

Usein ne jäljet, jotka kaivosyhtiöt luontoon jättävät, ovat merkittäviä. Ne jäävät useille kymmenille sukupolville muistoksi siitä, mitä sillä alueella on tehty. Tässä lakiesityksessä on tämä ajatus sujuvoittamisesta, ja siksi minulla tässä kohdassa kyllä tietty varovaisuus ja epäluulo tätä esitystä kohtaan ovat erityisen suuria, vaikka muuten olen iloinnut monista hallituksen sujuvoittamislinjauksista ja norminpurusta.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

En ole mikään luontoasioden asiantuntija, joten en käy tästä asiasta filosofoimaan, mutta kyllä pidän merkittävänä sitä, että enemmän olisimme etupainotteisia luonnon suojelemisen kannalta kuin sen taloudellisen hyödyn etsimisen kannalta.

Ehkä tämä oli tällainen arvopuheenvuoro.

19.23 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kaivostoiminta jättää aina jälkensä ympäristöön. Se on aivan selvää, ja sen takia onkin äärimmäisen tärkeää, että kaivostoiminta alueella on paikallisesti hyväksyttyä ja jäljet ympäristöön ovat mahdollisimman pienet ja ne vaikutukset on rajattu. Suomessahan ne on kaivoslupan, ympäristöluvituksen ja myös kunnan hyväksymän kaavan kautta rajattu.

Kaivostoiminta tuo taloudellista hyvinvointia alueille ja laajemminkin ja myös ratkaisee meidän haasteita, eli esimerkiksi sähköautoja ei kulje tuolla, ellei kaivostoimintaa ole, ja lukuisat muutkin materiaalit ovat kaivostoiminnasta peräisin.

Tämä laki ja hallituksen esitys, niin kuin tuossa hyvin edustaja Turunen totesi, todella tuo vain etuoikeuden muihin toimijoihin nähden. Tällä ei ole vaikutusta luvanvaraiseen toimintaan, eikä tämä vaikuta millään tavalla lupakäytäntöihin eli näihin prosesseihin. Ymmärrän toki huolen, mutta nämä luvitusprosessit eivät muutu mihinkään.

Jos mietitään tätä muutosta, niin se itseasiassa mahdollistaa paremman laadun ja kattavuuden. Eli jos ajatellaan malminetsintää, niin malminetsintävaiheessahan tarkentuu se tarkempi paikka, johon kaivostoiminta sijoittuu, ja silloin voidaan tehdä juuri sille tarkalle alueelle sitten laadukkaammin tutkimukset siitä, minkälaisia luontoarvoja siellä on ja minkälaisia luontoarvoja siellä tulee suojella. Olen aivan samaa mieltä siitä, että nimenomaan näihin ympäristölupamenettelyihin ei saa tulla eduskunnan käsittelyvaiheissa minkäänlaisia heikennyksiä, ja tämä täytyy hyvin huolella käsitellä vielä täällä eduskunnassa.

On aivan selvää, että kaivostoiminnan lainsäädäntöä täytyy kehittää lähiaikoina, eli ihan kaivoslakia pitää tarkastella mutta sitten myös ympäristönsuojelulainsäädäntöä olisi syytä tarkastella uudelleen — ja myös taloudellista puolta, eli olisin valmis selvittämään kaivosveron vaikutusta ja sitä, voitaisiinko se ottaa Suomessa käyttöön. Esimerkiksi sijaintikunnalle voisi tulla tällainen kohtuullinen osa tuotosta, jotta suomalainen yhteiskunta voisi hyötyä enemmän maaperän mineraalivaroistaan. Norja on tässä hienosti toiminut omien öljyvarojensa suhteen, ja meidänkin olisi Suomessa syytä pitää täällä omassa maassamme näitä etuja, mitä meidän hienosta maastamme on saatavilla.

19.26 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ymmärrän varsin hyvin sen, että silloin kun puhutaan kaivoksia koskevasta lainsäädännöstä, niin se herättää myös tunteita, ja se on minusta toisaalta hyvä näin.

Minusta tässä ministeri erittäin hyvin — ja myös edustaja Turunen puheenvuorossaan — perusteli ja kävi läpi sitä, mistä tässä hallituksen esityksessä on kysymys. Kysymys on vain siitä, että malminetsintäyhtiöiden tai kaivosyhtiöiden kesken annetaan etuoikeus, eli voit jättää hakemuksen aikaisemmin varmistaaksesi etuoikeuden siihen toimintaan ennen kuin täydellistä yvää on vielä toteutettu. Mutta missään tapauksessahan tässä ei anneta minkäänlaista helpotusta sille, etteikö pitäisi tehdä sitä ympäristövaikutusten arviointia täydellisesti ennen kuin minkäänlaisia lupia toiminnalle annetaan, eikä tässä mitenkään kannusteta — kuten tuossa edustaja Mikkonen ehkä hieman harhaanjohtavasti antoi kuvan — semmoisia toimijoita toimimaan, jotka eivät toimi eettisesti tai kestävällä tavalla. Täsähän ei missään tapauksessa siitä ole kysymys. Näyttääkin siltä, että aika paljon meillä se-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

koittuu keskustelussa — niin julkisessa keskustelussa kuin eduskuntakeskustelussa — malminetsintätoiminta, joka on luonnontieteellistä tutkimustoimintaa, ja sitten itse kaivos-toiminta. Kun puhutaan kaivostoimialasta, niin on hyvä muistaa, että vain noin yksi tuhan-nesta malminetsintäprojektista johtaa lopulta kaivokseen.

Meillähan on pitkä, vuosikymmenten historia siinä, että meillä Geologian tutkimuskes-kus on tutkinut meidän maaperää, ja se on erittäin tärkeää. Sekin on hyvä muistaa, että kaikki ne yksityisetkin malminetsintäyhtiöt, jotka tulevat Suomeen, käyttävät malmin et-sintään usein kymmeniä tai satoja miljoonia, jotka jäävät lähes sataprosenttisesti tänne Suomen hyödyksi, koska se on työpanosta täällä Suomessa, jota siihen etsintään käyte-tään, ja jokaisen vuoden lopussa nämä yhtiöt joutuvat julkistamaan ne tutkimuksen tulok-set, jolloin ne tulevat kaikkien käyttöön. Sen takia meillä on tällainen järjestelmä, jossa hakemuksesta voi saada etuoikeuden hyödyntää sitä, jos harjoitat malminetsintää. Muuten-han kukaan ei tekisi tätä malminetsintätoimintaa, ja me emme pystyisi kantamaan sitä vas-tuuta, mikä myös Suomenkin on hyvä kantaa ilmastomuutoksen torjunnassa, niin että me omalta osaltamme mahdollistamme silloin, kun kaivokset toimivat ekologisesti, sosiaali-sesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla, että sitä toimintaa voi myös täällä harjoittaa, kos-ka meidän maaperä sisältää erityisesti niitä akkuteknologian tarvitsemia mineraaleja.

Kun vihreät vielä silloin vuosi sitten kannattivat tätä, niin tekisi nyt mieli kysyä, olette-ko te muuttaneet nyt mieltä, että te nyt vastustattekin tätä. Tämä oli yksimielinen eduskun-nan lausuma, jonka perusteella hallitus on toiminut.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri. — Olkaa hyvä, pari minuuttia.

19.30 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhe-mies! Koska ilmeisestikin asialle tarkoitettu 30 minuutin käsittelyaika on jo täyttynyt, niin ihan lyhyesti tähän.

Edelleen muistutan siitä, että tämä muutos perustuu eduskunnan edellytykseen, että hal-litus tuo nämä pykälät mahdollisimman pikaisesti, ja se oli täysin yksimielinen. Minua pik-kuisen häiritsee se, mikä sai vihreät reilussa vuodessa kääntämään takkinsa tässä asiassa. Teidän edustajanne oli talousvaliokunnassa yksimielisesti tämän takana, ja teidän koko eduskuntaryhmänne oli tässä salissa tämän takana. Nyt te ette enää ole tämän takana.

Sen verran kaivoslakiin, joka siis 2011 tässä salissa äänestettiin, että kyllä minulla on valmius käydä kollega Tiilikaisen kanssa keskustelua, onko arvioitava kaivoslain toimin-taa ja onko kehittämistarpeita yhdessä eri sidosryhmien kanssa. Meillä on vain se ongel-ma, että meillä ei ole kokemusta tästä kaivoslaista, joka silloin 2011 tuli. Meillä ei ole ni-mittäin ensimmäistäkään kaivoslupaa myönnetty tämän uuden lain perusteella, vaan kaik-ki kaivokset, jotka ovat olemassa, ovat vanhemman lain perusteella. Eli tämä on pikkasen ongelmallinen sen kokonaisarvion kannalta.

Se, että ulkoasiainvaliokunta on lausunut, että CETA-sopimuksen huomioiminen... [Riitta Myller: Eduskunta!] — Anteeksi. Eduskunta. — Se tullaan varmasti käymään läpi, onko siinä CETA-sopimuksen osalta muutostarpeita. Mutta sitten toisaalta pitää muistaa myös se, että tässä puhutaan kaivoslaista ja kaivosluvasta. Voi melkein sanoa, että päälupa kaivokselle on ympäristölupa, joka taas sitten perustuu ympäristönsuojelulakiin, vesistö-jen suojelulakiin ja niin edelleen. Mutta nyt käsittelyssä oleva johtuu yksinomaan ja ai-noastaan siitä, että eduskunta yksimielisesti edellytti hallitusta tämän tuomaan.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Valitettavasti tässä vaiheessa keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakoh-
tien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 19.32.

Keskustelua jatkettiin kello 20.34.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asia-
kohdan 17 käsittelyä. Ja siellä on ensimmäisenä edustaja Halmeenpää, joka on täällä jak-
sanut odottaa. Kiitos oikein paljon.

20.34 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edellisessä keskuste-
lussa käyttämässäni puheenvuorossa taisin jäädä siihen kohtaan, jossa totesin, että kun
huhtikuussa 2017 eduskunta edellisen kerran käsitteli kaivoslain muutosesitystä, josta ta-
lousvaliokunta mielestäni kuuli aika suppean määrän asiantuntijoita, ja ne luettelinkin, niin
tuolloin esimerkiksi ympäristöministeriö jätti nyt käsittelyssä olevien 32 ja 34 §:n sisällös-
tä kokonaan lausumatta, koska tuolloin huhtikuussa 2017 yva-lakia ja kaivoslakia oltiin
ehdotettu muutettavan ristiriitaisella tavalla toisiinsa nähden. Sen takia muun muassa ym-
päristöministeriö ei näistä kahdesta nyt käsittelyssä olevasta pykälämuutoksesta ole lausu-
nut tähän mennessä mitään — eikä mikään mukaan ympäristöasiantuntijoita edustava taho.

Mutta, arvoisa puhemies, tuossa keskustelussa nousi esille myös se ihmettely, kun tuol-
loin huhtikuussa 2017 vihreätkin tämän eduskunnan yksimielisen lausuman hyväksyivät
näiden kahden pykälän tulosta käsittelyyn myöhemmin. Sen jälkeenhän on tämän vuoden
toukokuussa muun muassa hyväksytty [Markus Lohi: Niin muuttui!] Euroopan ja Kana-
dan välinen vapaakauppasopimus CETA tässä eduskunnassa vasemmistoliiton ja vihrei-
den vastustuksesta huolimatta. Se vaikuttaa tähän asiaan aivan olennaisesti.

Nimittäin tuo vapaakauppa- ja investointisopimus CETA on sellainen, että ongelmaksi
koetaan erityisesti sopimukseen kuuluva investointisuoja, jonka nojalla yritykset voivat
haastaa valtioita ylikansalliseen riitojenkäsittelyelimeen demokraattisista ja kansallisen
lainsäädännön mukaisista päätöksistä. Tässä on Suomen kannalta kysymys erityisesti kai-
vostoiminnasta, koska Suomi on maa, jossa on rikkaat malmivarat, ja se on tunnettua myös
maailmalla, ja valitettavan tunnettua on myös se, että kansallinen kaivoslainsäädäntömme
on poikkeuksellisen antelias minkä tahansa maan tai vaikka ylikansallisen kaivostoimijan
näkökulmasta. Kanadassa näitä maailmanlaajuisia kaivosfirmoja on useita, ja ne ovat jo
tulleet ja voimakkaasti edelleen pyrkivät Suomenkin malmivaroja hyödyntämään. Lisäksi
nämä yhtiöt ovat tunnettuja siitä, että ne ajavat asioitaan tarvittaessa hyvin aggressiivisesti
oikeusprosessien kautta.

Vihreät ja vasemmistoliitto siis vastustivat CETA-sopimuksen hyväksymistä eduskun-
nassa tämän vuoden toukokuussa juuri näistä syistä. Ja juuri näistä syistä ei ole mitään syy-
tä eikä tarvetta eikä järkevää tehdä mitään sen suuntaisia muutoksia kaivoslakiin, jotka oli-
sivat näille kansainvälisille kaivostoimijoille vielä nykyistä anteliaampia — päinvastoin.

Tämän CETA-sopimuksen hyväksymisen yhteydessä eduskunta kuitenkin sentään hy-
väksyi yksimielisesti seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

välittömästi kaivoslain uudistamisen arvioinnin ja tuo tarvittavat muutosesitykset eduskunnan hyväksyttäväksi niin, että muutokset voidaan saattaa voimaan tällä vaalikaudella.” Ja nyt, arvoisa puhemies, minä ihmettelen: miten tämä hallitus tuo nämä kaksi pykälää, jotka vievät kaivoslakiamme aivan toiseen suuntaan kuin pitäisi, mutta ei tuo näitä muita muutosesityksiä lainkaan?

Sen lisäksi, arvoisa puhemies, ulkoasiainvaliokunta on eilen hyväksynyt yksimielisesti seuraavan lausuman tähän CETA-sopimukseen liittyen: ”Valiokunta on saanut työ- ja elinkeinoministeriöltä selvityksen ponnassa esitetystä kaivoslain uudistamistarpeesta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kiinnitetty huomiota selvityksen suppeuteen ja useat asiantuntijat identifioivat asioita, jotka voisivat edellyttää kaivoslain ja muun kaivostoimintaan vaikuttavan lainsäädännön tarkistamista. Täyttä varmuutta siitä, vaikuttaisiko CETA-sopimus tällaisten tarkistusten käsittelyyn, ei kuulemisissa saatu. Valiokunta katsoo, että hallituksen tulisi jatkaa kaivoslain ja muun kaivostoimintaan vaikuttavan lainsäädännön uudistamisen arviointia niin, että siinä kuullaan laajasti kaikkia sidosryhmiä, ja että arvioinnin tulokset ovat seuraavan hallituksen käytettävissä.” Tästä nyt sitten on osittain kyse siinä, miksi, arvoisa puhemies, vihreät ovat nyt hyvin paljon kriittisempiä näiden kahden lakipykälän muutokseen. Se on selitys sille.

Arvoisa puhemies! Tässä nyt käsittelyssä olevassa lakiesityksessä olennaista on se, että nyt näiden 32 ja 34 §:n muutosta perustellaan ikään kuin ne olisivat ympäristöllisesti parempia. [Arto Pirttilahti: Niin onkin!] Sitä ne eivät oikein ole. Se ei oikein kestä lähempää tarkastelua, sillä kuten ajatus kaiketi esityksessä on, että kun selvitykset tehdään loppuun myöhemmin, lähempänä lupaharkintaa, niin voitaisiin ottaa mukaan tuoreempaa tietoa, kuten jo todettua on, se on tavallaan tottakin, sen minä kyllä myönnän, mutta samalla on huomattava, että nykytilanteessakin kaikkien arviointien, yva- ja Natura-arviointien, on oltava riittävän ajantasaisia lupavaiheessa. Ei lupavaiheessa voi käyttää vanhentunutta Natura-arviota tai vanhentunutta tai puutteellista ympäristövaikutusten arviointia. Sitä pitää täydentää, ellei se ole ajan tasalla.

Voimassa olevassa laissa ympäristövaikutusten arvioinnista 15 § sanoo niin, että asiaa voi katsoa kahdella tavalla. 1 momentin mukaan tuossa 15 §:ssä korostetaan aikaista vaihetta arvioitten tekemiselle, ja 2 momentissa mahdollistetaan arvioinnin myöhempi toimitaminen. Ja nyt käsittelyyn tuodussa hallituksen esityksessä halutaan siis korostaa tuota jälkimmäistä. Se lienee melko johdonmukaistakin hallituksen jo aiemmin tekemät lakimuutokset huomioiden, mutta se tässä onkin asian ydin. Ensin tehdään joustoja lakiin ympäristövaikutusten arvioinnista ja myöhennetään esimerkiksi perustellun päätelmän eli asiantuntijaviranomaisen lausunnon, siis lausunnon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, liittämistä hakemukseen. Ja nyt vedotaan tähän tehtyyn uudistukseen. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tämä tuntuu olevan hallituksen linja, että ensin tehdään pieni muutos, johon sitten voidaan myöhemmin vedota muissa lakihankkeissa, ja ykskaks [Puhemies koputtaa] kokonaisuudesta muodostuukin moninkertaisesti ympäristönäkökulmien huomioimista heikentävä asia.

20.42 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Valitettavasti silloin, kun ministeri oli vielä paikalla, me emme saaneet vastauksia niihin kysymyksiin, mitä tässä esitettiin esimerkiksi siitä, kun lain perusteluissa todetaan, että ehdotettu muutos antaisi luvanhakijalle mahdollisuuden viimeisellä Natura 2000 -arvioinnin ja yva-selostuksen myös malminet-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

sintäluvan raukeamisen tai peruuttamisen jälkeen ja antaisi luvanhakijalle mahdollisuuden suorittaa suunnitellut malminetsintätoimet loppuun ennen Natura 2000 -arvioinnin ja yvaselostuksen toimittamista kaivosviranomaiselle. Miten minä tätä luen, niin tähän tarkoittaa sitä, että ilman, että näitä selvityksiä tehdään, voidaan kuitenkin suorittaa loppuun suunnitellut malminetsintätoimet. Ja me tiedämme, että noihin malminetsintätoimiin liittyy erilaisia porauksia ja kairauksia ja muita, joilla jo sinällään voi olla vaikutusta, jos toimitaan esimerkiksi Natura-alueella. Tähän me emme todellakaan saaneet selvyyttä, mitä tällä oikein haetaan.

Siitä perustelusta, että kun nämä vaikutusarvioinnit voidaan myöhemmässä vaiheessa toimittaa, se parantaisi näiden hakemusten laatua: Siinä mielessä en kyllä näe, että näin olisi, koska todellakin nytkin laki vaatii sen, että vaikutusarviointien täytyy olla ajantasaisia ja niitä täytyy täydentää, jos ne eivät ole — jos on sitten tämän prosessin aikana ilmennyt joitain sellaisia asioita, mitä siinä ensivaiheessa ei ole tullut esille, kun Natura-arviointi ja yva on tehty. Siinä mielessä kyllä, niin kuin aiemmin tuossa totesin, tämä valitettavasti luo sen mahdollisuuden, että nyt, kun hakemus voi olla ilman tarvittavia selvityksiä ja arviointoja, sentyyppiset toimijat, joilla ei välttämättä ole itse aikomustakaan toimia sitten lopullisesti alueella, nopeasti haluavat varata erilaisia alueita, tehdä etsintätoimintaa, ja sentyyppiset yhtiöt, jotka ehkä olisivat vastuullisempia, joilla olisi resursseja ja halua tehdä ensin kunnon selvitykset ja arvoinnit, jäävät siinä kilpajuoksussa kakkoseksi. Siinä mielessä, kun me tiedämme, että kiinnostus kaivostoimintaa kohtaan Suomen maaperässä koko ajan kasvaa, meidän täytyisi miettiä ja huolehtia siitä, että ne toimijat, jotka tänne tulevat, ovat vastuullisia.

Ministeri Lintilä totesi puheessaan, että hän on ministeri Tiilikaisen kanssa valmis arvioimaan nykyistä lainsäädäntöä, tekemään siihen muutoksia. Toivon todella, että näin tehdään, kuten eduskuntakin yksimielisesti on vaatinut, ja esimerkiksi verotukseen liittyviä muutoksia voisi aivan hyvin tehdä. Se ei vaadi arviointia siitä, miten tämä nykyinen laki on toiminut, kun hän viittasi siihen, että me emme tiedä, miten tämä laki toimii lupakäytännön suhteen, koska uuden lain mukaan ei ole yhtään lupaa vielä myönnetty. Esimerkiksi verotukselliset asiat ovat sellaisia, mitä sinne voitaisiin lisätä ja olisi tarpeen lisätä, koska me tiedämme, että monessa muussa maassa maailmassa, [Puhemies koputtaa] Afrikan maat mukaan lukien, tämä puoli on hoidettu paljon Suomea paremmin.

20.45 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämän esitetyn kaivoslain muutoksen suhteen olen siinä mielessä ollut kuuntelevalla kannalla, että asiasta on liikkunut monenlaista tietoa ja olen halunnut kuulla, mistä tässä tosiasiasa on kyse, mitä ollaan muuttamassa.

Nytten tässä on taustalla tämä tosiseikka, että eduskunta teki ponnen, lausuman Kanadan vapaakauppasopimuksen hyväksymisen yhteydessä, että tätä kaivoslakia tulisi tarkastaa lähiaikoina. Perussuomalaisethan sitä koko vapaakauppasopimusta vastustivat juurikin sillä perusteella, että sitä kaivoslakia olisi meidän mielestämme pitänyt tarkistaa etupainotteisesti. Ei voi olla niin, että ulkomaalaiset kaivosten valtaajat pystyvät ryöväämään meiltä kansallisomaisuutta ja saastuttamaan meidän luontomme. Emme me ole mikään siirtomaa. Me emme voi olla tässä asiassa sinisilmäisiä kanadalaisten suhteen, emmekä voi olla sinisilmäisiä kiinalaisten suhteen, jotka mainitusta Afrikassa suurin piirtein puolet jo omistavatkin.

No, nyt eduskunta velvoitti tämän kaivoslain muutoksen selvittämään, ja kaivoslain muutos on nyt tuotu eduskuntaan. Onko nyt niin, että tämä tosiasiallisesti löysentää, loi-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

ventaa jo nykyistä, voimassa olevaa kaivoslakiamme ja antaa enemmän oikeuksia ja valtuuksia näille ulkomaalaisille yhtiöille? Eihän tämä nyt mitenkään tällä tavalla voi mennä, että lakia löysennetään tiukentamisen sijaan. Kyllä oma ymmärrykseni siitä eduskunnan tahdosta, joka silloin ilmaistiin, on se, että sitä lakia nimenomaan pitäisi tiukentaa. Mielestäni on suorastaan eduskunnan tahdon tekemistä naurunalaiseksi, jos tähän saliin tuodaan kaivoslakia löysentävä esitys.

20.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ei tässä ole kysymys siitä, että tässä jotenkin kaivoslakia löyhennettäisiin, vaan kysymys on vain siitä, missä vaiheessa toimijat voivat hakemuksen jättää ja saada etuoikeuden. Kysymys on toimijoiden keskinäisestä järjestyksestä etuoikeuden saamiseksi.

Kun kuuntelin edustaja Mikkosen puheenvuoroa, jouduin valitettavasti toteamaan, hieman hämmästelinkin, kuinka ehkä vajavaisilla tiedoilla otatte kantaa tähän prosessiin. Kun viittaatte nyt siihen, että voidaan saattaa loppuun nämä hakemuksenjälkeiset malminetsintäjutut, niin tässähän on kysymys, jos hieman perehdytte siihen prosessiin, siitä, että on haettu malminetsintäluvat ja on saatu ne luvat. Jos siihen on tarvittu jotakin yvää, niin ne on tehty. Sitten on malminetsintä ehkä vuosia jatkunut, ja sitten jossain vaiheessa tulee se, että haetaan kaivoslupaa, ja se edellyttää yvä-prosessia. Nämä menevät osittain ehkä sitten limittäin, että saatetaan se malminetsintäprosessi viedä loppuun saakka sinä aikana, kun on lupa jo jätetty.

Toinen kysymys, mikä täällä otettiin, on CETA-sopimus, ja haluaisin nyt kuulla oikeasti, miten se CETA-sopimus liittyy näihin pariin pykälämuutokseen, mitä nyt esitetään. Ei yhtään millään tavalla, ei yhtään millään tavalla näihin pykäliin. Minä ymmärrän, että varmasti voi olla tarvetta tarkistella kaivoslakia, mutta kun täällä puhutaan kaivoslain kokonaisuudesta, niin kuin on vaadittu, että pitäisi uudistaa kaivoslakia, niin samalla joutuu kysymään, montako nykyistä kaivosta on nykyisen kaivoslain voimassa ollessa perustettu tai siihen prosessiin sovellettu nykyistä kaivoslakia. Vastaus on nolla. Ei yhtään kaivosta ole Suomeen perustettu nykyisen kaivoslain voimassa ollessa, vaikka se on tullut voimaan 2011. Ja tämä kertoo tavallaan toimialan luonteesta: Nämä hankkeet ovat hyvin pitkään kestäviä. Saatetaan kymmeniä vuosia etsiä sitä malmia. Sitä on voitu löytääkin, mutta että se sitten lopulta jalostuu kaivokseksi, niin se on todella noin yksi tuhannesta malminetsintähankkeesta, ja siinä on saattanut olla takana kymmenien vuosien ja jopa satojen miljoonien malminetsintäprojektit, joissa kaikki raha on jäänyt Suomeen, koska se työ on tapahtunut täällä.

Kun puhutaan kaivoksista, niin meillä on ollut ongelmia näissä ympäristökysymyksissä, ja me emme halua tänne yhtään sellaista kaivosta, joka pilaa meidän luontoa ja vesiä, mutta kannattaa erottaa tosiasia, että tämä malminetsintä ja kaivostoiminta toisistaan, koska toisessa on kysymys luonnontieteellisestä tutkimustoiminnasta, joka ei jätä pysyviä merkkejä luontoon, ja toisessa on kysymys aivan erilaisesta teollisesta toiminnasta, joka ilman muuta jättää pysyviä jälkiä sille alueelle, ja me toivomme, että ei ainakaan laajemmalle jäisi merkittäviä haittoja eikä syntyisi haittoja. Kannattaa perehtyä tähän lakiin. [Puhemies koputtaa] Ehkä ymmärtää, kun tunnistaa sen prosessin, mitä sillä tarkoitetaan.

20.50 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Yhdyn siihen edustaja Halmeenpään näkemykseen, että Suomessa ollaan hyvin anteliaita näitten meidän mineraalivarantojen

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

vuoksi. Esimerkiksi mielestäni kunnan, jossa kaivostoimintaa on, tulisi saada tästä toiminnasta nykyistä parempi tulo.

Mutta muutama sana huolista kaivostoimintaan liittyen tai itse asiassa malminetsintätoimintaan liittyen. Itse kun olen Kuusamosta, jossa on hyvin paljon malminetsintätoimintaa ja varauksia paljon, niin sieltä tulee maanomistajilta huoli, että heidän vastustuksestaan huolimatta heidän mailleen voidaan tulla etsimään malmia. Minä ymmärrän sen yhteiskunnallisen merkityksen, mutta toisaalta sitten se on ristiriidassa maanomistajan oikeuksien suhteen.

Ja ihan niin kuin edustaja Lohi tuossa totesi, yhtään kaivoslupaa ei ole uuden kaivoslain mukaan saatu, eli nythän tässä on monet asiat testaamatta. Me kipuilemme meillä nyt sen kanssa, miten kunnan maankäyttölinjaukset ovat suhteessa kaivostoimintaan, kun näyttää siltä, että kunnan linjaukset maankäytölle jäävät tässä kakkosasemaan. Parastaikaa odotamme valituslupaa, saammeko sen, ja sitten todella tulee testatuksi, miten kaavoituksessa kunta nytten kaivostoimintaa voi muuhun maankäyttöön suhteutettuna linjata.

20.52 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakaan tässä ei ole tarkoitus löyhentää itse kaivostoiminnan aloittamiseen liittyvää hakemusprosessia, enemmän tämä on tämmöinen etuoikeus firmojen kesken — tässä on tullut varmaan moneen kertaan se. Siinä vaiheessa, kun tämä hakemus jätetään, pitää aika määrittää, milloinka jätetään sitten yva ja muut selvitykset, ennen kuin lähdetään tätä prosessia viemään eteenpäin. Siinä nipussa pitää olla kaikki asiakirjat silloin, ennen kuin sitä lähdetään sitten viemään itse lupalainsäädäntöön. Eli tämä on virheellinen ajatus, että tämä heikentäisi ympäristönsuojaa.

Toinen on sitten tämä malminetsintä. Tässäkin toivotaan ja on se käsitys, kun mennään herkille alueille, mennään talvisaikaan telaketjuvehkeillä, että sinne luontoon ei jää jälkiä — on se lähtökohta ollut.

Meillä oli viime kaudella — minä olin talousvaliokunnassa silloinkin — australialainen, en muista naishenkilön nimeä, hän sanoi, että heidän kaivosprosessissaan on mennyt jo toistakymmentä vuotta eikä heillä vielä silloinkaan ollut lupaa siihen. Eli nämä prosessit ovat pitkäjänteisiä, ja todellakin tämä auttaa firmojen keskinäisessä järjestyksessä, kun se antaa kuitenkin firmalle etusijaisuuden siihen alueeseen, minkä jälkeen siihen voidaan ruveta vahvemmin tekemään suunnitelmia ja ajatuksia ja asioita. Eli niin kuin on tullutkin monessa puheenvuorossa: jos yva tehdään isolta alueelta tällä hetkellä, etsitään malmia isolta alueelta eikä tarkkaan tiedetä, mistä kohtaa sitten ruvetaan kaivannaistoimintaa tekemään, niin nyt se voidaan kohdentaa siihen ja tehdä tarkempi ja laadukkaampi yva-tutkimus juuri siihen paikkaan, missä kaivostoiminta alkaa.

Eli mielestäni tässä on hyvin virheellistä asiaa levitetty, että tämä tulisi heikentämään ympäristönäkemyksiä.

20.54 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi kyseli sitä, miten tämä CETA liittyy nyt näihin kahteen pykälään. Minä kerron, miten se niihin liittyy: [Markus Lohi: Ei mitenkään!] Kun nyt käsittelyssä olevassa lakiesityksessä ehdotetaan, että kaivosyhtiöt, mitkä tahansa kaivosyhtiöt, vaikkapa kanadalaiset kaivosyhtiöt, saisivat nopeammin niin sanotun etuajo-oikeuden tehdä varauksen johonkin alueeseen, etuoikeuden johonkin alueeseen, koska ei tarvitsisi enää lupahakemusta jättäessään tehdä nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaisia vaikutusarviointoja, jos se kohde on sellainen ja sen kokoinen, että pitäisi tehdä vaikkapa ympäristövaikutusten arviointiselostus, tai jos kohde

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

sattuu olemaan sellaisessa paikassa, että pitäisi tehdä Natura 2000 -arviointi, niin sitähän se nopeuttaa. Sen toiminnanharjoittajan näkökulmasta nopeammin saa sen alueen varattua yksinoikeudella tietyksi ajaksi omiin tavoitteisiinsa. [Markus Lohen välihuuto] — Ja se liittyy siihen CETAan sillä tavalla, että jos sitten tällainen kanadalainen kaivosyhtiö tulee ja varaa alueita ja sitten myöhemmin toimittelee jälkikäteen näitä liitteitä, löytää sieltä malmeja ja niin edelleen, mutta jos sitten Suomen lainsäädäntö toteaaakin, että ei se käykään, tässä vaikkapa tämä Natura-alue nyt saa sellaisia vaikutuksia, että ette te voikaan näitä malmeja hyödyntää, niin siinä on olemassa se riski, josta me emme voi antaa todisteita, mutta siitä on kansainvälistä näyttöä, että nämä yhtiöt erittäin herkästi ryhtyvät oikeudellisiin toimenpiteisiin. Se riski tässä on meidän mielestämme. Tämä on nyt selitys sille, minkä yhteyden me tässä näemme, arvoisa edustaja.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä nousi esille myöskin se merkittävä seikka, että miksi monissa suomalaisissa kunnissa, vaikkapa Kuusamossa, ollaan huolissaan jo nykyisen kaivoslain aikana siitä, miksi kunnat, kuntalaiset eivät voi vaikuttaa, miksi maanomistajat eivät voi vaikuttaa. Kuntaliitto on antanut ulkoasiainvaliokunnalle CETA-sopimukseen eli kaivoslain muutostarpeisiin liittyvän lausunnon, jossa tästä asiasta kerrotaan seikkaperäisesti, ja haluan sitä tässä siteerata. Kuntaliitto lausuu näin: ”Malminetsintälujarahakemuksia on Tukesin sivujen mukaan vireillä vuosittain noin 100—200 kappaletta. Niitä saattaa olla yhdessä kunnassa yhtäaikaaisesti lausuntopyynnöillä kymmeniä. Vain murto-osa malminetsintäluvan saaneista hankkeista etenee kaivosluvan hakemiseen asti. Kaivoslain systematiikan mukaisesti kuntalaiskeskustelu kaivoksen maankäytöllisistä vaikutuksista olisi tarkoituksenmukaista tehdä malminetsintäluvan käsittelyn yhteydessä. Käytännössä tässä näyttää olevan ongelmia johtuen malminetsintäluvien määrästä ja pienestä kaivosten toteutumisasteesta. Kunnat eivät tietenkään halua estää vastuullisten ja kunnan maankäytön tavoitteisiin sopivien kaivosten perustamista. Malminetsintäluvaa koskevaa lausuntoa käsiteltäessä on mahdollisen kaivoksen, sen mittasuhteiden ja ympäristövaikutuksen hahmotuminen vielä epäselvää. Kunnissa ei useinkaan käydä avointa kaivoskeskustelua vielä tässä vaiheessa. Lausuntoa ei välttämättä edes viedä valtuuston päätettäväksi. Malminetsintäluvaa seuraavissa menettelyissä, kuten kaivoslupa- ja ympäristölupaharkkinnoissa, kunnan mahdollisuudet vastustaa kaivoksen sijoittumista ja toiminnan aloittamista ovat enää vähäiset. Kaivoslaki ei siten tältä osin turvaa kunnan vaikutusmahdollisuuksia.” Tämä oli siis Kuntaliiton lausunto, jossa puhutaan nykyisestä kaivoslaista ja juuri siitä, että esimerkiksi malminetsintäluvia myönnettäessä kunnalla ja kuntalaisilla ei ole tuon taivaallista vaikutuksen mahdollisuutta nykyiselläkään, ja nyt jos tässä lupavaiheessa ei edes edellytetä, että lupaa hakiessaan pitää vaikutuksista kertovat arvioinnit tehdä, niin miten se kunta tai kuntalainen niitä vaikutuksia arvioi siinä vaiheessa, kun keskustelua pitäisi jo kovasti käydä, jos vaikuttaa halutaan?

Arvoisa puhemies! Tätäkö hallitus haluaa? Epäilen, että ei tieten tahtoen, mutta tässä saattaa käydä niin. Kun puhutaan lupaprosessien sujuvoittamisesta, suomeksi sanottuna se tarkoittanee sitä, että halutaan heikentää kansalaisten oikeutta ja mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristössään tapahtuviin asioihin, kuten vaikkapa suunnitteilla oleviin kaivoshankkeisiin. Mitä myöhemmin vaikutusarvioinnit tehdään, sitä myöhemmin kuntalaisilla ja muilla asianosaisilla on saatavillaan tarvittavat tiedot, mitä mahdollisesti tulee tapahtumaan, mitä eri vaihtoehtoja on olemassa. Tätäkö hallitus luulee suomalaisten ihmisen haluavan? [Markus Lohi: Ei hallitukseen halua!] Ei varmastikaan näin ole, että hallitus näin haluaisi, mutta minä sanon, että tässä voi niin käydä. [Markus Lohi: Ei voi!] Tänä aikana,

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

jolloin kansalaisten mitta on täynnä ympäri Suomenniemeä myllääviä ulkomaisten kaivosyhtiöiden ja välillä omiakin hankkeita, joissa ihmisten kotiseutuja, ulkoilumaastoja, virkistyspaikkoja ja mökkirantoja uhkaavat monenmoiset riskit, osa niistä jo karulla tavalla toteutuneenakin, niin eivät ihmiset tätä halua, tällaisia pikakaistoja kaivosyhtiöille.

Mutta, arvoisa puhemies, kuten sanoin, tämä kaivoslain muutosesitys koskee enemmänkin, kuten on todettu, toimijoiden keskinäisiä etusijoja ja saattaa asettaa vastuulliset kaivostoimijat heikompaan asemaan. Lakiesityksen perustelut ovat hieman sekavia, kun toisaalla sanotaan, että kaikki pitää olla toimitettuna ennen lupaprosessia, ja toisaalla sanotaan, että esimerkiksi suunnitellut malminetsintätoimet, jotka siis edellyttävät malminetsintä lupaa, voidaan suorittaa loppuun ennen kuin mitään arviointoja liitteeksi toimitetaan jälkikäteen. Tässä on ristiriitaa. On vaikeaa saada kunnolla selkoa, mitä ja milloin pitää toimittaa. Ja siitä on vaikea saada selkoa — en ole kuullut ainuttakaan puheenvuoroa ja perustelua sille — mihin ja millä perusteilla, arvoisat edustajat, tarvitaan lakimuutoksia, jotka luovat kaivostoimijoille nykyistäkin nopeamman oikotien varata etuoikeus jonkin alueen kallioperän mahdollisten malmivarojen hyödyntämiseen jo ennen kuin mitään vaikutuksia on selvitetty. Mihin sitä tarvitaan?

21.02 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin kaivokset puhuttavat paljon suomalaisia tällä hetkellä, kun erilaisia hankkeita on eri puolilla Suomea ja yhtiöt ovat kiinnostuneita ja haluavat varata alueita. Senkin takia olisi suurta viisautta, että me emme vain muuttaisi lainsäädäntöä niin, että me annamme näille kaivosyhtiöille tällaisia etuajoukkuksia, että ympäristövaikutuksia ei selvitetä kunnolla ennen kuin se varaus saadaan ja työ alkaa.

Me tiedämme, että kuntalaiset eri puolilla Suomea ovat hyvin huolestuneita niistä vaikutuksista. Esimerkiksi Heinäveden seudulla on suunnitelmia kolmellekin eri avolouhoselle sinne puhtaiden vesien äärelle, ja siinä on lähellä myös Natura-alueita, ja kuntalaiset ovat hyvin huolissaan siitä, mitä kaivosten vaikutukset tulevat olemaan. Sen takia myös kaivosyhtiöiden etu olisi, että siinä vaiheessa, kun he haluavat alueelle tulla etsintää tekemään, he hyvin avoimesti kertoisivat mahdollisista vaikutuksista ja kuntalaiset pääsisivät mukaan keskusteluun. Kuten edustaja Ulla Parviainen tässä sanoi, tilanne on kyllä tällä hetkellä semmoinen, että kuntien äänellä, maanomistajan äänestä nyt puhumattakaan, ei ole valitettavasti juurikaan painoarvoa.

Todellakin, kun nyt on suuri tahto suomalaisten kohdalla siitä, että kaivoslakiamme tiukennettaisiin, ja se oli myös eduskunnan tahto liittyen tähän CETA-sopimukseen ja ulkoasiainvaliokunta vielä sen tahdon tässä tällä viikolla uusi yksimielisesti, tietysti pidän aika erikoisena, että tuodaan tämäntyyppinen kaivoslain muutos kiireellisenä tänne käsittelyyn, kun paine olisi nimenomaan tehdä niitä muutoksia niin, että lupaprosessi olisi semmoinen, että kansalaisilla, kuntalaisilla olisi paremmat vaikutusmahdollisuudet ja että toisaalta malmien arvosta jäisi suurempi osuus tänne Suomeen ja myös paikallistasolle.

Se on myös iso huoli, että miten paikallistasolla hyödytään siitä, jos siellä on kaivos. Toki työpaikkoja tulee jonkin verran ainakin joksikin ajaksi, tosin samanaikaisesti jokin muu, esimerkiksi matkailu, voi kärsiä. Totta kai kaivosyhtiöillä pitäisi olla myös se vahva vastuu siitä, miten ne sen loppuhoidon tekevät. Meillä on valitettavia esimerkkejä siitä, että yhtiöt ovat menneet konkurssiin ja sitten tämä loppuhuolto on jäänyt valtion vastuulle.

Tämäntyyppisiä muutoksia kaivoslakiin tarvittaisiin.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Itse asiassa se, että tämän nykyisen kaivoslain aikana ei ole tehty uusia lupia, antaa mahdollisuuden siihen, että me voisimme tiukentaa sitä lakia entisestään, ennen kuin sitten seuraavat lupaprosessit astuvat voimaan, koska kuten tässä on tullut hyvin esille, [Puhemies koputtaa] nämä lupaprosessit ovat usein varsin pitkiä [Puhemies koputtaa] ja suuri huoli on nimenomaan siitä, mikä on se hyöty sinne paikallistasolle, mitkä ovat vaikutusmahdollisuudet [Puhemies koputtaa] ja kuka siivoaa jäljet, jos käy sillä tavalla ikävästi, että kaivos-yhtiö itse menee konkurssiin.

21.05 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kuunnellessani tätä keskustelua minut tekee kyllä hyvin surulliseksi se, että otetaan asiaan kantaa aika heppoisin perustein. Ymmärän sen, että kaivoksia voi vastustaa ihan sen takia, että on sana ”kaivos”, ja samaan aikaan voi ehkä katsella kännykkää, johon niitä mineraaleja on käytetty, mitä kaivoksista on kaivettu, mutta minusta se kannattaisi tehdä kuitenkin perehtymällä oikeasti tähän prosessiin ja perehtymällä tähän lakiin ja oikeilla faktoilla.

Edellä kuulumme puheenvuoron, jossa edustaja Halmeenpää CETA-sopimuksen kytki näihin kahteen pykälään sanomalla, että jos tulee joku kanadalainen yhtiö, joka tekee täällä varauksia, mutta kun nämä kaksi pykälää, joita ollaan muuttamassa, eivät koske millään tavalla varauksia vaan ne koskevat vain malminetsintälupaa ja kaivoslupaa, eivät mitään varauksia. [Hanna Halmeenpään välihuuto] Että tässä rakennettaisiin joku etuoikeuskaista jollekin — ei tietenkään.

Siis kysymys, mihin te olette monta kertaa viitannut siinä, että voidaan saattaa malminetsintä loppuun, tarkoittaa tilanteita — kun meidän kaivoslaki antaa mahdollisuuden, että malminetsintälupaa voidaan hakea jaksoissa 4 vuotta, 3 vuotta, 3 vuotta, 3 vuotta ja 2 vuotta — että jos 15 vuotta on etsitty malmia ja löytyy joku esiintymä ja on käytetty siihen vaikka 200 miljoonaa rahaa, niin koska siihen ei voi hakea enää jatkoa, kun 15 vuotta on maksimi, sen jälkeen sitten, kun et voi jättää kaivoslupaa, jotta saisit sen etuoikeuden siihen, mihin olet käyttänyt 200 miljoonaa, pitäisi tehdä mieluummin yva-tutkimukset ja sinulla raukeaakin se lupa. Sekö on reilua peliä täällä? Ei. CETA-sopimus lähtee siitä, että pitää kohdella oikeudenmukaisesti ja samalla tavalla kaikkia yhtiöitä täällä, eikä Suomesa ole tarvetta sen puolesta muuttaa lainsäädäntöä, koska meidän lainsäädäntömme lähtee siitä, että kaikki pannaan samalle viivalle lupapolitiikassa.

Minusta tästä CETA-sopimuksestakin on kyllä vähän väärää tietoa, ja sekä ulkoministeriö että TEM ovat nyt arvioineet ja todenneet, että ei ole tarvetta muuttaa CETA-sopimuksen perusteella meidän kaivoslainsäädäntöämme.

Minusta, jos ajatellaan kaivoslain uudistamista, kestävä on se, että jos siellä tarvitaan joitain täsmäkorjauksia, niin niitä voidaan tehdä, mutta kokonaisarvioinnin pitää tapahtua a) käytännön kokemuksen kautta ja b) oikeuskäytännön kautta, jolloin tiedetään, miten sitä lakia käytännössä sovelletaan. Sen jälkeen tehdään kokonaisvaltainen arviointi, onko lakia tarvetta reformoida, ja sitten tehdään tarvittavat muutokset, kun on tämä arviointi voitu tehdä. Mutta kun tehdään vain jonkun mielikuvan perusteella, että Heinävedellä kansalaiset sanovat, että ei tänne saa tulla kaivosta, ja vaaditaan, että pitää uudistaa kaivoslakia ja esittää tällaisia muutoksia, jotka ovat järkeenkäyviä, niin minusta ollaan silloin siirrytty vähän niin kuin totuuden jälkeiseen elämään. Harmi sinänsä.

21.08 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on todellakin aika paljon väittämiä ja oletuksia ilmassa. Tosiaan tämä prosessi todellakin muuttuu tämän etusijai-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

suusjärjestelyn pohjalta, mutta kun saadaan kaivoslupa, niin kaikki se muu toiminta on yhtä tiukkaa kuin ennenkin. Kun pohdittiin sitä, että tulee konkurssia ja jälkihoidot ja muuta, niin nämähän eivät muutu miksikään siellä prosessissa. [Hanna Halmeenpään välihuuto — Krista Mikkosen välihuuto] — Tehän vähän niin kuin viittasitte siihen, että kuka ne jälkihoidot hoitaa. Kun kaivoslupa tehdään, niin siinä sitoudutaan siihen alueeseen, ja puhutaan sosiaalisesta toiminnasta eli siitä, millä tavalla kaivosyhtiö tulee itse sinne yhteisöön mukaan sitten, kun aloittaa siinä toimintansa, tai jo ennen kuin aloitetaankaan se toiminta.

Kunnalla ja yhteisöllähän on vahva vaikuttamisen keino. Se on kaavoitus, kaavoitetaan ko sinne alueelle kaivostoimintaa, vai mitä siellä tehdään. Eli siinä kuullaan jo moneen kertaan alueen ihmisiä ennen kuin lähdetään kaivostoimintaa käynnistämään, ja varsinkin kaavoitusmenettelyssä — jos olette kunnan hallinnossa mukana, tiedätte, kuinka pitkäjänteistä se on ja minkälaiset kuulemiset siinä on toiminnan osalta — tulee kansaa kuultua. On erittäin tärkeätä, että kuullaan siinä vaiheessa alueen ihmisiä siinä asiassa.

Tämä nopeuttaa sitä. Tämä ei ole mikään ohituskaista mutta antaa sen valmiuden ja varmuuden sille yritykselle lähteä tekemään jatkotoimia.

Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että meillä on tällainen alkulähetekeskustelu tässä asiassa, ja talousvaliokunnassa ja varsinkin ympäristövaliokunnassa asiaa tullaan varmaan perkaamaan. Toivotaan, että me saamme sinne hyviä asiantuntijoita eri suunnilta, ja käydään se keskustelu vielä valiokunnassa. Ei tämä varmaan tänä iltana ratkea tässä meidän keskustelussamme, eikä varmaan ole tarkoituskaan. Saadaan sinne hyvä pohja, eli kiitos tästä hyvästä keskustelusta.

21.10 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kummastelen nyt hieman niitä puheita, että CETA-sopimuksen perusteella ei olisi tarpeen muuttaa kaivoslakia tai että sen muuttamisesta CETA-sopimuksen perusteella olisi hallituksella tai ministeriöllä jotain epäselvyyttä, koska niinhän eduskunta yksimielisessä ponnessaan esitti ja vaati, että sitä nimenomaan tämän CETA-sopimuksen yhteydessä uudelleen tarkastellaan. Itse muistan hyvin sen tekstin siinä eduskunnan ponnessa. Miten tämä voi olla epäselvää?

Tämä näkökohta, jonka edustaja Halmeenpää toi esiin, liittyen tähän CETA-sopimuksen vaikutukseen asiaan, täytyy ottaa lähempään tarkasteluun, ainakin minun mielestäni. Voiko todella olla niin, että tämän etuoikeuden saaminen lain niin salliessa puutteellisiin ympäristödokumenteihin johtaisi investointisuojaan laukeamiseen ulkomaalaisen kaivosyhtiön suuntaan missään tilanteessa? Voisiko se tuottaa tällaisen perustellun odotuksen, että he saavat sen valtauksen pitää? Onko tästä olemassa kansainvälisiä ennakkotapauksia? Onko maita tuomittu korvauksiin yhtiöiden suuntaan? Jos tällaista on yhtään missään, niin silloin tämä riski on meidän kannaltamme erittäin vakava. Suomi on pieni toimija näiden kansainvälisten yhtiöiden puristuksessa. Tämä ylipäänsäkin on ongelma näissä kansainvälisissä vapaakauppasopimuksissa. Nämä epäilykset on selvitettävä täysin ennen kuin voin missään tapauksessa tämän lain hyväksyä.

Kysyisin myös, mitä hyötyä tällaisen lain säätämisestä kenellekään voi olla, mikä on tämän lisäarvo Suomen ja suomalaisten kannalta, koska emmehän me kenellekään muulle sitä lisäarvoa halua tuottaa.

21.12 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Edustajakollega Lohi tässä käytti puheenvuoron, jossa epäili, että tässä vain mielipiteitä ja puutteellisia tietoja esitetään.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Mutta, arvoisat edustajat, me täällä olemme siteeranneet tätä hallituksen lakiesitystä ja sen yksityiskohtaisia perusteluja. [Markus Lohi: Olette ymmärtäneet väärin!]

Edustaja Lohi, te itse nyt taisitte hämmentää tämän asian niin monin kerroin, että mahdoitteko itsekään pysyä kärryillä. Nimittäin tässä on kyse juuri siitä, että kun olemme olleet kriittisiä yva-lakiin tehtyjä joustoja ja muutoksia tehtäessä aikaisemmin tällä hallituskaudella, niin on ollut kyse juuri siitä asiasta, että osallisille ja kansalaisille esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta annettu viranomaisen perusteltu päätelmä on hyvin merkityksellinen paperi, koska siinä vasta usein selviävät ne mahdolliset ongelmat ja vaikutukset, kun asiantuntijaviranomainen arvioi, mitä vaikutuksia jollakin hankkeella on. Ja mitä myöhemmin se annetaan, sitä vaikeampaa osallisten, kuten vaikkapa kuntalaisten, on sitä hyödyntää.

Tähän samaan asiaan Kuntaliittokin viittaa ja sanoo lausunnossaan ulkoasiainvaliokunnalle kaivoslakiin liittyen muun muassa näin, että toisin kuin työ- ja elinkeinoministeriön teettämästä selvityksestä Borenius-yhtiöstä — vai Borealiako se nyt oli — ilmenee, niin kunnan vaikutusmahdollisuudet ovat osoittautuneet tai osoittautumassa kaivoslaissa heikoiksi jo nyt. Lain täytäntöönpanoaikana on esiintynyt ongelmia, erityisesti juurikin kuntien vaikutusmahdollisuuksien turvaamisessa, ja myös kansalaisvaikuttaminen ja osallistumista koskevat vaatimukset ovat saaneet kritiikkiä jo nyt.

Ja nyt siis kuntalaiset ja osalliset saisivat vaikkapa nämä viranomaisten asiantuntijalausunnat nähtävilleen vasta myöhemmässä vaiheessa. [Markus Lohi: Ei pidä paikkaansa!] — Pitää paikkansa. — Ja se tarkoittaa juuri sitä, että kaivostoimija saisi lupahakemuksen, malminetsintäluvan tai kaivoslupan tai sitten kullanhuuhdontaluvan jättäessään, jo silloin heti välittömästi, etuoikeuden varattua jollekin alueelle, [Markus Lohi: Totta kai!] ja kuntalaiset eivät saisi mitään tietoa siinä vaiheessa, kun nyt voimassa olevan lain mukaan heti siinä vaiheessa kuntalaiset ja asiantuntijaviranomaiset saavat myös nähtävilleen ne vaikutusarviointit. Tästä on kyse. Ja tästä on kyse myös siinä, kun puhumme nopeuttamisesta ja ohituskaisista. Eli yksi vaihe ohitetaan, päästään seuraavaan vaiheeseen jo aiemmin [Markus Lohi: Ei!] ja vasta myöhemmin toimitellaan sitten pikkuhiljaa niitä liitteitä. Ja siihen ei muuten, edustaja Pirttilahti, tarvitse toiminnanharjoittajan mitään aikarajaa määrittää. Hän saa arvioida, milloin mahdollisesti toimittaa ne, mutta ei siihen mitään deadlinea tule.

21.15 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä tosiaan on tänään puhuttu tästä esityksestä, mikä nyt on, joka liittyy siihen, miten etuoikeusjärjestystä muutetaan, miten kaivosyhtiö voi saada etuoikeuden malminetsintälupaan, kaivoslupaan tai kullanhuuhdontalupaan, millaisia asiakirjoja siinä vaiheessa vaaditaan, ja sitten täällä on puhuttu myös yleisesti kaivoslaista, niistä muutostarpeista, mitä kaivoslakiin tulisi mielestämme tehdä, ja myös siitä huolesta, mitä eduskunta on yksimielisesti esittänyt liittyen CETA-sopimukseen ja siihen, miten varmistetaan se, kun CETA-sopimus on hyväksytty, miten kaivoslaki vaikuttaa siihen.

Itse asiassa valiokunta on todennut, että täyttä varmuutta siitä, vaikuttaisiko CETA-sopimus tällaisten tarkistusten käsittelyyn, ei kuulemisessa saatu, joten meillä ei ole varmaa tietoa siitä, miten CETA-sopimus vaikuttaisi. Valiokunta ei saanut siitä riittävää selvitystä, ja he nyt sitten esittivätkin, että tätä selvittämistä vielä jatkettaisiin ja tehtäisiin tällainen laajempi arviointi. Yhtä lailla me emme siis voi tietää sitä, millaisia vaikutuksia CETA-sopimuksella on esimerkiksi siihen, jos etuoikeusjärjestystä nyt näin muutetaan, että joku yhtiö saa sen etuoikeuden lupaan jo ilman, että joutuu tekemään niitä selvityksiä,

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

mitä laissa nyt vaaditaan, eli että jos se on joku kanadalainen yhtiö, niin olisiko sillä jotain vaikutusta. [Markus Lohi: Ei olisi!] — No, täällä edustaja Lohi huutaa, että ei olisi, mutta emme me sitä tiedä, [Markus Lohi: Tiedämme!] koska tämä valiokunnan lausuntokin juuri toteaa, että he eivät saaneet täyttää varmuutta siitä, mikä CETA-sopimuksen ja meidän kaivoslakimme suhde on ja onko sillä vaikutusta, ja se on tämä meidän huolestamme.

Mutta tässä keskustelussa on minusta tullut sinänsä kyllä hyvin esille se yleinen huoli, mitä kaivostoimintaan liittyy. Me tiedämme, että kaivokset ovat tarpeellisia. Me tarvitsemme kaivoksia. Ne mineraalit, mitä meillä on, ovat tärkeitä, ja meidän kannattaa niitä hyödyntää, mutta se pitää tehdä kestävästi. Ja me tiedämme, että kaivoksilla on aina ympäristövaikutuksia. Sen takia ne ympäristövaikutukset tulee minimoida. Meidän pitää huomioida se ja punnita niitä hyötyjä, mitä saadaan, ja haittoja ja sitten tehdä kokonaisarvio. Siinä mielessä nykyinen kaivoslaki kokonaisuudessaan ei mielestäni tätä punnintaa ja arviointia riittävästi tee. Se esimerkiksi ei anna paikallisille riittävästi vaikutusmahdollisuuksia, ja se myös myy hyvin halvalla meidän mineraalimme. Meillä ei ole sellaisia verotuskäytäntöjä, mitä nyt on vaikka Mosambikilla esimerkiksi, missä kävin juuri tutustumassa kaivostoimintaan. Siellä on kaivosveroa, siellä on rojaltia, siellä on myös myyntiveroa [Puhemies koputtaa] siitä, jos kaivosoikeuksia myy eteenpäin. Tämän tyyppistä kaivoslainsäädäntöä meidän tulee kyllä kannattaa [Puhemies koputtaa] eikä liian halvalla myydä meidän yhteisiä mineraalivarojamme.

21.18 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kun meidän kaivoslakiimme on varmaan syytä jollain aikataululla tehdä joitain muutoksia, minä en ottaisi kuitenkaan mallimaaksi Mosambikia tai Kongoa, niin kuin vihreät ottavat. Minusta tärkeämpää on se, että kun keskustellaan tästä laista ja sen vaikutuksista, niin silloin kannattaisi oikeasti perustaa näkemykset faktoihin. Minusta kaivoksia voi vastustaa, mutta kannattaa vastustaa oikeilla perusteilla.

Nyt tässä tulee semmoinen kuva, kun kuuntelee edustaja Halmeenpäättä ja Mikkosta, että tämä hallituksen esitys jotenkin heikentäisi kansalaisten kuulemista tai ympäristökysymyksiä, mitä se ei ollenkaan tee. Kysymys on vain siitä, että semmoinen toimija, joka oikeasti on tehnyt vaikkapa 14 vuotta tutkimusta siellä, malmia etsinyt sieltä ja käyttänyt siihen kymmeniä miljoonia, voi saada etuoikeuden sen hyödyntämiseen, vaikkei yvä ole tehtykään loppuun. Jos teitä kuuntelee, niin tulee sellainen kuva, että vaikka joku olisi 15 vuotta uhrannutkin siihen vaikka satoja miljoonia, niin te antaisitte mielellänne jollekin toiselle yhtiölle etuoikeuden siihen ettekä sille, joka on sitä malmia etsinyt. Eihän se näin voi olla. Tämähän on minusta järkevä juttu, että huolehditaan siitä, että jos oikeasti joku vastuullisesti täällä toimii ja noudattaa kaikkia säännöksiä, niin hänellä on myös mahdollisuus saada etuoikeus siihen kaivoksen perustamiseen, jos se yhtiö on löytänyt sen esiintymän ja käyttänyt siihen paljon varoja. Se on Suomen etu, että me mahdollistamme täällä maaperäntutkimuksen. Malminetsintä on luonnontieteellistä toimintaa, joka ei vaurioita luontoa, ja sen takia on tärkeää, että sitä tehdään. On tärkeää, että me tiedämme meidän maaperämme.

Kaivoksen perustaminen Suomeen meidän tiukoilla reunaehdoillamme, jotka on tärkeää pitää ympäristönäkökulmastakin, on globaali ympäristöteko. Ei Mosambikissa tai Kongossa vaadita samanlaisia ympäristösäännöksiä. Ei siellä ole samanlaista verotusta, ei siellä ole samanlaista... [Krista Mikkosen välihuuto] — Siellä voi olla kaivosrojalteja ja muita, mutta onko siellä samanlainen hyvinvointiyhteiskunta kuin meillä on rakennettu?

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

— Eli minusta kannattaa katsoa, mikä on se pohja oikeasti, kannattaako meidän ottaa mielummin ehkä Ruotsista tai muista Pohjoismaista tai Kanadasta mallia kuin Afrikan maisia, joissa ihmisoikeudet ovat aivan eri tasolla ja joissa yhteiskuntajärjestelmä on täysin erilainen. Ei pelkkä kaivosvero ole se onni ja autuus. Pitää katsoa, mikä on se kokonaisuus, mitä yhteiskunnalle jää.

Minusta ennen muuta pitää katsoa niin, että se paikallisyhteisö, joka ottaa riskiä vaikkapa rakentamalla teitä ja päiväkoteja, olisi se, joka saisi siitä nykyistä enemmän. Tähän pitää minusta kyllä tehdä muutoksia varmasti, mutta nekin pitää tehdä perusteellisen valmistelun jälkeen, jotta ei mennä ojasta allikkoon. Meillä on valtava potentiaali kasvattaa Suomeen akkuklusteri, jossa me jalostamme loppuun saakka meidän mineraalit täällä Suomesa ja huolehdimme myös kiertotalouden näkökulmasta erittäin kestävästä kaivosteollisuudesta ja tämän koko klusterin toiminnasta täällä.

21.21 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Sosiaalinen hyväksyttävyys on noussut termiksi. Luulisi, että kunnanvaltuuston maankäyttölinjauksilla eli esimerkiksi yleiskaavalla olisi tietynlainen sosiaalinen hyväksyttävyys. Mutta nyt edustaja Pirttilahdelle kerroin juuri sen asian, että juuri tällä hetkellä on sellainen tilanne, että nytten tämä uusi kaivoslaki näyttää menevän kunnan kaavoitusmonopolin yli. Eli tätä nyt sitten haluttaisiin oikeudessa testata, ja nyt me kaupunginvaltuuston jäsenet jännittyneinä odotamme, saammeko tästä luvan viedä eteenpäin. Näin maalaisjärjellä ajatellen juuri kunta päättää kaavoittamalla eli rajaa tietynlaisille alueille tietynlaista elinkeinotoimintaa. Meillä on herkästä alueesta, matkailualueesta, ydinalueesta kyse, ja siitä olemme rajanneet ulos uuden kaivostoiminnan. Nyt tämä pitäisi testata sitten, saada ihan korkeimmasta päätös, mitä tällä tehdään. Mutta se tuotti tosiaan yllätyksen, että näin on. Kunta ei tämän mukaan pystyisikään sanomaan, miten maankäyttöä järjestetään.

21.23 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Halmeenpää otti esille... Tai oikeastaan tämä pääväittäjä, mikä vihreiltä tulee, että tässä tulisi ohituskaista vastuuttomille toimijoille, että päästettäisiin vähemmällä — ei missään tapauksessa. Aina-kaan itse en näin koe, että tässä vastuuttomat pääsisivät vähemmällä.

Ja se, että toiminnanharjoittajalla ei olisi tarvetta määrittää, milloin hän antaa nämä liitteet, on väärää informaatiota. Hakijan on ilmoitettava hakemuksessa liitteen valmistuminen ja perusteltava se aika, mihinkä he käyttävät sen, ja lisäksi viranomaisilla on mahdollisuus määrätä, milloin selvitykset on tehtävä. Eli tämä on väärää informaatiota. Ei kannata ihan kaikkea väärääkään levittää.

21.24 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä lukee myös sellainen kohta, jossa toiminnanharjoittaja saa itse arvioida sen ajan, mutta voi olla näin niin kuin Pirttilahti sanoo, en sitä kiistä lainkaan.

Mutta se, että malminetsintä, joka on luonnontieteellisistä tutkimustoimintaa, olisi sellaista, josta ei jää jälkeä luontoon ja jota voidaan riskittä harjoittaa, ei, arvoisa edustaja Lohi, pidä aivan paikkaansa. On nimittäin niin, että siitä tutkimustoiminnasta voi jäädä ja on myös jäänyt jälkiä luontoon ja syntynyt vaikutuksia, kuten esimerkiksi Sodankylässä Viiankiaavan Natura-alueelle öljyvahinko, joka ei kyllä sinne alueelle kuuluisi.

Tästä syystä, arvoisa puhemies, on olennaisen tärkeää, että jo tässä alkuvaiheessa otetaan huomioon se, että kun malminetsintää, kaivostoimintaa tai kullanhuuhtontaa jonne-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

kin suunnitellaan, niin se ei käy ihan minne tahansa. On olemassa alueita, jotka on varattu aivan muuhun käyttöön, ja sen takia on olennaista, että kaivoslakia harkittaisiin muutettavaksi siten, että vaikkapa kuntien vaikutusmahdollisuudet, joihin edustaja Parviainen Kuusamosta tässä viittaa, ja kansalaiskeskustelu turvattaisiin paremmin, jo aikaisemmassa vaiheessa, eikä heikommin. Tällöin tulisi tarkastella aivan muita pykäläiä kaivoslaissa kuin tätä, ei ainakaan tähän suuntaan.

Arvoisa puhemies! Minä kyllä haluaisin, kun täällä on kiivaita muutosesityksen puolustajia paikalla, saada edes yhden vastauksen, kun en sitä asianomaiselta ministeriltä saanut. Kun täällä lakiesityksen vaikutuksista todetaan, että tämä sujuvoittaisi viranomaismenetelyä ja keventäisi hallinnollista taakkaa, niin minä kysyn, millä tavalla tämä sujuvoittaa. Kun se sama toiminnanharjoittaja joutuu ne samat arvioinnit kuitenkin teettämään, mutta vain eri vaiheessa, niin millä tavalla se sujuvoittaa tai millä tavalla se kenenkään taakkaa keventää? Se keventää kyllä toiminnanharjoittajalta sen taakan, että ei tarvitse vielä etukäteen kertoa, mitä vaikutuksia mahdollisesti syntyy, mutta se ei kyllä kansalaisen mieltä kevennä, se tekee sen raskaammaksi.

Täällä todettiin myös, että tämä nopeuttaisi lupaprosesseja. No, miten se niitä nopeuttaisi, kun lupaprosessivaiheessa näiden arvioiden — lainmukaiset arviot, ympäristövaikutusten arviointiselostus ja tarvittaessa Natura-arviointi — pitää kuitenkin olla tehtynä ja niistä pitää kuitenkin hankkia asianomaisen viranomaisen lausunnot ja niin edelleen? En minä ymmärrä, miten tämä prosessi tässä nopeammaksi muuttuisi. Kukaan ei siihen ole vastaus-ta kertonut, mihin tarvitaan tätä muutosta.

21.27 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On tosiaan aika valitettavaa, että Mosambikissa kaivoslainsäädäntö on parempaa kuin meillä. Mosambikissa on tietysti kaivosvero huomattavan suuri, ja sen suuruus vielä riippuu vähän siitä, minkätyyppistä mineraalia etsii. Tästä verosta on paikallistasolle tilitettävä tietty prosenttiosuus. Sitten siellä on totta kai yhteisövero ja tulovero, aivan niin kuin meilläkin. Sen lisäksi kaivosoikeuksien myynnistä joutuu maksamaan myyntivoittoveroa. Ja sen lisäksi Mosambikissa on määriteltä se, että kaivannaissektorilla tietyn omistuksen täytyy olla paikallisella tasolla, että myös ne hyödyt jäävät sinne paikallisesti eikä kaikkia resursseja vain viedä muualle. Itse asiassa Mosambikin kaivoslain suhteen nimenomaan tällainen taloudellinen turva, mikä siinä on, ja se hyöty taloudellisesti, mitä maa siitä saa, on arvioitu ihan — en nyt muista tarkkaan, millä sijalla se oli — sinne kohtalaisen kärkepäähän.

Sitä vastoin taas Suomen kaivoslaki on kansainvälisten kaivosyhtiöiden näkökulmasta houkutteleva, koska meillä lupaprosessit ja nämä prosessit sinänsä ovat aika lailla yhtiöiden näkökulmasta tehtyjä. Näitä tällaisia veroja ja rojaltimaksuja ei ole. Vastuukysymyksetkin ovat sentyyppisiä, että ne eivät ole riittävän tiukasti määriteltä. Ei ole esimerkiksi kaivosvastuurahaston tyyppisiä rahastoja, millä kaivosala itse huolehtisi siitä, että jos tulee joitain jälkivelvoitteita, joista yhtiö ei pysty huolehtimaan, sitten tämä toimiala kantaa niistä yhteisen vastuun. Esimerkiksi Finnwatch selvitti, että vuonna 2011—2014 kaivosyhtiöiden aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi meiltä jäi saamatta ainakin 49 miljoonan euron edestä veroja Suomen valtiolle, ja kun näinä vuosina kaivosyhtiöt louhivat 4 miljardin arvosta mineraaleja, niin se vero, mikä maksettiin Suomeen, oli vain 92 miljoonaa yhteisöverona.

Kyllä meillä on paljon parannettavaa kaivoslainsäädännössä myös tästä taloudellisesta näkökulmasta, että emme myy liian halvalla meidän yhteisiä mineraalivarojamme. Sitten

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

on tietysti paljon näitä muita, mitä tässä on tullut jo esiin liittyen vaikuttamismahdollisuuksiin ja ympäristövaikutusten arviointiin ja kokonaisarviointiin siitä, mitkä ovat vaikutukset muille elinkeinoille ja niin edelleen.

21.30 Markus Lohi kesk: Arvoisa puheenjohtaja! En hirveän kiihkeästi puolusta näitä kahta muutosta. Eivät nämä ole mitenkään dramaattisia. Nämä ovat ihan järkeviä, mutta eivät nämä mitään dramaattisia ole.

Sen sijaan puolustan kiihkeästi sitä, että argumentoinnissa käytetään oikeasti faktoja, ja siinä kysymyksessä minusta kannattaa olla tarkkana ja perehtyä siihen. Esimerkiksi täällä äsken puheenvuorossa Halmeenpää väitti, että tässä ei tarvitse etukäteen ilmoittaa ympäristövaikutuksia. Ei pidä paikkaansa, totta kai pitää etukäteen. Ennen luvan saantia pitää olla yvä tehty. Ennen luvan saantia pitää olla asianmukaisesti kaikki kuulemiset tehty. Ei tämä tuo mitään muutosta niihin, ei yhtään mitään. Kysymys on vain siitä, saako etuoikeuden hyödyntää sitä, voiko siis jättää lupahakemuksen, joka tuo sen etuoikeuden. Ja sehän on järkevää, että kun jotkut oikeasti satsaavat ja toimivat, niin ei tule sivusta joku, joka nappaa sitten sen.

Eikä minua saa kyllä puolustamaan sitä, että jotenkin luontoa laiminlyötäisiin. Itse edustan sitä kantaa, että esimerkiksi kotimaakuntaani Lappiin, jossa näitä esiintymiä on paljon, ei tarvita yhtään sellaista kaivosta, joka pilaa meidän vesiä tai luontoa yleensäkin — ei yhtään sellaista. Mutta niitäkin vaatimuksia pitää oikeasti puolustaa oikeilla faktoilla ja perehtymällä tähän prosessiin.

Ja haluan sanoa myös sen, että kun sanotaan, että meillä ei ole mitään verotusta kaivoksille, niin on niille verotus. Niille on aivan sama verotus kuin mille tahansa muullekin yritystoiminnalle. Ei siellä Mosambikissa välttämättä ole ihan samanlaista yhteisöverotusta kuin meillä. Ei siellä ole välttämättä samanlaista palkkoihin liittyvää verotusta kuin meillä. On meillä ympäristövahinkovakuutuskin, joka on pakollinen kaikille kaivoksille, mutta se koskee vain ympäristövahinkoja, ja se on sillä lailla vähän ehkä puutteellinen ja toimimaton järjestelmä, mutta semmoinen on olemassa kuitenkin.

Ja se on tosiasia, että meillä on joitakin ongelmia siitä, että on joku kaivos, joka on mennyt konkurssiin, ja sitten on jäänyt veronmaksajille maksettavaksi niitä ennallistamishommia. Sinne tarvitaan korjauksia, mutta nekin pitää tehdä oikeasti oikeilla faktoilla eikä niin, että väittää, että tämä laki jotenkin heikentäisi vaikutuksia ympäristöön. Niin ei tule teemmään tämä laki eikä muutosesitys tähän lakiin. Tämä ei ole dramaattinen missään määrin siltä kannalta. Tämä sujuvoittaa sitä. Kun kysyttiin, miten tämä sujuvoittaa: se sujuvoittaa siten, että ely ja Tukes voivat paremmin koordinoida sitä lupaprosessia yhdessä — ei varmaan nopeuta sitä, mutta se tekee siitä mielekkäämmän ja järkevämmän.

Ja se on selvää, että kunnilla pitää olla aina kaavoituksen kautta veto-oikeus siihen, syntyykö kunnan alueelle kaivos vai ei. Siitä pidämme tiukasti keskustassa kiinni nyt ja tulevaisuudessa. Se on se ”sosiaalinen toimilupa”, että lähiyhteisön eli kunnan asukkaiden hyväksyntä sille hankkeelle pitää aina olla.

21.33 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Nyt valitettava tilanne on se, että tälläkään hetkellä kunnilla ei tuollaista veto-oikeutta ole, [Markus Lohi: On!] se on Kuusamossa nyt nähty. Kun Kuusamo kaavoitti tietyn alueen sellaiseksi, jonne ei uutta kaivos-toimintaa voi tulla, kuten edustaja Parviainen kertoi, niin kaivosyhtiöhän vei sen asian oikeuteen ja voitti. Ja nyt kunta odottaa sitä lupaa, että saako siitä edes valittaa korkeimpaan

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

hallinto-oikeuteen. [Markus Lohi: Se ei ole lainvoimainen!] Ja tässä nyt sitten ollaan tilanteessa, että ei tiedetä, miten siinä käy.

Mutta, arvoisat edustajat, tietysti olisi hyvä, että tässä keskustelussa olisi edes se tullut selville — myös edustaja Lohelle, joka juuri on poistumassa — että tässähän pääargumentti ei ole se, että ympäristövaikutusten huomioiminen heikentyy, vaan tässä heikentyvät asianosaisten vaikuttamismahdollisuudet siinä vaiheessa, kun noiden ympäristövaikutusten pitäisi olla jo tiedossa.

Ja minä toivoisin, että meillä kestävä kaivostoiminta jatkuu ja kehittyy. Me tarvitsemme kaivannaisia. Mutta minä toivoisin, että tässä ei pyritäisi vain keventämään toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa vaan tässä pyritäisiin varmistumaan siitä, että tuo toiminta täyttää kaikki kestävyyskriteerit ja että se sosiaalinen toimintalupa on ja se tavoite siitä, että kaivoslaki ja malminetsintä perustuisivat siihen, että yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla kaivostoimintaa turvataan, että siihen satsattaisiin. Ja siihen nähden minusta tämä esitys ei tuo mitään parannusta, mutta tämä tuo tällaisen kummallisen nopeutuksen, josta en ole... [Markus Lohi: Ei!] — Tuo nopeutuksen, kun kaivosluvan, malminetsintäluvan tai kullanhuuhdontaluvan jättäessään voi todeta, että näitä lain vaatimia arviointeja ei nyt tarvitsekaan jättää, tuokaa ne myöhemmin. Sillä tavallahan se sitä prosessia nopeuttaa toiminnanharjoittajan näkökulmasta.

Ja edustaja Lohi, jos te olette toista mieltä, niin perehtykää tähän lakiesitykseen. Se lukee siellä.

21.35 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erinomaista keskustelua. Me tuolla Pohjoismaiden neuvostossa olemme samassa keskiryhmässä vihreiden kanssa, ja siellähän me teimme juuri aloitteita näillä samoilla periaatteilla, mitä edustaja Halmeenpää sanoi, haetaan kestävää kaivostoiminnan pohjaa, ja niitä ajetaan koko Pohjoismaihin samalla asenteella. Meillä on tässä aivan sama asenne, että luontoa ei tule pilata ja pitää ottaa huomioon se yhteisö, missä toimitaan — näistä lähtökohdista — ja jälkihoidot pitää hoitaa.

Tähän kysymykseen byrokratian kevennyksestä: Ainakin itse ymmärtäisin näin, että jos se varausalue on aika laaja ja tehdään etsintää siellä ja kun se sitten kohdentuu johonkin paikkaan, niin se yvä voidaan tehdä juuri sille kohdennetulle alueelle laadukkaammin, jolloin se keventää sitä. [Hanna Halmeenpää: Niin on nytkin!] Ja toinen asia: esimerkiksi 34 §:n perusteluissa ekassa kappaleessa todetaan, että ei tarvitse toimittaa samoja tietoja eri vaiheissa, kun ne on kerran annettu, joten tämäkin ehkä sitten keventää. Mutta varmaan tullaan kuulemaan valiokunnissa näistäkin asioista ja vastauksia näihin kysymyksiin, mitä teillä on esittää.

21.36 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Oli pakko palata takaisin tähän paikalle, kun kuulin taas väitteen, joka ei pidä paikkaansa, eli että tämä jotenkin heikentäisi alueen ihmisten vaikutusmahdollisuuksia. Ei heikennä ollenkaan, koska tämä ei tee mitään muutosta, tässä ei esitetä mitään muutosta. Tässähän vain voi jättää sen hakemuksen, mutta tämä ei edes välttämättä nopeuta sitä prosessia, koska kaikki samat edellytykset, mitä edellytetään nykyisinkin, säilyvät. Itse asiassa asukkaitten asema paranee, koska he saavat tarkempaa ja ajantasaisempaa tietoa siinä yvassa. [Hanna Halmeenpää: Myöhemmässä vaiheessa!] On parempi, että he saavat ajankohtaista ja oikeaa tietoa, ja heille on myös varattava lain mukaan riittävä aika tutustua siihen. Itse edustan sitä kantaa, että kaivoslaissa voi-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

taisiin miettiä tätä yleistä tiedonantomenettelyä tai siihen liittyen yleensäkin varmistaa, että myös kaikki asianosaiset tai he, joita asia erityisesti koskee, varmasti saisivat tiedon. Lehden kautta julkaistu tiedonanto ei välttämättä ole nykypäivänä kaikkia tavoittanut. Tätä pitää parantaa.

Mutta ei kannata väittää, että tämä heikentäisi sitä, koska tällä ei ole mitään merkitystä. Tässä on vain kysymys siitä, että voit jättää hakemuksen, joka luo sinulle etuoikeuden, hie-
man nykyistä aikaisemmassa vaiheessa. Mutta itse lupakriteerit ja luvan perusteet eivät
muutu yhtään miksikään eivätkä kuulemisetkaan. [Hanna Halmeenpää: Emme ole väittä-
neetkään!]

21.38 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Nyt on niin, että tässä tapah-
tuu muutos. Minä jotenkin ymmärsin tuosta edustaja Lohen äskeisestä puheenvuorosta,
että ikään kuin mikään ei muuttuisi, mutta kyllähän tässä asia muuttuu, ja se muutos on ai-
kataulutuksessa.

Mutta keskeisintä tässä on se, että minä haluaisin kuulla, mihin tätä hallituksen esitystä
tarvitaan, ja siihen ei tässä keskustelussa tullut yhtäkään vastausta. Se jää sitten valiokun-
takäsittelyn varaan.

Puhemies Paula Risikko: Mainio keskustelu on päättynyt.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 21 ja 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 285/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maakaasumarkkinalain, sähkö- ja maakaasu- markkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:n sekä sähkömarkkinalain 56 §:n muuttami- sesta

Hallituksen esitys HE 290/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattami- seksi

Hallituksen esitys HE 274/2018 vp

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Armenian tasavallan välisen kokonaisvaltaisen ja tehostetun kumppanuussopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 270/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain ja ajokorttilain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 33/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 33/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.34 **Ari Jalonen sin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on otsikon — hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain ja ajokorttilain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta — takana tuttavallisemmin kevytauto. Eli omaa pohdintaa hie-
man taustalle: niin kauan kuin nuoret ovat Suomessa liikkuneet mopoautoilla, tässä salissa on ollut useita edustajia, jotka ovat pohtineet, miten tilannetta saataisiin turvallisemmaksi, ja nyt me olemme tilanteessa, jossa tällainen ratkaisu on löytymässä tai löytynyt.

Kyseessä on siis uusi ajoneuvoluokka, jota kutsutaan kevytautoiksi. Ne ovat siis normaaleja autoja, mutta ne ovat T-ajoneuvoluokkaa, ja niitä saa AM-ajoluokan ajokortilla ajaa. Tässä yhteydessä on myös hyvä mainita, että miksei tämä kelpaisi myös ikäihmisil-
lekin tai kenelle tahansa ajoneuvoksi.

Tämä on asia, joka on pohdittu todella monipuolisesti ja monelta suunnalta. Tämän voi nähdä toisaalta ympäristöystävällisenä asiana, toisaalta tämän voi nähdä ympäristöä kuormittavana asiana. Toisaalta tämän voi nähdä turvallisuutta lisäävänä asiana, ja toisaalta tämän voi nähdä turvallisuutta heikentävänä asiana. Mutta valiokunnan selkeä enemmistö nimenomaan turvallisuuteen painottaen on tätä hyväksymässä ja näkee tämän turvallisuutta parantavana asiana.

Eli koska nämä ovat ”normaaleja autoja” ja uudehkoja semmoisia, niin niissä on aina uusien turvavarustus mukana, mikä tulee vakiovarusteina, ja sitten tietysti lisävarusteina löytyy jo nyt uusia tekniikoita, kuten esimerkiksi automaattiset jarrutukset, jalankulkija-
tunnistukset ynnä muut, ynnä muut. Sehän on fakta, että mitä tänään on lisävarusteena, on

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

vähän ajan päästä vakiovarusteena. Eli tästä löytyy tämä turvallisuuspuoli, ja tähän perustuu sitten myös iso osa näitä muutoksia, joita me olemme valiokunnassa tehneet.

Tämä on siis vaihtoehto esimerkiksi mopolle, mopoautolle tai jollekin muulle liikkumis-
muodolle. Tämä ei siis poissulje mitään, vaan tämä on vaihtoehto ja tuo liikkumisen mahdollisuuksia nuorille, varsinkin alueella, missä ei ole joukkoliikennettä — pääsevät vähän vapaammin liikkumaan. Tätä pohdittiin myös niin, että kun nuori pääsee liikkumaan harrastuksiinsa helpommin, niin myös se perhe voi päästä helpommalla, koska isä ja äiti eivät enää joudu välttämättä kuljettamaan niihin jääkiekkoharjoituksiin lastansa ja ajamaan sieltä edestakaisin, eli siinä myös tällainen ympäristönäkökanta voi syntyä. Ja samalla, kun tämä on normiauto, se muutos katsastetaan takaisin taas autoksi jossain vaiheessa, ja siinä voi sillä nuorella olla käytännössä sama ajoneuvo alla 15-vuotiaasta eteenpäin vain pienen muutoskatsastuksen jälkeen.

Mutta koska tämä on niin iso muutos ja ihan uusi ajoneuvoluokka, niin tällaiseen liittyy aina tietynlaisia riskejä. Me korostamme erittäin voimakkaasti seurannan merkitystä tässä yhteydessä, ja jos joitain ongelmia löytyy, niin velvoitetaan myös eri viranomaiset viipymättä toimimaan niitten havaintojen mukaan. Valiokunta myös haluaa siitä selvityksen, mitä kokemuksia siitä on saatu.

Muutos, mikä on myös peräänajoja vähentävä asia, on hitaan ajoneuvon kilpi. Me vaadimme sen sinne taakse, niin että takaapäin erotetaan, että tuo ajoneuvo kulkee hieman hitaampaa.

Nopeus. Me pohdimme myös sitä useilta eri näkökannoilta ja päädyimme siihen, että on kuitenkin kokonaisuus huomioon ottaen parempi, että se rajoitin pistetään 60 kilometriin tunnissa, jolloin siihen on ihan uusia näkökantoja: liikenne on sujuvampaa, ja ohitustarve vähenee, ja myös se mainittu peräänajoriski pienenee. Mutta, korostan vielä, on luonnollista, että kaikki liikennesäännöt koskevat myös kevytautoja, eli jos ajetaan taajamassa ja siellä on vaikka kolmenkymmen nopeusrajoitusalue, niin tietenkin ajetaan sitten kolmeakymppiä. Tähän liittyy myös se, että jos viidenkymmen alueella olisi ollut 45-rajoitin, niin se olisi ollut mallia tällä pohjassa, ja asiantuntijakuulemisen mukaan siinä kulutus olisi sitten noussut, ja se ei tietenkään nykyisessä ympäristöpolitiikassa ole hyvä asia. Todettiin myös se, että vanha sanonta ”ei mopolla moottoritielle” tässäkin kohtaa pidetään, eli tällä ei saa ajaa moottoritiellä eikä moottoriliikennetiellä.

Fakta on myös se, että aina niin kauan kuin ihmisellä on ollut ajoneuvoja, niitä on viriteltä. Se on riski, mikä on olemassa, eikä sitä kokonaan pystytä koskaan kiertämään, mutta tämä nopeuden nosto voi myös vähentää sitä virittämisen tarvetta. Nyt on koetettu siihen kiinnittää huomiota ja kehoitetaan myös etsimään keinoja, miten tällaiset mahdolliset viritykset estettäisiin tai ainakin löydetäisiin, eli katsastuksia tai jonkin mustan laatikon tai tällaisen rakentaminen rajoittimen yhteyteen tai esimerkiksi sinetöimällä se. Mutta silloin, kun tällaisia kaikkia tekniikoita siihen pistetään, tarvitsee luonnollisesti katsoa, miten ne toimivat ja mikä on se arvio myös oikeudellisista näkökannoista.

Jos tällainen virittäminen tulee kyseeseen, niin vahva tulkinta on se, että se on sitten kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta, ja silloin tulee tietysti ajokieltoon määrääminen eli sakkoihin ja kaikkien näköistä. Mutta mikään ei toimi, jos ei tien päällä ole valvontaa, eli sitä halutaan korostaa vielä.

Sitten vielä: Koska aikaisemmat esitykset ovat lähestulkoon aina kaatuneet joihinkin EU-asioihin, niin nyt tätä on sieltä tarkisteltu. Ministeriöltä ollaan saatu selvitys, että tällä pohjalla uskalletaan edetä, ja senpä takia tämä on nyt täällä.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Tässä on kaksi lausumaehdotusta, joista ensimmäinen korostaa ja koskee valvontaa ja raportointia ja toinen on sitten hitaan ajoneuvon kolmiota koskeva.

Tällä oli valiokunnan suuri enemmistö, mutta tästä on myös hylkyvastalause jätetty, eliikkä tästä sitten äänestetään myöhemmin. — Kiitos.

19.44 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Meillä on nyt siis ensimmäisessä käsittelyssä valiokuntatyön läpikäynyt hallituksen esitys, joka on puhuttanut jo vuosia lähinnä maaseudulla ja keskikokoisissa kaupungeissa, joissa nuoret liikkuvat yhä enenevässä määrin mopojen lisäksi mopoautoilla. Tämä esitys mahdollistaa uuden liikku-
misen muodon erityisesti nuorille, 15—17-vuotiaille, kun otamme käyttöön uuden ajoneu-
voryhmän mahdollistaen tulevaisuudessa, 1.11.2019 alkaen, kevytautot.

Nykyiset mopoautot, joita ei tämä laki jatkossakaan kiellä, koetaan liikenteessä usein turvattomiksi, ja niiden kanssa on nähty valitettavia liikenneonnettomuuksia. Elinkaarensa aikana jokainen mopoauto joutuu keskimäärin ainakin kerran liikennevahinkoon ja joka viides mopoauto henkilövahinkoon johtavaan liikenneonnettomuuteen. Kevytauton myötä erityisesti nuorille tuodaan ajoneuvojen rakenteen ja turvatekniikan osalta turvallinen liikkumisen vaihtoehto, joka voi hyödyttää isostikin nuorten ja perheiden arkea erityisesti sellaisia alueilla, joilla joukkoliikennettä ei ole yksinkertaisesti saatavilla. Mopoautoon verrattuna kevytauto voi olla käyttöikänsä pidempiaikainen vaihtoehto, jonka elinkaares-
sa myös osa ajoneuvon kustannuksista on saadun selvityksen mukaan mopoautoa pienem-
piä.

Kevytautoa vaihtoehtona mopoautolle koskeva lakihanke on perusteltu liikenneturvalli-
suuden parantamiseksi. Toki siinäkin on puolensa. Rajoitettu kevytauto on massaltaan täy-
sin toinen kuin mopoauto, ja näin ollen mahdollisessa törmäystilanteessa myös törmäys-
energia on moninkertainen. Kevytauton suurin sallittu omamassa on 1 500 kiloa, ja valio-
kunnassa halusimme mahdollistaa myös sähköautot kevytautoina ja akkuihin liittyvän li-
säpainon vuoksi teimme pykälämuutosesityksen, jonka mukaan sähköautojen omamassan
enimmäisraja olisi 1 800 kiloa.

Arvoisa rouva puhemies! Lausuntokierroksella ja valiokuntakuulemisissa ihan odote-
tusti nousi esiin, että nopeusrajoite ei saa olla liian helppo purkaa. Pääsääntöisesti haluan
luottaa perheisiin ja nuoriin, mutta jos rajoite on liian helppo kiertää, sitä myös helposti
kierretään, ja jokainen meistä varmasti tiedostaa, että valvonta tulee olemaan vähintäänkin
haastavaa tämän kanssa. Valiokuntatyössä painotimme tien päällä tapahtuvan valvonnan
keskeistä merkitystä mutta myös kaikkien teknisten mahdollisuuksien hyödyntämistä no-
peudenrajoittimien käytön seurantaan.

Ennakkoon palautetta on tullut lähinnä ammattiautoilijoilta liittyen liikennevirtojen su-
juvuuteen, jos nopeusrajoitettujen henkilöautojen määrä kasvaa merkittävästi. Valiokun-
nassa muutimme hallituksen esitystä niin, että ehdotetun 45 kilometriä tunnissa sijasta ke-
vytauton suurin rakenteellinen nopeus on rajoitettu 60 kilometriin tunnissa. Muutoksella
sujuvoitetaan liikennettä, ja sillä on myös positiivisia vaikutuksia ympäristön kannalta.

Mitä tulee arvioihin siitä, että osa nuorista ohjautuisi uudistuksen myötä pois joukkolii-
kenteen käytöstä, haluan muistuttaa, että maaseutumaisissa kaupungeissa ja maaseudulla
ei todellakaan ole mahdollisuutta kulkea tänäkään päivänä opiskeluihin ja harrastuksiin
jouhevasti joukkoliikenteen turvin, jos ollenkaan.

Ilmastonäkökulmasta pitää ottaa huomioon myös se, että osa mopoista ja mopoautoista
tulee vaihtumaan kevytautoihin, jotka ovat jo itsessäänkin ympäristölle parempi vaihtoeh-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

to. Lisäksi nuorten itsenäisten liikkumismahdollisuuksien parantuminen vähentää käytännössä vanhempien eestaas kускаamista opiskeluihin, harrastuksiin ja kavereiden luokse.

Käsittelyn aikana on pohdittu myös uudistuksen kustannuksia. Ketä tämä oikeasti hyödyttää, ja onko perheillä varaa ostaa ja antaa nuorelle käyttöön enintään kymmenen vuotta vanha auto, tässä alkuvaiheessa kuitenkin vähintään vuonna 2014 tai myöhemmin käyttöön otettu henkilöauto? Tässä keskustelussa pitää erityisesti muistaa se, että käytetty mopoauto maksaa helposti lähes 10 000 euroa ja uusi jopa yli 15 000 euroa, eli ei ole mopoautoilukaan ihan halpaa tai kaikkien perheiden saavutettavissa. Elikkä koen, että tämä on ongelmallinen syy vastustaa tätä lakiesitystä.

Arvoisa puhemies! Käsittelyn aikana kriitikot todistelivat useamman kerran, että lakimuutoksen jälkeen 8 000 mopoauton sijasta jopa 40 000 kevytautoa kurvailee meidän nuorten käsissä liikenteessä. Enemmän olisin itse kaivannut lukuja ja arvioita siitä, kuinka isossa osassa perheitä kevytauto tulee olemaan perheen kakkosauto, kuinka monta enemmän saastuttavaa mopoa ja mopoautoa vaihtuu kevytautoon, kuinka monessa perheessä loppuvat tuplamatkat, kun nuoriso pystyy liikkumaan itsenäisesti, ja kuinka monessa kaupungissa ja kunnassa pääsee liikkumaan jouhevasti julkisen liikenteen turvin kouluun ja harrastuksiin tänä päivänä.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan lakiesitystä valiokunnan tekemien muutosten pohjalta, ja uskallan myös pohtia tässä ensimmäisessä käsittelyssä ääneen, että paitsi, että tämä esitys on kannatettava, se tulee olemaan käytännön elämässä myös päästöneutraali.

19.50 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Nuorten liikenneturvallisuuden parantaminen on arvokas tavoite. Valitettavasti tämä laki ei kuitenkaan turvallisuutta edistä, pikemminkin päinvastoin. Tämän lain valmistelu on lähtenyt liikkeelle huolesta mopoautojen turvattomuudesta. Erityisesti niiden törmäyskestävyyttä on pidetty heikkona. Siksi mopoautojen rinnalle on haluttu luoda uusi ajoneuvoluokka, kevytauto, joka olisi käytännössä nopeusrajoitettu pieni henkilöauto, vaikka lakiteknisesti se luokiteltaisiinkin traktoriksi.

Jo lain valmistelun aikana on kuitenkin käynyt ilmi, etteivät kevytautot juurikaan parantaisi liikenneturvallisuutta. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, liikenneturvallisuus paranisi lähinnä siltä osin kuin kevytautot korvaisivat mopoja, ei mopoautoja. Tämän vahvistivat myös valiokunnassa kuullut asiantuntijat. Nuorten moottoriliikenteen todellinen turvallisuusriski kun ovat nimenomaan mopot — mopot, joiden onnettomuusriski on moninkertainen mopoautoihin ja kevytautoihin verrattuna — ja niiden törmäysturvallisuus se vasta huono onkin.

Arvoisa puhemies! Valiokunta päätti liikenteen sujuvuuden parantamiseksi nostaa kevytautojen enimmäisnopeuden hallituksen esityksen 45 kilometristä tunnissa 60 kilometriin tunnissa, mikä siis lyhentää kuljettajien reaktioaikoja, pidentää jarrutusmatkoja ja lisää kolarien vakavuutta. Ajoneuvon liike-energia nousee nopeuden toiseen potenssiin, eli törmäys 60 kilometrin tuntinopeudessa on 78 prosenttia voimakkaampi kuin 45 kilometrin tuntinopeudessa. Tämä jos mikä todennäköisesti heikentää nuorten ja muiden tiellä liikkuvien turvallisuutta, etenkin kun kevytautoa voi ajaa samalla AM/121-ajokortilla kuin mopoautoa. Eli 15-vuotias kuljettaja pääsee 30 kilometriä tunnissa kulkevan henkilöauton rattiin neljän tunnin teoriaopetuksen, teoriakokeen ja ajokokeen jälkeen. Pakollista opetusta olisi siis vain neljä tuntia teoriaa.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut vähentämään ilmastopäästöjään nopealla aikataululla. Tasavallan presidenttikin totesi äskettäin YK:n ilmastokokouksessa Katowicessa,

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

että myös Suomen on nopeutettava ilmastotoimiaan. Siksi olisi yllättävää, jos hallitus esittäisi lainsäädäntöä, joka sen omastakin mielestä lisäisi liikenteen hiilidioksidipäästöjä — siis hidastaisi Suomen ilmastotoimia. Kevytautot lisäisivät liikenteen ilmastopäästöjä. Tämä ei ole opposition spekulointia, vaan päästöjen kasvu todetaan esityksen perusteluissa ja asiaan saatiin vahvistus valiokunnan kuulemilta asiantuntijoilta. Hallitus haluaa siis tietoisesti lisätä Suomen liikenteen päästöjä. Tässä vaiheessa ilmastokriisiä meidän ei todellakaan pidä hyväksyä lainsäädäntöä, joka aktiivisesti kiihdyttää ilmastomuutosta.

Arvoisa puhemies! Tästä esityksestä ei saa kelvollista pykälää muuttamalla tai lausumilla. Se on hylättävä kokonaan, kuten vastalauseessamme todetaan, mutta siihen palaamme toisessa käsittelyssä.

19.53 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Nyt pitää kyllä kiittää hallitusta tästä minusta erinomaisesta esityksestä. Ymmärrän sen, että kun eletään täällä pääkaupunkiseudulla, jossa julkinen liikenne toimii hyvin, kuten monessa suuressa kaupungissa toimitkin, niin tilannehan on niin, ettei varmasti ole tarvetta tämmöiselle kevytautolle tai nykyisille mopoautoillekaan. Mutta silloin, jos menemme, sanotaan, keskisuuriinkin kaupunkeihin, joissa ei oikeastaan tänä päivänä joukkoliikenne kovinkaan hyvin toimi, puhumattakaan haja-asutusalueista, niin minusta tämä kyllä erittäin hyvin vastaa tämän päivän nuorten tarpeeseen liikkua paitsi kouluun myös harrastuksien pariin ja tuo kyllä turvallisuutta siihen liikkumiseen. Jos ajatellaan tämän päivän mopoautoja, niin ne ovat kyllä melko turvattomia koppeja.

Minusta, jos ajatellaan liikenteen sujuvuutta ja turvallisuuttakin, liikenne- ja viestintävaliokunta teki viisaan päätöksen, kun nosti nopeutta 45 kilometristä tunnissa 60 kilometriin. Se on minusta ihan perusteltu päätös.

Sen sijaan oikeastaan kysyisin, kun täällä on valiokunnan puheenjohtaja, puhuttiko teitä valiokunnassa kysymys auton iästä. Olisiko parempi, että olisi mieluummin lähdetty siitä, että edellytetään, että siinä on tietyt turvavarusteet? Jos ajatellaan varsinkin tämän lain voimaantulossa ollutta säännöstä, eli 1. tammikuuta 2015 rekisteröidyn tai sen jälkeen rekisteröidyn auton pitäisi olla kysymyksessä, ja sitten myöhemminkin kuitenkin enintään kymmenen vuotta vanhan, niin kun meillä on katsastusjärjestelmä ja meillä ajetaan monta kymmentäkin vuotta vanhoilla autoilla liikenteessä, jopa moottoritiellä 120 kilometriä tunnissa laillisesti, niissä ei ole välttämättä edes tämmöisiä ABS-jarruja tai muita ajonvakautusjärjestelmiä, niin miksi tämmöisessä autossa, jossa on rajoitettu enimmäisnopeus 60 kilometriin tunnissa, pitäisi rajoittaa auton ikää? Olisiko parempi, että edellytettäisiin ne turvavarusteet, jolloin se mahdollistaisi myös, että vähävaraisemmalla ja pienempituloisella perheellä olisi mahdollisuus hankkia turvallinen vanhempi auto, mutta kuitenkin huomattavasti mopoa tai mopoautoa turvallisempi vaihtoehto tälle nuorelle, jotta hän pääsee kouluun ja harrastusten piiriin?

Nyt kun katsoo näitä hintoja, niin ei tuommoista vuoden 2015 autoa, halvintakaan autoa, saa juuri alle 10 000 euron, ja kyllä ne 10 vuottakin vanhat autot ovat aika arvokkaita. Tämä on oikeastaan ainoa kysymys, joka minulla tässä herää. Muuten tämä on minusta hyvä juttu.

Voin kyllä senkin todeta, että itse olisin valmis myös tuossa ajokortti-iässä liukumaan hieman alaspäin. Meillä on paljon maita, joissa on [Puhemies koputtaa] alhaisempi se ikäraja. Sitäkin kannattaisi harkita.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

19.57 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Muutamia näkökohtia tähän mietintöön.

Eli tämä autojen ikäkysymys, mitä edustaja Lohi äsken toi esille: itse näen sen myös niin, että tässä tavallaan on tilaisuus autokantamme nuorentamiseen. Kun meillä on krooninen ongelma siinä, että autot ovat liian vanhoja, niin nyt tässä tulee kannustin sen auton kannan nuorentamiselle. Ainakin oman ymmärryksen mukaan voisi olla ongelmia myös sen kevytautoksi konvertoinnin teknisen puolen kanssa, jos autot olisivat kovin vanhoja, niitten ohjausjärjestelmien yhteensopivuudessa ja muussa vastaavassa, että saadaan siitä autosta sellainen, ettei sitä pysty virittämään. Tällainen ainakin olisi oma tuntumani asiasta.

Edustaja Kasvin laskelmat liike-energiasta ovat tietysti matemaattisesti ottaen oikeita, mutta kun lakeja lähdetään säätämään, niin kaiketi perusoletuksen pitää olla, että lakia noudatetaan ja nopeusrajoituksia noudatetaan eli taajamassa ei sitä kuuttakymppiä ajeta ja sitä riskiä onnettomuudesta sillä tavalla aiheuteta.

Haluaisin tuoda sellaisen aiemmin mainitsemattoman näkökohdan esille tähän asiaan, että tässä pitäisi kuitenkin ottaa vakavasti alan yritysten ja harrastajajärjestöjen huoli kevytauton käyttöönoton vaikutuksesta kaksipyöräisten kulkuneuvojen markkinoihin sekä korttien suorittamisen lukumääriin. Kun ennestäänkin moottoripyöräkortin suorittaminen on tehty vaikeaksi, niin kuinka moni harvempi ajaa sen jatkossa, kun mopovaihe on jäänyt välistä, kun tällä kuitenkin pyritään mopojen määrän vähentämiseen? Kukaan ei kuitenkaan toivo kaksipyöräisten markkinoiden kurjistumista entisestään, ja onhan meillä myös kansallinen strategia kaksipyöräisistä.

Heitänkin siis tähän yhteyteen ilmoille ajatuksen ja haasteen siitä, että jos näillä esityksillä sivutuotteena heikentäisimme kaksipyöräisten markkinoita ja ajokorttien suorittamisen lukumääriä, niin voisiko meiltä löytyä joitakin keinoja moottoripyörän edellytysten ja kustannusrakenteen parantamiseksi.

19.58 **Ari Jalonen sin:** Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua, kiitos.

Tosiaan Kasvi nosti esille autokoulusta tai ajokortin ajamisesta sen, että ensimmäisen ajokortin kohdalla on tämä neljän tunnin vaatimus. Otan nyt vähän vapauksia mutta tulkiten valiokuntaa niin, että valiokunta kyllä näkee sen mahdollisuutena, ettei sen tarvitse olla pelkästään teoriaa, vaan sitä tulee kehittää jatkuvasti nimenomaan niitä henkilökohtaisia tarpeita ajatellen, mitä kulloisellakin ajokortin ajajalla on. Eli toiselle voi olla se teoria tarpeellisempaa, ja toiselle voi olla sitten tarpeellista vähän käydä koeajamassa, miltä se liikenne tuntuu. Eli uskallan puheenjohtajana sanoa viestin, että tätä tulee kehittää ja että tulee pohtia ratkaisuja paremmaksi vaihtoehdoksi.

Lohi kysyi nimenomaan ikää ja hintaa: Jos me vertaamme vaihtoehtoja — siis tähän ei mitenkään syrjäytä mopoautoa, mopoauto on vaihtoehto edelleen — esimerkiksi mopon ja henkilöauton hintaa, niin uuden hinnat lähtevät molempien kohdalla noin kymppitonni ylöspäin, ja sitten jos katsotaan käytettyjen markkinoita, niin se on totta, että se auto pitää hintansa paremmin, joten se myös on tavallaan vakaampi sijoituskin sille nuorelle, ja siitä voi saada takaisin muuttamalla sen oman auton, ja se on pitempiaikainen ratkaisu.

Puhemies! Saanko jatkaa vielä, kun 2 minuuttia tuli täyteen?

Puhemies Paula Risikko: Joo, 3 minuuttia saa puhua.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Kiitoksia. — Eli tämä kevytauto on kokonaistaloudellisesti edullisempi. Mutta se, että tässä on tämä raja, takaa sen, että niitä vanhoja kevytautoja sitten ei ole, kun se tarvitsee takaisin muutokatsastaa autoksi. Eli se on uudehko auto aina, jolloin siinä on jo vakiovarusteena viimeisimmät turvavarusteet ja turvalliset korirakenteet, joiden kautta voidaan perustella myös sitä törmäysenergiaa, mikä tässä tuli esille, ja sitä korkeampaa nopeutta, minkä me näimme kuitenkin kokonaisuutena järkeväksi.

20.01 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Haluan vain korjata sen edustaja Lohen väärinkäsityksen, joka on muutenkin Suomessa yleinen, että mopoautoja olisi vain maaseudulla, jossa joukkoliikenne ei toimi. Kutsun edustaja Lohen ja muut opintomatkalle Suomen toiseksi suurimpaan kaupunkiin, jonka raja on tästä 7 kilometriä länteen. Siitä alkaa Mopoauto-Suomi, kuten jokaisen yläasteen, lukion ja jäähallin pihalla voi todeta — siis siitäkin huolimatta, että bussit, junat ja metrokin kulkevat.

20.02 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! En tuossa puheenvuorossani todennut, että vain maaseudulla on mopoautoja, vaan totesin, että täällä kaupungissa, missä julkinen liikenne toimii, ei välttämättä tarvittaisi näitä, vaan pystyisi käyttämään julkista liikennettä. Erityinen tarve tämäntyyppiselle lainsäädännölle on siellä, missä julkinen liikenne ei toimi ja nuorilla on kuitenkin tarve liikkua harrastuksiin ja kouluun. Siellä tämäntyyppinen lainsäädäntö tuo apua. Sen sijaan täällä, missä me nyt elämme, ja tässä lähistöllä, missä julkinen liikenne toimii, nuoret pystyvät kyllä liikkumaan bussilla ja ratikalla ja metrolla.

Vielä oikeastaan opponoisin hieman sitä ikää siinä mielessä, että jos ajatellaan perhettä, joka silloin, kun tämä laki astuu voimaan, vaikka vuonna 2019, hankkii aivan upouuden, kaikilla mahdollisilla parhailla turvavarusteilla olevan auton ja jolla on vaikka kolme lasta, joista sitten 11 vuoden päästä nuorimmainen olisi siinä iässä, että voisi ottaa sen saman auton käyttöön, niin vaikka se on kaikilla parhailla turvavarusteilla varustettu, siinä tuleekin yhtäkkiä tämmöinen kymmenen vuoden ikä eteen, joka minusta ei ole perusteltu. Perustelumpaa olisi se, ettei pantaisi ikärajoitetta vaan pantaisiin mieluummin sellaiset edellytykset, että siinä pitää olla vaikkapa ABS-jarrut ja ajovakauden hallintajärjestelmä.

Ymmärrän tietenkin sen, että meidän autokantaa pitää lähteä uusimaan ja nuorentamaan, mutta itse näkisin, että olisi parempi lähteä sieltä päästä, missä autolla ajetaan hieman lujempaa, eikä näistä nuorten autoista. Silloin kun pannaan tämmöiset rajoittimet, niin nämähän eivät ole yleensä perheen kakkosautoja vaan ehkä enemmänkin kolmosautoja, koska niillä ei sitten pysty tekemään muuta matkaa, kun ei voi moottoriteillä ajella, ja ne ostetaan lähinnä sen nuoren käyttöön. Sitten tulee kyllä tämä varallisuus tietyksi kynnykseksi.

Mutta on hyvä kuitenkin kokonaisuutena, että tämä esitys etenee. Tämä on minusta turvallisuuskysymyksen ja parannus huomattavasti tämän hetken tilanteeseen.

20.04 Ari Jalonen sin: Arvoisa puhemies! Jatketaan tätä keskustelua.

Tuskinpa tämmöinen kevytauto on perheen ainoa auto, niin kuin edustaja Lohi sanoi, joten on oletettavaa, että sillä isällä tai äidillä tai molemmilla on jo ennen kevytautoa auto olemassa. Sitten 11 vuoden päästä, kun on pakko ollut muutokatsastaa takaisin normaali-autoksi se uutena ostettu kevytauto, jos vaikkapa isällä on ollut kymmenen vuotta vanha auto, silloin se on parikymmentä vuotta vanha. Eikö se ole positiivista, että se vaihdetaan uudempaan ja tehdään siitä vaikka sitten kevytauto, kun tässä on uusi auto tullut sitten per-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

heen muuhun käyttöön? Eli tämä voidaan nähdä monella tavalla, mutta joka tapauksessa siis on positiivista, jos meidän autokanta uudistuu.

Itse motoristina Mäkelä nosti hyvän näkökannan, mikä on itseänikin pohdittanut ja myös asiantuntijakuulemisessa tullut, eli tässä on myös tämä moottoripyörä- ja mopoauto-markkina ja se kokonaisuus. Eli hyvin usein moottoripyöräkauppiaitten isoin markkinatuote tällä hetkellä on mopoauto, ja se pitää sen firman pystyssä, ja sitten siitä samasta firmasta saavat motoristit kypärää ja muita ajovarusteita. Jos tämä heikentää taloudellista tilannetta, niin siinä voi olla sitten näissä muissa asioissa vähän hankaluuksia, ja tämä on semmoinen huoli, mikä henkilökohtaisesti huolestuttaa. Mutta siitä huolimatta olen ehdottomasti tämän esityksen kannalla, koska joku aina asentaa nämä rajoittimet. Kannustankin näitä nykyisiä mopoautokauppiaita hankkimaan tästä itselleen uuden markkinaraon, eli nämä näiden rajoittimien asentamisen edellyttämät kaikki asiat, mitä siihen sitten liittyy.

Kiitoksia tästä keskustelusta. Tämä on hyvä.

20.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ymmärrän tämän näkökulman, että varmasti olisi hyvä, että aina sitten päivitetäisiin tuoreempaan autoon, mutta kannan vain huolta oikeastaan niistä perheistä, joilla välttämättä ei ole sitä kymppitonnin autoakaan varaa ostaa. Niitä perheitä on paljon, ja heidänkin nuorillaan on varmasti tarve liikkua yhtä lailla. Itselläni on toinen auto, joka on 2005 ensirekisteröity, jossa on turvatyyny ja ajovakauden hallintajärjestelmät, kaikki erinomaiset varusteet, mutta sekään ei kävisi tällaiseksi, vaikka se on uudella tekniikalla varustettu. Tämä on siinä mielessä vähän suhteellista aina, mutta tämä näkökulma varmasti on keskusteltu myös lakia valmisteltaessa, ja nyt on päädytty tähän. Jos tässä huomataan matkan varrella, että tämä ei oikein riittävällä tavalla toimi ja tätä voidaan muuttaa, niin ainahan lainsäädäntöä voidaan vähän korjatakin. Mutta hyvä, että saadaan tämä paketti nyt kuitenkin eteenpäin.

20.08 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä edustaja Lohen huoleen siitä, että tämä sinänsä hyvä lakiehdotus tulee ongelmaksi vähävaraisilla perheillä. Mutta tässä samassa yhteydessä voin tuoda teille ilon perheestä, joka oli eduskunnan hyvän lainsäädäntötyön tuloksena saanut 17-vuotiaalle ajokortin kokonaisharkinnan perusteella — pitkät matkat, haja-asutusalue ja huonot liikennepalvelut — todellakin sen ilon siitä, kun 17-vuotiaana sai B-kortin ja pääsi ihan oikealla autolla ajamaan. Eli tämäkin on syytä ottaa huomioon sitten, jos oikeasti löytyvät perusteet siihen. Tätä kyllä kannattaisi perheiden käyttää hyödyksi, niin että saisi ihan oikean ajoluvan ja oikealle autolle.

20.09 Ari Jalonen sin: Juuri näin, eli ajokorttiuudistuksen myötä tuo on mahdollista, ja tämä on oikeastaan nyt säädetty siihen minimiin tai maksimiin, kuinka päin se halutaan nähdä, mitä EU sallii. Eli se kortti on käytetty ja huomioitu jo aikaisemmin.

Edelleen palaan tähän hintaan. Suomen ajoneuvokaluston, autojen ikä on aivan liian korkea, ja se pitää jollakin tavalla saada uusiutumaan. Jos tulkitsen oikein eri puolueiden näkökantoja ja puheita, niin veikkaan, että autoveron alentamista tullaan jatkamaan, mikä taas vaikuttaa sitten alentavasti autojen hintaan, mitä kautta päästään entistä parempaan ja turvallisempaan, vähäpäästöisempään autoon kiinni, ja nimenomaan se turvallisuus paranee kokonaisuudessaan.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

20.10 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tähän autojen hintakeskusteluun ja kymmenen vuoden ikään lyhyesti kantaa ottaakseni: Tämän autoveron alentamisen ohella sellainenkin laskelma voisi olla, että jos auto, josta lähdetään tekemään kevytautoa, maksaisi tänä päivänä uutena 15 000 euroa, niin yleisen elämänkokemuksen mukaan sen arvo jota-kuinkin puolittuu neljän vuoden kuluessa sen hankinnasta ja kymmenen vuoden kuluttua sitä jäännösarvoa ei ole enää valtavan paljon jäljellä. Eli jos se neljän vuoden jälkeen on 7 500 euron arvoinen, niin lieneekö kolmea, neljää tuhattakaan enää sitten 10 vuoden kuluttua. Todennäköisesti ei. Eli kyllä se hinta kohtuullinen jo siinä kohtaa alkaa olla.

Tästä esityksestä vielä tuli mieleeni mainita se, että kun tässä on huomioitu myös sähköautojen käyttö kevytautoina, niin sähköautothan tietenkin ovat ostohinnaltaan huomattavasti kalliimpia kuin tällaiset halvat polttomootorikäyttöiset autot, mitä käytin esimerkiksi. Ja sen lisäksi tähän on säädetty mielestäni hieman häiritsevä erivapaus sähköautojen painon osalta, eli se saisi olla 1 800 kiloa 1 500 kilon asemasta. Se on mielestäni hieman perusteetonta, koska se perustuu vain siihen, että sähköauton akut nyt sattuvat painamaan enemmän kuin polttomootorikäyttöisen auton tankki, ja se ei sinänsä millään tavalla paranna liikenneturvallisuutta, jos sallimme painavampien sähköautojen ajella, vaan se on hieman ideologisen makuinenkin osuus tässä laissa.

20.12 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti haluan todeta tähän tässä salissa nytten näitten lyhyempien puheenvuorojen kautta käytyyn keskusteluun, että kyllä me olimme valiokunnassa ihan varmasti joka ikinen jäsen huolissamme siitä tai käytimme puheenvuoroja siinä valmistavassa keskustelussa liittyen siihen, että tämä ei välttämättä ole vaihtoehto taloudellisessa mielessä kaikille perheille. Elikkä kaikista vähävaraisimmat perheet eivät varmasti pysty tätä kevytautoa sille 15-vuotiaalle nuorelle mahdollistamaan, mutta toisaalta se ei voi olla myöskään syy vastustaa tätä lakiesitystä. Ja niin kuin omassa varsinaisessa puheenvuorossani toin esille, eihän se mopopuolella ole ollut kaikille perheille mahdollinen liittyen siihen, että ne uutena helposti maksavat jopa yli sen 15 000 euroa, ja käytettynä meidänkin lapsen ystäväpiirissä nämä mopopuolella ovat maksaneet sitä kahdeksaatuhatta—kymmentätuhatta euroa, niin että näissä puhutaan erittäin merkittävistä ja suurista summista verrattuna sitten taas vaikka siihen vaihtoehtoon, että se nuori valitsee sen tilastojenkin mukaan kaikista turvattomimman vaihtoehdon elikkä sen kaksipyöräisen mopon.

Mutta sitten toisaalta on tämä arvokeskustelu, että mitä nämä kevytautot tulevat sitten maksamaan: Jos ja kun niitä perheissä pystytään ostamaan ja nuorille tämä liikkuminen tämän turvallisemman kevytauton kautta mahdollistamaan, niin tietysti arvo on myös siinä, että hän pystyy sillä kevytautolla ajamaan sen nuoruusiän ja sitten tosissaan tämän muutokatsastamisen jälkeen jatkamaan sillä samalla ajokilla ajamista 18-vuotiaana, kun sen virallisen ajokortti-ikä tulee saavuttamaan. Että sinänsä siinäkin täytyy ajatella, että vaikka se on sitten hankintakustannukseltaan alussa kalliimpi vaihtoehto, niin sitten ei ole ainaakaan ostettu sinne alle ehkä kenties sitä mopopuolella tai mopoa, vaan sitten tulee tämä kevytauto, ja se kestää pidemmän aikaa ja on sitä kautta myös kestävämpi vaihtoehto ympäristönäkökulmasta.

Sitten edustaja Mäkelän kanssa ei varmaan olla sinänsä pahasti eri mieltä tästä itse aiheesta, kun käytit tämän puheenvuoron tästä sähköautoproblematiikasta, että sähköautoille nyt tulee erilainen painorajoite. Sillä tietämyksellä, joka minulla on — ja myönnän, etten ole tässä kyllä ollenkaan asiantuntija — me halusimme liittyä näihin ilmasto- ja ener-

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

giapoliittisen selonteonkin tavoitteisiin, jotka myös meitä velvoittavat, ja halusimme nämä sähköautot tähän ehdottomasti mukaan. Se vain, että sähköauton akkutekniikka tai akkujen painot ovat sitä luokkaa, että sitten koimme valiokunnassa, että tämä 1 800 kilogrammaa on sellainen, että me mahdollistamme myös sähköautomahdollisuuden näissä kevytautoissa. Koen, että se on kuitenkin tärkeä signaali myös ilmastopoliittisista syistä.

20.15 Ari Jalonen sin: Arvoisa puhemies! Vielä huomio tästä sähköautokeskustelusta: Tämähän on yksi niitä muutoksia, mitä valiokunta teki. Esityksessä sähköautolla ei ollut lainkaan painorajaa, mutta valiokunnassa todettiin, että koska se painoraja perustuu nimenomaan turvallisuuteen myös sen törmäysenergian suhteen, niin siinä tulee olla jokin raja. Ja nyt tämä on arvioitu suurin piirtein niin, että sama automalli, sama merkki ja malli — sitten on kyse vain siitä energiamuodosta: sähkö vai joku polttomoottori — osuu tähän samaan haarukkaan nyt sitten.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 173/2018 vp sisältyvien 1.—8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta yrittäjien ei omistavien perheenjäsenten työttömyysturvan kehittämiseksi

Hallituksen esitys HE 236/2018 vp

Lakialoite LA 2/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 23/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysturvalain mietintö StVM 23/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

20.16 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä parannetaan yrityksessä työskentelevän niin kutsutun ei-omistavan jäsenen oikeuksia ja pienennetään taloudellisia riskejä. He ovat siis jatkossa työttömyysturvajärjestelmässä yrittäjien sijaan palkansaajia. Nykyisinhän heillä on tilanne, että heidät katsotaan työttömyysturvajärjestelmässä yrittäjiksi, vaikka heitä pidetään muussa sosiaalivakuutus- ja työlainsäädännössä palkansaajina. Tämä on tietenkin erittäin hyvä asia, että tämä etenee nyt tällä hallituskaudella.

Yrittäjän ei-omistavan perheenjäsenen näkökulmasta merkittävä parannus on myös se, että hän voi työskennellä yrityksessä osa-aikaisesti ja saada sovitettua päivärahaa. Mutta on tässä edunsaajan näkökulmasta tietynlainen hankaluus: nythän tässä muodostettiin tavallaan uusi luokka, eli yrittäjän ei-omistavat perheenjäsenet eivät täysin rinnastu palkansaajiin, koska yrittäjän ei-omistavan perheenjäsenen työssäoloehdon pituudeksi ehdotetaan 52:ta viikkoa, kun se muilla on 26 viikkoa. Mutta siihen on hyvät syynsä.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Jos katsotaan sieltä juuri etuudensaajan näkökulmasta, niin tämä saattaa aiheuttaa vaikeasti ymmärrettävyyttä ja se on monimutkainen. Valiokuntakäsittelyssä kyllä joutui toteamaan sen, että on meillä monimutkaiset nämä järjestelmät, ja ihan varmasti on selkeyttämisen tarvetta myöskin tässä työttömyysturvajärjestelmässä. Eli katsoimme myös, että tulisi jatkaa kehittämistyötä palkansaajina ja yrittäjinä samanaikaisesti työskentelevien työttömyysturvan kehittämiseksi.

20.18 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edustaja Parviaisen edellä käyttämään puheenvuoroon. Tämä hallituksen esitys on erinomainen ja pitkään odotettu monen yrittäjäperheenkin kohdalla, joissa on koettu suorastaan epäoikeudenmukaisuutta siitä, että perheenjäsen, joka ei omista yritystä eikä välttämättä ole koskaan edes työskennellyt siellä, on tulkittu kuitenkin yrittäjäksi, kun työttömyystilanne on kohdannut.

Tästä on kyllä tullut monia yhteydenottoja itsellenikin yrittäjiltä ja yrittäjäperheiltä. Voi olla hyvinkin erilaisia tilanteita. On ollut sukupolvenvaihdostilanteita, joissa on jouduttu sopeuttamaan ja luopujat tai perheeseen kuuluvat eivät ole voineet jatkaakaan yrityksessä. Ei ole mitään omistuskysymystä ollut, mutta silti on tiputtu tyhjän päälle, ja tämä jos joku on minusta oikeudenmukaisuuden lisäämistä, että tämä muutos tehdään nyt vihdoin laikiin. Eli kyllä nyt pitää hallitusta kiittää. Tämä on erinomainen uudistus ja oikeudenmukainen sellainen.

20.19 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin kyllä silloin, kun on kiitoksen paikka, on syytä kiittää hallitusta. On erittäin hyvä, että tämä muutos nyt tulee ja yrittäjän perheenjäsenet pääsevät paremmin sosiaaliturvan ja työttömyysturvan piiriin. Tämä on erittäin tärkeä uudistus, siitä kiitos hallitukselle. Mutta tosiaan, niin kuin edustaja Parviainen edellä totesi, kyllähän tässä nyt tulee tavallaan se ongelma, että työssäoloehdon aikamäärä on kuitenkin erilainen muille työntekijöille kuin yrittäjäperheen jäsenille, jotka ovat työntekijöitä. Tietysti toivoisi, että tässä voisi sitten jatkossa vielä asettaa samalle viivalle muiden kanssa, mutta sinänsä uudistus on kyllä erittäin tärkeä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 236/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 2/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luotsauslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 225/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 32/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 32/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Keskustelu

20.21 **Ari Jalonen sin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä luotauslaki, joka on kohtalaisen ongelmaton, ja on pienellä keskustelulla päästy eteenpäin. Suuria erimielisyyksiä ei ole ollut. Eli perusrakenteeltaan tällä nyt halutaan mahdollistaa markkinoille vapaampi pääsy ja uudenaikaiseen toimintaan pääsy, ja nimenomaan tällä mahdollistetaan uusien tekniikoiden, kuten esimerkiksi etäluotsauksen, käyttöönotto.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 225/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 34/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 34/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.22 **Ari Jalonen sin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin on hyvin yksimielinen asia kyseessä. Nimenomaan tällaisen viranomaisverkon laadusta ja toimivuudesta ja sen parantamisesta on kyse, eli myös nykyaikaiset viranomaistehtävät voivat vaatia toimenpiteitä, joissa tarvitaan laajakaistainen viranomaisviestintäpalvelu esimerkiksi elävän kuvan lähettämiseen. Tässä siis parannetaan viranomaisten toimintamahdollisuuksia.

Valiokunta on ollut huolissaan siitä — ja myös itse henkilökohtaisesti paloiesimiehenä korostin sitä — että tällä ei voi olla katvealueita, eli sen verkon, missä tämä toimii, on kuultava niin kaupungeissa, missä on paljon ihmisiä ja paljon laajakaistatoimintaa, kuin myös haja-asutusalueilla, missä ei sitten välttämättä linkkejä niin kauheasti ole, ja myös erinäköisissä rakennuksissa, elikkä myös sisätilakuuluvuuteen on kiinnitetty huomiota.

Tietenkin, kun on kyse viranomaistehtävien hoitamisesta, sen pitää toimia myös niissä tilanteissa, kun on joku iso massatapahtuma ja verkossa on ruuhkaa. Tämän viranomaiskanavan tulee päästä toimimaan siinäkin tilanteessa, ja sille on asetettu tavallaan etuajaoikeus, millä se pystyy toimimaan myös siinä tilanteessa, että verkossa ei normaalisti olisi tilaa vaikkapa nettivideoitten katseluun.

20.24 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä on aika hyvin mielestäni huomioitu tähän asiaan liittyviä ongelmakohtia ja huomionarvoisia asioita. Nostan pari näitä esille itse:

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Kyllähän dataverkoista puhuttaessa mobiilidatassa on katveja taajama-alueillakin. En tiedä, onko välttämättä ihan puheen kulkemisen tasolla katveja taajama-alueilla, eli sinänsä viranomaisverkko varmaankin niilläkin alueilla toimii, ei ehkä datan osalta mutta puheen osalta.

Tässä on mielestäni syytä huomioda se, että sekä kyberturvallisuuden että fyysisen turvallisuuden kannalta nyt mennään siihen, että nämä tukiasemat, joissa tämäkin verkko tulisi toimimaan, ovat julkista tietoa, ja niiden toimivuus myöskin kriisitilanteissa pitäisi pysyä turvaamaan.

Näistä priorisoiduista, etusijalle asetettavista liittymistä tuli mieleeni sellainen asia, että kun operaattorit ovat aiemmin väittäneet, ettei sellaisia olisi, niin nyt niitä kuitenkin sitten löytyy tällaiseen viranomaiskäyttöön. Ihan hyvä, että löytyi, mutta täytyy korostaa sitä, että näitä liittymiä tulee priorisoinnin kautta käyttää ainoastaan viranomaistehtäviin ja virantoi-
mitukseen eikä mihinkään muuhun. Sekin on valiokunnan mietinnössä kyllä huomioitu.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 226/2018 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 205/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 24/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 205/2018 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 192/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 192/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 20/2018 vp

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 164/2018 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston tai kansainvälisissä järjestöissä toimivan edustuston työntekijän perheenjäsenen ansiotyön tekemisestä Kolumbian ja Perun kanssa tehtyjen sopimusten hyväksymiseksi ja voimaansaatamiseksi

Hallituksen esitys HE 229/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 12/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 229/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konsulipalvelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 13/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 216/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 276/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kestävän metsätalouden määräraikaisen rahoituslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 19/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.12.2018 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 129/2018 vp

33. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 13.12.2018 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola